

ДЖОН СТАЙНБЕК ЗИМАТА НА НАШЕТО НЕДОВОЛСТВО

Превод от английски: Венцислав Венков, 2009

chitanka.info

ПЪРВА ЧАСТ

ПЪРВА ГЛАВА

Мери Холи се поразбуди от ясното златисто априлско утро, извърна се и видя, че съпругът ѝ я наблюдава, направил жабешка уста с помощта на двете си кутрета.

— Голям смешник си — рече му. — Итън, ти си гениален комик.

— О, госпожице Мишчице, ще се омъжиш ли за мен?

— Наспа ли се, смешко?

— Годината е в деня, а денят е в утрото^[1].

— Наспал си се, май. Нали помниш, че днес е Разпети петък?

— Гнусните римляни се строят от сега за Голгота — отвърна той безизразно.

— Не светотатствай. Маруло ще ти разреши ли да затвориш магазина в единайсет?

— Скъпо цветенце, Маруло е католик и 'талианец. Може и изобщо да не се весне. Ще затворя на обяд, докато свърши екзекуцията.

— Говориш като пилигрим. Не е хубаво така.

— Глупости, калинчице. Това ми е по майчина линия. Пиратски приказки. Пък и *чиста* екзекуция си е било, не си ли съгласна?

— Ама те не са били пирати. Сам ти разправяше, че били китобойци и че имали писмено не знам какво си от Континенталния конгрес.

— Корабите, по които гърмели, ги смятали за пирати. А и самите римски пехотинци са го възприемали като екзекуция.

— Ядосах те. По ми харесваш, когато се правиш на палячо.

— Аз съм си палячо. Всички го знаят.

— Вечно ме объркваш. Имаш пълно право да се гордееш и с двата си рода. Едните — първонаселници, другите — капитани китоловци.

— А те?

— Какво те?

— Щяха ли славните ми предци да се гордеят, ако научеха, че от тях се е пръкнал един проклет продавач в проклет макаронаджийски

магазин в града, който навремето са притежавали?

— Но ти не си продавач. По-скоро си управител — водиш счетоводството, разправяш се с банката и поръчваш стоката.

— О, да. А покрай това мета, изхвърлям боклука и се кланям на Маруло. Добре, че не съм котарак, иначе и мишки щях да му ловя.

— Хайде да си правим смешки — обгърна го тя с ръце. — И недей на Разпети петък да ругаеш. Страшно те обичам.

— Окей — каза той след миг. — Всички така разправят. Но не си мисли, че това ти дава право да се въргаляш гола-голеничка с женен мъж.

— Исках да ти кажа за децата.

— Да не са ги опандизили?

— Пак започна с клоунадата. Май най-добре ще е те сами да ти го кажат.

— Слушай, защо не вземеш...

— Марджи Йънг-Хънт и днес ще ми гледа.

— Ти да не си кино, та да те гледа? И коя е тая Марджи Йънг-Хънт? Каква е, та всички момци...

— Ако имах намерение да те ревнувам... Нали си чувал, че когато един мъж се прави, че не забелязва някоя хубава девойка...

— А, за тази Марджи ли става дума? Та каква девойка е тя? Вече два пъти се е омъжвала.

— Вторият се спомина.

— Къде ми е закуската? Ти наистина ли вярваш на тия глупости?

— Е, Марджи все пак позна за брат ми по картите. „Много близък човек“, рече.

— Някой мой много близък човек ще бъде изритан по задника, ако не си го размърда моментално...

— Отивам, отивам. Яйца ли?

— Що не? А защо Разпети петък е празник? Кое му е празничното?

— Хайде пак — каза тя. — Стига си се втелявал.

Кафето бе готово, а яйцата чакаха в купичка с препечени филийки до нея Итън Алън Холи да се промуши и седне на малката масичка до прозореца.

— Много ми е добре — рече. — Та кое му е празничното на Разпети петък, казваш?

— Пролет е — отвърна тя, застанала до печката.

— Пролетен петък ли?

— Сезонът на сенната хрема. Децата да не би да са станали?

— На куково лято. Мързеливи копеленца. Хайде да ги вдигнем и да им хвърлим един як бой.

— Ужасно говориш, когато се правиш на палячо. Ще си идваш ли между дванайсет и три?

— Ъ-ъ.

— Защо?

— Мацки. Вкарвам си ги тайно. Може и на Марджи да й излезе късмета.

— Виж какво, Итън, забранявам ти да говориш така. Марджи ни е добра приятелка. И ризата от гърба си е готова да ти даде.

— Стига, бе. Че откъде има тя тая риза?

— Пак започна като пилигрим.

— Бас държа, на каквото си искаш, че сме рода. И у нея сигурно тече пиратска кръв.

— Престани да се будалкаш. Направила съм ти списък. — Пъхна го във вътрешния му джоб. — Може и много да ти се стори, но не забравяй, че през Великден има четири неработни дни... И не забравяй двете дузини яйца. Закъсняваш.

— Знам. Току-виж съм оцетил оборота на Маруло с четвърт долар. Защо са ти две дузини?

— Ще ги боядисвам. Алън и Мери-Елън специално ме помолиха. Хайде, тръгвай.

— Окей, цветенце... Но не е ли по-добре да се кача първо и да хвърля един пердах на Алън и Мери-Елън.

— Знаеш, че точно ти най-много ги глезиш, Ит.

— Сбогом, тържествен кораб — рече й, затръшна след себе си мрежестата врата и излезе в зелено-златното утро.

Извърна се да огледа красивия стар дом — дома на баща му и дядо му от боядисани в бяло талпи с ветрилообразен прозорец над предната врата, корнизи в стил Робърт Адам^[2] и наблюдателница на покрива. Приютен бе в зеленееща градина сред буйно напъпили стогодишни люляци с клони, дебели колкото човешка китка. Брястовете по „Елм Стрийт“^[3] бяха сплели върхари, а новопоникналите им листа жълтееха. Слънцето току-що бе

надникнало иззад банката и се отразяваше в сребристата газова кула, подгонвайки от старото пристанище към града миризмата на водорасли и сол.

Единствената жива душа по ранната „Брястова“ — Ред Бейкър, червеният сетер на банкера господин Бейкър, пристъпваше достолепно, като от време на време спираше да подуши автографите на миналите преди него по дънерите на брястовете.

— Добро утро, сър. Казвам се Итън Алън Холи. Срещал съм ви по време на пикаене.

Ред Бейкър спря и отвърна на поздрава с бавно поклащане на пухкавата си опашка.

— Оглеждах дома си — продължи Итън. — Едно време са разбирали от строителство.

Ред наклони глава и със заден крак се пресегна да се подрапа небрежно по ребрата.

— Че какво им е пречело? Имали са пари. Китова мас от седемте морета, че и спермацет. Знаете ли какво е спермацет?

Ред почти изви, въздишайки.

— Явно не знаете. Леко, прекрасно масло с аромат на рози от черепната кухня на кашалота. Чети „Моби Дик“, куче. Друг акъл не мога да ти дам.

Сетерът надигна крак до чугунения коневръз над канавката.

Итън се извърна да си върви и подметна през рамо:

— И напиши тема по книгата. Може пък синът ми да научи нещо. Той дори не знае как да напише „спермацет“, камо ли нещо друго.

„Брястова“ пресича главната улица под ъгъл на две преки от старата къща на Итън Алън Холи. На половин път до първата пряка банда врабчета разбойници се биеха върху новопоникналата трева пред дома на Елгар — и то не на шега, ами с търкаляне, кълване и посягане към очите с такава злост и шум, че изобщо не усетиха приближаващия се Итън. Той се спря да понаблюдава битката.

— Сред пилците в гнездото мир цари, а сред нас никога, уви — рече. — Я се позамислете върху тая глупост. Дори в хубаво утро като днешното се биете. А свети Франциск толкова добрини ви е сторил, копеленца мръсни. Майната ви! — Втурна се към тях, зарита и врабчетата подхвъркнаха с мощен шепот на криле, оплаквайки се

възмутено с гласчета, напомнящи скърцането на врата. — И чуйте какво ще ви кажа — подвикна Итън подире им. — Слънцето ще залезе по пладне и земята ще помръкне посред бял ден и ще ви хване страх^[4]. — Върна се на тротоара и продължи по пътя си.

Старата къща на Филипс между първата и втората пряка сега е пансион. От предната врата излезе Джои Морфи, касиерът на „Фърст Нашънъл“. Изчопли зъбите си, оглади жилетката си „Татерсол“^[5] и каза „здрости“ на Итън.

— Тъкмо се канех да мина покрай вас, господин Холи — рече.

— Какво му е празничното на Разпети петък, пак питам?

— От латински — каза Джои. — Праз, прازیлий, празум, сиреч „скапан“.

Джои приличаше на кон и се смееше по конски — дългата му горна устна се повдигаше над големите му квадратни зъби. Джоузеф Патрик Морфи, Джои Морфи, Джой-бой — „Морфа“ — радващ се на необичайна популярност при целия си краткогодишен престой в Ню Бейтаун. Шегобиец, които пускаше майтапите си със замрежения поглед на покерджия, но виеше от смях на чуждите, независимо дали ги беше чувал и преди, или не. Големият гявол Морфа беше чат на всичко — и на всички, от мафията до Маунтбатън — но изказваше информацията си с покачваща се интонация, сякаш задаваше въпроси. По този начин смекчаваше всезнайковщината и превръщаше слушателя си в съучастник, който после да повтори думите му като свои. Джои бе обаятелен шебек — хазартен тип, макар никой да не го бе виждал да залага на нещо, добър счетоводител и прекрасен банков касиер. Президентът на „Фърст Нашънъл“ господин Бейкър му имаше толкова голямо доверие, че му прехвърляше повечето работа. Морфа се познаваше с всички отблизо, но към никого не се обръщаше на малко име. За Джои Итън си оставаше господин Холи, а Марджи Йънг-Хънт — госпожа Йънг-Хънт, при всички клюки, че спял с нея. Немаше семейство, нито връзки, живееше сам в две стаи и самостоятелна баня в старата къща на Филипс и се хранеше предимно в бар-ресторанта „Фоурмастър“. И господин Бейкър, и брокерската фирма познаваха безупречното му минало в банковия бизнес, но Джой-бой така разправяше какво се случило някому, че човек започваше да подозира, че този някой е бил самият той, а ако това се приемеше за истина, значи Джои бе врял и кипял. Това, че не си приписваше заслугата,

караше хората да го харесват още повече. Поддържаше чисти ноктите си, обличаше се добре и със стил и винаги ходеше с чиста риза и лъснати обувки.

Двамата тръгнаха редом по „Брястова“ към главната.

— Все се каня да те питам. Родственик ли си на адмирал Холи?

— Да нямаш предвид адмирал Холси? — отвърна Итън. — Куп капитани имаме в рода, но за адмирал не е ставало дума.

— Чувал съм, че дядо ти командвал китобоен кораб. Сигурно затова съм се заблудил, че е бил адмирал.

— В градчета като нашето митовете с лопата да ги ринеш — рече Итън. — За рода на баща ми разправят, че навремето се занимавали с пиратство, а на майка ми — че са дошли на „Мейфлауър“.

— Итън Алън^[6] — каза Джои. — Боже мили, да не си му и на него роднина?

— Вероятно. Сигурно — съгласи се Итън. — Ама какъв прекрасен ден е днешният! Виждал ли си по-хубав? Та за какво се канеше да ме посетиш?

— А, да. Доколкото знам, от дванайсет до три магазинът не работи. Ще ми направиш ли два сандвича за към единайсет и половина? Ще намина да си ги взема. И шише мляко.

— Банката няма ли да затваря?

— Тя да, но аз не. Джой-бой не може да мръдне никъде. Прикован е към бумагите. В началото на такъв дълъг уикенд и куцо, и сакато тегли от сметките.

— И през ум не ми е минавало — каза Итън.

— Преди всеки дълъг уикенд е така. И за Великден, и за Деня на падналите във войните, и за Четвърти юли, и за Празника на труда. Ако ми трябва да ограбя някоя банка, ще го направя точно преди дълъг уикенд. Зеленото е подредено и чака.

— Обирали ли са те, Джои?

— Мен не, но един приятел — два пъти.

— И какво разправя той?

— Много се шубелисал. Изпълнявал всичко, което му кажели. Лежал на пода и ги оставил да си вземат каквото си искат. Парите са по-застраховани от мен, вика.

— Ще ти донеса сандвичите, като затворя. Ще ти почукам на задния вход. С какво ги искаш?

— Не се притеснявай, господин Холи. Ще притичам през уличката — един с шунка и един с кашкавал и ръжен хляб, с маруля и майонеза, плюс евентуално шише мляко и една кока-кола за след това.

— Имаме хубав салам — Маруло има, искам да кажа.

— Не, благодаря. Как върви едноличната му мафия?

— Добре, да речем.

— Дори да не обичаш тия косматковци, няма как да не се възхитиш от човек, изкарвал с количка за амбулантна търговия добитото от всеки притежаван от него парцел. Много е печен. Хората си нямат представа колко парички е натрупал. Ама май не трябва да говоря така. Един банкер не бива да приказва.

— Че ти нищо не си ми казал.

Стигнаха до ъгъла, където „Брястова“ се включва косо в главната. И по навик спряха и се извърнаха да погледнат превърнатия в купчини розови тухли и мазилка едновременно хотел „Бей“, на чието място щяха да строят нов магазин на „Улуъртс“. В ранното утро боядисаният в жълто булдозер и големият кран, с който засилваха топуза, дебнеха като смълчани хищници.

— Открай време ми е мерак да засиля тая стоманена сфера и стената да рухне пред нея. Сигурно е голям кеф — каза Джои.

— Нагледах се на падащи стени из Франция — отвърна Итън.

— Ами да! Името ти нали го има на оня паметник на пристанището.

— Успели ли са да хванат ония, дето се опитали да ограбят приятеля ти? — Итън бе убеден, че приятелят е самият Джои. Всеки би се досетил.

— Разбира се. Излавят ги като мишки. Добре, че обирджиите са тъпи. Ако Джой-бой напише наръчник за обирание на банки, ченгетата няма никого повече да спипат.

— Как стават тия работи? — засмя се Итън.

— Имам си достъп до сведения, господин Холи. Чета какво пише по вестниците. А и един стар приятел е бивше ченге. Искаш ли да чуеш лекцията за два долара?

— Отрежи ми колкото за долар и половина. Трябва да отворя магазина все пак.

— Дами и господа — подхвана Джои, — тази сутрин възнамерявам... Не, чакай по-кратко! Как ловят обирачите на банки?

Първо — по досието, ако са те задържали дотогава за нещо. Второ — сбиват се за плячката и някой ги издава. Трето — женските. Не могат да седят мирно и да не ги закачат, а това се връзва с четвъртото — харчат като луди. Гледаш само кой отскоро е започнал да хвърля пари и го гепваш.

— Какъв тогава е препоръчаният от вас, сър професор, метод?

— Прост като фасул. Правиш точно обратното. Не обираш банка, ако са те задържали или регистрирали за нещо. И никакви съдружници — правиш го сам и не казваш на никого. Забравяш за женските. И не харчиш. Скриваш плячката някъде, ако трябва — за няколко години. И едва след като ти потръбва да имаш пари у себе си, почваш малко по малко да дърпаш и да инвестираш. Никакво показно харчене.

— Ами ако го разпознаят крадеца?

— Кой ще ти го познае, ако има маска на лицето и не говори? Не си ли чел свидетелски показания? Откачена работа. Моят приятел полицаят разправя, че колчем го слагали в редицата за разпознаване, сума ти пъти него го посочвали. Да ми изсъхнат очите, ако не е той, разправяли. За долар и половина — толкова.

Итън бръкна в джоба си.

— Ще ти остана длъжник.

— Ще си го взема под формата на сандвичи — отвърна Джои.

Двамата прекосиха главната и навлязоха в тясната уличка, излизаща под прав ъгъл от нея. Джои влезе във „Фърст Нашънъл Банк“ през задния вход от неговата страна на уличката, а Итън отключи отсрещната задна врата на „Маруло: плодове и бакалски деликатеси“ на отсрещната страна.

— С шунка и кашкавал ли? — провикна се.

— И с ръжен хляб, с маруля и майонеза.

В склада, който гледаше към уличката, се процеждаше слаба светлина, посивяла от прашния прозорец с решетка. Итън поспря в сумрачното помещение, чиито лавици до тавана бяха пълни с кашони и каси консервирани плодове, зеленчуци, риба, меса и сирена. Подуши за мишки сред изначалните миризми на брашно, сушен боб и грах, хартиено-мастилени аромат на опаковките с корнфлейкс, плътната вкиснатост от сирената и саламите, вонята на шунка и бекон и ферментиращите обрезки от зеле, маруля и зеленище на ряпа от сребристите кофи за боклук до задната врата. Едва след като не долови

ръждивия мускус от мишки, отвори повторно входа към уличката и изтъркаля боклукчийските кофи навън. Някаква сива котка направи опит да се шмугне в склада, но успя да я прогони.

— Само ти липсваш — рече на животното. — За котарците има безплатни мишки и плъхове, ама ти само от саламите искаш да гризеш. Чупка! Не ме ли чу — чупка! — Приседналата котка ближеше извита розова лапичка, но след второто „чупка“ си вдигна чукалата и издрапа по тарабите зад банката. — Я, каква вълшебна думичка — каза на глас Итън. Върна се в склада и затвори вратата след себе си.

Сега през прашното помещение до крилатата врата към бакалницата — но като минаваше покрай кабинката на тоалетната чу шепота на църцореща вода. Отвори шперплатовата врата, запали лампата и пусна сифона. После отвори широко голямата врата с прозорче от армирано стъкло и ритна отдолу ѝ дървения клин, та да не се затваря.

От спуснатите зад големите витрини завеси магазинът изглеждаше зеленикав. И пак стелажи до тавана, подредени старателно с бляскави храни в консерви и буркани — истинска библиотека за стомаха. От едната страна: тезгях, каса, торбички, връв и онова славно устройство от неръждавейка и бял емайл — хладилният шкаф, в който компресорът си шепнеше нещо. Итън щракна ключ и окъпа студените колбаси, сирена, наденици, котлети, пържоли и риба в студено синкаво неоново сияние. Магазинът се изпълни с отразена катедрална светлина — разсеяна светлина, като в катедралата в Шартр. Итън се спря възхитен пред органовите тръби от домати консерви, параклисите от горчица и маслини и стоте овални гробници със сардела.

— Умилуй и помилуй — нададе носово песнопение. — Во имя овца и мисирка и светулка куха, Господи... а-а-ми-и-н. — А вътрешно чу гласа на жена си: „Стига си се правил на палячо, пък и можеш да обидиш някого. Не върви да обиждаш хората.“

Продавач в бакалница — в бакалницата на Маруло — женен мъж с две прекрасни дечица. Кога е оставал сам, кога ще може да е сам? Клиенти по цял ден, а вечер — жената и децата.

— Само в тоалетната — каза Итън на глас. И то точно сега, преди да е отворил шлюза. О! Сумрачни, миризливи, вонливи, щурави минути — дрисливо-чудни минути. — Че чии чувства мога да засегна, бонбонче? — рече на жена си. — Тук няма никой, още по-малко нечий

чувства. Сам-саменичък съм с умилуй и помилуй дотогава... докато не отворя проклетия главен вход.

От чекмедже зад тезгяха до касата извади прана престилка, разгъна я, оглади коланите, обвини тънката си талия с тях и ги събра отзад. С двете ръце зад гърба си ги върза опипом на панделка.

Дългата престилка стигаше до средата на пищялите му. Вдигна свитата на чашка дясна китка с дланта нагоре и изрецитира:

— Вам думам, консервирани круши, туршии и вам, апетитки: „Веднага заранта първосвещениците със стареите и книжниците и целият синедрион направиха съвещание и Го въведоха пред съвещанието...“ *Веднага заранта*. Ранобудни проклетници, какво да ви разправам? И изобщо не са си губили времето. Как беше понататък? „А на шестия час — сиреч някъде около обед — настана тъмнина по цялата земя до деветия час. И потъмня слънцето.“ Чакай, това защо съм го запомнил ли? Ей, Богу, бая време Му е трябвало да умре — адски дълго време. — Отпусна ръка и се загледа въпросително към натоварените лавици, сякаш очакваше да му отговорят. — И ти ли вече не ми говориш, Марио-сладурано? И ти ли си от дъщерите йерусалимски? „Не плачете за Мене, а плачете за себе си и за чедата си“, рекъл Той. „Защото, ако това правят със зеленото дърво, какво ще бъде със сухото?“ И до ден-дневен ме потриша. Леля Дебора добре ще да ме е подковала. Но все още не е шестият час... макар да приближава.

Вдигна зелените завеси на витрината с думите: „Влез, ден!“ След което отключи предния вход. „Заповядай, свят!“ Разтвори предпазните решетки и ги закопча да стоят отворени. А утринното слънце се стелеше кротко по тротоара, както си му е редно, тъй като през април слънцето изгрява точно оттам, където главната опира в залива. Итън се върна до тоалетната за метла, за да измете тротоара.

Един ден, един цял ден, не представлява едно цяло, а се състои от много неща. Променя се не само като засилваща се светлина до зенита, която после пак помръква, а и като текстура и настроение, в тоналност и значение, изкривявано от хиляди фактори, присъщи на сезона, от топлото и студеното, от покоя или разните му там ветрове, усукван от миризми, вкусове, от тъканта на лед или трева, от пъпчици и листа или от изписани в черно голи клони. А покрай деня се променят и субектите му — буболечките и птиците, котките, кучетата, пеперудите и хората.

Що се отнасяше до Итън Алън Холи, тихият, сумрачен, задушевен ден бе приключил. Онзи, който метеше утринния тротоар с ритмичен замах, не беше същият, който можеше да проповядва пред консервите, не човекът на умили и помилуй, дори не щуравият щурчо. Сега с метлата трупаше на купчинки фасове и обвивки от дъвка, люспи от напълващите дървета и най-обикновена прах, подбутваше и пластеше сметта към канавката, където да дочака сребристия камион на хората от чистотата.

Господин Бейкър се придвижваше достолепно от дома си на „Брястова“ към червената тухлена базилика на „Фърст Нашънъл Банк“. И ако крачките му не бяха с еднаква дължина, кой можеше да се досети, че го прави единствено поради своя древен навик да избягва фугите, та да не пречупи според поверието гръбнака на майка си?

— Добро утро, господин Бейкър — каза Итън и задържа метлата, за да не напращи изгладения шевнотен панталон на банкера.

— Добро утро, Итън. Наистина е прекрасно.

— Чудесно е — рече Итън. — Пролетта дойде, господин Бейкър. Мармотът пак позна.

— Точно така, точно така. — Господин Бейкър замълча за миг. — Отдавна се каня да си поговорим, Итън. За парите, които жена ти наследи от брат си — над пет хиляди, нали така беше?

— Шест и петстотин след плащането на данъците — уточни Итън.

— И тия пари така си и седят в банката. А трябва да се вложат в нещо. За това исках да си поговорим. Парите ти не трябва да са бездейни.

— С шест и петстотин не може да се направи кой знае колко, сър. Държим ги просто за черни дни, ако ни сполети някоя неприятност.

— Не съм привърженик на бездейните пари, Итън.

— Но те и така вършат работа... като чакат на разположение.

Тонът на банкера се вледени:

— Не те разбирам. — Интонацията му обаче го издаде, че много добре разбира и го смята за глупак, което създаде определена горчивина у Итън, а горчивината породила и лъжа.

Метлата описа изискана крива върху тротоара.

— Да ви кажа как стоят нещата, сър. Тези пари ще създадат на Мери определена сигурност, ако с мен се случи нещо.

— В такъв случай би било редно с част от тях да си направиш застраховка „живот“.

— Но става дума само за кратко време, сър. Тези пари са й завещани от брат й. Майка й е все още жива. И може да е на тоя свят още сума ти години.

— Разбирам те. Старите хора могат да са в тежест.

— А могат и да стискат парите си. — Докато произнасяше тази лъжа, Итън хвърли поглед към лицето на господин Бейкър и видя как вратът на банкера се зачерви под яката. — Искам да ме разберете правилно, господине: ако инвестирам парите на Мери, може да ги изгубя по същия начин, по който изгубих моите и по който баща ми затри състоянието си.

— Минало свършено, Итън... Минало свършено. Знам, че си се опарил. Но времената се менят, появяват се все повече нови възможности.

— И аз имах възможност, господин Бейкър — повече възможност, отколкото благоразумие. Не забравяйте, че след войната този магазин беше мой. И че ми се наложи да продам почти половин квартал — последния остатък от търговските ни имоти — за да го зареждам със стока.

— Много добре знам, Итън. Та нали аз съм ти банкерът. Познавам бизнеса ти не по-зле, отколкото докторът ти знае пулса.

— Убеден съм. И помните, че едва не банкрутирах за по-малко от две години. И че се наложи да продам всичко освен дома си, за да изплатя дълговете си.

— Но вината не е единствено твоя. Току-що демобилизиран, без капка опит в бизнеса. И не забравяй, че ти направо налетя на депресията, само дето тогава й викахме рецесия. А тя завлече и доста по-печени бизнесмени от теб.

— И мен яко ме завлече. За пръв път в историята човек от рода Холи работи като продавач в бакалницата на някакъв косматко.

— Ето точно това не го разбирам, Итън. Всеки може да фалира. Но не проумявам защо държиш да си останеш фалирал точно ти, с такова семейство, произход и образование. Не би трябвало да е нещо постоянно, освен ако напълно не си си загубил куража. Кое те нокаутира, Итън? И кое продължава да те държи в нокаут?

Итън понечи да му отвърне гневно: „Естествено, че не го разбирате; на вас никога не ви се е случвало“, но вместо това оформи кръгчето от опаковки на дъвки и фасове в пирамидка и я подбутна към канавката.

— Човек не можеш го нокаутира, винаги ще се опъне на сериозните неща. Онова, което го довършва, е ерозията; постепенните подтици към провал. И полека-лека става пленник на страха. И мен ме е страх. Електрокомпанията на Лонг Айлънд може всеки момент да ни откачи от мрежата. Жена ми има нужда от дрехи. Децата — от обувки и развлечения. А ако не успея да ги образовам? Да не говорим за ежемесечните сметки, за доктори, зъболекари и вадене на сливици, а и какво ще стане, ако се тръшна болен и не мога да мета този проклет тротоар? Как искате да ме разберете? То става бавно. Прояжда ти червата. По-напред от следващата вноска за хладилника идния месец не мога да мисля. Ненавиждам работата си, но ме е страх да не загубя и нея. Как мога да очаквам да разберете това?

— Ами майката на Мери?

— Нали ви казах. Стотинка не дава. И няма да дава, докато не умре.

— Не знаех. Имах впечатлението, че Мери е от бедно семейство. Но знам, че когато си болен, имаш нужда от лекарства, евентуално от операция или от шок. Нашите хора са били храбри мъже. И ти го знаеш. Не са позволявали на нищо да ги гризе отвътре, докато ги умори. А сега идват нови времена. Налице са възможности, за каквито предците ни не са и мечтали. Но от тях се възползват чужденци. Чужденците ни завземат. Събуди се, Итън.

— А какво ще стане с хладилника ми?

— Ще минеш и без него, ако се налага.

— Ас Мери и децата?

— Забрави за тях за известно време. А и те още повече ще те заобичат за това, че си се осмелил да излезеш от дупката. Притесненията ти за тях изобщо не са им от полза.

— А парите на Мери?

— Изгуби ги, ако се налага, но ги рискувай. При правилни грижи и добри съвети не би трябвало да ги изгубиш. Рискът не означава загуба. Нашите хора винаги са били пресметливи предприемачи на рискове и не са губели. Ще те шокирам с нещо, Итън. Ти срамиш

паметта на стария капитан Холи. Длъжник си му на паметта. Ами че те двамата с баща ми са били ортаци — собственици на „Бел Адеър“ — един от последните китобойни кораби и най-добрият от всички. Размърдай си задника, Итън. На „Бел Адеър“ дължиш нещо, което се заплаща единствено с кураж. Да вървят по дяволите вноските на изплащане.

С върха на метлата Итън прилъга някакво упорито парче целофан към ръба на канавката. После тихо промълви:

— „Бел Адеър“ е изгорял до ватерлинията, сър.

— Много добре знам това, но то да ни е попречило с нещо? Ни най-малко?

— И е бил застрахован.

— Че как може да не е.

— Аз обаче не бях. Успях да спася единствено дома си — нищичко друго.

— Престани да мислиш за това. Тръшкаш се по нещо отминало. А ти трябва да събереш малко смелост, малко безразсъдство. Затова ти разправях, че трябва да вложиш парите на Мери. Мъча се да ти помогна, Итън.

— Благодарен съм, сър.

— Ще свалим тая престилка от теб. Поне това можеш да направиш в памет на стария капитан Холи. Не че той би повярвал.

— И аз така мисля.

— Е, на нас така ни идва приказката. Но тая престилка ще я свалим.

— Ако не бяха Мери и децата...

— Забрави ги, казах ти... за тяхно собствено добро. Тук, в Ню Бейтаун, се очаква да станат някои доста интересни неща. Ако искаш, можеш да си част от тях.

— Благодаря ви, сър.

— Дай ми време да пообмисля как точно да постъпим.

— Господин Морфи каза, че ще остане да работи и след като затворите на обяд. Ще му правя сандвичи. Искате ли и на вас да ви направя?

— Не, благодаря. Оставил съм цялата работа на Джои. Много кадърно момче. Искам да разгледам едни имоти. В околийската служба по имотно състояние имам предвид. Там между дванайсет и три е

съвсем спокойно и уединено. Може и за теб да има нещо в цялата работа. Скоро пак ще си поговорим. Довиждане засега. — Направи дълга първа крачка, за да не стъпи на фуга, и пресече от задния вход на магазина към предния на „Фърст Нашънъл Банк“, а Итън се усмихна на отдалечаващия се гръб.

Приключи набързо с метенето, тъй като броят на забързаните за работа минавачи постепенно нарастваше. Подреди щандовете с пресни плодове от двете страни на входа към магазина. После, убедил се, че никой не минава, отмести трите консерви с храна за кучета, бръкна зад тях и измъкна мърлява торбичка с дребни пари, върна консервите на място, натисна клавиша „Без продажба“ на касата и заразпределя банкнотите от двадесет, десет, пет и един долара под притискащите ги щипки. А в издълбаните от дъб панички в предния край на чекмеджето на касата отдели монетите от петдесет, двадесет и пет, десет, пет и един цента, после го затвори със замах. Появиха се и първите неколцина клиенти — деца, пратени за хляб или кутия мляко, или половинка забравено кафе — момиченца с разрошени от съня коси.

По едно време влезе Марджи Йънг-Хънт с щръкнали гърди под розов пуловер. Вълнената ѝ пола се впиваше изкусително в бедрата ѝ и подчертаваше гордото ѝ дупе, но онова, което Итън видя — нещо, което жена му никога не можеше да види, понеже го нямаше в присъствието на съпруги — беше в очите ѝ, в кафявите ѝ късогледни очи. Жена хищник, жена ловец, Артемида на лов за гащи. Или, както му викаше старият капитан Холи — „шавърклив поглед“. Издаваше го и гласът ѝ — кадифено ръмжене, което за жените се променяше в тънко, кротко, поверително гласче.

— Добрутро, Ит — каза Марджи. — Какъв прекрасен ден за пикник!

— Добро утро. Ловя се на бас, че си свършила кафето?

— Ако се досетиш, че са ми се свършили хапчетата против махмурлук, на нищо не се хващам.

— Бурна нощ?

— Дребна работа. Типичен търговски пътник. Отдушник за парясниците. Куфарче с безплатни мостри. Абе, търсач на клиенти. Може и да си го срещал. Казва се Бигър или Богър, работи за „ББД & Д“. Споменавам го само понеже ще те посети.

— Ние се снабдяваме предимно от „Уейлъндс“.

— Предполагам, че господин Бъгър просто търси нова клиентела, ако се чувства по-добре от мен тази сутрин. Слушай, би ли ми дал чаша вода? Още тук ще разтворя две от таблетките.

Итън влезе в склада и се върна с картонена чаша вода от чешмата. Марджи пусна три от плоските таблетки и зачака да се разтворят. После рече „наздраве“ и гаврътна газираната течност.

— Ха сега на работа, дяволчета малки! — рече.

— Чух, че си щяла да гледаш на Мери днес.

— Боже мили! Бях забравила. Трябва сериозно да се захвана с тоя бизнес. Тогава ще видиш какво значи „да ми излезе късмета“.

— Мери е силно впечатлена. Наистина ли те бива?

— Няма за какво да ме бива. Оставяш човека — жената, имам предвид — да говори за себе си, после ѝ казваш същото, а тя те смята за ясновидка.

— А високите чернооки мъже?

— Е, и тях ги има. Но ако можех да познавам на мъже, нямаше да направя всичките си досегашни гафове. Леле-мале, ако знаеш колко далеч от истината съм била с неколцина от тях...

— Първият ти съпруг почина ли?

— Не. Вторият почина, мир на праха му на копе... Абе, майната му. Мир на праха му.

Итън поздрави загрижено влязлата възрастна госпожа Езизински и се зае бавно да премества стотина грама масло и направи дори едно-две похвални изказвания за времето, докато Марджи Йънг-Хънт, отпусната и засмяна, оглеждаше златните пломби по консервите гъши черен дроб и миниатюрните кутийки с хайвер зад тезгяха до касата.

— Та значи — рече Марджи, след като старицата изпъпли навън, мърморейки под носа си на полски.

— Значи какво?

— Мислех си... Ако знам за мъжете толкова, колкото знам за жените, направо окачвам табелата. Защо не ме научиш на мъже, Итън?

— Нима ти знаеш малко? Ако не и повече, отколкото трябва.

— Хайде пък и ти! Нямаш ли чувство за хумор?

— Отсега ли искаш да почнем?

— Някоя вечер, да речем.

— Добре — каза той. — В групата: вие двете с Мери и двете ни деца. Темата: „Мъжете, тяхната слабост и глуповатост и как да се

възползваме от тях“.

Марджи не обърна внимание на тона му.

— Не ти ли се случва да оставаш до късно — баланса в края на месеца, нещо от този род?

— О, редовно. Вземам си работа за вкъщи.

Тя вдигна ръце над главата и разроши с пръсти косите си.

— Защо? — попита го.

— Защото само котката може да изпреде гащи на котенцата.

— Виж на колко много неща можеш да ме научиш, стига да искаш.

А Итън отвърна:

— „И след като Му се наприсмяха, съблякоха Му багреницата, облякоха Му Неговите дрехи и Го поведоха на разпятие. А като излизаха, срещнаха един киринеец, на име Симон; него накараха да носи кръста Му. И като стигнаха на мястото, наричано Голгота, което значи: лобно място...“^[7]

— О-о, за Бога!

— Точно заради него... да... права си...

— Знаеш ли какво копеле си само?

— Да, йерусалимска щерко.

А тя изведнъж се разсмя:

— Знаеш ли какво ще направя? Тая сутрин ще предскажа едно страхотно бъдеще. Ти ще станеш голяма клечка, известно ли ти е? Каквото пипнеш — на злато ще става; и ще си народен водач. — Отправи се забързано към изхода, после се извърна ухилена. — Ха да видим дали ще успееш и ха да видим дали ще посмееш да не го изпълниш. Сбогом, Спасителю! — Колко странно само звучат токчетата по тротоара, когато тракат ядно.

Но в десет часа всичко се промени. Големите стъклени врати на банката се разтвориха, цял порой народ нахлу, за да се добере до парите си, донесоха парите си в „Маруло“ и си тръгнаха с необходимите за Великден деликатеси. До идването на шестия час Итън хвърчеше насам-натам като водна буболечка.

От купола на кметството гневната камбана за тревога обяви шестия час. Клиентите се разотидоха с торбите пушено месо. Итън вкара щандовете за плодове и затвори предния вход, а след това без всякаква причина, освен че е настанала тъмнина по цялата земя и

отгоре му, спусна плътните зелени завеси и тъмнината настана и в магазина. Единствено неонът в хладилния шкаф издаваше призрачно синя светлина.

Зад тезгяха отрязва четири дебели филии ръжен хляб и ги намазва обилно с масло. Плъзна настрани вратите на шкафа и извади две филии обработено швейцарско сирене и три филии шунка. „Шунка и маруля — рече си, — шунка и маруля. А щом се ожениш, те хваща за гръцмуля.“ Омазва горните филии хляб с майонеза от един буркан, притисна капачите върху сандвичите и орязва стърчащата навън маруля и шунка. Да не забравим кутията с мляко и квадрата восъчна хартия, в която да ги опаковаме. Тъкмо подгъваше прилежно крайчетата на опаковката, когато в предната врата се превъртя ключ и влезе Маруло — едър като мечка и с гръден кош колкото чувал, та ръцете му изглеждаха малки и стърчаха от тялото му. Шапката му бе килната на темето и твърдите му стоманеносиви къдрици се показваха отдолу, сякаш бяха капачка на главата му. Очите на Маруло бяха влажни, коварни и сънливи, но златните коронки на предните му зъби отразяваха светлината от хладилния шкаф. Горните две копчета на панталона му бяха разкопчани и отдолу надничаше дебело сиво бельо. Закачи двата си дебели палеца в обърнатия колан на гащите под шкембето му и запримигва в полумрака.

— Добро утро, господин Маруло. Макар че по-скоро вече е добър ден.

— Здравсти, момче. Гледам, че си затворил здраво и бързо входа.

— Всичко в града е затворено. Мислех, че ще си на литургия.

— Днес литургия няма. Единственият ден в годината, в който няма литургия.

— Така ли? Не знаех. С какво мога да съм ти полезен?

Маруло протегна късите си дебели ръце и ги засгъва напред-назад от лактите.

— Ръцете ме болят, момче. Артрит... И все по-лошо става.

— Нищо ли не помага?

— Какво ли не опитвах — горещи лапи, мас от акула, хапчета — боли, та се къса. Добре си затворил магазина. Може да си поприказваме малко, а, момче? — Зъбите му блеснаха.

— Нещо нередно ли има?

— Нередно ли? Кое да му е нередно?

— Ами, ако изчакаш само за минута, ще отнеса тези сандвичи до банката. Господин Морфи ги поръча.

— Умно момче си ти. И добре обслужваш клиентите. Харесваш ми.

Итън мина през склада, пресече уличката и почука на задния вход на банката. Подаде млякото и сандвичите на Джои.

— Благодаря. Нямаше нужда.

— Част от обслужването. Така каза Маруло.

— Сложì две коли да се изстудят, моля ти се. В устата ми сякаш има две сухи нули.

Когато се върна, Итън завари Маруло да наднича в една от кофите за боклука.

— Къде искаш да разговаряме, господин Маруло?

— Да почнем оттук, момче. — Извади от кофата листа от карфиол. Много си ги изрязал.

— За да изглежда по-красиво.

— Карфиолът се продава на кило. Ти направо хвърляш пари в боклука. Познавам един гявол, грък, собственик на поне два-сет ресторанта. И разправя, че най-голямата му тайна била в това, да следи кофите за боклук. Всяко изхвърлено нещо е непродадено нещо. Много умен човек, ако ме питаш.

— Да, господин Маруло. — Итън се придвижи нервно към предната част на магазина, следван от Маруло, който продължаваше да сгъва ръце от лактите.

— Ръсиш ли обилно зеленчуците, както съм те учил?

— Разбира се.

Шефът вдигна една маруля.

— Чини ми се суха.

— Добре де, Маруло, не ща да ги давя — и сега са една трета вода.

— Да, ама от това изглеждат хрупкави и пресни. Мислиш, че не разбирам от тия работи ли? Започнах с една зеленчукарска количка — една-единствена. Разбираш, нали? Трябва да изучиш хитростите, момче, иначе ще фалираш. Сега за месото — много скъпо го купуваш.

— Според обявата продаваме първокачествено месо.

— Абе, първо, второ, трето — кой ти гледа? На картончето с цената, каквото пише — това е. Сега ще трябва да си поговорим

хубавко. Имаме много баласт по тефтерите. Който не си плати до петнайсетото число — край на вересиите.

— Изключено. Някои от тези хора пазаруват от тук вече двайсет години.

— Виж какво, момче. Големите вериги не дават на кредит и за пет цента, та ако ще да си Джон Д. Рокфелер.

— Но нашите са платежоспособни... повечето от тях, де.

— Какво значи „платежоспособни“? Вересията ти връзва парите. Големите вериги купуват по цели камиони стока. А ние не можем. Трябва да се учим и ние, момче. Вярно, добри хора са! Но и парите са хубаво нещо. Прекалено много обрезаки от месото са ти се събрали.

— Само сланина и изсъхнало е.

— Можеш да го махаш, ама чак след като го претеглиш. Главната ти грижа трябва да е за Номер едно. Ако ти не се грижиш за Номер едно, кой ще го е еня? Учи се, ей, момче. — Златните зъби вече не блестяха — устата се бе превърнала в як малък капан.

Ядът избухна у Итън, преди да се усети, и дори го изненада.

— Не съм дребнав, Маруло.

— За каква дребनावост става дума? Говоря ти за добър бизнес, а добрият бизнес е единственият вид бизнес, който остава в бизнеса. Ти да не си мислиш, че господин Бейкър раздава безплатни мостри бе, момче?

На Итън направо му прекипя:

— Виж какво пък аз ще ти кажа — викна. — Хора от фамилията Холи живеят тук от средата на осемнайсети век. А ти си чужденец. Няма начин това да ти е известно. Ние винаги сме се погаждали със съседите си и сме спазвали благоприличие спрямо тях. И ако си мислиш, че като си довтасал вчера от Сицилия, ще можеш да промениш всичко това, много се лъжеш. Ако искаш да работиш на мое място — заповядай, можеш веднага да почнеш. И не ми викай „момче“, че ще ти тресна един по носа...

Сега вече всички зъби на Маруло светнаха.

— Окей, окей. Не се ядосвай. Просто се мъча да ти дам добър съвет.

— И престани да ми викаш „момче“. Родът ми се е заселил тук преди двеста години. — В собствените му уши това му прозвуча по детински и гневът му бързо утихна.

— Не мога да се изразявам добре по английски. Ти сигурно мислиш, че Маруло е косматско име, макаронаджийско име. Моите *genitori*^[8], моята фамилия е може би две-три хиляди годишна. Марулий е бил римски гражданин, споменат от Валерий Максим^[9]. Какво представляват някакви си двеста години?

— Да, но не си тукашен.

— Преди двеста години и вие не сте били.

Сега, след като яростта му се бе изцедила, Итън осъзна нещо, което кара човек да се съмнява в постоянството на реалностите извън себе си. Видя как имигрантът, косматкото, зеленчукарят се променя пред очите му, забеляза високото му чело, мощния гърбав нос, хлътналите зли и безстрашни очи, главата, поддържана от възлестите мускули, видя една гордост, тъй дълбока и самоуверена, че можеше да си позволи да се преструва на скромен. Подобни шокиращи открития карат човек да се запита: Ако не съм видял това досега, какво ли още съм пропуснал?

— Не се напъвай да ми говориш с макаронаджийски акцент — каза смирено.

— Добър бизнес. Уча те как се прави бизнес. На шейсет и осем години съм. Жената умря. Артритът! Боли. Искам да ти покажа какво е бизнес. Може и да не се научиш. Има хора — нищо не научават. Банкрутират.

— Не е нужно да ми напилваш, че съм банкрутирал.

— Ето, пак грешно разбираш. Искам да те науча на добър бизнес, та да не банкрутираш повече.

— Да бе, особено когато си нямам собствен бизнес.

— Момче си още.

— Виж какво, Маруло — каза Итън. — На практика сам въртя целия ти магазин. Водя счетоводството, занимавам се с банката, поръчвам доставките. Задържам клиентелата. Имаме редовни купувачи. Ти на това не му ли викаш добър бизнес?

— Добре де — научил си нещо. Вече не си момче. Ядосваш се, като ти викам момче. Какво друго да ти викам? На всички им викам „момче“.

— Опитай да ме наричаш с името ми.

— Не ми звучи дружелюбно. „Момче“ е дружелюбно.

— Но е неуважително.

— Уважително не значи дружелюбно.

Итън се разсмя.

— Един продавач в косматска бакалница задължително трябва да има достойнство — заради жената и децата си. Разбираш ли?

— Фалшименто.

— Разбира се. Ако имах и капка истинско достойнство, нямаше да се замислям по въпроса. Насмалко не забравих нещо, което баща ми ми рече малко преди да се спомине. Че прагът на обидчивостта бил пропорционален на интелигентността и сигурността. Че думата „копеле“ била обидна само за някой, който не е сигурен коя точно е майка му, но как можеш да обидиш Алберт Айнщайн, например? Той тогава беше още жив. Така че продължавай да ме наричаш момче, ако държиш на това.

— Видя ли, момче? Много по-дружелюбно е.

— Добре де. Какво искаше да ме научиш за бизнеса, което вече не го знам?

— Бизнесът е пари. Парите не са дружелюбни. Ти, момче, изглеждаш прекалено дружелюбен, прекалено добър. Парите не са добри. Парите не другаруват с никого освен с още повече пари.

— Глупости говориш, Маруло. Познавам куп добри, дружелюбни, почтени бизнесмени.

— Докато не правят бизнес, са такива, момче. Някой ден ще го проумееш. Но докато го проумееш, ще стане прекалено късно. Добре се грижиш за магазина, момче, но ако беше твой, сигурно щеше да стигнеш до дружелюбен банкрут. А аз ти давам истински уроци, все едно съм училище. Д'виждане, момче. — Маруло сгъна ръце, излезе забързано през предната врата, щракна я зад себе си и Итън усети тъмнината, обхванала света.

Откъм входната врата се чу остро метално чукане. Итън отмести завесата и извика:

— Затворено е до три.

— Пусни ме да вляза. Искам да говоря с теб.

Непознатият влезе — слаб, вечно млад мъж, който никога не е бил младеж, изискано облечен, с редееща лъскава коса прилепнала към скалпа, весел поглед и нервно поведение.

— Извинявай за безпокойството. Трябва да се чупя от тоя град. Искан да те видя насаме. По едно време ми се стори, че старецът няма

да мръдне оттук.

— Маруло ли?

— Да. Наблюдавах от отсрещния тротоар.

Итън огледа безупречните му ръце. На средния пръст на лявата ръка се кипреше златен пръстен с вградено голямо котешко око^[10].

Непознатият долови погледа.

— Не става дума за обир — каза. — Снощи се запознах с една твоя приятелка.

— Е, и?

— Госпожа Йънг-Хънт. Марджи Йънг-Хънт.

— О?

Итън усещаше как умът на непознатия души нервно наоколо и търси как да се пъхне, как да намери връзка, върху която да изгради взаимоотношението им.

— Добро момиче. Скъса се да те хвали. Затова реших... Казвам се Бигърс. Отговарям за тази територия в „ББД & Д“.

— Ние се зареждаме от „Уейлъндс“.

— Знам. И точно затова съм дошъл. Реших, че може да поискате малко разнообразие. Ние едва сега навлизаме в окръга. Но растем бързо. Правим известни отстъпки, за да пъхнем крак в процепа на вратата. Ако се възползваш, може да се окаже доста изгодно за теб.

— По този въпрос ще трябва да разговаряш с господин Маруло. Той открай време работи с „Уейлъндс“.

Гласът не се понижи, но тоналността му стана поверителна:

— Нали ти правиш заявките?

— Така е. Господин Маруло страда от артрит, нали разбираш, пък си има и други интереси.

— Ще ви смъкнем леко цените.

— Подозирам, че Маруло вече ги е смъкнал до крайност. По-добре говори с него.

— Точно това исках да избегна. Трябва ми онзи, който прави заявките, а това си ти.

— Най-обикновен продавач съм.

— Заявките се съставят от теб, господин Холи. И мога да ти задела пет на сто.

— Маруло би приел подобна отстъпка, стига качеството да е гарантирано.

— Ти май не ме разбираш. Нямам работа с Маруло. Става дума за пет процента в брой — без чекове, без разписки, без проблеми с данъчните — просто свежа зеленинка от моята ръка в твоята, а от твоята — в джоба ти.

— Защо не предложиш същата отстъпка на Маруло?

— Имаме договорени цени.

— Добре. А какво ще стане, ако взема петте процента и ги предам на Маруло?

— Явно не познаваш хората като него толкова добре, колкото ги познавам аз. Дадеш ли му парите, той ще почне да се пита колко още не си му предал. Напълно естествено.

Итън сниши глас:

— Ти искаш да измамя своя работодател?

— За каква измама говориш? Той нищо не губи, а ти изкарваш някой и друг долар. Всеки има правото да изкарва пари. Марджи разправя, че си схватлив.

— Мрачен ден е днешният — каза Итън.

— Ни най-малко. Пуснал си завесите. — Душещият мозък долови опасността — мишката, колебаеща се между миризмата на капана и аромата на сиренцето. — Виж какво — рече Бигърс, — помисли си известно време. Виж как можеш да отклониш малко заявки към нас. При следващото ми посещение в окръга ще намина да ти се обадя. Това става веднъж на всеки две седмици. Ето ти визитката ми.

Ръката на Итън не се повдигна. Бигърс остави картичката върху студения тезгях.

— А това тук е за спомен. Даваме го на всеки нов наш приятел. — От външния си джоб извади портфейл — изкусна изработка от кожа на млад тюлен. Постави го до картичката върху белия порцелан. — Красива работа. С отделно място за шофьорска книжка, за кредитни карти.

Итън не отговори.

— Ще намина пак след две седмици — каза Бигърс. — Ти си помисли. Няма начин да не дойда. Имам среща с Марджи. Страхотно момиче, значи.

А след като не последва отговор, продължи:

— Сам ще си отворя. До скоро виждане. — После внезапно се приближи до Итън. — Не бъди глупак. Всички го правят — рече. —

Всички! — После се изниза бързо през вратата и я затвори тихо след себе си.

В мрачната тишина Итън долавяше тихото бръмчене на трансформатора на неоновото осветление в хладилния шкаф. Бавно се извърна към подредените едни върху други редици свои слушатели по лавиците.

— А аз ви мислех за свои приятели! Дори пръст не помръднахте в моя защита. Интересчий-миди, интересчий-туршии, интересчий-готови смески за кекс. Край — никакви умилуй повече не ви се полагат. Какво ли щеше да каже свети Франциск, ако го ухапе куче или го окъка птичка? „Благодаря ти господин Куче, грации танто, синьора Птица?“ — Извърна глава към чукането, тропането и блъскането по задния вход, после притича през склада, докато си мърмореше под носа:

— Да беше отворено, нямаше да има толкова много клиенти.

Джой Морфи влезе, залитайки, сграбчил се за гърлото:

— За Бога — изпъшка. — Подкрепление... или поне една пепси-кола, че кончината си ще срещна от разсъхване. Тука що е толкова тъмно? Да не би и очите ми да пресъхнат?

— Пуснал съм завесите. Да не привличат жадни банкери.

Заведе го до хладилния шкаф, извади заскрежена бутилка, отвори я и бръкна за втора.

— И аз ще пийна с теб.

Джой-бой се облегна на осветеното стъкло и изгълта половината шише, преди да го свали от устата си.

— Хей! — възкликна. — Някой си е забравил трезора. — Взе портфейла.

— Малък подарък от агента на „ББД & Д“. Търси да сключи сделка с нас.

— Е, поне не го прави с дребни стотинки. Това тук е висше качество, синко. И то с инициалите ти — златни при това.

— Така ли?

— Не си ли ги видял досега?

— Няма и минута, откакто си тръгна.

Джой отвори прегънатата надве кожа и прехвърли прозрачните пластмасови пликчета за карти.

— Май ще трябва да станеш член на нещо — рече. Бръкна в задния процеп. — Е, това вече е съвсем мило. — С показалеца и средния ръст измъкна чисто нова банкнота от Двадесет долара. — Чул бях, че навлизат, но не знаех, че са с танкове. Такъв спомен си заслужава да го запомниш.

— Тия пари вътре ли бяха?

— Да не смяташ, че аз съм ти ги пробутал?

— Трябва да си поговорим, Джои. Тоя тип ми предложи пет на сто от всички заявки, които им подам.

— Браво, браво! Най-после забогатяваш. Явно не хвърля приказките си на вятъра. Пригответи колите да почерпиш. Днес ти е празник.

— Ти какво искаш да кажеш — да приема ли...

— А защо не, след като не влияе на цените? Кой губи?

— И ми рече да не съм казвал на Маруло, щото той щял да реши, че ми плащат още повече.

— Точно така. Какво ти става бе, Холи? Да не си откачил? Сигурно е от това осветление. Виждаш ми се зелен. Аз зелен ли ти изглеждам? Да не възнамеряваш да им откажеш?

— Едва се въздържах да не изрита задника му.

— О, да, така постъпвате вие — ти и динозаврите.

— Каза, че всички така правели.

— Не всекиму се удава тази възможност. Ти си един от малкото късметлии.

— Но не е честно.

— Защо да не е? Кому вреди? Забранено ли е от закона?

— Искаш да кажеш, че ти би приел?

— Да приема ли? Щях да се изправам на задни лапи и да им се моля. В моя бизнес всички пролуки в закона вече са затворени. На практика всяко едно нещо, което можеш да сториш в банката, е противозаконно — освен ако не си й президентът. Изобщо не те разбирам. За какво са всички тези съмнения-притеснения? Ако скубеш пряко батко Алфио, щях да кажа, че не е особено почтено — но в твоя случай не е така. Ти им правиш услуга, те ти отвръщат също с услуга — и то чисто нова, зеленичка. Не бъди глупак. Имаш на ръцете си жена и деца. А отглеждането на деца няма изгледи да поевтинее.

— Май ще е по-добре да си вървиш.

Джои Морфи тресна недовършената бутилка върху тезгяха.

— Господин Холи... по-точно господин Итън Алън Холи — каза с леден глас, — ако ти смяташ, че бих извършил нещо нечестно или бих ти предложил на теб да го извършиш... ами, в такъв случай върви си го начукай.

Джои се отправи гневно към склада.

— Нямах това предвид. Не исках да кажа това. Честна дума, в Бога се кълна, Джои. Просто от сутринта изживях два шока, да не говорим, че и днес е един отвратителен празник — отвратителен.

Морфи направи пауза.

— Какво имаш предвид? О! Да, знам. Наистина знам. Вярваш ли ми, че знам?

— И така е всяка година, още от детството ми, само дето става все по-лошо... може би защото все по-добре разбирам значението му и чувам онези самотни думи „лама савах тани“^[11].

— Знам, Итън, много добре го знам. Е, вече почти свърши... почти свърши засега, Итън. Просто забрави, че съм си тръгнал напушен, моля те.

Точно в този миг издрънча желязната камбана на пожарната — един-единствен удар.

— Свърши вече — каза Джой-бой. — Край... поне до догодина. — Измъкна се тихичко през склада и затвори тихо задната врата.

Итън вдигна завесите и отново отвори магазина, но търговията не вървеше кой знае колко — няколко дечица за бутилка мляко или за по един хляб, малък агнешки котлет и консерва грах на мис Борчър да си сготви вечеря на котлончето. По улицата просто не вървяха хора. През половината час преди шест, докато Итън се подготвяше да затваря, не влезе жива душа. Беше вече затворил и поел към дома, когато се сети за списъка с продуктите, та се наложи да се върне и да напълни две големи книжни торби, след което пак да заключи. Беше си наумил да слезе долу до залива и да гледа сивите вълни между подпорите на кея, да вдишва аромата на морска вода и да говори на някоя чайка, кацнала върху шамандура с човка срещу вятъра. Сети се за написаното някога от някаква поетеса стихотворение, явно вдъхновена до пощуряване от плавната спирала на полета на чайката. То започваше така: „О, птицо щастлива — кое тъй те развълнува?“ Поетесата явно така и не бе разбрала, а сигурно и не я е интересувало.

Тежките торби с продуктите за празниците го отказа от тези му намерения. Итън пресече уморено главната улица, после се отпрати бавно по „Брястова“ към стария дом на рода Холи.

[1] Перифраза на най-известния пасаж от поемата „Пипа минава“ („Pippa Passes“) на английския поет Робърт Браунинг (1812–1889), който гласи: „Годината е в пролетта, а денят е в утрото.“ — Б.пр. ↑

[2] Robert Adam (1728–1792) — шотландски архитект и дизайнер, виден представител на неокласицизма в архитектурата — декорации от рода на гирлянди от житни класове, камбанки, извити клонки, ветрилообразни мотиви. — Б.пр. ↑

[3] „Elm Street“ — букв. „Брястова улица“. — Б.пр. ↑

[4] „И в оня ден, казва Господ Бог, ще направя слънцето да залезе по пладне и ще помрача земята посред бял ден.“, Ам. 8:9. — Б.пр. ↑

[5] Класическа жилетка от мека вълна с едноредно закопчаване, два джоба, сатенен гръб, с коланче и катарама отзад. — Б.пр. ↑

[6] Ethan Allen (1738–1789) — герой от Американската революция. — Б.пр. ↑

[7] Мт. 27:31–33. — Б.пр. ↑

[8] Родители (ит.). — Б.пр. ↑

[9] Valerius Maximus — римски писател, живял през I в. сл.Хр. — Б.пр. ↑

[10] Разновидност на хризоберила. — Б.пр. ↑

[11] „Защо си Ме изоставил?“ (Мт. 27:46). — Б.пр. ↑

ВТОРА ГЛАВА

Мери се отлепи от печката и пое едната от големите торби с продукти.

— Толкова неща имам да ти разправам. Нямам търпение.

Целуна я, а тя усети плътността на устните му.

— Какво има? — попита го.

— Поуморен съм.

— Нали имаше три часа почивка.

— Бая неща трябваше да свърша.

— Надявам се, че не си в лошо настроение.

— Мрачен ден беше.

— Напротив, прекрасен е. Чакай само да чуеш.

— Къде са децата?

— Горе. Слушат радио. И те имат новини за теб.

— Неприятни ли са?

— Това пък за какво го казваш?

— Де да знам.

— Май не ти е добре.

— По дяволите, нищо ми няма.

— Като знам какви хубави неща имам за казване... Но ще изчакаме до след вечеря. Гарантирам ти изненада.

Алън и Мери-Елън се втурнаха надолу по стъпалата и нахлуха в кухнята.

— Върнал се е — рекоха.

— Татко, в магазина ти има ли „Пийкс“?

— Ако имаш предвид корнфлейкс, да, имаме, Алън.

— Що не донесеш малко. От онези, дето на кутията има маска на мишок за изрязване.

— Не си ли прекалено голям за миша маска?

Елън обясни:

— Изпращаш капака на кутията с десет цента, а те ти пращат нещо вентрилокско с упътване. Току-що го съобщиха по радиото.

— Кажи на баща си какво си намислила да правиш — прекъсна я Мери.

— Ами, ще участвам в националния конкурс „Обичам Америка“. Първата награда е екскурзия до Вашингтон и среща с президента — заедно с родителите, — а има и куп други награди.

— Чудесно — рече Итън. — И как става това? Какво трябва да направиш ти?

— Вестниците на Хърст го провеждат — възкликна Елън. — В цялата страна. Просто трябва да напишеш съчинение, защо обичаш Америка. И всички победители ще ги покажат по телевизията.

— Голям кеф ще е — каза Алън. — Представяш ли си: Вашингтон, хотел, шоута, среща с президента, както си му е редът. На това му викам аз кеф.

— А с училището какво ще стане?

— То ще е през лятото. Ще обявят победителите на Четвърти юли.

— Е, тогава може и да стане. Ти Америка ли обичаш всъщност, или наградите?

— Хайде, татко — прекъсна го Мери, — не им разваляй ентусиазма.

— Искях просто да отделя зърното от мишата маска. Защото все се объркват.

— Татко, къде според теб можем да направим справка?

— Справка за какво?

— Ами, какво е казал някой си...

— Прадядо ти имаше доста хубави книги. На тавана са.

— Какви например?

— Ами, речите на Линкълн, на Даниел Уебстър и Хенри Клей. Можеш да попрочетеш и нещо от Торо или Уолт Уитман, или Емерсън — та дори и от Марк Твен. Всичките са горе на тавана.

— Ти чел ли си ги, тате?

— Говоря ви за дядо ми. Той понякога ми четеше от тях.

— Нали ще ни помогнеш със съчиненията.

— Тогава те няма да са от вас.

— Добре — примири се Алън. — Нали няма да забравиш да донесеш „Пийкс“? Пълни били с желязо и разни вещества.

— Ще гледам.

— На кино можем ли да ходим?

— Мислех, че ще боядисваме великденските яйца — каза Мери.

— В момента ги варя. Ще ви ги дам да ги изнесете на балкона след вечеря.

— А да се качим на тавана, може ли, за да разгледаме книгите?

— Стига след това да изгасите лампата. Веднъж я оставихте да свети цяла седмица. Ти я забрави, Итън.

След като децата излязоха, Мери го запита:

— Не се ли радваш, че ще участват в конкурса?

— Радвам се, разбира се, стига да го направят като хората.

— Нямам търпение да ти го кажа: Марджи днес ми гледа на карти. И то три пъти, защото никога не била виждала подобно нещо. Три пъти! Пред очите ми обръщаше картите.

— О, Боже милостиви!

— Като чуеш, ще престанеш да се съмняваш. Винаги ѝ се подиграваш за някакви високи чернооки непознати мъже. Бас държа, че не можеш да познаеш какво ми каза. Искаш ли да опиташ да познаеш?

— Мери, искам да те предупредя — каза ѝ той.

— Да ме предупредиш ли? Та ти изобщо си нямаш представа. Моят късмет си *самият ти*.

Полугласно той изказа някаква груба, обидна дума.

— Какво рече?

— Нищо. „Слаба работа“.

— Ти можеш да смяташ така, ама картите мислят съвсем друго. Три пъти ми ги хвърля.

— Картите мислят?

— Те знаят — отвърна Мери. — А тя прочете какво ѝ казват и всичко беше само за теб. Ще станеш една от най-важните личности в града ни — точно така, от най-важните, казах. И то не някога си, а съвсем скоро. Всяка карта, която обръщаше, сочеше пари, пари и пак пари. Ще станеш богаташ.

— Миличко — каза ѝ, — нека те предупредя, умолявам те!

— Ще направиш инвестиция.

— С какво?

— Ами, имах предвид парите от брат ми.

— В никакъв случай — извика той. — Няма и да ги докосна. Те са си твои. И ще си останат твои. Ти ли го измисли това или...

— Тя изобщо не ги спомена. Нито пък картите. Но ти ще вложиш парите през юли, а оттам насетне всичко ще си тръгне по реда си — едно веднага подир другото. Нали много хубаво звучи? Точно така го каза и тя: „Твоят късмет е Итън. Той ще стане много богат човек, може би пръв големец на града.“

— Господ да я убие! Кой ѝ дава това право?

— Итън!

— Знаеш ли какво прави тя? Знаеш ли ти самата какво правиш?

— Знам, че съм добра съпруга, а тя ми е добра приятелка. И не желая да се караме, докато децата слушат. Марджи Йънг е най-добрата ми приятелка. Знам, че не я обичаш. И смятам, че ме ревнуваш от приятелките ми — точно така смятам. Изкарах един чудесен следобед, а ти сега искаш да го развалиш. Никак не си мил. — На Мери ѝ избиха петна по лицето от гняв и разочарование, но и от злоба към този, който подрязваше крилете на мечтите ѝ. — Умираш да седиш насреща ми, господин Умнико, и да скапваш на хората настроението. И си мислиш, че всичко това Марджи сама си го измисля. Пък аз ти казвам, че не е вярно, понеже сама сякох картите три пъти — пък дори да си го измисля, защо ѝ е да го прави, освен ако не иска да е добра, дружелюбна и да ни помогне от малко. Отговори ми на това, господин Умнико! Намери някоя гадна причина.

— Откъде да знам — каза той. — Може да го прави със зъл умисъл. Както си няма нито мъж, нито работа. Може да иска да напакости.

Мери снижи глас и поде заядливо:

— „Зъл умисъл“, казваш. Та ти злия умисъл не би познал дори ако ти удари шамар. Нямах си представа колко ѝ е трудно на Марджи. Има мъже в града, дето не спират да ѝ вървят по петите. Големи мъже, женени мъже, само шушнат и я кандърдисват — отврат. Понякога направо не знае накъде да се обърне. Затова има нужда от мен — жена приятелка. Какви неща ми е разправяла — един мъж не би им повярвал. Някои от ония например пред хората се преструват, че не им харесва, а после се промъкват в къщата ѝ или ѝ се обаждат и ѝ предлагат срещи — уж набожни мъже, само за морал говорят, а после така постъпват. И ти си седнал да ми говориш за зъл умисъл.

— Спомена ли ти имена?

— Нито едно, което също доказва, че не измисля. Марджи не желае да нарани никого, нищо, че нея я нараняват. Но каза, че нямало да повярвам, ако ми кажела името на един от тях. Щом съм чуела, косата ми щяла да побелее.

Итън пое дълбоко въздух, задържа го, после го изпусна под формата на огромна въздишка.

— За кого ли може да става дума? — продължи Мери. — Каза го така, сякаш се отнася за човек, когото познаваме добре и просто не можем да повярваме.

— Но при определени обстоятелства би споменала името му — промълви Итън.

— Само ако я принудят. Точно така се изрази. Само ако се наложило, да спаси например... честта си или името си... нали ме разбираш. Кой мислиш, че може да е?

— Струва ми се, че се сещам.

— Кажй тогава. Кой е?

— Аз.

Мери зяпна.

— Пак ме будалкаш — рече. — Спра ли да внимавам, и хоп — попадам в капана ти. Е, по-добре да се майтапиш, отколкото да си мрачен.

— Ега ти положението. Човек си признава за блудни грехове с най-добрата приятелка на жена му. И получава единствено подигравки.

— Не е хубаво да говориш така.

— Сигурно човек трябва да отрича. Тогава жена му поне ще му окаже честта да се усъмни в него. Скъпа моя, кълна ти се във всичко свято, че никога не съм се пускал на Марджи Йънг-Хънт нито с думи, нито с дела. Сега ще ми повярваш ли, че съм виновен?

— Ти!

— Значи смяташ, че не съм достатъчно добър, нито достатъчно привлекателен — с други думи, че не мога да се класирам, така ли?

— Обичам шегите. Много добре го знаеш... но с такива работи шегата не бива. Дано децата не са се разровили горе из сандъците. Никога не връщат нещата на мястото им.

— Скъпа жено, още един опит ще направя. Една жена, с инициалите М. Й.-Х. ми залага отвсякъде примамки по причини, които

само тя знае. И ме грози сериозната опасност да се поддам най-малко на една от тях.

— Защо не мислиш за късмета си? Картите казаха „юли“, и то три пъти — с очите си видях. Ще получиш пари — купища пари. За това си мисли.

— Толкова много ли обичаш парите, пухче?

— Да обичам парите ли? Какво имаш предвид?

— Дотам ли копнееш за пари, че да прибягваш до некромантия, магии, джуджу и всякакви подобни черни дейности?

— Ти пръв го каза! Ти започна и не ти давам да се криеш зад собствените си думи. Дали обичам парите? Не, не ги обичам. Но и тревогите не ги обичам. Искам да мога да вървя из града с вдигната глава. Не желая децата ми да се срамуват, понеже не могат да се обличат така добре — така хубаво, — както някои други. Но най-държа да ходя с вдигната глава.

— И парите са това, което ще държи главата ти изправена?

— Поне ще изтрие усмивките от лицата на ония набожни превземковци.

— Никой не смее да се присмива на човек от фамилията Холи.

— Ти така си мислиш! Просто не ги забелязваш.

— Може би, защото просто не ме интересуват.

— Пак ли започваш да ми се хвалиш с дълголетната си фамилия?

— Не, скъпа. Тя отдавна вече не е сериозно оръжие.

— Е, радвам се, че поне това си установил. И тук, и във всеки друг град един продавач в бакалница с име Холи не е нищо повече от продавач в бакалница.

— Мен ли ме обвиняваш за неуспеха ми?

— Ни най-малко, разбира се. Но те виня за това, че само се въргалаш в него, без да предприемеш нещо. А би могъл да се измъкнеш, стига да не бяха старовремските ти превземки. Всички ти се смеят. Великият джентълмен без пари не е нищо повече от един мухльо. — Думата експлодира в главата ѝ, а тя замълча от срам.

— Съжалявам — каза Итън. — Ти, моя заешка лапичке, току-що ми подсказа нещо... три неща, по-скоро. Никой никога не вярва на три неща: истинското, вероятното и логичното. Сега вече знам откъде да взема парите за осъществяване на късмета ми.

— Откъде?

— Ще ограбя някоя банка.

Камбанката на таймера на готварската печка зазвъня протяжно.
Мери каза:

— Отивай да викнеш децата. Яхнията е готова. Напомни им да изгасят лампата. — И се заслуша в стъпките му по стълбите.

ТРЕТА ГЛАВА

Жена ми Мери заспива така, както се затваря врата на килер. Колко пъти съм я наблюдавал със завист. Красивото ѝ тяло изшавърква, сякаш се намества в какавида. Въздиша веднъж, в края на въздишката очите ѝ се затварят, а устните ѝ, необезпокоявани, застиват в мъдрата и отнесена усмивка на древногръцките богове. Усмивката е през цялата нощ, докато спи, дъхът ѝ пърха в гърлото — не е хъркане, а по-скоро мъркане на коте. За миг температурата ѝ се вдига и усещам топлината ѝ до себе си в леглото, после спада и тя се изгубва в съня. Къде ходи, не знам. Казва, че не сънувала. Това, разбира се, е невъзможно. Просто значи, че сънищата не я тревожат или я тревожат тъй малко, че докато се събуди, ги е забравила. Обича да спи, затова сънят я посреща с разтворени обятия. Де и с мен да беше така. Боря се със съня дори докато копнея да дойде.

Мислил съм си да не би разликата да идва от това, че моята Мери знае, че ще живее вечно, че ще пристъпи от живота в друг живот с онази лекота, с която преминава от сън към будно състояние. Усеща го с цялото си тяло, при това тъй цялостно, че не ѝ се налага да мисли за него, както не ѝ се налага да мисли и за дишането си. Това ѝ дава време да спи, да си почива, да престане за кратко да съществува.

От друга страна, аз усещам в костите и плътта си, че някой ден, рано или късно, ще престана да съм жив, затова се боря със съня, но и го моля, дори се мъча да го прилъжа да дойде. Краткотрайният миг сън за мен е могъща болка, агония. Знам, защото в същата тази секунда съм се пробуждал, все още усещайки размазващия удар. Но дори да заспя, пак съм безкрайно зает. Сънищата ми са проблемите от деня, засилени до абсурд, нещо като танцуващи мъже с животински рога и маски.

Много по-малко време прекарвам в сън, отколкото Мери. Тя твърди, че имала нужда от много сън, при което се съгласявам, че на мен ми е нужно далеч по-малко, но никак не съм убеден. Тялото съдържа някакъв определен обем енергия, подсилвана, естествено, с храна. Можеш да я употребиш набързо така, както някои деца

нагълтват бонбони, или да я разгръщаш бавно. Винаги се намира някое момиченце, което е запазило парченце от бонбона и то си е нейно дълго след като лапачите са приключили. Затова смятам, че моята Мери ще живее много по-дълго от мен. Няма начин да не е запазила част от живота си за след това. Като се замислиш, повечето жени наистина надживяват мъжете.

Разпети петък винаги ме е безпокоял. Още в детството ми ме обземаше някаква мъка — не от агонията на разпятието, а от усещането за безнадеждната самота на Разпънатия. Така и не успях да се отърся от тази мъка, посята от Матей и четена ми със стегнатата, отчетлива интонация на пралеля ми Дебора от Ню Ингленд.

Тази година май бе по-зле от всякога. Склонни сме да приемаме историята лично и да се идентифицираме с нея. Днес за пръв път успях да проумея урока, изнесен ми от Маруло, за естеството на бизнеса му. Веднага след това ми предложиха първия подкуп в живота ми. Може и да звучи странно предвид годините ми, но не си спомням друг такъв случай. Трябва да мисля и за Марджи Йънг-Хънт. Проявление на злото ли е тя? Какви цели преследва? Знам, че ми предложи нещо и ме заплаши какво ще стане, ако не го приема. Следва ли човек да обмисля живота си, или му стига просто да се влачи подире му?

Сума ти нощи съм прекарал буден, заслушан в тихото мъркане на Мери до мен. Забиеш ли поглед в мрака, пред очите ти започват да плават червени петна и времето се удължава. Мери така обича да спи, че съм се старал да я пазя в съня ѝ дори когато сърбежът изгаря като ток кожата ми. Щом стана, тя се разбужда. Притеснява се. Понеже безсъние я е мъчило единствено когато е била болна, решава, че и на мен не ми е добре.

Но през онази нощ ми се налагаше да стана и да изляза. Дъхът ѝ мъркаше нежно и съзирах архаичната усмивка върху лицето ѝ. Сигурно сънува какъв късмет ме чака, какви големи пари ще ми дойдат. Мери иска да е горда жена.

Интересно как всеки мъж вярва, че мисли най-добре на някое определено място. И аз открай време си имам подобно място, но знам, че там не мисля, а по-скоро чувствам, изживявам и си спомням. Това е едно сигурно място — всеки явно си има своето, макар да не съм чувал никой да си го признава. Спящият обикновено се събужда от

направеното крадешком, потайно движение, но не и от умишлено, нормално действие. Освен това съм убеден, че докато спи, мозъкът се скита сред чужди мисли. Принудих се да ми се приходи по нужда, после станах и отидох. А след това, с дрехи в ръце, се изнизах полека до долния етаж и се облякох в кухнята.

Ако питате Мери, мен ме измъчват несъществуващите проблеми на други хора. Може и да е права, но действително в слабо осветената кухня ми се яви следната възможна сценка: Мери се събужда и ме търси с разтревожен израз из цялата къща. Драснах ѝ бележка в кухненския тефтер: „Не ме свърта, миличко. Излизам да се поразходя. Няма да се бавя.“ Оставих я в средата на кухненската маса, та да ѝ се набие в очите в мига, в който щракне ключа на лампата до вратата.

После отворих безшумно задната врата и вкусих въздуха. Беше леден, с аромата на глазура от бяла слана. Увих се в дебело палто и нахлузих плетена моряшка шапка до под ушите. Електрическият кухненски часовник изръмжа. Показваше три без петнайсет. От единайсет досега бях наблюдавал легнал червените петна.

Нашият град, Ню Бейтаун, е стилин, стар град, един от първите ясно изявени цялостни градове на Америка. Първите му заселници, включително и моите предци, са били, доколкото знам, синове на онези непокорни, коварни, несговорчиви и алчни мореплаватели, които причинявали куп главоболия на Европа по времето на кралица Елизабет, завзели Западните Индии при Кромвел и накрая свили гнездо на северния бряг благодарение на грамотите, издадени им от завърналия се на престола Чарлз Стюарт. Съчетавали са успешно пиратството с пуританството, които, ако се вгледаш хубаво, не се различават особено помежду си. И двете не търпят опозиция и имат шавърклив поглед за чужди имоти. Там, където са се слели, са създали упорити, способни на оцеляване маймунски племена. Знам за тях, понеже баща ми настояваше да ме учи. Той беше нещо като любител родолюбец, а ми прави впечатление, че у хора като него по принцип липсват качествата, които тъй хвалят у онези, които славят. Баща ми бе кротък, добре осведомен, зле съветван, но понякога великолепен глупак. Без капка чужда помощ успя да изгуби земите, парите, престижа и бъдещето; с две думи казано, затри почти всичко, натрупано от родовете Алън и Холи в продължение на няколкостотин години; всичко, с изключение на фамилните имена — но пък него

друго не го и интересувахе. Баща ми ми изнасяше така наричаните „уроци по родолюбив“. От него знам всички тия неща за старците. И вероятно по същата причина сега съм продавач в сицилианска бакалница в квартал, който навремето е бил собственост на рода Холи. При това ние не бяхме жертва на някаква депресия или труден период.

Всичкото това ми дойде от приказката, че Ню Бейтаун е хубав град. На „Брястова“ свих вдясно вместо наляво и бързо се отправих към „Порлок“, която е горе-долу успоредна на главната. Малкият Уили, дебелият квартален полицаи, сигурно дремеше в дежурната кола на главната, но нямах никакво желание да бърбля нощем с него. „Къде си тръгнал тъй късно, Итън? Нещо туй-онуй ли си имаш?“ На Малкия Уили му доскучава и му идва ищах за приказки, а после разправя за онова, което сте си говорили. От самотата на Уили са се получили немалко неприятни скандали. Дежурен през деня е Стоунуол Джаксън Смит. И това не му е прякор. Наистина са го кръстили на Стоунуол Джаксън^[1], за да се отличава от всички останали с фамилията Смит. Не знам защо дежурните двойки са съставени от крайно противоположни полицаи, но винаги така се получава. Стоуни Смит например няма да ти каже и какъв ден е днес, освен ако не свидетелства под клетва. В качеството си на шеф на полицията в целия град Стоуни е изцяло посветен на работата си, изучава най-новите методи и е изкарал курсовете на ФБР във Вашингтон. Надали има по-добри полицаи от неговия тип — висок, мълчалив, с очи с метален блясък. Ако си решил да се занимаваш с престъпления, по-добре избягвай да те среща шефът.

Всичкото това ми дойде от приказката защо съм поел по „Порлок“, за да не разговарям с Малкия Уили. А красивите къщи в Ню Бейтаун са точно по „Порлок“. Защото в началото на деветнайсети век сме имали над сто плоскодънни китобойни кораба. Когато се завръщали след двугодишен престой в далечна Антарктика или в Китайско море, били натоварени с мас — чисто богатство. Но по време на отбиванията си в чужди пристанища се сдобивали не само с идеи, но и с вещи. Това обяснява наличието на толкова много китайски неща в къщите по „Порлок Стрийт“. При това някои от старите капитани корабособственици са имали доста изискан вкус. При тяхното изобилие на пари можели да си позволят да докарат архитекти от Англия за домовете си. И затова по „Порлок“ личи толкова силно

влиянието на Адам и на новогръцката архитектура. Защото Англия по това време изживявала точно такъв период. Редом с всичките му там ветрилообразни прозорци и колони с канелюри не пропускали да сложат и балкон наблюдателница на покрива, така наречената „вдовишка пътечка“. Идеята била верните съпруги домакини да могат оттам да съзират завръщащите се кораби. И някои вероятно са ги използвали. Моят род — Холи, и родовете Филипс, Елгар и Бейкър са от по-старите. Установили са се на „Брястова“, а къщите им са в така наречения ранен американски стил, със заострени покриви и стени от застъпващи се талпи. В такъв стил е и моят дом, старата къща на Холи. А гигантските брястове са на една и съща възраст със сградите.

По „Порлок“ продължава да си стои старото улично осветление, само дето газените лампи са заменени с електрически глобуси. Лятно време туристите се стичат да разглеждат архитектурата и да усетят „очарованието на стария свят“, което градът ни излъчвал. Защо трябва едно очарование да принадлежи на някакъв „стар свят“?

Забравил съм вече как върмонтският род Алън се е сватосал с онзи на Холи. Станало е малко след Революцията. Мога да проуча, естествено. Няма начин някъде на тавана да няма никакви записки от ония години. По времето, през което почина баща ми, на моята Мери й беше доста писнало от семейната история на Холи, затова разбирам как се е чувствала, когато й предложих да качим всичко на тавана. На човек може доста да му писне от чужди семейни истории. Мери дори не е родом от Ню Бейтаун. Родът ѝ е ирландски, макар да не са католици. Тя много държи това да се знае. Ълстърски род му вика. Самата тя дойде от Бостън.

И това не е съвсем точно. Всъщност аз я докарах от Бостън. Сега си представям как сме изглеждали тогава — може би по-ясно, отколкото навремето — нервният, уплашен лейтенант Холи в гарнизонен отпуск и пухкавата розовобузеста сладко ухаеща сладурана — и всичко това три пъти по-очароващо заради войната и учебниците. И колко сериозни бяхме тогава, убийствено сериозни. Мен щяха да ме убият, а тя се готвеше да посвети живота си на геройската ми памет. Една от милион еднакви мечти в милион маслинено черни униформи и басмени рокли. И вероятно щеше да приключи с традиционното писмо „Мили мой Джон“, ако не беше посветила живота си на своя войн. Писмата ѝ, затрогващи в постоянството си, ме следваха навсякъде —

закръглен четлив почерк с тъмносиньо мастило върху светлосини листа, та цялата рота познаваше писмата ѝ и всеки, неизвестно защо, съпреживяваше радостта ми. Дори да не исках да се ожения за Мери, непоколебимостта ѝ щеше да ме принуди, за да увековеча световната мечта на красивите и предани жени.

Изобщо не се поколеба, поне що се отнася до преместването ѝ от бостънската ѝ ирландска квартира в стария дом на Холи на „Брястова“. Нито изпита колебание от бавното западане на моя западащ бизнес, от раждането на децата ни, или от дългогодишния ми застой като обикновен продавач. Умее да чака — сега вече го осъзнавам. И предполагам, че вече се е уморила от цялото дълго и мъчително чакане. За пръв път се прояви челичената природа на желанията ѝ, понеже моята Мери не обича да ти се подиграва, нито да прибъгва до презрение. Прекалено заета е била досега да извлича възможно най-доброто от прекалено много ситуации. Точно затова е забележително назряването на отровата — никога досега не беше се случвало. И колко бързо се явяваха образите на фона на скърцащите ми стъпки по скрежа, покрил нощната улица.

Няма причина човек да се озърта скришом, докато ходи в ранното утро по улица в Ню Бейтаун. Малкият Уили може и да пусне някоя шега по въпроса, но повечето хора, ако ме видеха да вървя пеш в три след полунощ, щяха да решат, че съм тръгнал за риба, и нямаше повече да се замислят. Нашите хора си имат всякакви теории за риболова, някои от тях пазени в тайна така, както се пазят стари семейни готварски рецепти, та такива изпълнения се посрещат с уважение и се смятат за напълно порядъчни.

От уличното осветление твърдят бял скреж по затревените площи и тротоарите блестеше с блясъка на милиони диамантчета. Такъв скреж задържа отпечатъците от стъпките, а пред мен не се виждаха никакви. Още от дете винаги съм изпитвал някакво странно възмущение от вървенето по нов, небелязан сняг или скреж. Имам чувството, че съм пръв в някакъв нов свят — едно дълбоко, задоволяващо усещане, че си открил нещо чисто и ново, неизползвано, неомърсено. Обичайните нощни скитници, котките, не обичат да стъпват по скрежа. Спомням си как навремето някой ме предизвика да стъпя бос върху заскрежен тротоар и имах чувството, че съм си

изгорил краката. Сега обаче в галоши и дебели чорапи поставях първите белези върху блещукащата новост.

Там, където „Порлок“ се пресича с „Торки“, до самата фабрика за велосипеди отвъд улица „Хикс“, чистият скреж бе белязан с дълги следи от влачещи се крака. Дани Тейлър — несвъртащ се на едно място, залитащ призрак, желаещ да е другаде, влачещ се натам и искащ да е другаде. Дани — градският пияница. Комай всеки град си има по един такъв. Дани Тейлър — толкова много глави на граждани се въртят укоризнено наляво-надясно — от добро семейство, от старо семейство, последен в рода, с добро образование. Нямаше ли някакъв проблем с него навремето във Военноморската академия? Защо не се стегне. Защо се самоубива с пиене, което не е никак хубаво, понеже Дани е джентълмен. Срамота е това, дето проси пари за пиячка. Слава Богу, че родителите му не са вече живи, та да го видят. Щеше да ги довърши — но пък те вече са умрели. Това обаче са приказки от Ню Бейтаун.

У мен Дани е една незараснала мъка, а от нея произтича и чувство за вина. Трябва да мога да му помогна. Опитвал съм се, но той не ми дава. Дани ми е почти брат, какъвто никога не съм имал — на моите години, израснали сме заедно, на моите килограми и як като мен. Чувството ми за вина вероятно произлиза от това, че съм пазач на брат ми^[2], а не съм го опазил. С усещане някъде дълбоко в мен, че извиненията — дори ако са уважителни — не носят облекчение. Родът на Тейлър е толкова стар, колкото са и Холи и Бейкър или някой от останалите. Не помня в детството ми екскурзия, цирк, състезание или Коледа, без Дани да е до мен тъй близо, колкото е и дясната ми ръка. Може би всичко това нямаше да се случи, ако бяхме следвали заедно. Приеха ме в Харвард — блаженствах сред езици, къпех се в хуманитарни науки, отсядах в старото, красивото, смътното, угаждах си със знания — напълно ненужни, както се оказа, за управляването на една бакалница. И винаги ми се щеше Дани да е до мен на тези светли и вълнуващи поклонения. Но Дани бе отгледан да плава. Постъпването му във Военноморската академия бе запланувано, потвърдено и сигурно още от детските ни години. А баща му връзваше в кърпа приема му всеки път, когато осигуряваше избирането на поредния конгресмен.

Три години отличник, последвани от изключване. Това довърши родителите му според хората, а уби и почти всичко у Дани. Остана му

само провлачената мъка — скитащата му нощна мъка, докато проси стотинки за мозъкотрошачка. Предполагам, че англичаните биха казали, че е „изневерил на отбора“, което винаги е по-обидно за изневерилия, отколкото за отбора. Днес Дани е нощен скитник, ранноутринен човек, самотно, влачещо се същество. Докато те врънка за четвъртак за мозъкотрошачка, очите му те молят да му простиш, тъй като сам не може да си прости. Спи в една барака зад работилницата за лодки, там, където родът Уилбър имаше корабостроителница. Приведох се над следите да разбера дали се е прибирал, или е отишъл нанякъде. Ако се съдеше от отриването на скрежа, бе излязъл от дома и вероятно щях някъде да го срещна. Малкият Уили отказваше да го задържа. Каква полза щяло да има?

За мен изобщо не стоеше въпросът накъде съм се запътил. Видях го, опипах го и го помирисах още преди да се надигна от леглото. Старото пристанище е вече доста занемарено. След като вдигнаха новия вълнолом и общинския пристан, пясъкът и тинята се намъкнаха и оплитчиха едновременно прославен гаван, скрит зад остриите зъбери на рифа Уйтсън. Където навремето е имало стапели и въжарски работилници, и складове, и цели семейства бъчвари, изработващи бъчвите за китовата мас, а и докове, над които бушпритите на китоловните кораби стърчали чак до швартовите, и изображения на човешки фигури на корабните носове, наричани още цигулкови охлюви. Обикновено са били тримачтови, с хоризонтални рейки; задната, бизанмачтата, е носела както квадратни платна, така и гик и гафел — дълбококорпусни кораби в състояние да издържат на всякакво време. Бом-кливерът е бил изнасящ се, а двойният мартин-гик е служел и като шпринтов гафел.

Притежавам стара гравюра върху стомана, на която е изобразено старото пристанище, нагъчкано с кораби, както и няколко избелели фотографии върху метални плаки, но всъщност нямам нужда от тях. Познавам пристанището, познавам и корабите. Дядо ми ми го възстановяваше с помощта на бастуна, изработен от рог на нарвал, и ме караше да наизустя цялата номенклатура; придружаваше изреждането на термините с удари на бастуна по някой оголен от приливите остатък от подпора на бившия кей на фамилията Холи. Обичах до болка този буен старец с бялата му капитанска брада.

— Добре — казваше с глас, който не се е нуждаел от мегафон, че да се чува от мостика, — изпей ми пълния набор от корабни платна, ама пей силно. Не понасям шепот.

И аз запяхах, а той удряше ритмично с нарваловия бастун по подпората.

— Подвижен бомкливер — изпявах (тряс), — среден кливер (тряс), малък кливер, кливер (тряс! тряс!)

— Пей, казах ти. Какво ми шепнеш.

— Фортрюмсел, форбомтрюмсел, форбрамсел, горен брамсел, долен брамсел, брамсел — и трясване при всяко едно.

— Гротмачта! Пей!

— Гроттрюмсел (тряс).

Но с напредъка на възрастта започна да се уморява.

— Зарежи гротмачтата — провикваше се. — Дай бизанмачтата. И по-силно.

— Слушам, сър. Крюйтрюмсел, крюйбрамсел, крюйбрамстаксел, горен крюйбрамсел, долен крюйбрамсел, бегинрей...

— И?

— Контрабизан.

— Състоящ се от?

— Гик и гафел, сър.

Тряс — тряс — тряс — с нарваловия бастун по прогизналата подпора.

Когато слухът му продължи да отслабва, започна да обвинява все повече хора, че му шепнат. „Щом казваш истината, пък и да не я казваш, щом вярваш в думите си, изпей ги силно“, провикваше се.

Ушите може и да му изневеряваха на Стария капитан към края на живота му, но не и паметта. Способен бе да изреди тонажа и кариерата едва ли не на всеки кораб, излязъл някога от нашия залив, с какво се е завърнал и как докараната стока е била разпределена, а най-странното е, че славните дни на китобойците са били почти отминали, когато е станал капитан. За него керосинът бе „сморливо скунксово масло“, а газените лампи — „вонливки“. Когато се появиха първите електрически крушки, вече му бе все едно или просто спомените са му били достатъчни. Смъртта му не ме поразил. Старецът ми я бе набил в главата така, както корабното оборудване. Знаех какво трябва да правя както вътре в себе си, така и външно.

На ръба на затлаченото с тиня и пясък старо пристанище, точно на мястото на бившия пристан на Холи, още се виждат каменните му основи. Отдолу започва от нивото на отлива, а приливът пляска по квадратната му каменна зидария. На три метра от края му има отвор, широк около метър и двайсет и метър и половина висок, със свод. Навремето може да е бил отточен канал, но днес входът му откъм земята е зациментиран от пясък и натрошени скали. Точно тук е моето Място — онова, от което всеки човек се нуждае. Влезеш ли, могат да те видят само откъм морето. От старото пристанище не е останало почти нищо с изключение на няколко занемарени бараки на берачи на миди, запустели, особено през зимата, но те и мидосъбирачите обичат да си държат устата затворени. От сутрин до вечер почти дума не обелват и вървят с приведени глави и прегърбени рамене.

Точно за там се бях запътил. Седях там по време на нощния прилив, преди да постъпя в армията, и през нощния прилив, преди да се ожения за Мери, и част от нощта преди раждането на Елън, което толкова тежко ѝ се отрази. Наложих ми се да отида и да седна вътре, да слушам как вълните пляска по камъка и да гледам трионообразните зъбери на рифа. Привидяха ми се още докато лежах и наблюдавах танца на червените петна, и си дадох сметка, че трябва да седна там. Винаги става така преди сериозни промени — големи промени.

По брега се проточва кварталът Саут Девън, където добри люде са поставили насочени към плажа прожектори, за да пазят влюбените от пакости. Това ги принуждава да търсят други укрития. Според една от общинските разпоредби Малкият Уили е длъжен да обхожда района на всеки час. На плажа нямаше никой — жива душа, а това ми се стори необичайно, тъй като по всяко време се намира някой да излиза за риба, да лови риба или да се връща от риба. Спуснах се на мускули от ръба, намерих оголения камък и се превих на две да вляза в малката пещера. Едва успях да седна и чух Малкият Уили да минава с колата си. Приказката с него, значи, ми се беше разминала двойно.

Колкото и да ви се струва неудобно и глупаво това, да седиш в една ниша по турски, сякаш си някакъв загубен Буда, камъкът някак си ми приляга, или пък аз му прилягам. Или пък толкова много пъти съм идвал, че задникът ми се е оформил според камъните. Що се отнася до това, че било глупаво, на мен не ми пречи. Понякога да се правиш на глупак, е много весело, както децата си играят на статуи и си умират от

смях. А правенето на глупак понякога нарушава монотонността и ти дава възможност да започнеш отначало. Понякога, когато ме налегнат кахърите, се правя на глупак, за да не създавам проблеми на половинката си. Изглежда, още не ме е усетила, пък и да е, никога няма да ми каже. Сума ти неща не знам за Мери, включително и това, какво знае тя за мен. Имам чувството, че за Мястото си няма и представа. Откъде да научи. Та аз никому не съм споменавал. Наум не го наричам друго, освен „Мястото“ — никакъв ритуал, никаква формула, нищо. За мен то е място, където размишлявам за нещата. Няма човек, който да разбира истински себеподобните си. В най-добрия случай може да се надява, че не се различават от него. Та сега, както бях седнал в моето Място, закрит от вятъра, загледан под лъчите на прожекторите как чернеещият под нощното небе прилив бавно пъпли, си зададох въпроса, дали всеки човек си има свое Място, или нужда от Място, дали го търси, пък не го намира. От време на време засичам нечий поглед като на обезумяло животно, който търси някое тихо, тайно място, където душевната треска да поспадне, където човек е едно цяло и може да си даде сметка. Слушал съм, разбира се, всичките му там теории за завръщане в утробата и желанието да умреш и не казвам, че не са верни по отношение на някои хора, но струва ми се, че не се отнасят за мен, освен като лесен начин да отчетеш, че нещо не е лесно. Наричам всичко онова, което правя, когато съм в Мястото, „даване на сметка“. Друг може да му вика молитва и сигурно ще става дума за едно и също нещо. Но не ми прилича на мислене. Сам за себе си си го представям като мокър чаршаф, веещ се и плющящ от един прекрасен вятър, който го изсушава и подслажда белотата му. Резултатът е точно онова, което ми трябва, без значение добър ли е, или не.

Много неща имах да обмислям, а те подскачаха с вдигната по ученически ръка да им обърна внимание. После долових кроткото пърпорене на двигател на лодка, едно-цилиндров — рибарска. Светлината на върха на мачтата ѝ подмина скалите Уйтсън в южна посока. Наложих се да прекратя всичко останало, докато се убедих, че червената и зелената ѝ лампа навлязоха безпроблемно в канала — явно беше някой местен лодкар, щом тъй лесно намери входа. Пусна котва в плитчините, а скифът ѝ докара до брега двама мъже. Вълничките

галеха плажа, а разтревожените чайки полека-лека се укротиха върху шамандурите.

Точка от дневния ред: Налага се да се съобразя с моята мила Мери, заспала с нейната си загадъчна усмивка. Надявах се, че няма да се разбуди и да тръгне да ме търси. Но дори да го направи, ще ми го спомене ли някога? Съмнявам се. Според мен, колкото и да създава впечатление, че си казва всичко, Мери всъщност много малко ти казва. Как стои например въпросът с предсказаното ми забогатяване? За себе си ли го иска Мери или за мен? Няма никакво значение фактът, че предсказанието е съмнително, измислено от Марджи Йънг-Хънт по неизвестни за мен причини. Едно съмнително забогатяване е не по-лошо от останалите, да не говорим, че всички забогатявания вероятно са донякъде съмнителни. Ако иска, всеки човек с що-годе здрав разум е в състояние да натрупа пари. В повечето случаи обаче той по-скоро копнее да има жени, да се облича хубаво или да предизвиква възхищение и точно те го отплесват. Великите майстори финансиста от рода на Морган и Рокфелер не са се отплесвали. Искали са и са се добирали до пари — най-обикновени пари. Какво са правели после с тях, е съвсем отделна работа. Все имам чувството, че са се уплашили от призрака, който са пробудили, и са се опитвали да го купят.

Следващата точка: Под пари Мери разбира нови завеси и осигурено образование за децата, да повдигне леко главата си и — да си го кажем правичката — по-скоро да се гордее, а не да се срамува от мен. Изрече го в яда си, но истината си остава.

Следваща точка: На мен пари трябва ли ми? Честно казано, не. Нещо у мен ненавижда положението ми на продавач в бакалница. В армията стигнах до капитан, но много добре знам как влязох в офицерската школа — благодарение на родословието и с връзки. Не ме взеха заради хубавите ми очи, но пък наистина от мен излезе добър офицер, свестен офицер. Ако наистина ми беше зор да командвам, да издавам заповеди и да гледам как останалите скачат да ги изпълняват, щях да си остана в армията и сигурно вече щях да съм полковник. Но не това ми беше меракът. Исках да се махна оттам. Разправят, че добрият войник участвал в битка, но никога във война. Войната била работа за цивилните.

Нова точка: Маруло говореше истината за бизнеса, което си е чист процес на печелене на пари. И Джои Морфи беше съвсем

откровен, а така също и господин Бейкър и фирменият агент. Всички бяха честни в приказките си. Защо обаче на мен от тях ми прилягаше и ми оставаше вкус в устата като от развалено яйце? Толкова ли чак пък съм добър, любезен и справедлив? Съмнявам се. От гордост ли е? Донякъде — да. Прекалено мързелив ли съм за целта? Изобилстващата пасивна доброта всъщност си е чист мързел, бягство от проблеми, бъркотии и усилия.

Далеч преди появата на светлина човек долавя някаква особена миризма и усещането за зазоряване. Ето, и сега се появи: стихване на вятъра, нова звезда или може би планета изгрява над източния хоризонт. Би трябвало да знам коя точно е тази звезда или планета, но не я знам. Във фалшивата зора вятърът придобива нова свежест и постоянство. Истина ви казвам. И скоро ще трябва да се прибирам. Оная изгряваща звезда е тъй закъсняла, че няма да се вижда кой знае колко дълго, преди да се развиделее. Как беше поговорката — „Звездите скланят, не насилват“? Е, колко пъти съм чувал все пак как някои солидни финансисти се допитват до астролозите, преди да сключат някоя сделка. Възможно ли е звездите да са склонни към покачването на борсата? Влияят ли се от звездите акциите на Американската телефонна и телеграфна компания? В моето предсказание изобщо няма нещо тъй сладко и далечно като звезда. Само омазана стара колода карти таро в ръцете на безделна, пакостлива жена, която при това ги е нагласила. И картите ли скланят, без да насилват? Да приемем, че картите са ме склонили да се добера до Мястото посред нощ, после са ме склонили да посветя повече мисли, отколкото бих желал, на тема, която ненавиждам. Бая скланяне трябва да е паднало. Ще могат ли да ме склонят да проявя в бизнеса хитрост, каквато никога не съм притежавал, и алчност, която ми е чужда? Склонен ли ще съм да искам онова, което не желая? На този свят има и изяждащи, и изядени. Съвсем подходящо основно правило. Изяждащите по-неморални ли са от изядените? Та нали в крайна сметка всички — и най-свирепите, и най-коварните — биваме изядени: поглъща ни земята.

Петлите върху Мидения хълм отдавна пееха. Но аз хем ги чувах, хем — не. Защо не можех да остана в Мястото, та да видя как слънцето изгрява право нагоре.

Казах, че няма никакъв определен ритуал, свързан с Мястото, но не е съвсем така. Понякога при всяко посещение възстановявам за свое душевно удоволствие старото пристанище — кейовете, складовете, мачтения лес и храсталака от такелаж и платна. И моите предци, моята кръв. Младите — на палубата, възмъжалите — горе, зрелите — на мостика. По онова време не са били измислени още глупостите на Медисън Авеню, нито прекаленото окълцване на листата на карфиола. Тогава мъжете са имали достойнство, положение. Човек е можел да диша.

Все едно, че чувам оня дърт глупак баща ми. Старият капитан поне помнеше битките за дял, пазарлъците със складовете, подозренията към всяка талпа и всеки килсон^[3], съдебните дела и, разбира се, убийствата — за жени, слава или авантюра ли? Ни най-малко. За пари. Много рядко съдружията надживявали повече от едно плаване, а последвалите заклетни вражди траели вечно, дори след като първопричината им била забравена.

Старият капитан Холи бе преживял обаче едно огорчение, което категорично не желал нито да забрави, нито да опрости. Един Господ знае колко пъти ми го е разправял, седнал или прав на ръба на старото пристанище. Ние двамата с него доста време си прекарвахме там. Помня го как сочеше с нарваловия бастун.

— Намери третата скала от рифа Уитсън — казваше ми. — Откри ли я? Сега я изравни с най-долната видима точка на нос Пойнти при прилив. Видя ли я? Сега — на половин кабелт встрани от тази линия се намира на дъното той — или поне килът му.

— „Бел Адеър“ ли?

— „Бел Адеър“.

— Нашият кораб.

— Половината. Другата беше на съдружника ми. Изгоря, както си беше закотвен — до самата ватерлиния. И до ден-днешен не вярвам, че е било случайно.

— Смяташ, че са го запалили ли, сър?

— Точно така.

— Но такива неща не се правят.

— Аз не бих го направил.

— Кой тогава?

— Не знам.

— Защо?

— За застраховката.

— Значи и тогава е било като сега.

— Никаква разлика.

— Би трябвало да има някаква все пак.

— Само на един-единствен човек — само на един човек можеш да се довериш. В това е и единствената сила — на единствения човек. На никой друг не можеш да се довериш освен на себе си.

Повече не проговорил на капитан Бейкър, разправяше баща ми, но не прехвърлил враждата върху сина му, господин банкера Бейкър. Не би го направил по същата причина, по която не би опожарил и кораб.

Боже мили, закъснявам за дома. Прибрах се почти на бегом и минах, без да се замислям, по главната улица. Все още бе тъмно, но по ръба на морето се бе появила светла ивица, от която вълните изглеждаха стоманено сиви. Свих покрай паметника на загиналите във войната и минах покрай пощата. Както и очаквах, в един вход се беше подслонил Дани Тейлър с ръце в джобовете, с вдигната яка на опърпаното палто и със спуснати наушници на стария ловджийски каскет. Лицето му бе синьо-сиво от студ и болест.

— Ъ-ъ — каза, — не искам да те безпокоя. Извинявай. Но имам спешна нужда от малко мозъкотрошачка. Нали знаеш, че в противен случай нямаше да те моля.

— Знам. Искам да кажа — не знам, но ти вярвам. — Дадох му банкнота от един долар. — Това оправя ли те?

Устните му затрепериха като на канещо се да ревне дете.

— Благодаря, Ит — рече. — Това ще ме приспи за целия ден, а може би и за нощта. — Самата мисъл, изглежда, подобри вида му.

— Дани, време е вече да престанеш. Да не мислиш, че съм забравил? Та ти ми беше като брат, Дани. И още си. Готов съм на всичко, за да ти помогна.

Хълтналите му бузи леко се оцветиха. Погледна към парите в ръката си и сякаш предвкуси първата глътка от мозъкотрошачката. После ме изгледа с метално ледени очи:

— Първо на първо, това не влиза на никого в работата. И второ на второ, нямаш пукната пара, Ит. И ти си сляп като мен, но твоята слепота е по-друга.

— Чуй ме, Дани.

— От какъв зор? Че аз съм далеч по-добре от теб. Имам си скрит коз. Помниш ли селското ни имение?

— Онова, дето му изгоря къщата ли? Където си играехме в мазето?

— Не си го забравил. То си е мое.

— Защо не го продадеш, Дани, и не почнеш наново?

— Не го продавам. От околията откъсват по малко всяка година вместо данък. Но голямата поляна си е все още моя.

— Защо не щеш да го продадеш?

— Защото там ми е сърцето. То е Даниел Тейлър. Докато го имам, нито едно християнско копеле не може да ми каже какво да правя и никое копеле не може да ме постави под попечителство за собственото ми добро. Чаткаш ли?

— Виж какво, Дани...

— Няма какво да гледам. Ако смяташ, че този долар ти дава правото да ми четеш конско, не ти го ща! Вземи си го.

— Задръж го.

— Добре. Но ти не разбираш за какво става дума. Никога не си бил... пияница. Аз нали не те уча как да увиваш бекона? Сега, щом си заминеш по пътя, ще почукам на едно прозорче и ще ми дадат малко мозъкотрошачка. И не забравяй — по-добре съм от теб. Поне не съм продавач. — Извърна се и пхна глава в ъгъла на затворения вход, както правят децата, когато извързват очи от света, за да го прогонят. Остана в тази поза, докато не се отказах и не си тръгнах.

Паркирал пред хотела, Малкият Уили се поразбуди и свали стъклото на шевролета си.

— Добрутро, Итън — рече. — Рано си станал или късно се прибираш?

— И двете.

— Нещо готино трябва да си набарал.

— Абсолютно прав си, Уили — една хурия.

— Чакай, Ит, не ми казвай само, че си се заловил с някоя проститутка.

— Кълна ти се.

— Вече на нищо не вярвам. Бас държа, че си бил на риба. Как е госпожата?

— Спи.

— И аз това ще направя веднага щом ми изтече смяната.

Продължих по пътя си, без да му напомням, че вече бая сън бе изсънувал в работно време.

Изкачих се тихомълком по задните стъпала и запалих лампата в кухнята. Бележката си беше там, но малко вляво от центъра. Кълна се, че я бях оставил точно по средата.

Сложих кафеварката и зачаках кафето да се филтрира. Едва бе започнало да се надига, когато отгоре слезе Мери. Когато се събужда, моята мила има вид на момиченце. Никога не би си помислил, че е майка на две отрасли келешчета. Кожата ѝ ухаеше на прясно окосена трева — най-уютния и успокояващ мирис, който съм срещал.

— За къде си се надигнал толкова рано?

— Съвсем удачен въпрос. Имам удоволствието да ти съобща, че отсъствах почти цяла нощ. Виж галошите ми до вратата. Пипни да видиш колко са мокри.

— И къде беше досега?

— Имам си една пещеричка долу до морето, рошаво пате. Пъхнах се в нея и изследвах нощта.

— Чакай малко.

— И видях как една звезда се издигна от морето и понеже си нямаше собственик, реших да си я взема за нас. Укротих я и я върнах обратно за угояване.

— Пак се правиш на палячо. Според мен току-що си станал и с това си ме разбудил.

— Ако не ми вярваш, питай Малкия Уили. Поговорих си с него. Питай и Дани Тейлър. Дадох му долар.

— Не е трябвало. Той и него ще пропие.

— Знам. Точно за това го поиска. Къде ще сложим звездичката ни да спи, папратче мое?

— Ех, че на хубаво ухае кафето? Радвам се, че пак започна да се шегуващ. Ужасно е, когато си мрачен. И съжалявам за оная история с предсказанието. Не искам да си мислиш, че не съм щастлива.

— Не му обръщай внимание. Щом картите го казват.

— Какво?

— Не се шегувам. Ще накарам късметът ни да проработи.

— Никога не знам какво точно мислиш.

— Ето, това е най-големият проблем, когато човек говори истината. Мога ли да понабия дечицата в чест на деня преди Възкресение? Обещавам да не им строша нито един кокал.

— Не съм си измила очите още — каза. — Не можех да си представя кой може да тропа из кухнята.

Щом влезе в банята, пъхнах бележката си в джоба. И продължавах да не знам. Има ли някой, който някога да е опознал поне повърхностно друг човек? Като каква си там, в себе си? Чуваш ли ме, Мери? Коя си ти там, вътре?

[1] Thomas Jonathan „Stonewall“ Jackson (1824–1863) — генерал от армиите на Юга по време на Гражданската война в САЩ. — Б.пр. ↑

[2] Бит. 4:9. — Б.пр. ↑

[3] Keelson (англ.) — вътрешна греда, застопорена върху върха на кила. — Б.пр. ↑

ЧЕТВЪРТА ГЛАВА

Точно това съботно утро сякаш следваше определена схема. Сигурно и всички останали дни си имат своя. Този се беше затворил в себе си. Сетих се за тихия сив шепот на леля ми Дебора: „Исус, разбира се, е умрял. Днешният е единственият ден на света, в който Той е умрял. А заедно с него са умрели и всички други хора. Исус е в ада. Обаче утре. Само изчакай до утре. И тогава ще видиш какво става.“

Не си я спомням съвсем отчетливо, така, както не помниш някого, който ти е толкова близък, че не успяваш да го разгледаш. Но ми четеше Библията като ежедневник, понеже вероятно така я е възприемала, като нещо, което се случва във вечността, но е винаги вълнуващо и ново. Всеки Великден Исус наистина възкръсва от мъртвите — очаквана, но не по-малко нова от това експлозия. За нея то не бе никаква случка отпреди две хиляди години, ами събитие, което ставаше в момента. И леля успя да посее частица от всичко това и у мен.

Не си спомням друг път да съм копнеел да отворя магазина. По-скоро мразех всяко мудно, мърляво утро. Днес обаче напирах да вървя. Обичам Мери от все сърце, в определен смисъл дори повече от себе си, но това не променя истината, че понякога не я изслушвам с пълно внимание. Изобщо не я слушам, докато изрежда хрониката за дрехите, здравето и разговорите, които са ѝ доставили удоволствие и са я просветили, което я кара сегиз-тогиз да възкликне: „Ама как така да не знаеш? Нали ти го казах. Съвсем ясно си спомням как ти го съобщих в четвъртък сутринта.“ Няма и капка съмнение в това отношение. Наистина ми го е казала. В определени области тя ми казва всичко.

Тази сутрин обаче не само не я слушах, но и изгарях от желание да се махна. Изглежда, имах нужда да поговоря със себе си, а на нея нямаше какво да ѝ кажа — понеже за нейно оправдание бих си признал, че и тя не ме слуша, което понякога никак не е зле. Тя по-скоро се вслушва в тона и интонацията ми и от тях си прави заключенията за здравето и настроенятията ми и дали съм уморен, или

весел. Не че този ѝ начин отстъпва с нещо на останалите. А и като се замисля, тя май не ме слуша не понеже не ѝ говоря, а защото се вслушва в някакъв тъмен слушател вътре в самия мен. И затова и тя всъщност не ми говори. Естествено, ако става дума за децата или някоя друга адска криза, всичко това се променя.

Много често съм си мислел за това, как казването зависи от самото естество на слушащия. Много от собствените ми приказки са насочени към хора, които вече са мъртви, например дребничката ми леля Дебора от Плимут Рок или Стария капитан. Улавял съм се, че споря с тях. Помня как по време на един изтощителен, прашен двубой се провикнах към Стария капитан: „Ама наистина ли трябва?“ А той съвсем ясно ми отвърна: „Разбира се. И престани да шепнеш.“ Никога не е спорил с мен — никога. Просто казваше какво трябва да направя, а аз изпълнявах. В което няма нищо загадъчно, нито мистично. Просто се съветваш или намиращ извинение в онова, което вече е оформено и е заседнало сигурно вътре в теб.

За чисто разказване, което всъщност си е молене, напълно ми стигат за слушатели немите ми и словоохотливи консервирани и бутилирани стоки в бакалницата. Същото важи и за някое минаващо покрай мен животно или птица. Нито спорят, нито повтарят чутото.

Мери каза:

— Отсега ли тръгваш? Имаш още цял половин час. Ама така е, като ставаш толкова рано.

— Имам да отварям куп дървени каси — рекох. — Сума ти неща да подреда по стелажите, преди да отворя. Изключително важно решение трябва да взема: мога ли да държа туршиите на една и съща лавица с консервираните домати? Пречат ли консервираните кайсии на прасковите? Самата ти си наясно със значението на хармоничните цветове върху една рокля.

— Няма нещо, за което да не се шегуваш — каза Мери. — Но това ме радва. По-добре е, отколкото да си вкиснат. Това, да са вкиснати, е присъщо на повечето мъже.

Така че подраних. Ред Бейкър още не беше излязъл. По това куче, че и по всяко друго куче, можеш да си сверяваш часовника. Оставаше му точно половин час до началото на тържествената му обиколка. Нямаше да се яви — не се и яви — и Джои Морфи. Банката нямаше да работи с клиенти, но това не значеше, че Джои няма да

отиде и да забие нос в бумагите. Градът бе съвсем притихнал, което се дължеше на многото заминали нанякъде за великденския уикенд. Та нали Великден, Четвърти юли и Денят на труда са най-големите празници. И хората пътуват — включително и онези, които не желаят. Стори ми се, че дори врабчетата по „Брястова“ са отпътували.

Видях се обаче с дежурния Стоунуол Джаксън Смит, докато излизаше от кафенето „Фоурмастър“, където си беше пил кафето. Толкова слаб и крехък бе видът му, че пистолетът и белезниците направо изглеждаха несъразмерни спрямо тялото му. Фуражката му бе весело килната и чоплеше зъбите си с подострено паче перо.

— Сериозна работа, Стоуни. Труден ден за печелене на пари.

— Ъ? — отвърна ми. — В града няма жива душа. — С което искаше да каже, че му се ще и той да не е тук.

— Да си попадал на някое убийство или друго злоещо удоволствие?

— Спокойно е, общо взето — рече. — Само някакви хлапета са се треснали в моста. Ама колата си е тяхна, така че не ми пука. Съдията ще ги накара да платят за ремонта на моста. Чу ли за банковия обир във Флъдхамптън?

— Не.

— И телевизия ли не си гледал?

— Още нямаме телевизор. Много ли са отмъкнали?

— Тринайсет хиляди, разправят. Вчера, точно преди да затворят. Трима души. Обявени са за издирване в четири щата. Уили сега е на шосето и сигурно псува донемайкъде.

— Е, не е останал недоспал си.

— Знам. Но и аз не съм спал. Цяла нощ бях на крак.

— Мислиш ли, че ще ги хванат?

— О! Сто на сто. Щом става дума за пари. Застрахователните компании постоянно дават зор.

— Щото, ако не те хванат, си заслужава.

— Доста пари са — съгласи се той.

— Стоуни, няма да е лошо да наминеш към Дани Тейлър. Ужасно зле изглежда.

— Въпрос на време — рече Стоуни. — Но ще мина и покрай него. Срамота е. Добро момче. От хубаво семейство.

— Ще си умра от мъка. Добро приятелче ми беше.

— Да, ама вече с нищо не може да му се помогне. Ще вали, Ит. А Уили мрази да се мокри.

Не си спомням друг път да съм влизал в уличката с такова удоволствие и да съм отварял задната врата с вълнение. Котаракът ме чакаше пред вратата. Нямам спомен за сутрин, в която тоя жилест и ловък котарак да не ме е чакал, за да се опита да се шмугне вътре през задната врата, а аз да не съм го замерил с някоя пръчка или да не съм го прогонил. Доколкото ми е известно, досега не е успял да влезе. Броя го за мъжкар заради опърпаните му в битки уши. Странно животно ли е котката, или толкова прилича на нас, че го намираме за не по-малко любопитно от маймуната? Тоя котарак поне шестстотин, ако не и осемстотин, пъти се е опитвал да влезе без абсолютно никакъв успех.

— Жесток номер съм ти приготвил — рекох му. — Приседнал бе в образувания от опашката му кръг, а върхът ѝ потрепваше нервно между предните му лапи. Влязох в тъмния магазин, взех от стелаж консерва мляко, пробих я и му налях в една чаша. После я отнесох в склада, сложих я до вратата и не затворих. Той ме наблюдаваше най-сериозно, после погледна млякото, отдалечи се и прескочи през оградата зад банката.

Още го гледах, когато в уличката се появи Джои Морфи с готов в ръката ключ от задния вход на банката. Изглеждаше уморен — оръфан — сякаш не бе мигнал цяла нощ.

— Здравсти, господин Холи.

— Днес нали не работите?

— Моята работа май край няма. Яви ми се грешка от трийсет и шест долара. Снощи до посреднощ съм стоял.

— Липса?

— Не. Излишък.

— Че какво се оплакваш тогава.

— Грешката си е грешка. Трябва да я открия.

— Толкова честни ли са банките?

— Банките — да. Само сред хората има калпави. Ако искам поне малко да си почина, първо трябва да открия къде е грешката.

— Ех, що не разбирах и аз поне малко от бизнес.

— Всичко, което знам, се събира в едно изречение. Парите при пари отиват.

— Това с нищо не ми помага.

— Нито пък на мен. Но поне да давам акъл ме бива.

— Какъв акъл би ми дал?

— Ами, например никога не приемай първа оферта; или пък, за да продава някой нещо, трябва да си има причина; или пък, всяко нещо струва толкова, колкото е готов да плати оня, който го иска.

— Това краткият курс ли е?

— Точно така, но никаква работа не върши, ако не спазваш първото.

— Че парите при пари отиват ли?

— Кое то автоматично изключва мнозина от нас.

— Някои хора не искат ли заеми?

— Да, но за тази цел трябва да ти имат доверие, което също си е вид пари.

— Май ще е по-добре да си седя в бакалницата.

— И аз така мисля. Чу ли за флъдхампгънската банка?

— Стоуни ми каза. Интересното е, че вчера точно за това си говорехме. Нали помниш?

— Един приятел работи там. Били трима. Единият имал акцент, друг накуцвал. Трима са били. Няма начин да не ги гепят. До една седмица, максимум две.

— Кофти!

— Не съм убеден. Глупави са. А да си глупав, е забранено със закон.

— Извинявай за вчера.

— Забрави го. Понякога плямпам прекалено много. Има и такова правило — не приказвай. Но май никога няма да го науча. Ама ти много свеж вид имаш.

— Не би трябвало. Не можах да спя като хората.

— Да не е болен някой?

— Не, просто ме хвана безсъницата.

— На мен колко пъти ми се е случвало...

Преметох магазина, вдигнах завесите, но не съзнавах нито какво правя, нито че мразя да го правя. Правилата на Джоуи се гонеха из главата ми. И заобсъждах въпросите с приятелите ми по стелажите — дали е било на глас, или не, не си спомням.

— Драги съдружници — рекох, — ако е толкова просто, защо не го вършат повече хора? И защо почти всички повтарят до безкрай едни

и същи грешки? Винаги ли пропускат някоя подробност? Или пък истинската основна слабост е един вид проява на доброта? Маруло твърди, че парите са безсърдечни. В такъв случай можем ли да смятаме, че добротата у човек с пари е проява на слабост? Как успяват да накарат най-обикновени добри момчета да избиват други хора по време на война? Е, това, че врагът изглежда различен или говори друг език, донякъде помага. Но какво става при една гражданска война? Добре де, янкитата са яли бебета, а южняците са оставяли военнопленниците да измират от глад. И това помага. Ще стигна и до вас, парчета от цвекло и консервирани печурки, само след секунда. Знам, че искате да ви говоря за самите вас. Всеки го иска. И аз точно до това стигам — до отправната точка, имам предвид. Ако законите на мисълта са и закони на нещата, значи и нравствеността е относителна, а обноските и греха — и те са относителни в нашата относителна вселена. Няма друг начин. Няма отърване. Отправна точка.

Ето, теб например — кутията корнфлейкс с маска на Мики Маус и с вентрилокското устройство, ако изпратиш капака и десет цента. Теб ще те отнеса у дома, но засега си отваряй ушите и слушай. Онова, което казах на Мери под формата на шега, си е самата истина. Моите предци, онези високоуважаеми корабособственици и капитани, явно са имали задачата да нападат търговски кораби по време на Революцията, а и през 1812 година. Изключително патриотично и добродетелно занимание. Но англичаните са ги смятали за пирати, още повече, че цялата плячка си оставала у тях. Така е положено началото на онова фамилно състояние, което баща ми профука. Оттам са дошли парите, които създават пари. И можем да се гордеем с това.

Внесох кашон доматино пюре, разрязах го с ножа и започнах да реда очарователните нежни консервички по опразнената им лавица.

— Може и да не го знаете, тъй като сте нещо малко чужденци. Парите не само нямат сърце. Лишени са и от чест, и от памет. Задържиш ли ги за известно време, автоматично стават порядъчни. Но недейте си мисли, че клеймя парите. Напротив, възхищавам им се. Господа, позволете ми да ви представя неколцина новодошли в нашата общност. Добре, ще ги подреда тук, до кетчупа. Приветствайте с добре дошли в новия им дом тези мариновани чушки за сандвичи. Родени, нарязани и консервирани в Ню Йорк. Тук с приятелите ми си говорехме за пари. Да вземем едно от най-добрите семейства във

вашия край — няма начин да не знаете името! Комай в цял свят е известно. Те например започват да забогатяват, като продават телешко на англичаните, докато страната ни води война с Англия, а парите им, както и самото семейство, са обект на възхищение. Или вземете една друга династия — може би най-великите банкери на всички времена. Основателят ѝ закупил триста пушки от армията. И понеже армията ги изхвърляла заради наличието на опасни дефекти, успял да ги вземе на безценица — някъде към петдесет цента парчето. Скоро след това генерал Фремонт се приготвил да извърши героическия си поход на запад, та купил същите тези пушки — чудо невиждано — за по двайсет долара едната. Никой впоследствие не чул дали не са експлодирали в ръцете на войниците. Та тук става дума именно за пари, които правят пари. Няма значение как се сдобивате с тях, стига да ги докопате и да ги използвате да произведат още. И не ви го казвам с цинизъм. Нашият господар и владетел, Маруло с древноримското име, е напълно прав. Когато става дума за пари, нормалните правила за поведение отиват на кино. А защо аз говоря на вас, бакалските стоки, ли? Вероятно защото сте дискретни. Нито повтаряте чутото, нито клюкарствате. Парите са гнусна и неуместна тема само когато ги имате. Бедните я намират за обаятелна. Но няма ли да се съгласите, че ако някой започне да се интересува активно от парите, би трябвало да има поне някаква представа за тяхното естество, характер и склонности? Боя се, че много малко на брой хора, и то изключително изкусни или стиснати, се интересуват от самите пари. Както и че можете да изритате навън всички онези скръндзи, чието поведение се обуславя от страха.

На пода вече се бе натрупала цяла камара празни кашони. Отнесох ги в склада за почистване и съхранение. Мнозина обичат да си носят покупки в тях, а и „По този начин пестим торбички, момче“, както би казал Маруло.

Пак това „момче“. Вече му свикнах. Желая да ме нарича „момче“, дори да ме смята за „момче“. Докато редях кашоните, някой задумка по предната врата. Хвърлих поглед на стария си голям сребърен железничарски часовник и установих, моля ви се, че за пръв път в живота си не съм отворил в девет на секундата. Ето, че явно бе станало девет и четвърт. Бях се записал в цялата онази дискусия с бакалските стоки. През армираното стъкло на входа видях, че отвън е

Марджи Йънг-Хънт. Дотогава никога не я бях оглеждал подробно, не я бях разглеждал внимателно. И сигурно заради това е направила предсказанието — само за да е сигурна, че знам за съществуването ѝ. Не бива да се променям прекалено бързо.

Отворих вратите със замах.

— Не исках да те притеснявам.

— Аз съм закъснелият.

— Наистина ли?

— Ами, да. Девет мина.

Тя влезе бавно. Дупето ѝ стърчеше назад сладко и закръглено и при всяка стъпка подскачаше плавно — едното нагоре, другото надолу. Отпред беше толкова надарена, че нямаше нужда да ги подчертава. Просто ги имаше. „Парче“, вероятно би я нарекъл Джой-бой, а може би и синът ми Алън също. Аз обаче май за пръв път ѝ обръщах внимание. Правилни черти, леко въздълъг нос, очертани устни, понапълнели напоследък, особено долната. Коси, боядисани в плътен кестенов цвят, какъвто в природата не се среща, но е приятен. Нежна брадичка с дълбок процеп, но с доста мускул по бузите и много широки скули. Очите ѝ явно бяха обект на особени грижи. Имаха онзи цвят, който според светлината се променя от лешник през синьо на стоманеносиво. Беше издръжливо лице, понесло и способно да понесе всичко, дори и насилие, дори юмруци. Очите ѝ се стрелкаха насам-натам — към мен, към стоката, пак към мен. Сигурно е много наблюдателна и много паметлива, рекох си.

— Надявам се да не е възникнал пак вчерашният проблем.

— О, не — засмя се тя. — Не ми пада търговски пътник всеки ден. Този път наистина ми свърши кафето.

— Всеобщо явление.

— Какво искаш да кажеш?

— Ами първите ми десет клиента всяка сутрин са хора, останали без кафе.

— Сериозно ли говориш?

— Съвсем. Между другото, благодаря ти, че ми изпрати търговския пътник.

— Идеята беше негова.

— Но ти я осъществи. От кое кафе?

— Няма значение. Каквото и да взема, кафето ми вечно става кофти.

— Спазваш ли мерките?

— Най-старателно, и пак не струва. Насмалко да кажа, че кафето просто не ми е по вкуса.

— Ти го каза. Опитай все пак тази смес. — Взех металната кутия от лавицата, а тя се пресегна да я поеме — нищо и никакво движение — и всяка част от тялото ѝ се раздвижи, премести, обяви безмълвно за присъствието си. Тук съм аз, кракът. И аз, бедрото. Но не си толкова хубаво, колкото съм аз, мекото коремче. Всичко бе ново, нововидяно. Дъхът ми секна. Според Мери една жена може да дава нишан, стига да го поиска. Ако приемем, че е вярно, то Марджи притежаваше комуникационна система, започваща от острия връх на велурената ѝ обувка и стигаща до начупената ѝ мека кестенява коса.

— Май ти е минал вече душевният дискомфорт.

— Това беше вчера. Не знам откъде ми дойде.

— Питаш ли ме мен! Колко пъти, и то не поради обичайната причина.

— Чух, че голямо гледане на карти си му хвърлила.

— Сърдиш ли ми се?

— Не. По-скоро ми е интересно как става номерът.

— Но не вярваш на тия работи, нали?

— Не става дума за вярване. Някои неща направо си ги нацелила. Неща, които мъчат мислите ми, и неща, които върша.

— Като например?

— Като това, че е време за промяна.

— И смяташ, че съм нагласила картите, така ли?

— Няма значение. По-скоро — ако си го направила, кое те е накарало? Замисляла ли си се по този въпрос?

Изглежда ме право в очите — подозрително, търсещо, питащо.

— Да! — промълви. — Имам предвид — не, никога не съм се замисляла. Ако съм ги нагласила, кое ме е накарало? Понеже би било равносилно на разваляне на естествената им подредба.

През вратата надникна господин Бейкър.

— Добро утро, Марджи — каза. — Итън, размисли ли върху предложението ми?

— И то много. Искам да си поговорим за тия неща.

— Когато кажеш, Итън.

— Добре, през седмицата ми е невъзможно да изляза. Нали знаете, че Маруло почти не се свърта тук. Утре ще си бъдете ли у дома?

— След черквата, да. Добра идея. Елате с Мери към четири. Докато дамите обсъждат великденските капели, ние двамата ще се измъкнем и...

— Искам за сто неща да ви питам. Май ще е най-добре да си ги запиша.

— Доколкото мога, ще се постарая да ти отговоря най-подробно. Довиждане, тогава. Приятен ден, Марджи.

След като той излезе, Марджи подхвърли:

— Бързо начало поставяш.

— Просто разпускам мускулите засега. Слушай, знаеш ли кое ми е интересно? Какво ще се получи, ако хвърлиш картите със затворени очи или по някакъв подобен начин, да видим дали ще имат нещо общо с вчерашните.

— Не! — отсече тя. — Няма да стане. Ти занасяш ли се с мен или наистина те вълнува?

— От моя гледна точка вярването е без значение. Нито вярвам в екстрасенси, нито в мълнии, нито във водородната бомба, та дори и във виолетки или в ята риби — макар да знам, че съществуват. И в призраци не вярвам, макар да съм виждал.

— Сега вече ме будалкаш.

— Ни най-малко.

— Имам чувството, че си станал нов човек.

— Възможно е. Никой не остава непроменен, поне не за дълго.

— И коя е причината, Ит?

— Де да знам. Може да ми е писнало да съм продавач в бакалница.

— Време ти е.

— Наистина ли харесваш Мери?

— Абсолютно. Защо ме питаш?

— Понеже никак не си приличате... понеже сте тъй различни.

— Разбирам те. Но я харесвам. Обичам я.

— И аз.

— Късметлия.

— Знам.

— За нея говоря. Ами, аз да вървя да си сваря едно кофти кафе. И да си помисля за хвърлянето на картите.

— Побързай обаче, докато не ми е минал меракът.

Зачука с токчетата си към изхода, а стегнатият ѝ задник заподскача като пъргав каучук. Досега не я бях видял. Питам се колко ли хора съм гледал през живота си, без изобщо да ги виждам. Направо тръпки ме побиват, като си го помисля. Още една отправна точка. Когато двама се срещнат, всеки един се променя от другия, така че стават двама нови хора. И вероятно това значи... по дяволите, обърках се. Постигнах съгласие със себе си да си мисля за подобни неща само нощем, когато не ме лови сън. Но това, че пропуснах да отворя навреме, наистина ме уплаши. Все едно да си изпуснеш носната кърпа на мястото на убийството, или пък очилата, като ония, как им беше там името, от Чикаго. Какво означава това? За какво престъпление говорим? За какво убийство?

На обяд стъкмих четири сандвича с кашкавал и шунка, с маруля и майонеза. Шунка и маруля, шунка и маруля.

А щом се ожениш, те хваща за гръцмуля. Занесох два от сандвичите с шише кока-кола до задния вход на банката и ги подадох на Джой-бой.

— Откри ли грешката?

— Още не. Имам чувството, че ми е някъде пред очите, но аз съм спял.

— Защо не си починеш до понеделник?

— Не мога. Банковото дело е капризна работа.

— Понякога, когато спреш да си мислиш за нещо, то ти се явява в ума.

— Знам. Благодаря за сандвичите. — Повдигна леко едната горна филия, да се убеди, че не съм забравил марулята и майонезата.

В бакалския бизнес съботния следобед преди Великден е направо „гола вода“, както би се изразил моя августейши и неграмотен син. Но се случиха все пак две неща, които поне на мен ми доказаха, че изживявам някаква дълбока подводна промяна. Имам предвид, че нито вчера, нито през който и да било от предходните дни щях да постъпя така, както постъпих сега. Все едно разглеждаш мостри на тапети. Сякаш развих съвсем ново руло.

Като начало цъфна Маруло. Артритът явно доста го мъчеше. Свиваше и разпускате юмруци като някакъв щангист.

— Как е?

— Слаба работа, Алфио. — За пръв път го наричах с малкото му име.

— Градът е празен...

— По-приятно ми е да ми викаш „момче“.

— Мислех, че не обичаш.

— Установих, че всъщност ми е приятно, Алфио.

— Всички са заминали нанякъде. — Изглежда, раменете му горяха, сякаш в ставите са му сипали горещ пясък.

— Преди колко време си дошъл от Сицилия?

— Четирийсет и седем години. Отдавна.

— Ходил ли си си оттогава?

— Не.

— Що не им отидеш на гости?

— За какво ми е? Всичко се е променило.

— Не ти ли е любопитно да видиш?

— Не особено.

— Живи роднини?

— Има. Брат ми и децата му. И те си имат деца.

— Няма да е лошо да се запознаеш с тях.

Изглежда ме горе-долу така, както аз изглеждах Марджи — за пръв път ме видя.

— Какво си намислил бе, момче?

— Мъка ми е, като гледам как те мъчи артритът. И ми мина през ум, че в Сицилия е топло. Може да поуспокои болката.

— Какво ти става? — изглежда ме подозрително.

— В смисъл?

— Изглеждаш ми по-друг.

— О, дойде ми добра вест.

— Да не напускаш?

— Засега не. Ако решиш да заминеш за Италия, обещавам ти да остана.

— Каква е добрата вест тогава?

— Рано е да ти кажа. Нещата са още така... — завъртях длан наляво-надясно.

— Пари ли?

— Не е изключено. Виж какво, ти вече си достатъчно богат. Що не се върнеш в Сицилия да им покажеш как изглежда един заможен американец? Поеми малко слънце. Аз ще се грижа за магазина. Знаеш, че можеш да разчиташ на мен.

— Няма ли да напускаш?

— Не, по дяволите. Достатъчно добре ме познаваш, за да знаеш, че няма да ти изчезна.

— Променил си се, момче. Защо?

— Казах ти. Бягай да погониш бамбините.

— Не ми е там мястото — рече, но усетих, че съм посял нещо — нещо сериозно. И съм сигурен, че ще дойде нощес да прегледа счетоводството, старото му подозрително копеле.

Едва си тръгна той и — досущ като вчера — влезе търговският агент на „ББД & Д“.

— Не идвам по работа — каза. — Ще прекарам уикенда в Монток. Просто реших да намина.

— Радвам се — отвърнах. — Защото искам да ти върна ей това. — И извадих портфейла с подаващата се от него двайсетачка.

— По дяволите, най-невинен подарък. Пък и нали ти казах, че не съм по работа.

— Вземи си го!

— Какво искаш да ми кажеш?

— В нашия край това е равносилно на договор.

— Е, и? Да не си се обидил?

— Ни най-малко.

— Тогава?

— Вземи си го! Наддаването още не е приключило.

— Боже мили... да не би „Уейлъндс“ да са ти дали по-добра оферта?

— Не са.

— Кой тогава — ония проклети вериги за преоценени стоки ли?

Пъхнах двайсетачката в горното му джобче зад подаващото се връхче на носната кърпичка.

— Портфейла ще го задържа — рекох. — Харесва ми.

— Виж какво. Не мога да ти предложа нищо, без да се обадя в управлението. Не решавай окончателно докъм вторник. Ще ти звънна.

Като ти кажа, че се обажда Хю, ще знаеш, че съм аз.

— Щом искаш да се охарчваш за телефонни разговори.

— Добре де, ти все пак не решавай окончателно дотогава. Моля те.

— Ще те изчакам — рекох. — Ще ходиш ли на риболов?

— Само на лов за мацки. Поканих и онова парче Марджи да дойде с мен. Ама ми отказа. Насмалко да ми откъсне главата. Не ги разбирам тия жени — мацките.

— Стъранно, колоко стъранно!^[1]

— Можеш да го повториш — рече. Не бях чувал някой да използва този израз поне от петнайсет години. Изглеждаше ми притеснен. — Не прави нищо, докато не ти се обадя — каза. — Исусе, а пък аз си мислех, че ще преметна лесно и това селянче.

— Нямам намерение да мамя господаря си.

— Глупости. Ти просто надигаш мизата.

— Току-що отказах да приема подкуп, ако искаш да съм точен.

Това, изглежда, му доказа, че съм различен от останалите. Започна да ме гледа с уважение, от което ми стана приятно. Направо се кефех. Пичът мислеше, че съм като него, само че по-добър.

Канех се да затварям, когато ми звънна Мери.

— Итън — рече, — надявам се, че няма да се ядосаш...

— За какво, пачо краче?

— Ами тя е толкова самотна, та ми мина през ум... а, бе, поканих Марджи на вечеря.

— Че какво му е лошото?

— Не се ли ядоса?

— Не съм, по дяволите.

— Не богохулствай. Утре е Великден все пак.

— Като го каза, та се сетих. Изглади си най-хубавата рокля. В четири сме канени у Бейкър.

— У тях ли?

— Да, на чай.

— Ще трябва да си облека великденския тоалет за черкуване.

— Много ти отива, осмундичке^[2].

— Нали не се ядоса за Марджи?

— Обичам те — рекох. И си е така. Наистина я обичам. И помня, че си рекох какъв дяволски мъж може да излезе от един мъж.

[1] Луис Карол. Алиса в страната на чудесата (превод Лазар Голдман, Стефан Гечев), С., 1969. — Б.пр. [↑](#)

[2] *Osmunda regalis* (лат.) — царска папрат — Б.р. [↑](#)

ПЕТА ГЛАВА

Минах по „Брястова“. Свърнах по застланата с баластра пътека, спрях и се загледах в старата къща. Изглеждаше ми някак си по-друга. Усецах я като своя. Не на Мери, не на баща ми, нито на Стария капитан, а лично моя. От мен зависеше дали да я продам, да я запаля, или да я оставя.

Не бях изкачил и първите две стъпала към кухнята, когато мрежестата врата се отвори с трясък и Алън излетя с бойния вик:

— Какво стана с „Пийкс“? Носиш ли ми „Пийкс“?

— Не — рекох. И — о, чудо на чудесата — той дори не изпищя от болка или разочарование. Нито пък се позова на майка си да потвърди, че съм му обещал. Само каза „О!“ и се прибра тихичко.

— Добър вечер — казах на отдалечаващия му се гръб, а той спря и изрече „Добър вечер“, сякаш беше някаква току-що научена нова дума на чужд език.

В кухнята влезе Мери.

— Подстригал си се — каза. Щом й се сторя нещо особен, веднага решава, че или ме тресе, или съм се подстригал.

— Не, ролчице, не съм.

— Защото аз съм се разхвърчала да оправям къщата.

— За какво?

— Нали ти казах, че Марджи ще идва на вечеря.

— Това го разбрах, но кое налага цялата дандания?

— От векове не сме канили никого на вечеря.

— Така е. Абсолютно вярно е.

— Ще си облечеш ли тъмния костюм?

— Не, дежурния сив — съвсем приличен е още.

— Защо не тъмния?

— Не искам да му развалям ръбовете преди утрешната черква.

— Сутринта пак ще ти го изгладя, ако трябва.

— Ще си облека дежурния сив — в цялата околия надали има по-готин от него.

— Деца — провикна се тя. — Да не сте посмели да пипнете нещо! Сложила съм купичките за ядки. Защо не искаш тъмния?

— Ей така.

— Марджи ще е изтупана до козирката.

— Марджи ме харесва в сивия.

— Ти откъде знаеш?

— Тя ми каза.

— Не ти е казвала такова нещо.

— Писа писмо до редакцията по въпроса.

— Дръж се сериозно. Нали няма да се държиш лошо пред нея?

— Ще я ухаждам непрестанно.

— Мисля, че тъмният ще ти стои по-добре — щом тя ще идва.

— Виж какво, цветарке моя, когато се прибрах, беше ми абсолютно безразлично дали ще съм облечен, или гол. А ти само за две секунди ме постави в положение да не обличам друго освен сивия работен костюм.

— Само за да ми правиш напук ли?

— Точно така.

— О! — каза тя със същия оня тон, който бе използвал и Алън.

— Какво ще ядем? Искam папийонката ми да е в тон с месото.

— Пиле на фурна. Не улавяш ли миризмата?

— Май да. Мери... аз... — Но не продължих. Какъв смисъл имаше? Не можеш да се противопоставиш на един национален инстинкт. Явно бе посетила разпродажбата на пилета в „Сейф Райт“. По-евтино, отколкото при Маруло. Аз, естествено, ги получавах по цени на едро и хиляди пъти съм й обяснявал на Мери защо веригите от магазини правят промоции. Въпросът е да те прикоткат, при което купуваш и куп други неща, които не са на промоция, но просто са ти под ръка. Хем всички го знаят, хем всички се подлъгват.

Лекцията ми към Мери Многоцветната умря при раждане. Новият Итън Алън Холи се движи в крак с безумията на нацията и се възползва от тях при всяка възможност.

— Надявам се да не мислиш, че съм изневерила на фирмата ти — каза Мери.

— Какво му е целомъдреното или греховното на някакво си пиле, скъпа моя?

— Ужасно евтино ги давах.

— Смятам, че си постъпила по най-мъдрия... по най-спестовния начин.

— Пак ми се подиграваш.

Алън вече ме чакаше в спалнята ни.

— Ще ми дадеш ли да разгледам тамплиерския ти меч?

— Защо не. В тъгъла на килера е.

Той много добре знае къде е. Докато се разсъбличах, извади го от кожената му ножница, вдигна бляскавото закалено острие към светлината и огледа рицарската си стойка в огледалото.

— Докъде я докара със съчинението?

— Ъ?

— Искаш да кажеш: „Бихте ли повторил, сър?“

— Да, сър.

— Попитах докъде я докара с есето?

— А, това ли? Върви.

— Ще го свършиш ли?

— Разбира се.

— Разбира се?

— Разбира се, сър.

— И шапката можеш да извадиш. В голямата кожена кутия на лавицата. Перото ѝ е леко пожълтяло.

Наместих се в огромната старомодна вана с лъвските крака. Едно време са ги правели наистина така, че да има къде човек да се отпусне. Смъкнах от себе си с четката Маруло и всичко останало от деня, после, още във ваната, се и избърснах без огледало, опипвайки наболите косми с върховете на пръстите си. Няма начин да не се съгласите, че беше съвсем по римски и упадъчно. Чак когато започнах да се реша, хвърлих поглед на огледалото. Отдавна не бях виждал лицето си. Напълно възможно е да се бръснеш всеки Божи ден, без да виждаш лицето си, особено ако то изобщо не те интересува. Красотата, казват, е нещо изключително повърхностно, но пък трябвало и да ти избива отвътре. По-добре да е второто, ако искам изобщо да успея. Не че съм грозен. Лицето ми просто не ме вълнува. Направих няколко физиономии, после ми омръзна. Не бяха нито благородни, нито заплашителни, нито горди, нито смешни. Просто старото ми тъпо лице правеше някакви физиономии.

В спалнята заварих Алън с шапката с перото на глава и ако и аз изглеждам така тъпо, колкото и той, май ще трябва да си подам оставката. Кожената кутия за шапки лежеше отворена на пода. Отвътре имаше банели от обвит във велур картон, оформящ нещо като обърната с дъното нагоре купа за каша.

— Чудя се ще могат ли да избелят това щраусово перо, или ще трябва да си търся ново?

— Ако купиш ново, даваш ли ми това?

— Защо не. Къде е Елън? Още не съм чул пронизителното й детско гласче.

— Пише си съчинението „Обичам Америка“.

— А ти?

— Още го обмислям. Ще ми донесеш ли малко „Пийкс“?

— Сигурно пак ще забравя. Защо не минеш някой ден покрай магазина да си вземеш?

— Окей? Мога ли да задам един въпрос..., сър?

— Поласкан съм от честта.

— Вярно ли е, че сме били собственици на цялата главна улица в разстояние на три пресечки?

— Вярно е.

— И че сме имали китобойни кораби?

— Точно така.

— Защо ги нямаме сега?

— Загубили сме ги.

— Как така.

— Ами, ей така, просто сме взели и сме ги загубили.

— Ти се майтапиш.

— Ако й направиш дисекция, ще видиш, че е дяволски сериозна шега.

— В училище правим дисекция на жаба.

— Браво на вас. И жалко за жабата. Коя от тези вратовръзки-красавици да си сложа?

— Синята — отвърна ми той с безразличие. — Слушай, като се облечеш, ще можеш ли... ще намериш ли време да се качиш до тавана?

— Ако е важно, ще намеря време.

— Ще дойдеш ли?

— Ще дойда.

— Добре, аз се качвам отсега да светна.

— Ще дойда само след секунди, щом си вържа вратовръзката.

Стъпките му отекнаха глухо по голите стъпала към тавана.

Ако седна да мисля, докато си връзвам вратовръзката, тя е склонна да се усуче, но оставя ли пръстите ми да правят каквото си искат, възелът става идеален. Поставих задачата на пръстите си и се замислих за тавана на стария дом на семейство Холи — за моята къща, за моя таван. Той изобщо не е някакъв тъмен и обрасъл с паяжини затвор за счупени и захвърлени вещи. Има си едни прозорчета с мънички криле, които са толкова стари, че придават на светлината лавандулов цвят, а светът навън изглежда вълнист — сякаш го наблюдаваш под вода. Складираните там книги не чакат някой да ги изхвърли или да ги дари на Моряшкия институт. Почиват си удобно по етажерките и чакат да бъдат преоткрити. Креслата също. Някои от известно време са демоде, други имат щръкнали пружини, но са все широки и удобни. Почистването на къщата включва и почистване на тавана и понеже повечето време е затворен, там не се събира много прах. Спомням си как като дете се ровех сред тези скъпоценни книги или когато ме награбваха агониите, или в оня призрачен полуживот, който изисква усамотяване, се оттеглях на тавана и се свивах на кравай в едно огромно, оформило се по тялото кресло под струящата през прозорчето виолетово-лавандулова светлина. Това ми даваше възможност да оглеждам одяланите с тесла квадратни покривни подпори — как са сглобени на длаб и застопорени с дъбови шпонки. Когато върху покрива вали — било то ръмеж, или порой, — таванът е едно хубаво, сигурно място. Следват книгите, оцветени от светлината — книжки с картинки на отраснали вече деца, отгледани и заминали: поредиците „Бъбривко“ и „Роло“; за хилядата стихии — „Огън“, „Вода“, „Цунами“, „Земетресения“ — подробно илюстрирани; „Ад“ с илюстрациите на Гюстав Доре, сред които квадратните песни на Данте са напъхани като някакви тухли; сърцераздирателните истории на Ханс Кристиан Андерсен, смразяващите кръвта насилие и жестокост на Братя Грим, величавата „Смърт на Артур“ с рисунки на Обри Биърдсли — болнаво, хромо същество, необичаен избор за илюстратор на великия, мъжествен Малъри.

Помня как се възхищавах от мъдростта на Х. К. Андерсен. Царят споделял тайните си с някакъв кладенец, където те били в безопасност.

Онзи, който разправя тайни или разказва нещо, задължително трябва да има предвид кой го слуша или чете, понеже една история има толкова версии, колкото и читатели. Всеки си взема от нея онова, което иска или може, приспособявайки разказа към своя тертип. Някои си избират отделни части и зарязват останалото, други прекарват историята през цедката на собствените си предубеждения, трети я украсяват с личното си удоволствие. Един разказ трябва задължително да има известни допирни точки с читателя, за да му създаде чувството, че си е у дома. Едва тогава ще е готов да възприеме чудесата. Приказката, която бих разказал на Алън, ще е различна по структура от същата приказка, но разказвана на Мери, а ако и Маруло се включи сред слушащите — ще трябва да я оформя така, че да пасне на Маруло. Затова ми се струва, че Андерсеновият кладенец е най-добрият слушател. Само приема, а ехото, което връща, е слабо и скоро заглъхва.

Имам чувството, че ние — почти всички, да речем — сме откърмени от науката на деветнайсети век, която е отричала всичко, неподдаващо се на измерване или обяснение. Те, необяснимите неща, пак са си съществували, но поне са нямали нашата благословия. Отказвахме да видим необяснимото, та междувременно голям дял от света бе изоставен в полза на деца, луди, глупаци и мистици, интересувачи се повече от това, какво представлява дадено нещо, а не защо съществува. Затова таваните по света съдържат толкова много стари и прекрасни вещи, понеже хем не ги желаем около себе си, хем не смеем да ги изхвърлим.

От една от полиците висеше самотна крушка без абажур. Върху гредоредата таванското дюшеме е от ръчно дялани чамови талпи, петдесет сантиметра широки и пет сантиметра дебели, които носят спокойно товара на подредените сандъци и кутии, увити в хартия лампиони, вази и най-разнообразни изпратени в изгнание украшения. Светлината се стелеше нежно по няколкото поколения книги върху откритите, но добре избърсани от прах лавици. Моята Мери е заклет враг на прахта и следи за чистотата не по-зле от един казармен старшина. Книгите са подредени по големина и цвят.

Алън бе положил глава върху горния ръб на една от етажерките и се блещеше ядно на книгите й. Дясната му ръка бе върху главата на тамплиерския меч, насочен надолу сякаш е бастун.

— Заел си символична поза, сине. Бих я озаглавил „Младост, война и учение“.

— Искам да те питам... нали каза, че тук имало книги с разни сведения.

— Какви например?

— Патриотични дрънканици, за съчинението.

— Разбирам. Патриотични дрънканици. Ритмично звучи, нали? „Тъй скъп ли е животът и тъй сладък ли е мирът, че да платим за него с вериги и робия? Да не дава Господ всемогъщи! Не знам другите какъв курс ще поемат, но що се отнася до мен лично, или ми дайте свобода, или ми дайте смърт!“^[1]

— Ей, ама това направо е страхотно!

— Че как иначе? По онова време на земята са живели великани.

— Защо не съм бил жив тогава. Пиратски кораби. Представяш ли си! Бум-бум! Вдигай знамето! Делви с жълтици и дами в копринени рокли и с накити. Де да бях живял в ония времена. Някои от дядовците ми са живели... живели. Ти лично ми го каза.

— Тяхното е било нещо като благородно пиратство — наричали са се капери. Но подозирам, че не е било толкова готино, колкото сега ни се струва. Осолено телешко и сух хляб. Да не говорим, че по онова време по света е имало и скорбут.

— Какво от това. Аз ще си прибирам златото и ще си го донасям у дома. Май вече не разрешават подобни работи?

— Не, сега нещата са на по-широка нога и по-организирани и им викат дипломация.

— Едно момче от училище спечелило две телевизионни награди — една от петдесе и една от двеста долара. К'во ще кажеш, а!

— Трябва да е умно момче.

— Тоя ли? Ами! Имало си номер. Научаваш номера и си измисляш някаква хава.

— Хава ли?

— Ами, да. Например, че си сакат или че отглеждаш жаби, за да издържаш старата си майка. Въпросът е да привлечеш любопитството на публиката, та да те изберат. Той си има едно списание с всяко едно състезание в цялата страна. Тате, ще ми купиш ли и на мен такова списание?

— Е, пиратството е отмряло, но поривът продължава да мъждука.

— Какво значи това?

— От нищо — нещо. Забогатяване без труд.

— Ще ми купиш ли списанието?

— Бях останал с впечатлението, че след скандала с подкупите на диск-жокеите на подобни неща се гледа с лошо око.

— По дяволите, изобщо не е така. Пардон, изобщо не е така, сър. Направили са само леки промени. Ех, само да се докопам поне до малко от плячката.

— Значи пак за плячка става дума.

— Мангизите са си мангизи, както и да си се сдобил с тях.

— С това вече не съм съгласен. На самите пари нищо им няма, ако си ги добил по този начин, но онзи, който ги добива, пострадва.

— Че как ще пострада? Нали не е забранено от закона? Ами, че някои от най-богатите хора в страната...

— Чарлз, сине мой, сине мой.

— Защо ми викаш „Чарлз“?

— Задължително ли е да си богат, Алън? Абсолютно задължително ли е?

— Ти какво, мислиш, че ми е приятно да живея без мотоциклет ли? Поне двайсе от момчетата си имат мотори. И какво мислиш, че ми е на мен, като изобщо си нямаме кола, да не говорим за телевизор?

— Страшно неприятни са ми такива приказки.

— Не си даваш сметка, какво ми е на мен, тате. Преди време писах в клас тема, как прадядо ми бил капитан на китобоен кораб.

— То си е така.

— Целият клас се спуска от смях. И знаеш ли как ми викат вече? Кашалота. На теб приятно ли щеше да ти е?

— Гадно е.

— Нямаше да е толкова гадно, ако ти беше адвокат или работеше в банка, или нещо такова. Знаеш ли какво съм решил да направя с първата спечелена плячка?

— Нямам представа.

— Ще ти купя кола, за да не ти е кофти, че другите си имат, а ти — не.

— Благодаря ти, Алън — рекох с пресъхнало гърло.

— Няма за какво. На мен така или иначе още ми е рано за книжка.

— На тази етажерка ще намериш всички известни речи в историята на страната ни, Алън. Надявам се да прочетеш поне някои от тях.

— Задължително. Налага ми се.

— Дано е така. Наслука. — Докато слизах тихо по стълбите, облизах устни. Алън в едно беше прав. Наистина се чувствах кофти.

Седнах на креслото си до лампиона и Мери ми донесе вестника.

— Ти си едно съкровище, рибке моя.

— Тоя костюм много добре ти стои.

— А ти приемаш поражението с достойнство, пък и можеш да готвиш.

— Вратовръзката ти отива на очите.

— Пак си намислила нещо. Усещам те. Ще ти кажа една тайна, ако ми кажеш своята.

— Никаква тайна нямам — рече.

— Измисли си някаква!

— Не мога. Моля те, кажи ми своята, Алън.

— Подслушват ли ни детенца с ушенца?

— Не.

— Добре. Днес дойде Марджи Йънг-Хънт. Свършило ѝ било кафето. Имам чувството, че има някакви чувства към мен.

— Добре, разправяй нататък.

— Ами, говорехме си за предсказанието ѝ и аз казах, че ми е интересно, ако го повтори, дали ще се падне същото.

— Не може да бъде!

— Точно това бяха думите ми. А тя каза, че и на нея ще ѝ е интересно.

— Но ти нали не се занимаваш с такива работи?

— Щом става дума за хубави неща — интересуват ме.

— И мислиш, че ще ни гледа пак довечера ли?

— Ако чак пък толкова желаеш да научиш какво мисля, ще ти кажа, че тя точно за това идва.

— Не си прав! Аз я поканих.

— След като ти е внушила да го направиш.

— Ти не я обичаш.

— Напротив, напоследък все повече ми харесва и започвам да изпитвам и уважение към нея.

— Все имам чувството, че се занасяш.

Елън влезе тъй тихо, че останах с чувството, че може да е подслушвала, което сигурно си беше така. Елън е стопроцентово момиче, при това е на тринайсет, сладка и умислена, весела и чувствителна, че и болнава, когато има полза. Намира се във фазата на готово да се втвърди тесто. Понякога изглежда хубавка, понякога — не. И е изкусна манипулаторка — гушка се в мен, диша ми във врата, слава Богу, че дъхът ѝ е сладък като на крава. И гледа да те докосва през цялото време.

Облегна се на страничната облегалка на креслото и слабичкото ѝ раменце се опря в моето. Прекара розов нокът по ръкава на сакото ми до космите на китката и ме хвана гъдел. Златните косъмчета по ръката ѝ блестяха като златист прах под светлината на лампата. Хитруша ми е тя, но сигурно и останалите стопроцентови момичета са същите.

— Лакирала си се — отбелязах.

— Мама ми дава само ако е розов. Много грубо са ти изрязани ноктите.

— Нали?

— Поне са чисти.

— Мих ги с четка.

— Мразя мръсни нокти като тези на Алън.

— Ти май изобщо го мразиш Алън до дъното на душата си.

— Има нещо такова.

— Браво на теб. Ами, вземи, че го пречукай.

— Пак се будалкаш. — Прекара пръсти зад ухото ми. Сигурно вече подлудява някои хлапаци.

— Чух, че вече пишеш съчинението.

— Гадният ми брат ти е снесъл.

— Хубаво ли става?

— О, да, и то много. Като свърша, ще ти дам да го прочетеш.

— Трогнат съм от оказаната ми чест. И гледам, че си се пременила за случая.

— За тая вехтория ли говориш? Пазя си новата рокля за утре.

— Прекрасна идея. Ще има и момчета.

— Мразя момчетата. Ама наистина ги мразя.

— Знам. Твоят девиз е „враждебност“. И аз не ги обичам кой знае колко. Хайде сега, поотмести се мъничко. Искам да си прочета вестника.

Зае поза на кинозвезда от 20-те години и моментално си отмъсти:

— Ти кога ще станеш богат?

Зор ще види някой мъж с нея някой ден. Инстинктът ми подсказа да я награбя и да я напляскам отзад, но тя всъщност точно това искаше. И съм почти сигурен, че на очите си бе сложила сенки. А самите те излъчваха точно толкова съжаление, колкото и очите на една пантера.

— Другия петък — отвърнах.

— Няма да е зле да побързаш. Писна ми да сме бедни. — И се изпари набързо. При това и подслушва през вратите. И все пак я обичам, което е необичайно, тъй като олицетворява всичко, което мразя у хората — направо я обожавам.

Явно не ми беше писано да чета вестник. Не бях успял и да го разтворя, когато Марджи Йънг-Хънт пристигна. Беше с прическа — фризьорска прическа. Сигурно и Мери знае как се прави, но не и аз.

Сутринта закъсалата за кафе Марджи ми се беше заложила сякаш е мечи капан. Вечерта обаче на прицела ѝ беше Мери. Ако дупето ѝ е подскачало, не съм го видял. Каквото и да имаше под изискания си джемпър, всичко беше скрито-покрито. Беше идеалната гостенка — по женски — учтива, очарователна, пълна с комплименти, съобразителна, скромна. С мен се отнасяше така, сякаш от сутринта бях се състарил поне с четиридесет години. Жените са страхотни същества. И се възхищавам от действията им, макар да не ги разбирам.

Докато Марджи и Мери минаха през цялата гама светски приказки — „Какво си направила с косата си?“... „Много ми харесва така“... „Този цвят е точно за теб. Не го променяй“ — безобидните женски сигнали за възприемане на събеседничката, — аз се сетих за най-женския от всички вицове, които съм чувал през живота си. Срещат се две жени. „Какво си направила с косата си — възкликва първата. — Има вид на перука.“ „Защото наистина е перука.“ „Така ли? Никога нямаше да позная.“

Такива отговори вероятно крият много по-дълбок смисъл, отколкото предполагаме или имаме правото да знаем.

Вечерята също бе поредица от възклицания за превъзходното пиле на фурна и уклончиво съгласие, че горе-долу става за ядене. Елън изучаваше гостенката с нищо неизпускащо око — до най-малкия детайл на прическата и грима ѝ. Едва тогава проумях колко от малки започват да провеждат онези подробни огледи, върху които впоследствие базират своята така наречена интуиция. Елън обаче избягваше да срещне моя поглед. Знаеше, че ме е наранила смъртно, и очакваше да си отмъстя. Чудесно, свирепа ми дъщеричке. Ще ти отмъстя по най-жестокия начин, който можеш да си представиш. Ще забравя.

Вечерята излезе сполучлива — питателна и обилна — така, както се поднася на гости, с куп чинии, които не се ползват ежедневно. Накрая — кафе, каквото обикновено не пием след ядене.

— Не ти ли пречи да спиш?

— Нищо не е в състояние да ми попречи на съня.

— Дори и аз ли?

— Итън!

После мълчаливата, смъртоносна война кой да измие чиниите.

— Нека ти помогна.

— В никакъв случай. Ти си ни гостенка.

— Добре, поне да ги занеса в кухнята.

Очите на Мери издириха децата, а духът ѝ ги нападна „на нож“. Знаеха какво ще последва, но бяха безпомощни.

— Това е работа на децата — каза Мери. — Много обичат да го правят. А и го вършат добре. Направо се гордея с тях.

— Колко мило! Такива деца все по-рядко се срещат.

— Знам. Голям късмет имаме, че искат да помагат.

Усещах как мозъчетата им се щурат като пор, който търси откъде да избяга, как си мислят дали да не направят фасон, дали да не им прилошее, или да вземат да изтърват красивите стари чинии. Коварните им мисли, изглежда, и на Мери не ѝ убягнаха, защото тя заяви:

— И са толкова внимателни! Никога нищо не са ми счупили. И една очукана чаша нямам даже.

— Това си е жива благословия! — възкликна Марджи. — Как ги научи?

— Не съм ги учила. Идва им отръпки. Нали знаеш, някои хора са си по природа нескопосни; Алън и Елън обаче са надарени със сръчни ръце.

Хвърлих поглед да видя реакцията на децата. Усещаха, че ги работят. И според мен се чудеха дали и Марджи Йънг-Хънт схваща положението. Продължаваха да търсят начин да се измъкнат. Но аз насочих прожектора право върху им.

— Те, естествено, обичат да ги хвалят — рекох, — но ние ги бавим. Ако не ги пуснем да тръгнат, ще закъснеят за киното.

Възпитанието не позволи на Марджи да се изсмее, а Мери ми хвърли бърз и изненадан възхитен поглед. Та те дори не бяха споменали, че искат да ходят на кино.

Дори когато тийнейджърите не вдигат никакъв шум, всичко става някак си още по-тихо, след като излязат. Около тях въздухът сякаш ври. Щом заминаха, цялата къща сякаш си отдъхна и се успокои. Какво чудно има тогава в това, че полтъргаисти се срещат единствено в къщи с подрастващи деца.

Тримата закръжихме опипом около темата, която знаехме, че ще възникне. Отидох до остъкления шкаф и извадих три оформени като лилии и украсени с венчета чаши с високи столчета, докарани един Господ знае кога от Англия. И налях от потъмнялата и захабила се от годините плетена дамаджанка.

— Ямайски ром — съобщих. — Навремето Холи са били мореплаватели.

— Много стар ще да е — каза Марджи Йънг-Хънт.

— По-стар от нас двамата, че и от баща ми.

— Направо в тила те удря — каза Мери. — Е, днес явно ще празнуваме. Итън го вади само за сватби и погребения. Смяташ ли, че е редно, скъпи? Имайки предвид, че утре е Великден.

— Светото причастие да не го правят с кока-кола, скъпа моя.

— Мери, никога не съм виждала съпругът ти тъй развеселен.

— Дължи се на предсказанието ти — отвърна Мери. — За една нощ стана нов човек.

Ужасно нещо е това човекът: куп циферблати, превключватели и записващи устройства, от които само няколко сме способни да разчетем, и то вероятно с не особено голяма точност. В корема ми изригна прогаряща червена болка, която се вдигна и ме прониза и

разкъса точно под ребрата. Ураганен вятър зарева в ушите ми и ме заподхвърля като безпомощен кораб, счупил мачта, преди да успее да прибере платната. В устата ми се появи горчиво-солен вкус, а стаята започна да пулсира и да се надига пред очите ми. Всеки предупредителен сигнал крещеше: „Опасност!“, крещеше: „Корабокрушение!“, крещеше: „Ужас!“ Обзе ме, докато минавах зад столовете на дамите, преви ме одве в трепереща агония и също толкова внезапно изчезна. Изправих се и продължих, а те дори не се усетиха. Сега разбирам как навремето хората са вярвали, че някой може да бъде обзет от дявола. Не съм особено сигурен, че не вярвам и аз. Обладаване! Кипящото зараждане на нещо чуждо, докато всяко нервно окончание се съпротивлява, но губи битката и се оттегля победено, за да склучи мир с нашественика. Насилие — това е думата, ако можете да си представите звука на дума, поръбена със синкав пламък като от газова горелка.

До ушите ми достигна гласът на моята мила:

— Никому не вреди все пак да чуе нещо приятно — рече.

Изпробвах гласа си. Оказа се силен и надежден.

— И малко надежда, пък била тя и безнадеждна надежда, също никому не вреди — казах, върнах дамаджанката в шкафа, върнах се на мястото си, гаврътнах половината чаша от старинния ароматен ром, седнах, кръстосах крак връз крак и сплетох пръсти в скута си.

— Изобщо не мога да го разбера — продължаваше Мери. — Никога не е вярвал в ясновидството и му се подиграва. Просто не ми го побира акъла.

Нервните ми окончания шумоляха като суха, обрулена от вятъра зимна трева, а сплетените ми пръсти побеляха от стискане.

— Нека опитам да обясня на госпожа Йънг... на Марджи — рекох. — Мери произхожда от благородно, но бедно ирландско семейство.

— Е, не бяхме чак толкова бедни.

— Не го ли усещаш по говора й?

— Едва сега, след като заостри вниманието ми.

— Както и да е, бабата на Мери, която е светица, или поне би трябвало да бъде, била добра християнка, нали така, Мери?

Стори ми се, че в моята скъпа се заражда някаква враждебност. Въпреки това продължих:

— Но това не ѝ пречело да вярва и в разни феи и духове, макар строгата, непреклонна християнска теология категорично да ги изключва.

— Но това са различни неща.

— Разбира се, миличка. Почти всички неща са различни. Но можеш ли да отричаш нещо, което не познаваш?

— Пази се от него — предупреди я Мери. — Залага ти някаква словесна клопка.

— Аз не мога. Нямам никаква представа от късмети и ясновидство. Така че как да не вярвам в тези неща. Вярвам, тъй като то съществува.

— Но не вярваш, че е истина.

— Истината е, че милиони хора ходят да им гледат, че на всичкото отгоре си и плащат. Стига ми да знам това, за да се възбуди любопитството ми, нали?

— Но ти не...

— Чакай малко! Въпросът не е в това, че не вярвам, а в това, че не знам. Две различни неща. И не знам кое се случва първо — късметът или предсказанието.

— Май започвам да разбирам какво иска да каже.

— Нима? — Мери явно бе недоволна.

— Представи си, че гледачката усеща някои неща, които така или иначе са на път да станат. Това ли имаш предвид?

— Това е отделен въпрос. Но картите как могат да го знаят?

— Картите дори не се движат сами, а трябва човек да ги обръща — рекох.

Марджи не ме погледна, но разбрах, че усеща нарастващата неловкост на Мери и се нуждаеше от инструкции.

— Не можем ли да направим нещо като изпитание? — попитах.

— Точно тук стигаме до нещо странно. Тези неща сякаш се противят на изпитанията и изчезват, но това не ни пречи да опитаме. Имаш ли предвид някакво конкретно изпитание?

— Не си се докоснала до рома си. — Двете вдигнаха чаши едновременно, сръбнаха и ги оставиха. Аз допих своята и станах за дамаджанката.

— Итън, не прекаляваш ли?

— Да, сладуранче. — Налях си чашата. — Не можеш ли да обърнеш картите със завързани очи?

— Но нали трябва да ги тълкувам.

— Ами тогава Мери да ги обръща, да речем, или пък аз, а ти ще ги четеш.

— Поначало трябва да съществува допир между четеца и картите, но... защо пък да не опитаме.

Но Мери възрази:

— Смятам, че ако ще правим нещо, следва да го правим, както си му е редът. — Такава ми е тя. Не обича промените — дребните промени, имам предвид. С големите се справя по-добре от всеки друг: пощурява при вида на порязан пръст, но като главорез ще е спокойна и ефикасна. Малко чоглаво ми стана, понеже ѝ бях казал, че с Мери вече сме обсъждали тези неща, а сега сякаш за пръв път ни минаваха през ум.

— Нали говорихме за това сутринта.

— Да, когато дойдох за кафе. И цял ден не ми излиза от ума. Дори нося картите.

Мери е склонна да приема съсредоточеността за гняв, а гнева за насилие, при това изпитва ужас от насилието. Този страх ѝ го вселили някакви чичовци пияници, което е безобразие. Усещах как страхът ѝ нараства.

— Хайде да не си играем с огъня — рекох. — Дай по-добре да поиграем на двайсет и едно.

Марджи усети тактиката, разпозна я, сигурно и тя я бе прилагала.

— Нямам нищо против.

— Моят късмет е изяснен. Ще стана богат. Да спрем дотук.

— Виждаш ли? Нали ти казах, че не вярва. Разкарва те нагоре-надолу, а накрая отказва да играе. Понякога направо ме влудява.

— Наистина ли? Никога не ти е личало. Ти винаги си моята любяща женичка.

Интересно как понякога човек усеща течения и насрещни течения — не винаги, само понякога. Понеже Мери не използва мозъка си за подредено мислене, вероятно затова е по-възприемчива към впечатленията. Напрежението в стаята се засилваше. Мина ми през ум,

че приятелството ѝ с Марджи може да пострада — никога вече няма да се чувства отпусната в нейно присъствие.

— Аз всъщност най-сериозно искам да разбера това с картите — рекох. — Пълен невежа съм. Открай време знам, че е специалитет на циганките. Ти циганка ли си? Май никога не съм виждал циганка.

Мери каза:

— Моминското ѝ име е руско, но самата тя е родена в Аляска.

Ето го, значи, обяснението за широките скули.

Марджи рече:

— Имам да ти призная една неприятна тайна, Мери, за това, как сме се озовали в Аляска.

— Била е притежание на руснаците — намесих се. — Купили сме я от тях.

— Да, но знаеш ли, че е била затворнически лагер, като Сибир, само че за още по-тежки престъпления?

— От какъв род?

— Най-тежките. Прабаба ми била заточена в Аляска за магьосничество.

— Какво е правила?

— Причинявала е бури.

— Значи ти идва по естествен път.

— Да създавам бури ли?

— Не, да гледаш на карти — вероятно няма разлика.

— Шегуваш се — каза Мери. — Не може да е вярно.

— Може и да се шегува, Мери, но си е истина. Смятало се е за най-тежкото престъпление, по-лошо и от убийството. И досега притежавам документите ѝ — на руски, разбира се.

— А ти знаеш ли руски?

— Почти съм го забравила.

— Може магьосничеството и днес да е най-тежкото престъпление — рекох.

— Разбра ли какво имах предвид? — прекъсна ме Мери. — Скок насам, скок натам. Никога не знаеш какво всъщност мисли. Снощи... тази сутрин, се надигнал още по тъмно. Излязъл на разходка.

— Аз съм един негодник — заявих. — Отявлен и непоправим нехранимайко.

— Та на мен ми се ще все пак Марджи да хвърли картите — но по нейному си, без твоя намеса. Ако продължим да бърборим, децата ще се върнат и няма да ни дадат възможност.

— Извинете ме за минутка — рекох. Качих се в спалнята. Мечът лежеше върху леглото, а отворената кутия за шапки си стоеше на пода. Влязох в банята и пуснах сифона. Шуртенето на водата се чува из цялата къща. Намокрих кърпа със студена вода и я притиснах о челото си, най-вече върху очите. Имах чувството, че от напрежение ще изскочат навън. От студената вода ми стана по-добре. Седнах върху тоалетната седалка и сведох лице към влажната кърпа, а когато се стопли, пак я намокрих. На излизане от спалнята грабнах от кутията тамплиерската шапка с перото, нахлупих я и заслизах по стълбите.

— Ох, щурчо — посрещна ме Мери. Изглежда ме с радост и облекчение. Болката се изпари от въздуха.

— Щраусовите пера могат ли да се избелват? — попитах. — Пожълтяло е.

— Мисля, че да. Попитай господин Шулц.

— Ще му я занеса в понеделник.

— Много ми се ще Марджи да обърне картите — каза Мери. — Умирам от желание.

Окачих шапката върху долната колона на стълбището, където тя остана с вид на пиян адмирал, ако такова нещо е възможно.

— Донеси масата за карти, Ит. Необходимо ни е много място.

Извадих я от килера в антрето и разтворих краката ѝ.

— Марджи обича стол с права облегалка.

Придърпах един от столовете за хранене.

— От нас какво се иска?

— Да се съсредоточите — каза Марджи.

— Върху кое?

— Доколкото е възможно — върху нищо. Картите са в чантичката ми на дивана.

Винаги съм си представял картите за гледане като мазни, дебели и с пречупени ъгълчета, но нейните бяха чисти и лъскави, с нещо като пластмасово покритие. Бяха по-тесни и по-дълги от картите за игра и много повече на брой от петдесет и две. Марджи изправи гръбнак пред масата и оформи от тях ветрило — пъстри картинки и заплетени фигури. Надписите бяха на френски: *l'empereur*, *l'ermite*, *le chariot*, *la*

justice, le mat, le diable^[2] — земя, слънце, луна и звезди, и цветове с мечове, чаши, жезли и, предполагам, пари, ако *deniero*^[3] значи това, но символът имаше формата на хералдическа роза, а във всеки цвят освен това имаше и *roi, reine* и *chevalier*^[4]. Следваха някакви необичайни, тревожни карти — поразявана от светкавица кула, колело на съдбата, човек, увиснал за глезените от бесилка, наречена *pendu*^[5], и Смъртта — *la mort*, скелет с коса.

— Доста потискащи са — рекох. — Това ли означават картите, което е изобразено на тях?

— Зависи от това, как паднат една спрямо друга. Ако изображението е с главата надолу, добиват противоположния смисъл.

— Значи смисълът може да варира.

— Да. Именно това е ролята на тълкуването.

В мига, в който хвана картите, Марджи доби тържествен израз. На силното осветление ръцете ѝ издаваха онова, което вече бях забелязал — че е по-стара, отколкото изглежда.

— Кой те научи? — попитах.

— В началото наблюдавах баба ми, после започнах да гледам по разни партита — явно съм искала да привлека внимание.

— Ти самата вярваш ли им?

— Не мога да кажа. Понякога се получават забележителни неща. Не знам.

— Възможно ли е картите да са всъщност ритуал за съсредоточаване — нещо подобно на екстрасенско упражнение?

— В някои случаи вероятно е така. Най-голяма точност постигам именно тогава, когато припиша на някоя карта смисъл, какъвто дотогава не съм ѝ придавала.

Докато размесваше картите, цепи колодата, пак ги размеси, пак ги цепи, после ми ги подаде и аз да цепя, ръцете ѝ се движеха като самостоятелни живи същества.

— На кого да гледам?

— На Итън — възкликна Мери. — Да видим ще съвпадне ли с вчерашното.

Марджи ме огледа:

— Рус — рече, — синеок. Нали не си навършил четиридесет?

— Почти.

— Кралят на жезлите. — Намери картата в колодата. — Това си ти. — Изображение на крал с мантия и корона, хванал огромен жезъл в червено и синьо, а отдолу надпис *Roi de Baton*. Положи я с лице нагоре и пак размеси колодата. После започна бързо да обръща картите и заговори с напевен глас. Карта върху моята — Това те покрива. — Напреко отгоре й. — Това те прекръства. — Една отгоре. — Това ти е короната. — Друга под мен. — Това ти е основата. Тази отпред, тази отзад. — Върху масата се оформи кръст от карти. После бързо обърна още четири и ги нареди в една линия вляво от кръста с думите: — Ти, къщата, надеждите, бъдещето. — Последната карта беше на обесения с главата надолу, *le pendu*, но от моето място насреща й се виждаше наопаки.

— Бъдещето ми е ясно.

— Може да означава и спасение — каза тя. Прекара показалец по долната си устна.

— А парите къде са? — попита нетърпеливо Мери.

— Тука са — промълви тя разсеяно. Внезапно събра картите, размеси ги продължително, после пак ги заразполага, мърморейки ритуалните думи под носа си. Имах чувството, че не обръща внимание на отделните карти, а ги възприема като едно цяло, а очите й се замъглиха и като че ли гледаха надалеч.

Як номер, рекох си, убиец в женските клубове — че и навсякъде другаде. Сигурно и жрицата Пития е изглеждала по същия начин — спокойна, съсредоточена и объркваща. Успееш ли да задържиш хората за дълго нащрек, почти без дъх, в очакване, ще повярват на всяка твоя дума — и не става дума за актьорско майсторство, а по-скоро за техника, за улучване на подходящия момент. А тази жена хабеше дарбата си по пътуващи търговски пътници. Добре де, но какво искаше от нас, от мен? Изведнъж тя пак грабна картите, оформи ги в колода и ги постави в червената кутия с надпис *I. Muller & Cie, Farbrique de Cartes*.

— Не мога — рече. — И това става понякога.

— Да не си видяла нещо, което не щеш да ни кажеш? — попита Мери със затаен дух.

— Защо смяташ, че няма да ви кажа? Като малка видях веднъж змия да си сменя кожата — гърмяща змия от Скалистите планини. Гледах цялото действие от край до край. Та сега, докато гледах

картите, те изчезнаха и изведнъж ми се яви събличащата кожата си змия — наполовина прашина и охлузена, наполовина гладка и нова. И аз не знам как да го тълкувам.

— Изглежда, си изпаднала в транс — казах. — Друг път случвало ли ти се е?

— Три пъти.

— Предишните два пъти намери ли някакъв смисъл?

— Лично аз — не.

— И все змията ли?

— О, не! И други неща, но все такива, откачени.

Мери се намеси с ентусиазъм:

— Да не би пък да символизира предстоящата промяна в късмета на Итън.

— Той гърмяща змия ли е?

— О! Разбирам какво имаш предвид.

— Кара ме да потръпвам от гнус — каза Марджи. — Като малка донякъде обичах змиите, но като пораснах ги намразих. Подлудяват ме. Май трябва да си вървя.

— Итън ще те изпрати до вас.

— Няма смисъл да се разкарва.

— За мен ще е удоволствие.

Марджи се усмихна на Мери:

— Не го изпускай от дома — каза. — Нямах си представа колко трудно се живее без мъж.

— Глупости — отвърна Мери. — Само да свиеш пръст и ще си намериш съпруг.

— Това и направих навремето. Няма полза. Щом идват толкова лесно, значи не си заслужават труда. Дръж го у дома, да не ти го отнеме някоя. — Докато говореше, успя да си облече палтото — бързодействаща мадама. — Вечерята беше прекрасна. Надявам се пак да ме поканите. Съжалявам за гледането, Итън.

— Утре нали ще се видим в черквата?

— Не. Тази вечер ще се кача до Монток.

— В тоя студ и влага?

— Обожавам морските сутрини, докато съм високо там. Лека нощ. — Не успях дори да й отворя вратата. Изхвърча навън, сякаш нещо я гонеше по петите.

— Не знаех, че се кани да се качва в планината тази вечер — рече Мери.

А аз нямах сили да ѝ кажа: „И тя не е знаела.“

— Итън... какво мислиш за гледането тази вечер?

— Че какво предсказа тя?

— Не забравяй: спомена, че ще ни дойдат пари. Но с какво впечатление остана? Според мен се появи нещо, което тя не пожела да ни каже. И то я уплаши.

— Сигурно ѝ се е привидяла змията и е заседнала в съзнанието ѝ.

— Това според теб дали... означава нещо?

— Кифличке моя, нали ти си специалистката по гледането. Аз откъде да знам.

— Както и да е. Радвам се, че не я мразиш. Имах чувството, че преди не беше така.

— Аз съм коварна личност — рекох. — Умея да крия мислите си.

— Ъ-ъ! Не и от мен. Ще останат и за втората прожекция.

— Повтори пак?

— Децата. Винаги гледат и втория филм. А ти страхотно се справи с въпроса за чиниите.

— И съм хитър при това — казах. — А в най-близко време ще проявя и помисли по отношение на твоята чест.

[1] Последният абзац от реч, произнесена на 23.III. 1775 г. От Патрик Хенри (Patrick Henry — 1736–1799) — виден деец на Американската революция. — Б.пр. ↑

[2] Император, отшелник, колесница, правосъдие, мачта, дявол. — Б.пр. ↑

[3] Фр. *denier*, от ар. динар. — Б.пр. ↑

[4] Крал (поп), кралица (дама) и рицар (вале). — Б.пр. ↑

[5] Обесеният. — Б.пр. ↑

ШЕСТА ГЛАВА

От личен опит съм свикнал да отлагам решенията за бъдещ размисъл. И когато някой ден отделя малко време, за да се занимаю с проблема, установявам, че той вече е приключил, разрешил се е и присъдата е изпълнена. Сигурно и с всички други хора е така, но нямам начин да знам. Сякаш някакво безлично жури заседава в тъмните безлюдни пещери на ума и взема решението си. Винаги съм си представял тази тайна и безсънна област вътре в мен като черна, дълбока, неподвижна вода — място за хвърляне на хайвера, от която до повърхността рядко се добира някоя форма. Но може и да е някаква огромна библиотека, в която е описано всичко, случило се на живата материя от първоначалния миг на появата на живота.

Според мен някои хора — поетите например — имат по-близък достъп до това място в сравнение с останалите. Навремето, когато разнасях вестници, а си нямах будилник, си бях изработил начин да изпращам сигнал и да получавам отговор. Докато лежах в леглото нощем, представях си, че съм застанал на ръба на черната вода.

И си представях, че в ръката си държа бял кръгъл камък. Изписвах с много черни букви върху му „4 часа“, после го пусках и наблюдавах как потъва, как се преобръща, докато накрая изчезва. При мен номерът се получаваше. Събуждах се на секундата в четири. Впоследствие се научих да го ползвам да ме буди в четири без десет или в четири и петнадесет. Никога не ми изневери.

Но от време на време на повърхността избива нещо необикновено, отвратително, сякаш от дълбините изскача морски змей или някакво друго морско чудовище.

Няма и година, откакто братът на Мери Денис почина у дома — умря в страхотни мъки от инфекция на щитовидната жлеза, която помпаше по цялото му тяло соковете на страха, и това го докарваше до буйство, ужас и свирепост. Кроткото му конско ирландско лице стана зловещо. Помагах да го удържаме, да го успокояваме и утешаваме, докато му се привиждаше смъртта, и това трая цяла седмица, след което белите му дробове започнаха да се пълнят. Не исках Мери да

стане свидетел на смъртта му. Никога през живота си не бе виждала смъртта, а имаше опасност случаят да заличи спомените ѝ за добрия човек, нейния брат. Та докато седях в очакване до леглото му, от черната ми вода изплува едно чудовище. Мразех го. Искях да го убия, да му прегриза гърлото. Мускулите на челюстите ми се стегнаха и май се озъбих като вълк, готов да се хвърли върху плячката.

Когато всичко свърши, ме обзе паническо чувство за вина и признах пред стария доктор Пийл, който подписа смъртния акт, какво бях изпитал.

— Според мен няма нищо необичайно — каза ми. — Виждал съм подобно изражение по лицата на много хора, но малцина си го признават.

— Но каква е причината? Той беше добър човек.

— Може да се дължи на някакъв стар спомен — рече. — Нещо като завръщане към някогашната глутница, когато опасност е заплашвала неин болен или ранен член. Някои животни и повечето риби разкъсват и изяждат отслабналите си събратя.

— Та аз да не съм животно... или риба?

— Не си. И вероятно точно затова ти е чуждо. Но то е там. Всичко е там.

Добър старец е доктор Пийл, уморен старец. Изражда ни и ни погребва от петдесет години насам.

Но да се върнем към Конгреса на мрака, а той, изглежда, работеше извънредно. Понякога човек така изневерява на себе си, че си казваш: „Невъзможно е да го е направил. Не му е в характера.“ А може и да му е. Просто да зависи от ъгъла, от който го гледаш, или пък налягането отгоре и отдолу да е променило формата му. На война много често се среща — страхливецът се превръща в герой, а смелчагата се срутва сред пламъци. Или прочиташ в сутрешния вестник как някой мил, добър семеен човек посякъл с брадва жената и децата си. Според мен излиза, че човек постоянно се променя. Но промяната става забележима само в определени моменти. Ако решех да задълбая по-дълбоко, сигурно щях да проследя наченките на промяната чак до раждането си, а може би и преди това. Напоследък куп дребни неща започваха да оформят схемата на по-големи неща. Имах чувството, че събития и изживявания се блъскаха и бутеха в посока, противоположна на нормалната ми, или поне на тази, която бях

започнал да смятам за нормална — посоката на продавача в бакалница, провалилия се, човекът без истинска надежда или амбиция, окован сред задълженията да пълни стомасите и да облича телата на семейството си, затворен в клетката от навици и мнения, които лично аз възприемах като морални, дори целомъдрени. Нямаше да се учудя, ако се окажеше, че ме е обзело самодоволството от това, да съм, както аз му виках, „добър човек“.

Понеже, естествено, съзнавах какво става около мен. Нямаше нужда Маруло да ми го изтъква. Изключено е да живееш в малък град като Ню Бейтаун и да не си даваш сметка. Но не се бях замислял кой знае колко. Съдията Доркас опрощаваше шофьорски глоби срещу услуги. Това дори не бе тайна. А една услуга води до друга. Кметът и същевременно собственик на магазин за строителни стоки продаваше на кметството на раздути цени оборудване, от което при това невиннаги имаше нужда. Тръгнеха ли да прокарват нова асфалтирана улица, обикновено се оказваше, че още преди да оповестят плана, господин Бейкър, Маруло и пет-шест други видни представители на бизнеса вече са изкупили парцелите покрай нея. Това си бяха природни факти, макар винаги да бях смятал, че не са факти от собствената ми природа. Обединеното подтикване от страна на Маруло и господин Бейкър, и търговския агент, и Марджи Йънг-Хънт, и Джои Морфи се превърна в як натиск, така че: „Ще трябва да отделия малко време да го обмисля.“

Моята скъпа мъркаше на сън, на устните ѝ грееше архаичната усмивка и излъчваше онова допълнително спокойствие и душевен мир — някаква пълна задоволеност, която ѝ се явява, след като се любим.

След скитанията ми през предната нощ се предполагаше, че ще ми се спи, но бях съвсем буден. Забелязал съм, че дрямката почти не ме наляга, ако знам, че сутринта ще мога да спя до късно. Червените петна вече плаваха пред очите ми, уличната лампа пращаше сенките на голи брястови клони върху тавана, където очертаваха тържествено полюляващи се плетеници, тъй като подухваше пролетният вятър. Прозорецът беше полуотворен и белите завеси се изпълваха и надуваха като платната на закотвена лодка. Мери държи пердетата да са бели и наскоро прани. Това ѝ създава чувството за благоприличие и сигурност. И се прави на леко възмутена, когато ѝ кажа, че това се дължи на дантелените пердета в ирландската ѝ душа.

И аз се чувствах добре и задоволен, но за разлика от Мери не се гмурнах в съня. Просто не ми се спеше. Предпочитах да се наслаждавам напълно на доброто си настроение. Искях да си мисля за конкурса за съчинения „Обичам Америка“, в който децата ми щяха да участват. Но зад тези и всички останали мисли исках да разгледам какво точно става с мен и какво смятам да правя в това отношение, при което, естествено, започнах отзад напред и установих, че тъмното жури в дълбините вече е решило от мое име. Ето го и самото решение, формулирано и недвусмислено. Все едно тренираш за някакво състезание, подготвяш се и в един момент се озоваваш най-после на старта с опрени в блокчетата шпайкове. И тогава вече не ти остава никакъв избор. Щом гръмне стартерът, хукваш. И осъзнах, че съм запънал шпайковете и само чакам изстрела. Но явно, че последен бях научил за това. Цял ден хората ми викаха колко добре съм изглеждал, в смисъл, че изглеждам по-другояче, по-уверен, променен. Оня търговски агент следобеда направо се облещи. Маруло ме оглеждаше недоверчиво. А Джой-бой изпита нуждата да ми се извинява за нещо, което аз бях сторил. Накрая и Марджи Йънг-Хънт — тя май бе най-прозорливата с тоя неин сън с гърмящата змия. Успя някак си да пробие и откри у мен някаква сигурност, в която самият аз още не бях сигурен. И символът ѝ бе гърмящата змия. Усетих, че се хия в мрака. А после, объркана, ми излезе с най-стария възможен номер — заплахата от изневяра, стръв, хвърлена наред прилива, за да провери какви риби се хранят там. Но то не ми напомни за тайния шепот на скритото ѝ тяло — не, пред очите ми бяха птичите ѝ пръсти, издаващи стареене, нервност и жестокостта, която изпитва човек, когато загуби контрол върху обстоятелствата.

Понякога ми се ще да проумея естеството на нощните мисли. Толкова близки са до сънищата. В някои случаи успявам да ги насоча, друг път се изоглавят и се втурват към мен, сякаш са мощни, неукротени коне.

Дани Тейлър се намъкна. Нямах намерение и за него да мисля и да страдам, но той взе, че се появи. Наложих се да приложа един трик, който навремето научих от някакъв стар, печен старшина, и знам, че действа. По време на войната изкарах един ден, една нощ и после още един ден като едно цяло, чиито части представлявах, общо взето, всичките гадни ужасии, които могат да се случат в тоя гнусен занаят.

Изглежда, докато траеше, не осъзнах агонията, тъй като бях зает и неопишуемо каталясал, но през следващите години това цяло, състоящо се от един ден, една нощ и после още един ден, навестваше многократно нощните ми мисли, докато накрая се превърна в оная лудост, на която ѝ викат бойно изтощение, а навремето се е наричала фронтовашко психическо разстройство. Какво ли не пробвах, за да ѝ преча, но тя все се добираше до мен. Дебнеше ме по цял ден, за да ми скочи в мрака. Веднъж, разнежен от уискито, го споделих с ротния ни старшина — стар професионален боец, участвал във войни, които отдавна сме забравили. Ако речеше да си закачи всички лентички на получените ордени, нямаше да му остане място за копчетата — Майк Пуласки, поляк от Чикаго, но не родственик на героя^[1]. Имах късмет, че и той доста се беше понаквасил, иначе можеше да млъкне заради отдавна насаденото му убеждение, че с офицер не се общува.

Майк ме изслуша, без да отлепва поглед от една точка на междувеждието ми.

— Да — рече накрая. — Знам го това. Проблемът е, че човек се мъчи да го прогони от главата си. Не става така тая работа. По-скоро трябва да го посрещнеш с нещо като „добре дошло“.

— Не те разбирам, Майк.

— Приемаш, че е нещо, което е траяло дълго — започваш от самото начало и си спомняш всичко, което можеш, до самия му край. Много скоро ще му писне, разни парчета ще се изгубят и докато се усетиш — то напълно изчезнало.

Опитах се и ми подейства. Не знам дали психиатрите го знаят тоя номер, а би трябвало.

Та когато през онази нощ ми се яви Дани Тейлър, излязох му с трика на старшина Майк.

Като малки, на еднаква възраст, еднакъв ръст и еднакво тегло, ходехме да се мерим на големия кантар в склада за зърна и фураж на главната улица. Ако тая седмица се окажех с 200 грама по-тежък, до следващата Дани ме настигаше. Ходехме заедно на риба, на лов и на плуване, дори излизахме с едни и същи момичета. Подобно на повечето стари семейства в Ню Бейтаун и това на Дани бе доста заможно. Къщата им е онази бялата на „Порлок Стрийт“, с канелюри по колоните. Навремето семейство Тейлър притежаваше и извънградска къща на около пет километра от града.

Навсякъде около нас има плавни хълмове, покрити с дървета, малко бяла мура, а други — с второ поколение древни дъбове, хикори^[2] и тук-там кедри. Много преди да се родя, дъбовете били тъй чудовищно големи, че местните майстори издялвали корабните килове, ребра и талпи досами корабостроителниците, докато накрая всичко било изсечено. И наред този вълнист пейзаж фамилията Тейлър навремето вдигнала „Тейлър Медоу“ — къща по средата на просторна ливада — единственото равно място в радиус от доста километри. Ако се съди по това, че е равна като маса и е заобиколена с ниски хълмове, някога трябва да е била дъно на езеро. Преди шейсетина години къщата им изгоряла и никой не се захванал да строи нова. Като деца с Дани ходехме дотам с колелетата си. Играехме в иззиданото от камък мазе, а с тухли от старите основи си построихме и ловна хижа. Някога имението трябва да е имало възхитителен парк. Виждахме стройни редици от дървета, а сред завърналата се гора се мяркаха, загатнати, бивши живи плетове и синори. Тук-там се срещаше остатък от каменен парапет, а веднъж открихме дори бюст на бог Пан върху заострен постамент. Беше паднал по лице и рогата и брадата му бяха заровени под песъчливата глина. Вдигнахме го, почистихме го и известно време му отдавахме почит, но накрая паднахме жертва на алчността и момчетата. Закарахме го с количка до Флъдхамптън и го продадохме за пет долара на един вехтошар. А сигурно е бил художествено произведение, при това много старо.

Ние с Дани бяхме приятели, понеже момчетата без приятели не виреят. После обаче го приеха във Военноморската академия. Срещнах го веднъж в униформа и това ми остана за доста години. Ню Бейтаун и тогава беше, и сега си остава затворена, тясно свързана общност. Всички знаеха, че Дани са го изключили, но никой не говореше на тази тема. Родът Тейлър постепенно измря — ами, същото, каквото се случи и с рода Холи: останал съм само аз и, разбира се, синът ми Алън. Дани се завърна чак след като всичките му роднини умряха, при това вече се беше пропил. В началото се помъчих да му помогна, но той ме отблъсна. Нямам нужда от никого. Въпреки всичко си останахме близки — много близки.

Прекарах през ум всичко, което си спомнях, до самото утро, в което му дадох долар, за да намери своето местно забвение.

Структурата на промяната ми усещаше: външен натиск, желанието на Мери, мераците на Алън, гневът на Елън, помощта на господин Бейкър. И едва след като ходът е обявен и готов, мисълта тръгва да слага покрив върху сградата и да намери думи, с които да го обясни и оправдае. Ами ако смиреното ми и безкрайно положение на продавач в бакалница се окаже не някаква благодетел, а чист морален мързел? Без смелост всякакъв успех е немислим. Току-виж съм се оказал чисто и просто плах, боящ се от последствията — с една дума, мързелив. Успешният бизнес в града ни не изисква нито сложност, нито непрозрачност, нито пък е кой знае колко успешен, тъй като упражняващите го са заложили изкуствени ограничения на своята дейност. И понеже закононарушенията им са дребни, и успехът им е дребен. Ако някой ден някой се заеме да изследва надълбоко градската управа и бизнес комплекса на Ню Бейтаун, ще установи, че са се нарушавали стотици правни и хиляди етични правила, но всичко това е представлявало незначителни нарушения — дребна кражба. Отменили част от десетте божии заповеди и запазили останалите. И щом някой от преуспелите местни хора се сдобие с толкова, колкото му трябва или му се иска, заживява пак праведно със същата лекота, с която сменя ризата си, и доколкото всички могат да се убедят, от прегрешенията му не следват никакви отрицателни последици, стига, естествено, да не са го изловили. Дали някой от тях някога се е замислял на тая тема? Нямам представа. Но щом човек може да си опрости собствените дребни закононарушения, защо да не си прости и за някое бързо, сурово и смело деяние? Има ли разлика между убийството посредством бавен, неотслабващ натиск и бързото, снизходително наръгване с нож? Не чувствам вина за убитите от мен немци. Предполагам, че за известно време просто отмених всички правила, не само някои. И какво пречи след постигането на целта всички да бъдат възстановени? А няма никакво съмнение, че и бизнесът си е един вид война. Какво пречи в такъв случай да се превърне във всеобща война в името на мира? Господин Бейкър и приятелите му не са застреляли баща ми, но са му давали съвети, а когато изграденото от него се срутило, те го наследили. Това не е ли своего рода убийство? Има ли сред големите състояния, от които толкова се възхищаваме, някое, което да не е натрупано с безпощадност. Аз поне за нито едно не се сещам.

И ако само временно отстраня правилата, знам, че ще ми останат белези, но нима те ще са по-страшни от белезите на неуспеха, които нося в момента? Да живееш, нали поначало значи да имаш белези.

Цялото това питане и разпитване представляваше ветропоказател, кацнал върху сградата от неспокойствие и недоволство. Но веднъж отворех ли вратата ѝ, щях ли да успея пак някой ден да я затворя? Не знаех. Единственият начин да разбере бе да я отворя... Дали господин Бейкър е знаел? Дали изобщо се е замислял за това господин Бейкър?... Старият капитан бе убеден, че Бейкър са запалили „Бел Адеър“ заради застраховката. Възможно ли е именно това и нещастieto на баща ми да са причината, поради която господин Бейкър желае да ми помогне? Това ли са белезите, които той носи?

Случващото се можеше да се опише като огромен кораб, който прави завой с помощта на много буксирни катери, които го лашкат, бутат и дърпат в необходимата посока. Щом приливът и катерите го обърнат, трябва да поеме по нов курс и да включи двигателите. А на мостика, където е центърът за планиране, трябва да си зададат въпроса: Добре, вече знам накъде искам да поема. Как се стига дотам, къде има коварни подводни скали и какво ще е времето?

Един фатален риф, за който знаех, са приказките. Куп народ предава себе си, преди да го е предал друг, заради някакъв мъчителен копнеж за слава, пък било то и славата на наказанието. Само Андерсеновият кладенец може да ти е довереник — Андерсеновият кладенец.

Провикнах се към Стария капитан:

— Да задам ли курса, сър? Добър курс ли е той? Ще ме отведе ли до там?

И за пръв път той отказа да ме командва.

— Ще трябва сам да го изчислиш. Онова, което е добро за един, е лошо за друг, но това се разбира чак накрая.

Старото копеле можеше да ми помогне тогава, но то вероятно нямаше да е от значение. Никой не се нуждае от съвет, а единствено от потвърждение.

[1] Kazimierz (Casimir) Pulaski (1747–1779) — полски кавалерийски офицер, обучавал американската кавалерия по време на Американската революция. — Б.пр. ↑

[2] Hickory (англ.) — северноамериканско дърво с твърда дървесина (Carya). — Б.пр. ↑

СЕДМА ГЛАВА

Когато се събудих, старата сънливка Мери бе вече станала и работеше върху кафето и бекона. Оттук ги помирисвах. А и надали можеше да се желае по-добър ден от днешния за възкресение — ден в зелено, синьо и жълто. От прозореца на спалнята забелязах, че всичко възкръсва — и тревата, и дърветата. Съвсем подходящ сезон бяха подбрали за случая. Облякох си подарения ми за Коледа халат и чехлите за рождения ми ден. Намерих в банята малко от оная гадост за коса, която Алън използва, и се наклепах, та след като се сресах с гребен и четка, усещах скалпа си прилепнал като шапка за плуване.

Великденската закуска е оргия от яйца и палачинки с къдрещ се около всичко останало бекон. Прокраднах се зад Мери, потупах я по покритото с коприна дупе и казах: „*Кирие, елейсон!*“^[1]

— Ох! — рече. — Не те усетих, че влизаш. — Огледа индийския десен на халата ми. — Много си хубав — каза. — Защо не го носиш по-често?

— Нямам време. Нямам съм време.

— Много хубаво ти стои — каза.

— Как иначе? Нали ти ми го избра. Нима децата още не са се пробудили от тези прекрасни миризми?

— Ами. Отдавна са будни. Вече са отзад, кроят великденските яйца. Какво ли ни е замислил господин Бейкър?

Бързата смяна на темата винаги ме стряска.

— Господин Бейкър, господин Бейкър... О! Сигурно иска да ми помогне да започна да трупам състояние.

— Ти да не си му казал? За картите, имам предвид.

— Разбира се, че не съм, скъпа. Но може сам да се е досетил. — След което минах на сериозен тон. — Ти, сладкишче, нали не се съмняваш, че имам прекрасен нюх за бизнес?

— Какво искаш да кажеш? — Вдигнала бе палачинката, за да я обърне, то тя така си остана.

— Господин Бейкър е на мнение, че трябва да вложи наследството от брат ти.

— Ами, щом господин Бейкър...

— Чакай, чакай. Аз не желая да правиш подобно нещо. Това са твои пари, за твоя сигурност.

— Скъпи, не смяташ ли, че господин Бейкър разбира повече от теб от тези работи?

— Не съм убеден. Знам само, че и баща ми ги разбираше. Затова сега работя за Маруло.

— И все пак смятам, че господин Бейкър...

— Не желаяш ли аз да те ръководя, любов моя?

— Да, разбира се...

— Във всяко едно отношение?

— Пак ли се будалкаш?

— Напротив, сериозен съм — до смърт!

— Сигурна съм, че си. Но не можеш да си позволиш да се съмняваш в господин Бейкър... Ами, че той... той...

— Той е просто господин Бейкър. Ще го изслушаме, след което... държа все пак парите да си останат в банката, както досега.

Алън влетя през задната врата така, сякаш го бяха изстреляли с прашка.

— Маруло — рече. — Господин Маруло е отвън. Искан да те види.

— Това пък какво е? — запита настоятелно Мери.

— Ами, покани го да влезе.

— Поканих го вече. Искан да излезеш навън.

— Какво става, Итън? Не можеш да излезеш по халат. Великден е все пак.

— Алън — рекох, кажи на господин Маруло, че не съм се облякъл. Да дойде по-късно, ако обича. Но ако бърза, може да влезе през предния вход, щом иска да ме види насаме.

Алън се втурна навън.

— Нямам представа за какво съм му. Сигурно са обрели магазина.

Алън се втурна обратно.

— Тръгна да влиза отпред.

— Моля те, скъпи, не му позволявай да ти развали закуската, чуваш ли ме?

Прекоших къщата и отворих предната врата. На верандата стоеше Маруло, изтупан за великденската литургия, а за него най-официално облекло означава черен вълнен костюм и голяма златна верижка за джобния му часовника. В едната си ръка държеше черното си бомбе и се усмихваше нервно, като куче в забранена територия.

— Заповядай.

— Не — каза. — Ще бъда кратък. Чух как онзи ти е предложил комисиона.

— Е, и?

— Разбрах, че си го изритал.

— Кой ти го каза.

— Тайна. — И пак се ухили.

— Добре де, сега какво? Да не искаш да кажеш, че е трябвало да приема?

Направи крачка напред и раздруса ръката ми два пъти нагоре-надолу, най-официално.

— Добър човек си — рече.

— Да предположим, че не ми е предложил достатъчно.

— Ти майтапиш ли се? Добър човек си. Нищо повече. Добър човек си. — Бръкна в издутия джоб на самото си и извади кесийка. — Това е за теб. — Потупа ме по рамото, после в изблик на притеснение се извърна и хукна да си върви; късите му крака го понесоха с пълна сила, а дебелият му врат пламна над колосаната му бяла яка.

— Какво има?

Надникнах в кесийката — бонбони, оцветени като великденски яйца. В магазина имаше цял квадратен буркан от тях.

— Донесе подарък за децата — отвърнах.

— Маруло? Да ти донесе подарък! Не мога да го повярвам.

— Фактът си е факт.

— Защо ли? Никога не го е правил.

— Сигурно се е влюбил в мен.

— Станало ли е нещо, за което не знам?

— Патенце-жълтурче, на тоя свят има поне осем милиона неща, които никой не ги знае. — Децата ни зяпаха онемели през отворената задна врата. Подадох им кесийката. — Подарък от обожател. Но да не сте посмели да ги пипнете преди закуска.

Докато се пременяхме за черква, Мери каза:

— Все пак много ми е любопитно за какво беше цялата тази работа.

— Маруло ли имаш предвид? Да си призная, скъпа, и на мен ми се ще да знам.

— Да, но чак пък торбичка с евтини бонбони...

— Да приемем, че е израз на тържествена сеплост.

— Не те разбирам.

— Ами, жена му е умряла. Няма си ни куче, ни дете. Остарява. И вероятно... да кажем, че го наляга самотата.

— Никога досега не е идвал у дома. Ако е самотен, защо не вземе да ти вдигне заплатата. И при господин Бейкър не се отбива. Много ми е чоглаво нещо.

Нагиздих се като полско цвете: приличен тъмен костюм — погребално черния, с така яко колосана риза и яка, че отразяваха лъчите право в лицето на слънцето, небесносиня вратовръзка на скромни точки.

Да не би госпожа Марджи Йънг-Хънт да разбунва някои потомствени бури? Откъде са му сведенията на Маруло? Откъде другаде, освен пас от господин Бигърс към госпожа Марджи Йънг-Хънт, а тя — на господин Маруло. Доверие в тебе, Марджи, нямам. От тебе лъха на измама. Не мога да го кажа с думи. Но чувствам как доверие губя. И докато си тананиках това наум, затърсих из градината бяло цвете за великденската ми бутониера. Там, където основата и наклонената врата към мазето образуват чупка, има едно защитено местенце, поддържано топло от котлето на отоплението и изложено и на най-малките проблясъци на зимното слънце. Точно там цъфтят бели виолетки, пренесени от гробищата, където са избуяли на гробовете на предците ми. Избрах три цветчета, наподобяващи лъвски муцунки, за моята бутониера, после откъснах и цяла дузина за моята скъпа, оформих букетчето със собствените им бледи листенца и обвих дръжчиците с парченце алуминиево фолио от кухнята.

— Ау, колко са красиви — каза Мери. Чакай да намеря подходяща брошка, за да си ги закача.

— Първите, най-ранните цветя са, минзухарче мое. Твой роб съм веќе. Христос воскрес. Всичко е наред в света^[2].

— Не си прави майтап със святи неща, ако обичаш, мили.

— Какво си направила на косата си?

— Харесва ли ти така?

— Обожавам я. Не я променяй повече.

— Не бях сигурна, че ще ти хареса. А Марджи твърдеше, че изобщо няма да забележиш. Ще зяпне от изненада, като разбере, че си се впечатлил. — Постави на главата си венче — ежегодният пролетен дар за Еостре^[3]. — Как ме възприемаш?

— Страхотна си.

После въпреки неотслабващата съпротива младежта бе подложена на проверка на уши, нос, лъснати обувки, до най-малката подробност. Алън така бе зализал косата си, че едва примигваше. Токовете на обувките му бяха прашни, но явно бе положил неимоверни усилия да накара едно кичурче да се спуска като лятна вълна над заключените му вежди.

Елън бе момиченце и половина. Всичко видимо бе наред. Реших пак да изпробвам късмета си:

— Елън — рекох, — направила си нещо ново с косата си. Много ти отива. Не си ли съгласна, Мери, скъпа?

— О, тя най-после се учи да се носи с достойнство — отвърна Мери.

Образувахме процесия по алеята ни до „Брястова“, а оттам — наляво по „Порлок“, където е черквата ни — старата ни черква с бялата островърха кула, задигната мот-а-мо от Кристофър Рен^[4]. Вляхме се в един все по-нарастващ поток и жените в движение изказваха възторга си от шапките на другите дами.

— Създадох модел за великденска шапка — рекох. — Семпъл венец от позлатени тръни с истински рубинени капчици, спускащи се по челото.

— Итън! — скастри ме Мери. — Представи си, че някой те чуе.

— А, бе, и аз си мислех, че няма да се радва на популярност.

— Отвратителен си — каза Мери, с което бях напълно съгласен: повече от отвратителен съм. Адски любопитно ми беше обаче как щеше да реагира господин Бейкър, ако някой започнеше да обсъжда косата му.

Семейното ни ручейче се вля в други потоци, подмина официални поздравления и се превърна в река, която се изля в

епископалната черква „Свети Томас“ — средно висок храм, може би малко над средното ниво.

Когато му дойде времето да открия пред сина ми тайнствата на живота, които несъмнено вече са му известни, задължително ще трябва да му поговоря и за косите. Така, въоръжен с кроткото ми напътствие за косите, ще може да стигне навсякъде, където го отведе похотливото му сърчице. Но съм длъжен да го предупредя. Ритай ги, удряй ги, бори ги, блъскай ги, но никога — в никакъв случай — не закачай косите им. Научи ли това — ще е цар.

Семейство Бейкър се изкачиха по стъпалата току пред нас и си разменихме благоприлични поздравления.

— Надявам се, че ще се отбиете на чай.

— Обезателно. И честит ви Великден.

— Ама няма това е Алън? Колко е пораснал. И Мери-Елън. Ох, загубих им дирите вече — толкова бързо се източват.

Има нещо много мило в черквата, в която си израснал. Няма свещено ъгълче, нито свещен аромат в „Св. Томас“, които да не познавам. Ето, в този тук купел са ме кръстили, пред онзи парапет взех първо причастие, един Бог знае колко години са прекарвали на онези пейки хората от рода Холи — и това не го казвам метафорично. Цялата тази святост трябва да е оставила дълбок белег у мен, понеже си спомням всяко светотатство — а те не са никак малко. Надали бих пропуснал и днес дори едно от всичките места, където съм издълбал с гвоздей инициалите си. Когато с Дани Тейлър избодохме с карфица буквите на една изключително мръсна дума в „Общия молитвеник“^[5], господин Уийлър ни излови и ни наказаха, ама после трябваше да прегледат един по един всички молитвеници и сборници с химни, да не би и те да са пострадали.

Веднъж в нишата със столовете под аналоя се случи нещо ужасно. Бяха ми облекли дантелата, носех кръста и пеех солидно сопрано. В тоя ден литургията се водеше от епископа — симпатичен старец, с голо теме като глава варен кромид, но излъчващ в очите ми сияние на святост. Та, шашардисан от вдъхновение, когато накрая оставих разпятието в гнездото му, забравих да му поставя месинговото мандало, за да не пада. По време на втората проповед забелязах с ужас как тежкото пиринчено разпятие се залюля и се стовари върху святата лиса глава. Епископът се строполи като ударена с брадва крава, заради

което ми отнеха дантелата и я дадох на едно друго момче, което никак го нямаше в пеенето, че и на всичко отгоре се казваше Скънкфут^[6] Хил. Днес е антрополог някъде на Запад. Нещастният случай ми доказва някак си, че само намерения — били те добри или лоши — не са достатъчни. При нещастията нещата се поемат от някакъв късмет ли, съдба ли, или нещо подобно.

Седяхме от началото на службата до края ѝ и чухме съобщението, че Христос наистина е воскресъл. И както винаги, по гръба ми полазиха тръпки. Най-чистосърдечно взех нафората. Алън и Мери-Елън още не бяха приели първо причастие, затова им доскуча и утихнаха едва след като изпитаха стоманеният поглед. Станат ли очите на Мери враждебни, и на подрастващите бронята пробиват.

После, окъпани от слънцето, се здрависвахме и поздравявахме, и пак се здрависвахме и честитяхме празника на съседите си. Всички, с които говорихме на влизане, ги поздравихме повторно на излизане — продължение на литанията под формата на благоприличие възпитание, една смирена молитва, копнееща да я забележат и уважат.

— Добро утро. Как е настроението в този прекрасен ден?

— Прекрасно, благодаря. Как е майка ти?

— Старее... Трупа годините... Болестите и мъките на старостта. Ще ѝ кажа, че си питала за нея.

Думите са безсмислени, освен като израз на чувство. Действа ли някой в резултат на мисълта, или пък чувството стимулира към действие, а понякога мисълта го прилага? Начело на малкия ни парад под слънцето вървеше господин Бейкър, като внимаваше да не стъпва по фугите; майка му, починала още преди двацет години, можеше поне да разчита, че гръбнакът ѝ няма да се пречупи. Ситнешката редом с него госпожа Бейкър, Амилия — дребна, с бляскавите очички на птиче, но птиче, което се храни със семена — влагаше цялото си старание върху крачетата да вървят в крак с неравномерния му ход.

Синът ми Алън вървеше до сестра си, но и двамата се мъчеха да създадат впечатлението, че изобщо не се познават. Имам чувството, че тя го презира, а той я ненавижда. И това може да им остане за цял живот, докато привикват да го прикриват в розов облак от любящи думи. На такива като сестра ми и жена ми им дай да се грижат за обедите — за твърдо сварените яйца и маринованите чушки, за

сандвичите с желе и фъстъчено масло, за червените ябълки с дъх на бъчва — и ги пусни да хвърлят хайвера си по света.

И точно така постъпи тя. Отдалечиха се, всеки понесъл хартиената си торбичка, всеки в своя отделен частен свят.

— Хареса ли ти службата, мила моя?

— О, да! Винаги я харесвам. Ти обаче... понякога се чудя дали изобщо вярваш... Сериозно ти говоря. А и шегите ти... невинаги...

— Приближи стола си, сладушке.

— Трябва да приготвя обяда.

— Зарежи обяда.

— Точно това имах предвид — все се присмиваш.

— Обедът не е свещен. Ако беше по-топло, щях да те отнеса до някоя лодка, да гребя, докато излезем отвъд вълнолома и да ловим сплеснати риби.

— Нали ще ходим у Бейкъррови. Ти имаш ли представа дали вярваш в църквата, Итън, или не? Защо вечно ме наричаш с разни глупави названия? Та ти почти не споменаващ името ми.

— Не желая да се повтарям, нито да досаждам, в сърцето ми твоето име бие като камбана. Дали вярвам? Що за въпрос! Дали извличам всяка бляскава фраза от Никейската вероизповед, заредена като ловджийска гилза, и я оглеждам ли? Не. Не ми е необходимо. При мен има нещо особено, Мери. Дори умът, душата и тялото ми да са изцедени от вяра колкото войнишки боб, думите: „Господ е Пастир мой, от нищо не ще се нуждая. Той ме настанява на злачни пасбища и ме води на тихи води“^[7], винаги ще карат стомаха ми да се преобръща, ще пораждат пърхане в гръдта ми и ще разпалват огън в ума ми.

— Нищо не разбирам.

— Браво на момичето. И аз също. Да приемем, че като бебе, докато костите ми са били още меки и податливи, са ме сложили в сандъче с формата на англиканско разпятие и така съм се оформил. И когато съм изскочил от кутията така, както пиленцето бяга от яйцето, нима е странно, че съм приличал на кръст? Не ти ли е правило впечатление, че пилетата имат горе-долу формата на яйце?

— Отвратителни неща приказваш, дори и пред децата.

— И те пред мен. Снощи например Елън ме попита: „Татко, кога ще станем богати?“ Но не й казах онова, което знам: „Ще забогатеем скоро, а щом вие не се справяте с бедността, и с богатството няма да се

справите.“ И то си е точно така. Докато е бедна, завижда. Като забогатее, току-виж започнала да снобее. Парите не променят болестта, а единствено симптомите ѝ.

— Хубаво приказваш за децата си. Кой знае и мен за каква ме смяташ.

— За мен си една благодат, едно съкровище, светлинка в мъглата житейска.

— Говориш като че ли си пиян... е, подпийнал, да речем.

— Съм.

— Не си. Щях да те подуша.

— Та нима не го надушваш, любов моя?

— Какво ти става напоследък?

— А! Усетила си, нали? Промяна — дяволска буреносна промяна. Това, което ти усещаш, са само най-външните вълни.

— Притеснявам се за теб, Итън. Честно ти казвам. Много си див.

— Помниш ли колко пъти съм награждаван?

— За медалите от войната ли говориш?

— Дадени са ми за това, че съм див — за дивотия. Няма човек на този свят, в чието сърце да има по-малко желание да убие някого, отколкото в моето. Но те ми спретнаха ново сандъче и ме напъхаха в него. Времената, моментът изискваха да проливам кръвта на други хора и аз го сторих.

— Било е военно време. Правил си го за родината.

— Всякога е някакво време. Досега успявам да избегна моето си време. Бях дяволски добър войник, гърненцето ми — коварен, бърз и безмилостен, високоефективна бойна единица. Току-виж съм успял и в наше време да съм високоефективна единица.

— Мъчиш се да ми кажеш нещо.

— За съжаление — да. И в собствените ми уши ми звучи като някаква апология. Дано не съм прав.

— Ще сложа обяда.

— Още не съм гладен след бурната закуска.

— Е, все ще похапнеш малко. Забеляза ли шапката на госпожа Бейкър? Сигурно ѝ е от Ню Йорк.

— Ами какво е направила с косата си?

— И на теб ли ти направи впечатление? Почти ягодов цвят е добила.

— „Светлина за просвета на езичниците и слава на Твоя народ Израиля.“^[8]

— За какво ѝ е на Марджи да ходи в Монток по това време на годината?

— Обича утрините.

— Но тя не е ранобудна. Постоянно я занасям на тази тема. И не ти ли се вижда съмнително това носене на бонбоните яйца от страна на Маруло?

— Намираш връзка между двете събития? Марджи се събужда рано, а Маруло носи яйца.

— Стига глупости.

— Не, този път наистина съм сериозен. Ще ти кажа една тайна, но само ако обещаеш да не ме издадеш.

— Пак ли се шегуваш!

— Не.

— Добре, тогава. Обещавам.

— Имам чувството, че Маруло ще ходи в Италия.

— Откъде знаеш? Той ли ти го каза?

— Не съвсем. Просто събрах две и две. *Съчетах* дочутото.

— Но това означава да останеш сам в магазина. Ще ти трябва да си намериш помощник.

— И сам ще се оправя.

— Ами ти и сега правиш всичко на практика. Имаш нужда от помощник.

— Не забравяй: не е сигурно още и е тайна.

— О, нали знаеш, че не забравям каквото обещаю.

— Но ще правиш намеци.

— Итън, как можеш да говориш така!

— Знаеш ли какво си ти? Едно сладко зайче с цветя на главата.

— Оправяй се сам в кухнята. Отивам да си почина малко.

След като тя излезе, се плъснах на креслото си и с тайните си уши дочух: „Сега отпускаш Твоя раб, Владико, според думата Си, смирим.“^[9] И поразата да ме поразят, ако не заспах. Направо полетях в черната пропаст така, както си седях наред всекидневната. Рядко ми се случва. И понеже си бях мислил за Дани Тейлър, сънувах Дани Тейлър. Не бяхме нито малки, нито големи, но бяхме мъже и се намирахме върху плоското бивше езерно дъно с основите на старата

къща и дупката към мазето. Явно беше ранно лято, понеже ми направи впечатление сочността на листата и на тревата, която чак се превиваше под собствената си тежест — изобщо от ония дни, в които се чувствах хем дебел, хем смахнат. Дани — прав и снажен като колона — се скри зад една хвойна. Гласът му долиташе до мен изкривен и плътен, сякаш ми говореше под вода. После отидох при него, а тялото му започна да се топи и стича. Помъчих се с длани да го събера и изглежда нагоре така, както се заглажда мокър цимент, когато излезе от кофража, но не успях. Същността му се прецеждаше през пръстите ми. Разправят, че сънищата траели по една секунда. Този обаче ми се стори безкраен и колкото повече се стараех, толкова повече се топеше той.

Когато Мери ме събуди, дишах тежко от усилието.

— Пролетна треска — каза. — Това е първият ѝ признак. Когато започнах да раста, спях толкова много, че майка ми повика доктор Грейди. Мислела, че ме е хванала сънната болест, а то се оказа пролетен растеж.

— Имах кошмар посред бял ден. Не пожелавам никому подобни сънища.

— Понеже всичко е толкова объркано. Качи се горе, среши се и си измий очите. Изглеждаш ми уморен, скъпи. Добре ли си наистина? Почти е вече време да тръгваме. Спа цели два часа. Явно си имал нужда. Много ми е любопитно какво ли е намислил господин Бейкър.

— Ще разбереш, миличко. И ми обещавай, че ще го слушаш най-внимателно.

— Ами ако иска да разговаря насаме с теб? Бизнесмените не обичат да приказват в присъствието на дами.

— Няма да го допусна. Държа да си с нас.

— Нали знаеш, че нямам никакъв опит в бизнеса.

— Знам, но все за твоите пари ще става дума.

Хора като Бейкъррови не можеш да знаеш, ако не си се родил, знаейки ги. Запознанството, та дори и другаруването са нещо съвсем различно. Аз ги знам, понеже двата рода — Холи и Бейкър — са еднакви по кръв, географски произход, опит и минала съдба. В това отношение сме нещо като ядро, скрито зад зид и ров от външни хора. Когато баща ми загуби парите си, мен не ме изтласкаха напълно навън.

Поне до края на моя живот ще бъда приеман от Бейкърови като един Холи, понеже чувстват някакво родство с мен. Но аз съм всъщност един беден роднина. Дворяните без пари постепенно престават да са дворяни. Лишен от пари, синът ми Алън няма да знае Бейкърови, а собственият му син ще е аутсайдер независимо от фамилното си име и родословие. Превърнали сме се в земеделци без земя, в командири без войска, в пеши конници. Не сме в състояние да оцелеем. И точно това вероятно е една от причините за промяната, която изживявам. Не ща, и никога не съм искал, пари заради самите тях. Парите обаче са ми необходими, за да пазя мястото си в една класа, с която съм свикнал и в която се чувствам удобно. Всичко това, изглежда, се бе формулирало в онова тъмно място под нивото на мисълта ми. И се появи на повърхността не като мисъл, а като убеждение.

— Добър ден — каза госпожа Бейкър. — Радвам се, че дойдохте. Забравила си ни, Мери. Днес е прекрасен ден. Хареса ви ли службата? За свещеник той е доста интересен човек.

— Прекалено рядко започнахме да ви срещаме — намеси се и господин Бейкър. — Помня как дядо ти седеше точно на този стол, когато ни съобщи, че мръсните испанци са потопили „Мейн“. И си разля чая, само дето не беше чай. Старият капитан Холи обичаше да си подсилва рома с малко чай. Агресивен човек беше, а според някои — и кавгаджия.

Усетих как Мери първо се стресна, после се зарадва на топлия прием. Тя, разбира се, нямаше представа, че съм я повишил в ранга на наследница. Репутацията, че притежаваш пари, е почти толкова надеждно платежно средство, колкото и самите пари.

Госпожа Бейкър, с потръпваща от някакво нервно заболяване глава, наля чая в чаши, тънкостенни и крехки като магнолиеве листчета, а ръката, с която сипваше, бе единствената нетрепереща част от тялото ѝ.

Господин Бейкър го заразбърква замислено.

— Не знам кое обичам повече — чая или церемонията по пиенето му — рече. — Много харесвам церемониите, дори и най-глупавите.

— Мисля, че ви разбирам — рекох. — Тази сутрин по време на службата се чувствах удобно, тъй като в нея нямаше никакви изненади. Знаех думите още преди да ги произнесат.

— През войната, Итън — слушайте внимателно, скъпи дами, дали сте чували за нещо подобно, — през войната служих като консултант на министъра на отбраната. Тогава известно време живяхме във Вашингтон.

— Отвратителен град — каза госпожа Бейкър.

— Та веднъж военните поканиха на чай един куп народ — трябва да имаше към петстотин гости. Най-високопоставената дама бе съпругата на един петзвезден генерал, а следващата по важност бе женена за генерал-лейтенант. Госпожа министершата, която се явяваше домакинята на събитието, помоли съпругата на петзвездния генерал да сипва чая, а онази на тризвездния — кафето. По-висшата от двете обаче отказа, понеже — цитирам я буквално — „Всеки знае, че кафето има старшинство над чая.“ Да сте чували друг път подобно изказване? — изкикоти се тихичко той. — И накрая какво излезе — че уискито е най-старшо от всички.

— Изключително неспокойно място — обади се госпожа Бейкър. — Хората си заминаваха, преди да са успели да си създадат съответните навици и маниери.

Мери пък разправи за някакъв ирландски чай в Бостън, където водата се варяла в огромни котли на открит огън и наливали с калаени черпаци.

— При това чая не го киснат, ами го варят — рече. — Такъв чай направо ти разтваря боята върху масата.

Всеки сериозен разговор или действие задължително се предхожда от ритуални приказки: колкото по-щекотлив е въпросът, толкова по-продължително и лековато трябва да е пеенето. И всеки участник е длъжен да добави от себе си перце или шарена кръпка. Ако се предполагаше Мери и госпожа Бейкър да не вземат участие в сериозния въпрос, отдавна щяха да се отделят в самостоятелна размяна на думи. Господин Бейкър обаче поля с вино почвата на разговора, същото направи и моята Мери и се зарадва и развълнува от оказаното й внимание. Оставаше и ние с госпожа Бейкър да дадем своя принос, а благоприличието, струва ми се, изискваше аз да съм последен.

Тя пое своя ред и като преждеговорившите намери вдъхновение в чайника.

— Навремето имаше десетки видове чай — подхвана тя. — Тогава кой за какво ли си нямаше своя рецепта. Надали бе останал

плевел, лист или цветче, от което да не се правеше никакъв чай. Днес има само два вида — индийски и китайски, — като при това китайският не е кой знае колко много. Помня, че правеха чай от вратига, от лайкучка, от портокалови листа и цветчета... и... детски.

— Как детски? — попита Мери.

— Равни части гореща вода и горещо мляко. Децата страшно го обичаха. Вкусът му няма нищо общо нито с водата, нито с млякото. — Госпожа Бейкър изпълни ролята си.

Беше мой ред и възнамерявах да кажа няколко внимателно обмислени незначителни приказки за Бостънското чаено парти^[10], но човек невинаги върши онова, което е възнамерявал. Изненадите изскачат навън, без да искат разрешение.

— След службата съм заспал — чух се да казвам. — И ми се присъни Дани Тейлър — отвратителен сън. Предполагам, че помните кой е Дани.

— Горкото момче — рече господин Бейкър.

— Навремето бяхме повече от братя. Аз брат си нямам. Така че двамата си бяхме донякъде побратимени. Не го правя, разбира се, но все ми се струва, че би следвало да съм пазач на брат ми Дани.

Мери се подразни от това, че наруших схемата на разговора, и лекичко си отмъсти:

— Итън му дава пари. Смятам, че това е нередно. Той моментално ги изпива.

— Ами-и-и!!! — проточи господин Бейкър.

— Съмнявам се... пък и сънят беше кошмар посред бял ден. Много малко му давам — по един долар от време на време. А с един долар какво може да направи човек, освен да се напие? При една по-прилична сума може би ще стъпи на крака.

— Никой не би посмял да му даде толкова — възкликна Мери. — То ще е почти равносилно на убийство. Права ли съм, господин Бейкър?

— Горкото момче — каза господин Бейкър. — Тейлърови бяха чудесна фамилия. Сега, като го видя, лошо ми става. Но Мери е права. Най-вероятно ще се налива до смърт.

— Той и сега го прави. Но от моя страна няма опасност. Нямам прилична сума, че да му я дам.

— Говорим по принцип — рече господин Бейкър.

А госпожа Бейкър допълни с типична женска злоба:

— Трябва да го настанят в някой дом за алкохолици, където да се грижат за него.

И тримата се бяха подразнили от изказването ми. Защо ми трябваше да се отклонявам от бостънското чаепитие.

Интересно как мозъкът тича насам-натам, играе на сляпа баба, вместо с помощта на всяко наблюдение да търси пролаз през минното поле от тайни замисли и подводни препятствия. Разбирах дома на Бейкъррови и дома на Холи — тъмните стени и завеси, погребалните фикуси, невидели слънцето; портретите и литографиите и спомените от едно време от порцелан и раковини, от материи и дърво, които ги приковават към реалното и неизменното. Модата и удобството на столовете са преходни, но скриновете и масите, библиотеките и бюрата са връзка с едно солидно минало. Холи бе повече от фамилия. Холи е и къща. Точно по тази причина и Дани се беше вкопчил в крайградската къща на Тейлър. Без нея значи без семейство, а скоро — и без име. Със своя тон, интонация и желание тримата, седнали тук, го отписаха. На някои хора им е нужна къща и минало, за да се уверяват постоянно, че съществуват — в най-добрия случай връзката е доста тънка. И аз в магазина бях неудачник и продавач, но у дома си бях един от рода Холи, поради което и аз изпитвах неувереност. Бейкъррови можеха да предложат помощ на един Холи. Нямаше ли дом, и мен щяха да ме отпишат. Не става дума от човек на човек, а от дом на дом. Възмущаваше ме това, как премахнаха Дани Тейлър от реалното, но не бях в състояние да ги спра. Тази мисъл ме постави нащрек и ме закали. Бейкър се готви да възстанови Холи в името на участието на Бейкър във въображаемото наследство на Мери. Бях стигнал до ръба на минното поле. Сърцето ми се втвърди спрямо всеотдайния ми благодетел. Усетих го как се втвърди, стана предпазливо и опасно. А под негово влияние се появи и усещането за битка, и законите на контролираната диващина, първият от които гласи: „Дори в отбрана изглеждай, че атакуваш.“ Затова рекох:

— Няма нужда да задълбаваме в подробности, господин Бейкър. Знаете по-добре и от мен бавния, прецизен път, по който баща ми изгуби състоянието на рода Холи. Аз по това време бях на фронта. Какво точно стана?

— Дължеше се не толкова на намеренията му, колкото на преценките...

— Знам, че беше наивен човек... но как така се получи?

— Ами, беше период на луди капиталовложения. И неговите се оказаха луди.

— Някой не го ли съветваше?

— Инвестира парите си във въоръжения, които още тогава бяха морално остарели. И когато анулираха договорите, оказа се, че е изгубил.

— Вие по това време сте били във Вашингтон. Знаехте ли за тези договори?

— Само в най-общи линии.

— Но достатъчно, за да не вложите и вие парите си в тях.

— Не ги вложих.

— Съветвахте ли понякога баща ми в какво да влага?

— Бях във Вашингтон.

— Но ви беше известно, че е взел заеми срещу имотите на фамилията Холи — парите, които е инвестирал.

— Известно ми беше.

— И банката ви е сложила ръка върху имотите му.

— Една банка няма избор, Итън. Знаеш много добре.

— Знам. Жалко, че не сте имали възможност да го посъветвате.

— Не го вини, Итън.

— Сега, след като всичко ми е ясно, не го виня. Поначало никога не съм смятал, че е виновен, но не бях наясно какво точно е станало.

Струва ми се, че господин Бейкър бе подготвил възможност да преминем към темата. Но след като изгуби шанса си, трябваше да обмисли следващия си ход. Изкашля се, издуха си носа и го обърса с книжна кърпичка от плоско пакетче в джоба си, попи очи с втора кърпичка, избърса очилата си с трета. Всеки човек си има метод за печелене на време. Познавам един, на когото му трябваха пет минути, за да напълни и запали лулата си.

Когато стана пак готов, рекох:

— Знам вътрешно в себе си, че нямам никакво право да ви моля за помощ. Но вие самият повдигнахте темата за дълггодишното партньорство между нашите две фамилии.

— Свестни хора — каза. — И обикновено с прекрасен поглед върху нещата, консервативни...

— Но не и заслепени от консервативност, сър. Имам впечатлението, че веднъж решили какъв курс да поемат, са го следвали неотклонно.

— Това е точно така.

— Дори ако е ставало дума за потапяне на врага... или за изгаряне на кораб?

— Имали са разрешително, естествено.

— Струва ми се, сър, че през 1801 година са ги разпитвали за това, какво според тях означава „враг“.

— След всяка война следва неизбежна пренастройка.

— Разбира се. Но не се връщам към старите истории само за да се намирам на приказка. Честно казано, господин Бейкър, имам желанието... да възстановя своето благосъстояние.

— Абсолютно правилно, Итън. По едно време започнах да си мисля, че си загубил някогашната способност на семейство Холи.

— Възможно е; или не съм я доразвил. Вие предложихте помощта си. Откъде да започна?

— Проблемът е, че за да започнеш, ти е нужен капитал.

— Знам. Но да приемем, че имам някакъв капитал. Как да поставя началото?

— На дамите вероятно им е скучно — каза той. — Защо не се преместим в библиотеката. За дамите бизнесът е скучна тема.

Госпожа Бейкър се изправи.

— Тъкмо се канех да помоля Мери да ми помогне в избора на тапети за голямата спалня. Мострите са на горния етаж, Мери.

— Искам и Мери да чуе...

Тя обаче ги послуша, както и очаквах.

— Нищо не разбирам от бизнес — каза. — Но от тапети разбирам.

— Става дума и за теб, скъпа.

— Обърквам се, Итън. Нали знаеш?

— Без теб, мила, току-виж съм се объркал още повече.

Номерът с тапетите вероятно го беше измислил господин Бейкър. Съмнявам се, че точно жена му подбира тапетите. Няма начин

тия мрачни геометрични шарки в стаята, където седяхме, да са били избрани от жена.

— Проблемът ти, Итън — каза той, след като те излязоха, — опира до наличието на капитал. Къщата ти е на чисто. Можеш да я ипотекираш.

— В никакъв случай.

— Да приемем, че намирам мнението ти за уважително. Но с друго обезпечение не разполагаш. Налице са и парите на Мери. Не са много, но с известно количество пари можеш да се сдобиеш с още.

— Не искам да се докосвам до парите ѝ. Те са ѝ за черни дни.

— Но са в обща сметка и не докарват никаква лихва.

— Да предположим, че успея да се преборя със скрупулите си. Какво по-точно имате предвид?

— Имаш ли представа на колко възлиза състоянието на майка ѝ?

— Нямам, но ми се струва, че не е никак малко.

Обърса най-грижовно очилата си.

— Онова, което ще ти кажа, следва да си остане пълна тайна.

— Разбира се.

— За щастие знам, че не си приказлив. Типично за рода Холи, с евентуалното изключение на баща ти. Аз, като бизнесмен, знам, че Ню Бейтаун тепърва ще се разраства. Налице са всички необходими предпоставки — пристанище, плажове, вътрешни води. Потръгне ли веднъж, нищо няма да е в състояние да го спре. А добрият бизнесмен е длъжен да подпомогне развитието на родния си град.

— И да спечели от това.

— Естествено.

— Защо досега не се е развил?

— Смятам, че и сам знаеш отговора: заради крайните консерватори в градския съвет. Те още живеят в миналото. И задържат прогреса.

Винаги ми е било любопитно колко човеколюбиво може да е трупането на печалба. Ако смъкнехме далновидната, градолюбивата обвивка, господин Бейкър бе заел точно необходимата му позиция. Заедно с още неколцина, ама много малко на брой, ще поддържат сегашната градска управа дотогава, докато изкупят или поставят под свой контрол всички възможности за бъдещо благоустройство. После в името на прогреса ще изритат съвета заедно с кмета и едва тогава ще

стане ясно, че всички пътища, водещи в тази посока, са в ръцете им. И единствено в името на някакви чувства бе готов да ми задели късче от голямата печалба. Нямам представа дали смяташе да ме запознава умишлено с графика или просто се заплесна от ентусиазма си, но успях да го доловя сред общите приказки. Градските избори са насрочени за седми юли. Към тази дата напредничавата група следва да е установила контрол върху колесницата на прогреса.

Надали има на този свят някой, който да не обича да дава акъл. И докато проявявах поне малко неохота, учителят ми все повече се разпалваше и навлизаше в конкретика.

— Ще трябва да го обмисля, сър — рекох. — На вас може да ви е ясно, но за мен си остава загадка. И, разбира се, ще трябва да го обсъдя с Мери.

— Точно тук бъркаш — каза. — Прекалено много фусты има вече в деловия свят.

— Но става дума за нейното наследство.

— Най-доброто, което можеш да направиш за нея, е да ѝ спечелиш някакви неочаквани пари. Жените много си падат по изненадите.

— Надявам се, че не ме възприемате като неблагодарник, господин Бейкър. Но мисля бавно и ще ми е нужно известно време да го смеля. Чухте ли, че Маруло се кани да ходи в Италия?

Погледът му се изостри.

— За постоянно ли?

— Не, само на гости.

— Надявам се, че ще уреди нещата в твоя полза, в случай че го сполети нещастие. Стар човек е вече. Направил ли си е завещанието?

— Не знам.

— Ако ти се тръшнат куп макаронаджии роднини, току-виж си останал без работа.

Свих се в защитна черупка от мъглявост.

— Много храна за мисли ми дадохте — рекох. — Но не бихте ли ми дали поне мъничка представа кога се каните да започнете?

— Едно нещо ще ти кажа: благоустройството зависи до много голяма степен от транспорта.

— Магистралите вече излизат от големите градове.

— Но са все още далеч от нас. А онези с големите пари, които се стремим да привлечем, ще предпочитат да идват по въздуха.

— А си нямаме летище?

— Точно така.

— Да не говорим, че няма и да имаме, ако не избутаме назад хълмовете.

— Скъпо мероприятие. Само разходите за труд ще са достатъчни, за да ни съсипят.

— Какви са ви намеренията в такъв случай?

— Итън, моля те да ми вярваш и да ми простиш. На този етап не мога да ти кажа нищо. Но ти обещавам, че ако събереш известен капитал, ще те включа още от приземния етаж. Ще ти кажа само, че съществува една съвсем определена ситуация и че предстои да се решат само някои подробности.

— И това ми стига, като се има предвид кой съм.

— Старите фамилии трябва да се подкрепят.

— Маруло участва ли в групата?

— Изключено. Той се е отцепил с неговите си хора.

— Но и те никак не са зле, нали?

— Толкова добре, че чак не е здравословно за тях. Мразя да гледам как се промъкват всичките тези чужденци.

— И стартът ще се даде на седми юли.

— Това аз ли го казах?

— Не, сигурно ми се е счуло.

— Вероятно.

В този момент Мери се върна от тапетите. Изпълнихме докрай любезните си задължения и поехме бавно към дома.

— Изключително мили бяха. Какво ти каза той?

— Нищо ново. Да съм използвал парите ти за начало — което никога не бих направил.

— Знам, че си загрижен за мен, скъпи. Но ще ти кажа и друго: крайно глупаво ще е да не приемеш съвета му.

— Не ми харесва тая работа, Мери. Представи си, че греши. Ще останеш без пукнат грош.

— Виж какво, Итън, ако не го направиш, лично аз ще му връча парите си. Гарантирам ти го.

— Остави ме да дообмисля. Не искам да те замесвам в бизнеса.

— Не е и необходимо. Парите са в сметка на името на двама ни. Нали не си забравил предсказанието?

— Боже мили, пак ли това предсказание?

— Добре де, аз поне му вярвам.

— Ако затрия парите ти, ще ме намразиш.

— В никакъв случай. Та нали ти си моят късмет! Точно така го каза Марджи.

— Щом Марджи го казва, то е в моята глава и напред ще ме води чак до смъртта.

— Не го обръщай на майтап.

— А ако не е майтап? Но да не позволяваме на предсказанието да унищожи сладостта на неуспехите ни.

— Не виждам защо някакви си пари трябва да развалят всичко. Пък и не са кой знае колко пари — колкото да ни стигнат. — Не й отвърнах. — Е, какво ще кажеш, Итън?

— О, принцесо моя, парите никога не „стигат“. Пари или „нямаш“, или „не ти стигат“.

— Изобщо не е така.

— Напротив, *точно* така е. Нали помниш оня тексаски милиардер, дето почина преди време? Живеел в хотелска стая и всичко носел в един куфар. Не оставил нито завещание, нито наследници, но пак не му стигали парите. Колкото повече ги имаш, толкова по-не ти стигат.

Премина в сарказъм:

— Значи, според теб е грях това, да искам нови завеси за всекидневната и достатъчно голям бойлер, че да можем и четиримата да се къпем в един и същи ден, а и за миене на чиниите да ми остане.

— Не говоря за грях, пате глупаво. Просто споменах един факт, един природен закон.

— Нямах и капка уважение към човешката природа.

— Не става дума за човешката природа, Мери моя, а за естествената. Катеричката събира десет пъти повече лешници, отколкото може да изяде. Лалугерът с надут до пръсване корем накрая пълни и бузите си, сякаш са торби. И колко от меда изядат хитрите пчелички, които го събират?

Щом Мери се озадачи или се ядоса, започва да плюе гняв така, както октоподът пръска мастилена течност и се скрива в тъмния ѝ

облак.

— Отвратителен си — рече. — Не даваш на човек поне мъничко да се порадва.

— Не е там работата, миличка. Ако се боя от нещо, то е от отчайващото нещастие, от паниката, която донасят със себе си парите, от ядовите по тях и от хорската завист.

Вероятно и тя подсъзнателно се е бояла от същото. Нанесе ми удар точно там, където най-много да ме заболи. Намери мястото и извъртя назъбените думи:

— И какво? Продавачът в бакалница без пукната пара се притеснява колко ще му е зле, ако забогатее. Говориш така, сякаш парите само те чакат и можеш да ги имаш, щом си поискаш.

— И точно така смятам.

— Как?

— В това е проблемът.

— Не знаеш, иначе досега да беше го направил. Само блъфираш. Винаги блъфираш.

Намерението да нараниш някого предизвиква гняв. Усетих как ме обзе треска. Грозни, отчаяни думи се надигнаха като някаква отрова. Почувствах гадна омраза.

— Гледай! — възкликна Мери. — Ето там! Видя ли го?

— Къде? Какво?

— Мина покрай онова дърво и влезе в двора ни.

— Кое да видя, Мери? Кажи ми! Какво мина?

В мрака мернах усмивката ѝ — онази невероятна женска усмивка. Наричат я мъдрост, но тя е по-скоро едно разбиране, което прави мъдростта ненужна.

— Нищо не си видяла, Мери.

— Видях една кавга... но тя избяга.

Прегърнах я и я обърнах към себе си:

— Дай да обиколим квартала, преди да се приберем.

Навлязохме в тунела на нощта смълчани, без да ни е нужно да говорим.

[1] Господи, помилуй (гр.). — Б.пр. ↑

[2] Пак по „Пиппа минава“ на Робърт Браунинг: „Бог е на небето. Всичко е наред в света.“ — Б.пр. ↑

[3] Великден (на англ. Easter) идва от Еостре или Остара — саксонската богиня на пролетта. — Б.пр. ↑

[4] Sir Christopher Wren (1632–1723) — английски дизайнер, астроном, геометрик и един от най-великите архитекти на Англия за своето време, проектирал 53 църкви в Лондон, сред които и катедралата „Сейнт Пол“, както и множество светски сгради. — Б.пр. ↑

[5] На англ. Book of Common Prayer (1549), символ на обособяването на англиканската църква. — Б.пр. ↑

[6] Skunkfoot (англ.) — букв. „крак на скункс“, смята се за талисман. — Б.пр. ↑

[7] Пс. 22:1,2. — Б.пр. ↑

[8] Лк. 2:32. — Б.пр. ↑

[9] Лк. 2:29. — Б.пр. ↑

[10] В знак на протест срещу неимоверно високите британски данъци на 16.XII.1773 г. американките колонисти унищожават голямо количество сандъци с пресован британски чай по корабите в пристанището на Бостън. Събитието спомага за започването на Войната за независимост в САЩ. — Б.пр. ↑

ОСМА ГЛАВА

Като дете влагах голяма енергия и радост в ловенето и убиването на дребни същества. Зайци и катерички, птичета, а впоследствие и патици и диви гъски тупваха в краката ми в купчини натрошени кости, кръв, козина и пера. Изпитвах някаква творческа злоба, но без капка омраза, враждебност или чувство за вина. Войната сложи край на апетита ми за кръвопролитие; по същия начин децата намразват бонбоните, след като са преяли. Трясъкът на флоберката престана да изтръгва от гърдите ми радостен вик на жестокост.

През първата пролет чифт скокливи зайци гостуваха всеки ден в градината ни. Страшно си падаха по карамфилите на Мери и изгризваха цветчетата до самата им глава.

— Ще трябва да ги махнеш — каза Мери.

Извадих лепкавата от смазка малокалибрена пушка, намерих едни стари гилзи със сачми номер 5. Вечерта заседнах на задните стъпала, а когато зайците дойдоха на мушката ги гръмнах и двата с един изстрел. После погребвах пухкавите им трупчета под големия люляк и усетих в стомаха си някаква неопишуема тъга.

Явно бях отвикнал да убивам. Човек свиква на всичко. Да убива, да погребва, дори да е палач; и инструментите за мъчение стават най-обикновено служебно задължение, ако свикнеш с тях.

Изчаках децата да си легнат и ѝ казах:

— Ще изляза за известно време.

За разлика от предишните дни Мери не попита нито къде, нито защо.

— Късно ли ще се върнеш?

— Не особено.

— Няма да те чакам. Спи ми се — каза. И имах чувството, че веднъж възприела посоката, се бе отдалечила по нея повече и от мен. Още се измъчвах заради зайците. И сигурно е съвсем естествено, когато някой е разрушил нещо, да се мъчи да възстанови равновесието, като сътвори друго. Но мен този подтик ли ме тласкаше?

Влязох опипом в миризливия кучкарник, обитаван от Дани Тейлър. До казармената му кушетка мъждукаше поставена в чинийка свещ.

Дани беше много зле — посинял, изпосталял и болен. Кожата му имаше калаен оттенък. Едва се сдържах да не повърна от вонята и от вида на мръсния мъж под омазания юрган. Очите му гледаха изцъклено. Очаквах да чуя пьянски брътвеж. Затова направо се шокирах, когато той заговори ясно и с тона и маниерите на Дани Тейлър.

— Какво те води насам, Ит?

— Искам да ти помогна.

— Много добре знаеш, че няма смисъл.

— Болен си.

— И мислиш, че не знам ли? По-добре от всички го знам. — Опипа зад кушетката и извади бутилка от „Олд Форестър“, около една трета пълна. — Ще пийнеш ли едно?

— Не, Дани. Откъде това скъпо уиски?

— Имам си приятели.

— Кой ти го даде?

— Не е твоя работа, Ит. — Отпи яко, положи всички усилия да не го повърне и кожата му постепенно възвърна цвета си. И се засмя. — Един приятел искаше да си говорим за бизнес, но го изпързях. Изгубих съзнание, преди да успее и дума да обели. Той и представа си няма колко малко ми трябва. И ти ли си дошъл да говориш за бизнес, Ит? Щото нищо не ми пречи пак да изгубя съзнание.

— Изпитваш ли някакво чувство към мен, Дани? Някакво доверие? Някакво... ами, да речем, чувство?

— Разбира се, но в крайна сметка аз съм си един пьяница, а най-силните чувства на пьяницата са към пиенето.

— Ако събера пари, ще се подложиш ли на лечение?

Най-страшното бе с каква скорост той успя пак да стане нормален и спокоен и — като себе си.

— Бих могъл да се съглася, Ит. Но нали знаеш какви са пьяниците. Ще взема парите и ще ги пропия.

— Ами да речем, че ги платя направо на болницата или каквото му викат там.

— Точно това се мъча да ти обясня. Ще постъпя с най-добри намерения, но след някой и друг ден ще ме пуснат. На пияница не можеш да вярваш, Ит. Ето, това не го разбираш. Каквото и да направя, каквото и да кажа, накрая пак ще ме пуснат.

— Ти самият не желаеш ли да спреш, Дани?

— Най-вероятно — не. Предполагам, че знаеш какво точно искам. — Надигна бутилката и отново бях поразен от бързината на реакцията. Не само пак се превърна в едновременно Дани, когото знаех, но и сетивата и усещанията му се изостриха — дотам, че направо разчете мислите ми. — Не се доверявай — каза. — Трае съвсем кратко. Алкохолът възбужда, но след това потиска. Надявам се, че няма да дочакаш този стадий. Точно сега предполагам, че няма да се случи. Винаги е така, когато съм буден. — После влажните му, бляскави от свещта очи се впиха в моите. — Итън — рече, — предлагаш да платиш за лечението ми. Но ти ги нямаш тия пари, Итън.

— Мога да се сдобия. Мери наследи една сума от брат си.

— И ти се каниш да ми дадеш от нея?

— Да.

— И то след като ти казах никога да не вярваш на пияница? Дори след като ти обещах да взема парите ти и да разбия сърцето ти?

— Ти и в момента го разбиваш, Дани. Сънувах те. Бяхме на онова, старото ни място — помниш ли го?

Надигна шишето, но се отказа и го свали с думите:

— Не, още не... не сега. Ит... никога... не вярвай... на пияница. Когато изпадне... изпадна... в ужасно състояние... като мъртвец... един хитър, таен мозък продължава да действа, но не е никак дружелюбен. В този миг, сега, съм само твой бивш приятел. Излъгах те, че ще загубя съзнание. Е, предишния път го изгубих, но знам как да се отнасям с шишето.

— Чакай — рекох. Не продължавай по-нататък, че току-виж излязло... че ме подозираш, да речем. Бутилката ти я донесе Бейкър, нали?

— Да.

— И искаше да му подпишеш нещо.

— Да, но аз изгубих съзнание. — Изсмя се тихичко на себе си, пак надигна шише към устата, но на светлината от свещта видях едно-единствено малко мехурче. Отпил бе само капка.

— Това е едно от нещата, за които съм дошъл да поговорим, Дани. Старата къща ли ти искаше?

— Да.

— Че ти как не си я продал досега?

— Не ти ли казах? Докато е моя, съм джентълмен. Липсват ми само джентълменските обноски.

— Не я продавай, Дани. Задръж я.

— На теб какво ти влиза в работата? Защо не?

— Заради собствената ти гордост.

— Гордост вече нямам. Само положение.

— Имаш, и то как. Когато ми искаше пари, изпитваше срам. А това е признак на гордост.

— Хич даже. Нали ти казах — пияниците са хитър народ. Ти самият се почувства неловко и ми даде долара, защото смяташе, че мен ме е срам. На мен просто ми се пиеше.

— Не я продавай, Дани. Скъп имот е. И Бейкър го знае. Той няма да купи нещо, ако стойността му не е висока.

— Кое му е ценното?

— Намира се на единственото близко място, което е достатъчно равно за летище.

— Разбирам.

— Ако устискаш, ще можеш да започнеш живота отново — твой живот, Дани. Не го изпускай. Ще се излекуваш, а когато излезеш, ще имаш и скътани пари за домашно гнездо.

— Но ще съм останал без гнездо. Що не взема да го продам и да изкъркам парите — „Щом клонът се счупи, люлката ще полети, а заедно с нея — и бебето ти.“ Изпя го с писклив глас, после се изсмя. — Ти ли искаш да го купиш това място, Ит? За това ли си дошъл?

— Единственото, което искам, е ти да си добре.

— Много съм си добре, ако искаш да знаеш.

— Чакай да ти обясня, Дани. Ако беше бездомник, щяха да те оставят да правиш каквото си искаш. Но ти притежаваш нещо, за което копнее една група далновидни граждани.

— „Тейлър Медоу“. А аз няма да им я дам. И аз съм далновиден. — Изглежда любовно бутилката.

— Дани, нали ти казах? Друго подходящо място за летище няма. То е с най-ключовото разположение. Ако не се сдобият с него, ще

трябва да заравняват хълмовете — нещо, което финансово не им е по силите.

— Значи съм ги хванал за ин-яните и мога да им ги извивам колкото си искам.

— Забравяш най-важното, Дани. Собственикът на имот е ценно нещо. Вече чух да се говори, че ще е най-добре да те настанят в дом, където ще ти бъдат осигурени всички необходими грижи.

— Няма да посмеят.

— И още как! При това — с най-праведни чувства. Процедурата ти е известна. Съдията — познаваш го — ще издаде решение, че си неспособен да управляваш имот. Ще ти назначи попечител — отсега се досещам кой ще е той. Всичко това, разбира се, ще струва луди пари и естествено, ще се наложи да продадат имота ти, за да посрещнат разходите, и познай кой купувач ще е най-пръв.

Очите му блестяха; слушаше ме със зяпнала уста. В един миг отклони поглед.

— Искаш да ме наплашиш, Ит. Но не си улучил момента. Хвани ме рано сутрин, когато ми е студено, а светът е зелен бълвоч. Сега, в този момент, силата ми е десет бала благодарение на ей тая тук бутилка. — Размаха я като меч, а очите му станаха тесни процепи на светлината на свещта. — Казах ли ти, Ит? Май вече ти казах: пияницата притежава една особена, зла интелигентност.

— Аз пък ти казах какво те чака.

— Не споря с теб. Знам, че е така. Изложи аргумента си. Но вместо да ме уплашиш, възбуди у мен дяволчето. Ако някой си мисли, че един пияница е безпомощен, значи е луд. Пияницата е едно изключително специално средство със специални възможности. Мога да им се опълча и в момента точно такова желание изпитвам.

— Браво, моето момче! Точно това исках да чуя.

Прицели се в мен, използвайки гърлото на шишето с уиски за мушка.

— И ти си готов да ми дадеш на заем парите на Мери?

— Да.

— Без всякакво обезпечение?

— Без.

— Като знаеш, че шансовете да не си получиш парите обратно са хиляда към едно?

— Да.

— Пияниците имат едно ужасно грозно качество, Ит. Не ти вярвам. — Облиза пресъхнали устни. — И ще ми ги дадеш на ръка?

— Когато кажеш.

— Казах ти да не го правиш.

— Но ще го направя.

Този път надигна високо бутилката и в нея влезе голям мехур. Когато спря да пие, очите му бяха станали още по-бляскави, но змийски студени и безлични.

— Ще можеш ли още тази седмица да ги имаш, Ит?

— Мога.

— До сряда?

— Да.

— А да ти се намират два-три долара в момента?

Толкова поне носех: банкнота от един долар, монета от половин долар, четвъртак, две по десет, една от пет и три по един цент. Изсипах ги върху протегнатата му длан. Допи бутилката и я пусна на пода.

— Не знам защо, но никога не съм те смятал за умник, Ит. Даваш ли си сметката, че дори и най-елементарното лечение е от порядъка на хиляда долара?

— Е, и?

— Почва да става весело, Ит. Това нашето вече не е шах, а направо покер. Навремето бях много добър на покер — прекалено добър. Ти разчиташ, че ще заложа ливадата като обезпечение. Освен това разчиташ, че пиячка за около хиляда долара направо ще ме вкара в гроба, след което оставащ с летище в скута.

— Много си циничен, Дани.

— Нали те предупредих.

— Защо не предположиш, че намеренията ми са точно такива, каквито ти ги описах?

— Не мога. Но пък имам начин... да ги запомня точно такива, каквито ги описа. Нали помниш какъв бях навремето, Ит? А защо мислиш, че и аз не те помня? Още от детските години ти като че имаше вграден в себе си някакъв съдия. Добре, започвам да се разсъхвам. Бутилката се изпразни. Излизам. Цената ми е хиляда долара.

— Съгласен.

— Кеш в сряда.

— Имаш ги.

— Никакви разписки, никакви подписи, абсолютно нищо. И не се заблуждавай, че ме помниш от едно време, Итън. Моят приятел тук отдавна промени всичко. У мен няма преданост, няма честност. Единственото, което ще получиш в замяна, е чистосърдечен смях.

— Искам само да те помоля да опиташ.

— Ами, че колко му е да ти обещава, Ит? Макар, надявам се, да те убедих вече колко струва обещанието на един пияница. Ти само донеси парите. Стой колкото дълго искаш. Моят дом е и твой. Тръгвам. До сряда, Ит. — Надигна се от старата казармена кушетка, отхвърли зад нея юргана и излезе с боксьорска походка, без да вдигне ципа на дюкяна си.

Останах известно време загледан как свещта се стича в мазната паничка. Всичко казано от него бе вярно; с едно изключение, и аз тъкмо на него бях заложил. Не се бе променил чак толкова много. Някъде там, сред развалините, беше Дани Тейлър. Не си представях как може да ампутира Дани от себе си. Обичах Дани и бях готов да... да направя онова, което каза. Чух го да се отдалечава, пеейки с ясен, висок фалцет:

*Напред, лодко, лети като птица,
не спирай пред нищо, дерзай.
Отнеси нашия пътник — принца,
отвъд туй море чак до Скай^[1].*

След като постоях известно време сам, духнах пламъка и се запътих към къщи по главната улица. Уили още не бе успял да заспи в полицейската кола.

— Ти напоследък съвсем си го ударил на скитня, а, Ит?

— Нали знаеш как стават тия работи.

— Да, де. Пролет. Буйна младежка кръв.

Заварих Мери да спи усмихната, но когато се пъхнах до нея тя насмалко да се пробуди. Усещах страданието — едно ледено, убийствено страдание — направо със стомаха си. Мери се извърна по хълбок и ме придърпа към своето топло, ухаещо на трева тяло, а аз

тъкмо от това имах нужда. Съзнавах, че страданието ще поутихне, но точно в този момент се нуждаех от нея. Не съм сигурен дали тя се бе пробудила напълно, но дори и насън усети нуждата ми.

По-късно бе съвсем будна и каза:

— Много ли си гладен?

— Да, Хелън.

— Какво искаш?

— Сандвич... не, два сандвича с лук и ръжен хляб.

— Ще трябва и аз да изям един, че да не ми миришеш.

— Не ти ли се яде?

— Яде ми се.

Зашляпа надолу по стъпалата и след малко се върна със сандвичите, картонена кутия с мляко и две чаши. Сандвичите се оказаха доста люти.

— Пожар, Мери — засвистях.

— Ще ти мине, като го преглътнеш.

— Ти сериозно ли каза, че не желаете да се занимаваш с бизнес?

— Ами... да.

— Защото ми подсказаха нещо. И ми трябва хиляда долара.

— Господин Бейкър ли ти го подсказа?

— Донякъде. Но иначе си е моя идея.

— Ами напиши там един чек.

— Не, скъпа. Искам да ги изтеглиш в брой. И пусни в банката приказка, че ще сменяш мебелите, килимите или нещо от тоя род.

— Но аз нямам такова намерение.

— Ще го имаш.

— Тайна ли е?

— Нали каза, че така предпочиташ.

— Да... наистина... така е по-добре. Ама и лукът направо те прегаря. Господин Бейкър дали ще одобри?

— Би го одобрил, ако самият той така постъпеше.

— За кога ти трябва парите?

— За утре.

— Не мога да доям тоя лук. Но сигурно вече воня достатъчно.

— Ти си едно съкровище.

— Още не мога да преживея Маруло.

— В какъв смисъл?

- Ами, това, да дойде чак дотук. И да донесе бонбони.
- Неведоми са пътищата Господни.
- Стига си светотатствал. Великден още не е свършил.
- Как да не е. Вече е един и петнайсет.
- Боже мили! Дай да си лягаме.
- Ха, тук е спънката — Шекспир^[2].
- Ти с всичко се майтапиш.

В случая обаче нямаше никакъв майтап. Страданието си остана, без да мисля за него, но ми причиняваше постоянна болка, та от време на време ми се налагаше да се запитам защо ме боли. Един мъж с всичко може да свикне, но му трябва време. Преди години разкарвах нитроглицерин в завод за динамит. Плащаха добре, понеже работата беше доста опасна. В началото треперех за всяка своя стъпка, но само след една-две седмици вече я възприемах като най-нормална работа. Та нали в края на краищата свикнах и с това, да съм продавач в бакалница. Онова, с което си свикнал, е винаги по-примамливо от онова, с което не си.

Докато червените петна плаваха пред очите ми в мрака, заизследвах себе си по-така наречените въпроси на съвестта, но рана не открих. Запитах се дали при уточнен вече курс ще мога да сменя посоката, та дори и да свърна на деветдесет градуса, и реших, че мога, но не го желая.

Придобил бях ново измерение и то ме омая. Все едно бях намерил у себе си някакви неизползвани мускули, или ми се бе изпълнила детската мечта да полетя. Често ми се случва да преигравам наум събития, сцени и разговори и при повторението да долавям подробности, които са ми убягнали при първата прожекция.

Мери намираше за необичайно донасянето на захарните яйца от Маруло, а аз се уповавам на усета ѝ за необичайното. Самият аз го бях възприел като благодарност за това, че не го измамих. Въпросът на Мери обаче ме накара да го преразгледам, да не би да знам нещо, но да съм го пропуснал. Маруло не награждава за минали заслуги, а подкупва за предстоящи събития. Аз изобщо не го интересувам освен дотолкова, доколкото мога да съм му полезен. Преговорих си инструктажа му по водене на бизнес и приказките му за Сицилия. Някъде, в определен момент, бе загубил самоувереността си. Явно искаше нещо от мен или му бях дотрябвал за нещо. Лесно можех да

проверя. Ако му поискам нещо, което при нормални обстоятелства би ми отказал, и той се съгласи, тогава ще знам, че е разстроен и силно разтревожен. Оставих Маруло настрана и се прехвърлих на Марджи. Самото име — Марджи — би трябвало да ви даде представа за възрастта ѝ. „Марджи, ти си моята мечта, Марджи. За теб бих дал всичко на света...“^[3]

На фона на плаващите по тавана червени петна превъртах сцените с Марджи, като гледах да не добавям нищо от въображението си. От доста време — да кажем от две години — съществуваше една госпожа Марджи Йънг-Хънт, приятелка на жена ми, част от разговори, на които не обръщах внимание. После изведнъж се появи Марджи Йънг-Хънт, а накрая — Марджи. Сигурно беше идвала в магазина и преди Разпети петък, но нямах никакви спомени. Тя сякаш точно в този ден обяви присъствието си. Вероятно дотогава и тя не ме бе забелязвала — така, както не я виждах и аз. От този миг нататък обаче тя се превърна във влияние, чието присъствие не можеш да не забележиш. Каква всъщност е целта ѝ? Дали е просто жена без работа, която гледа как да напакости някому, за да си запълни времето? Или следва някакъв свой план? Убеден съм обаче, че най-умишлено ми се представи — по-скоро натресе — на вниманието ми и не ми дава възможност да я забравя. Имам също така чувството, че второто гледане го започна с най-чисти намерения, като най-обикновено, но все пак обработено, професионално хвърляне на карти. Само че тогава стана нещо, което развали цялата работа. Нито Мери каза нещо, от което да се впрегне, нито аз. Възможно ли е змията да ѝ се беше явила пак? Това би било най-простото и вероятно най-вярното обяснение. Може наистина да притежава мощна интуиция да се набърква в чуждите мисли. Самият факт, че ме хвана насред метаморфозата ми, ми подсказваше, че това е така, но можеше и да е случайно. Какво тогава я накара да запраши към Монток, където изобщо не бе възнамерявала да ходи, да влезе в съюз с търговския агент, а после да ме изпорти на Маруло? Имам чувството все пак, че порти само за неща, за които тя иска. Някъде по етажерките на тавана бях мярнал биография на... Беринг ли беше? Не, не — на Баранов, на Александър Баранов — руския губернатор към 1800 година. Току-виж някъде се споменава Аляска като каторга за вещици. Разказаната от Марджи

история бе прекалено необичайна, за да е измислена. Ще трябва да проверя. И не мога ли да се измъкна точно сега, без да разбудя Мери.

Тогава чух скърцане откъм старите дъбови стъпала, последвано от второ и от трето, от което ми стана ясно, че не се дължи на приспособяването на сградата към спадащата температура на въздуха. Явно Елън вървеше в съня си.

Дъщеря си, разбира се, я обичам, макар понякога да ме плаши, понеже имам чувството, че по рождение е страшно умна — и ревнива, и любяща. Открай време е ревнива спрямо брат си, а често имам чувството, че и мен ме ревнува. Струва ми се, че интересът ѝ към секса започна много от рано. Такива мисли, изглежда, са типични за всички бащи. Когато беше съвсем малка, нескритият ѝ интерес към мъжките полови органи създаваше крайно неловки положения. После навлезе в тайнството на промяната. При това не става дума за невинните момиченца ангелчета, каквито ги изобразяват по списанията. Къщата кипеше от изнервеност, стените вибрираха от напрегнатост. Чел съм, че през Средновековието подрастващите момичета ги смятали за склонни към вещерство и не съм убеден, че не са имали основания. Известно време си имахме работа с едно нещо, което на шега му викахме „полтъргайт“. От стената падаха картини, по пода се разбиваха чинии. По тавана се блъскаше, в мазето се думкаше. Не знам кое го причиняваше, но проявих достатъчно интерес, за да обърна внимание на тайните излизания и прибирания на дъщеря ми. Беше се превърнала на някаква нощна котка. Успях да се уверя, че строшените предмети, трясъците и думканията не са нейно дело, но в същото време установих, че се случваха само тогава, когато тя си беше у дома. Дори само да седеше втренчена в една точка; неизменно присъстваше при всяка поява на полтъргайста.

Помня от дете, че къщата на Холи била някога си обитавана от призрака на един от предците ни — пуританин и пират, но според приказките, които ми разправяха, бил благоприличен призрак, който се разхождал, скитал и стенел, което му е и работата. Стълбите скърцали под невидимата му тежест и предизвестявал настъпването на нечия смърт с чукане по стената — благовъзпитано и в проява на добър вкус. Полтъргайтът бе коренно различен — злопамятен, злореден, пакостлив и отмъстителен. Никога не чупеше евтини неща. По едно време изчезна. Така и не бях повярвал докрай в него. За мен си остана

нещо като семейна шега, независимо че беше налице, което личеше и от строшените рамки на картините и разбития порцелан.

След като се махна, Елън започна да ходи в съня си, както правеше и в момента. Чувах как слиза с бавни, но уверени стъпки. В същото време спящата до мен моя Мери въздъхна дълбоко и промърмори нещо. Изведнъж полъхна ветреца и размърда сенките на разлистващите се клони по тавана.

Изулих се тихичко от леглото и облякох халата, тъй като и аз, като всички останали, смятам, че сомнамбул не бива да се стряска.

Може да ви се струва, че не обичам дъщеря си, но изобщо не е така. Обичам я, при все че донякъде се и боя от нея, понеже не мога да я разбера.

Ако се движиш плътно до стената, можеш да се качиш по нашите стълби, без те да изскърцат. Това го знам още детството си, когато се прибирах от котарашките си похождения по градските стобори. И досега се възползвам от това си знание, когато искам да не събудя Мери. Приложих го и този път — смъкнах се безшумно по стъпалата, опипвайки стената за ориентир. Откъм уличната лампа се процеждаше някакъв смътен здрач и колкото повече се отдалечаваше от прозореца, толкова повече се разтваряше в полумрак. Но и той ми стигаше, за да видя Елън. От нея сякаш струеше някакъв отблясък, дължащ се вероятно на бялата ѝ нощница. Лицето ѝ бе в сянка, но китките и ръцете ѝ бяха ясно видими. Застанала бе пред остъкления шкаф, където държим всякакви семейни спомени без стойност — резбата от китова кост с кашалоти и лодки с всичките им там весла, жезла и моряци и с изправен на носа харпунер; зъби и извити бивни на морж; малък лакиран модел на „Бел Адеър“ с потъмнели и събрали прах свити платна и въжета. Имаше и разни порцеланови изделия, домъкнати от старите капитани от Ориента, след като изпотрепали всички кашалоти в моретата около Китай; джунджурии от абанос и слонова кост, весели и сериозни божества, съзерцаващи мърляви Буди, изрязани от розов кварц и сапунен камък^[4] рози, нефрит — и то хубав — и тънки, изящни полупрозрачни чашки. Някои от тези неща може и да имаха някаква стойност — кончетата например — безформени и все пак сякаш изпълнени с живот, — но всякаква подобна стойност би била случайна; трябва да е била случайна. Какво са разбирали

простите китоловци от красота — или бърках нещо? Ами ако наистина са разбирали?

За мен този шкаф винаги е бил светиня в памет на предците — като римските погребални маски, като ларите и пенатите, а ако трябва да се върнем съвсем назад — като паднал от луната камък. Имахме даже корен от мандрагора^[5] — идеална човешка фигурка, изплута със спермата на някакъв обесен, та дори и истинска русалка — доста поопърпана вече, но изработена по много хитър начин — съшили заедно горната част на маймунче и задната част на риба. През годините се беше свила, та й личаха шевове, но злобната усмивка все още си стоеше около ситните зъбчета.

Предполагам, че всеки род си има своя талисман — нещо, което се предава от поколение на поколение, за да ги разпалва, утешава и вдъхновява. В нашия случай за тази цел служеше — как да ви го опиша? — една скаличка от прозрачен камък, вероятно кварц или нефрит, или може би сапунен камък. Беше кръгла, десетина сантиметра в диаметър, около четири сантиметра висока до закръгления ѝ връх. Повърхността ѝ бе издълбана от безкрайна преплетена линия, която ти се струва, че се движи, но не стига до никъде. Възприемахме я като живо същество, макар да нямаше нито глава, нито опашка, нито начало, нито край. На допир полираният камък не бе хлъзгав, а по-скоро лепкав, като човешката плът, и винаги излъчваше топлина. Можеше да видиш вътрешността му, но не бе прозрачен. Предполагам, че някой стар мореплавател от рода ни го е донесъл от Китай. Беше истинска магия — приятно бе да го гледаш, да го докосваш, да оглаждаш с него бузата си или да го галиш с пръсти. Тази странна, вълшебна скаличка живееше в остъкления шкаф. И като дете, и като юноша, и като възрастен винаги са ми позволявали да го докосвам, да го вземам в ръка, но ми беше забранено да го нося другаде. А цветът, плетеницата и текстурата му се променяха заедно с нуждите ми. Навремето го възприемах като гръд, а когато попораснах, се превърна във възпалена до болка йони^[6]. Сигурно впоследствие безглавата, безкрайна и движеща се вещ се е развила в мозък, а може би дори в някаква енигма — на заключаващия се в себе си въпрос не му трябва отговор, за да я разруши, нито начало или край, за да я ограничи.

Остъкленият шкаф имаше месингова ключалка от колониално време и ръбест месингов ключ, който постоянно бе пъхнат в нея.

Спящата ми дъщеря бе взела в дланите си вълшебната скаличка и я галеше с пръсти, милваше я така, сякаш е жива. Притисна я към все още неоформилите се гърди, опря я о бузата си досами ухото, погъделичка я с нос, сякаш е кутре кърмаче, и през цялото време ѝ напяваше нещо тихо, наподобяващо стон от удоволствие или нежа. От нея се излъчваше разруха. В началото се притесних да не разбие скаличката на парчета или да я скрие някъде, но после усетих, че в ръцете ѝ тя е нещо като майка, любим или дете.

Не ми идваше наум как да я събудя, без да я стресна. Защо изобщо будим сомнамбулите? От страх да не се наранят ли? Никога не съм чувал сомнамбул да е пострадал от нещо, освен ако не е бил събуден. Защо ми трябва да се намесвам. Пред очите ми не се развиваше изпълнен с болка и страх кошмар, а по-скоро удоволствие и чувство за принадлежност, каквото будното състояние не би могло да обясни. Кое ми дава правото да го разваля? Бавно отстъпих назад, седнах в голямото си кресло и зачаках.

Из сумрачната стая се въртяха частици силна светлина, образуващи нещо подобно на вихрушка от облаци мушици. Сигурно ги е нямало, просто в уморената слуз на очите ми са плавали игличките на умората, но изглеждаха убедителни. Не по-малко реално ми се струваше излъчването, идещо от дъщеря ми Елън, и то не само от белотата на нощницата ѝ, но и от кожата ѝ. В полутъмното помещение виждах ясно лицето ѝ, което не би трябвало да е възможно. И ми се стори, че то изобщо не е момичешко лице — и старо не беше, но все пак зряло, завършено и оформено. Устните ѝ бяха плътно затворени, което не е обичайното им състояние.

След известно време Елън категорично постави талисмана точно на мястото му, затвори шкафа и въртна месинговия му ключ. После се обърна, мина покрай креслото ми и се заизкачва по стълбите. Вероятно си въобразих две неща: първо, че походката ѝ не е детска, а на завършена жена, и второ, че докато се отдалечаваше, сиянието ѝ постепенно изчезна. Те може и да са били рожби на моето въображение, но третото не бе. Докато се изкачваше по стълбите, нито едно стъпало не изскърца. Изглежда, се е движела плътно покрай стената, където талпите не се оплакват.

Последвах я след няколко секунди и установих, че си е легнала; спеше добре завита. Дишаше с отворени уста, а лицето ѝ бе лице на

спящо дете.

Нещо ме подтикна да сляза пак долу и да отворя остъкления шкаф. Взех скаличката в ръце. Още съхраняваше топлината на тялото на Елън. И както през детските си години, прекарах пръст по безкрайната разгъната форма и това ми донесе утеха. И ме накара да се почувствам по-близо до Елън.

Дали пък и нея не я е сближил с мен — с рода Холи — се запитах.

[1] Шотландска народна песен, описваща бягството на принц Чарлз Едуард Стюарт (Bonnie Prince Charlie, 1720–1788), претендент за трона на Англия, Шотландия и Ирландия, през морето до остров Скай след поражението му от англичаните в битката за Кулодън през 1746 г. — Б.пр. ↑

[2] Шекспир. Хамлет, III д., I с. (превод В. Петров). — Б.пр. ↑

[3] Шлагер от средата на 20-те години на XX в. — Б.пр. ↑

[4] Стеатит. — Б.пр. ↑

[5] Заради човекоподобната му форма някои общества смятат корена на *Mandragora officinalis* за способен да носи закрила, плодовитост и да предпазва от уроки. — Б.пр. ↑

[6] Вагина (санскрит), но също свещено място, светилище. — Б.пр. ↑

ДЕВЕТА ГЛАВА

В понеделник коварната пролет се шмугна обратно към зимата със студен дъжд и остър, поривист вятър, който накъса нежните листенца на прекалено доверчивите дървета. Подмяташе като парцали отдалите се на разврат храбри и единогодушни врабчета по затревените площи, пречеше им да улучат целта и те гневно проклинаха непостоянното време.

Поздравих тръгналия на обиколка господин Ред Бейкър, чиято опашка се вееше настрани като бойно знаме. Стар приятел ми беше, присвил очи срещу дъжда.

— Отсега нататък ще сме приятели само външно — рекох му, — но държа да ви кажа, че зад усмивките ни се крие една жестока конкуренция, един конфликт на интереси. — И други неща щях да му кажа, но той бързаше да си свърши работата и да се скрие на сухо.

Морфа бе точен. Може и да ме чакаше — най-вероятно ме чакаше.

— Отвратителен ден — рече, докато шушляковият му дъждобран го пляскаше и се издуваше около нозете му. — Разбрах, че сте гостували на моя шеф.

— Поисках му съвет. А той ме почерпи и с чай.

— Това му е в стила.

— Нали знаеш как се иска акъл. Само дотолкова, доколкото съвпада с онова, което така или иначе си намислил да правиш.

— По думите ти съдя, че се каниш да инвестираш.

— Моята Мери си е наумила да подменя мебелите. А когато една жена си намисли нещо, първо го облича под формата на заслужаващо си капиталовложение.

— Не само жените го правят — каза Морфа. — И аз съм същият.

— Ами, те, парите, са си нейни. Иска първо да проучи откъде най-евтино може да ги купи.

На ъгъла с главната видяхме как една метална табела се откъсна от магазина за играчки „Рап“ и се понесе, скърцайки и стържейки, по тротоара със звуците на автомобилна катастрофа.

— А, бе, какво дочувам аз: шефът ти се канел да си ходи до Италия.

— Де да знам. Учудва ме, че досега не го е направил. Тия, техните фамилии, са ужасно сплотени.

— Имаш ли време за едно кафе?

— Ще трябва да помета. След празниците доста работа ми се е събрала за днес.

— Хайде, стига, бе! Отдай се на удоволствията. Може ли един личен приятел на господин Бейкър да няма време за едно кафе? — Но не го каза със злоба, както може да ви се стори от написаното. В устата му всичко звучеше невинно и добронамерено.

Надали има друг в града освен мен, който през живота си да не е влизал във „Фоурмастър“ за сутрешното си кафе. За останалите бар-ресторантът бе обичай, навик, дори и клуб. Покатерихме се на високите столчета пред бара, а госпожица Линч, бивша моя съученичка, плъзна чашите с кафе към нас, без да разлее и капка върху чинийките. До всяка чаша имаше облежнато шишенце с мляко, а двете увити в хартия бучки захар ни ги хвърли така, сякаш бяха зарчета, та Морфа се провикна: „Епек.“

Госпожица Линч — госпожица Линч. Обръщението „госпожица“ бе станало вече част от името ѝ, а и от самата нея. Съмнявам се, че някога ще успее да го премахне. Носът ѝ с всяка година става все по-червен, но то е от синузита, а не от пиене.

— Добро утро, Итън — каза. — Имаш повод за празнуване ли?

— Тоя ме довлече — рекох, а после от желание да съм любезен добавих, — Ани.

Извърна рязко глава, сякаш някой бе стрелял с пистолет, но след като схвана идеята ми, се усмихна; и за моя най-голяма изненада така, въпреки червения нос, ми напомни за момиченцето в пети клас.

— Радвам се да те видя, Итън — каза и обърса носа си с книжна салфетка.

— Изненадах се, като го чух — каза Морфа. Зачопли опаковката на бучката захар. Ноктите му бяха гланцирани. — Идва ти нещо наум, после се затвърдява и решаващ, че е самата истина. Неприятното е, когато установиш, че не е.

— Не разбирам за какво ми говориш.

— То и аз май не съм наясно. Проклета опаковка. Защо просто не ги насипят в една купичка?

— За да ограничават консумацията, предполагам.

— Сигурно си прав. Познавам един, който известно време живя само на захар. Отива до автоматичната кафемашина. Пуска десет цента за чаша кафе, изпива я до половината, после я допълва със захар. Поне не умря от глад.

Запитах се, както винаги, дали не става дума за самия Морфа — този странен, печен мъж с неопределена възраст и маникюр. Доколкото можех да преценя, имаше доста добро образование, но преценката ми се дължеше най-вече на подхода му, на техниката му на мислене. Ерудицията му се криеше зад един диалект от демимонда — езикът на нахакания, необразован отворко.

— Затова ли го пиеш само с една бучка? — попитах.

А той се ухили:

— Всеки си има някаква теория — каза. — Колкото и смотан да е някой, гарантирано си има теория за това, защо е смотан. И тази теория ще те примами по градинската пътека, понеже я следваш, без да обръщаш внимание на табелите по пътя. Предполагам, че точно затова шефът ти успя да ме подведе.

От много време не бях бил кафе извън къщи. Не беше кой знае какво. Изобщо нямаше вкуса на кафе, но поне бе горещо, а след като се покапах по ризата, установих, че е и кафяво.

— Май пак не разбирам за какво ми говориш.

— Мъча се да се сетя откъде ми щукна тая мисъл. Сигурно от думите му, че е тук от четиридесет години. Трийсет и пет или трийсет и седем — иди-дойди. Но чак пък четиридесет?

— Явно трудно схващам.

— Това значи, че трябва да е дошъл през 1920-а. Още ли не загреваш? Как да ти кажа: в банката човек се учи да преценява хората от раз, да се пази от мошениците. И бързо си изграждаш набор от правила. След което ги прилагаш, без дори да се усетиш. Просто всяко нещо си идва на мястото... и може и да сбъркаш. Току-виж наистина е дошъл през 1920-а. Може би аз нещо греша.

Допих си кафето.

— Време е за метене — рекох.

— И ти ме заблуди — каза Морфа. — Ако задаваше въпроси, щях да мълча. Но ти не питаш нищо, затова не мога да се удържа да не ти кажа. През хиляда деветстотин двацет и първа излиза първият извънреден закон за ограничаване на имиграцията.

— Е, и?

— През 1920-а е можел да влезе. Но през 1921-а — най-вероятно не.

— Е, и?

— Значи, според моя прозорлив ум се е промъкнал през задния вход след 1921-а. И не може да си отиде, понеже няма да му дадат паспорт, с който да се върне.

— Слава Богу, че не съм banker.

— Ти вероятно щеше да се справяш по-добре и от мен. Прекалено много лалам. Но ако замине, значи съвсем съм сбъркал. Чакай ме, идвам. Днес аз плащам.

— Довиждане, Ани — казах.

— Отбий се пак, Итън. Изобщо не се вясваш насам.

— Ще намина.

Докато пресичахме улицата, Морфа ме предупреди:

— Да не си посмьл да продумаш пред негово косматото величество, че съм го изкарал готов за депортиране!

— От какъв зор?

— Ами аз от какъв зор ти го казах? Какво носиш в тая кутия?

— Шапка на рицар тамплиер. Перото е пожълтяло. Искam да проверя дали не могат да го избелят.

— Ама ти член ли си?

— По наследство. Били сме масони още преди Джордж Вашингтон да стане Велик магистър.

— Та той и това ли е бил? А господин Бейкър? И той ли членува?

— И той по наследство.

Вече бяхме в малката уличка. Морфа зарови из джоба си за ключа за задния вход на банката.

— Сигурно затова отваря сейфа така, сякаш се намираме на сбирка на лоджията. Само дето не държим запалени свещи. Иначе си е съвсем като в черква.

— Цяла сутрин дрънкаш глупости, Морфа. Великденът никак не ти е подействал пречистващо.

— След осем дни ще знам със сигурност — отвърна ми. — Не се занасям. Точно в девет на секундата заставаме гологлави пред светая светих. Часовниковият механизъм прещраква, отец Бейкър коленичи и отваря сейфа, а всички струваме дълбок поклон пред Великото божество Парите.

— Съвсем си откачил, Морфа.

— Така да е. По дяволите тая стара брава. С пикел можеш да я отвориш, ама с ключа — не. — Размърда ключа, после зарита вратата, докато най-накрая се отвори. Извади книжна салфетка от джоба си и я натъпка в гнездото за езичето.

Насмалко да го попитам не е ли опасно.

Той обаче ми отговори и без да му задавам въпроса.

— Проклетата брамка не ще да стои отключена. Бейкър, естествено, проверява дали е заключена, след като отворим сейфа. Не издавай гадните ми съмнения на Маруло, много те моля. Прекалено платежоспособен клиент ни е.

— Добре, Морфа — казах и се извърнах към моята си врата, на моята си страна на уличката, после се огледах за котарака, който все се мъчи да влезе, но него го нямаше.

Вътре магазинът ми се стори променен и непознат. Съзрях неща, които дотогава не бях забелязвал, а не виждах други, които преди ме притесняваха и дразнеха. И защо не? Сложи си нови очи — или поне нови очила — и хоп: пред теб се разкрива съвсем нов свят.

Капещият клапан на старото казанче в тоалетната съскаше тихичко. Маруло отказваше да смени клапана, понеже сме нямали водомер, та на кой му пука. Отидох до предната част на магазина и взех един маркиран килограмов топуз от старомодния кантар. В тоалетната го окачих над дъбовата дръжка на верижката. Казанчето се изпразни и продължи да шурти. Върнах се в предната част, но и оттам чувах как в тоалетната чиния водата ври и протестира. Този звук не можеш го сбърка с нищо друго. После нанизах топуза обратно на рамото на кантара и заех своето място на амвона си зад тезгяха. Паството по етажерките бе застинало в очакване. Бедните дяволи, няма как да избягат. Обърнах специално внимание на маската на Мики Маус, нахилила ми се от кутията в редицата на корнфлейксите. Напомни ми какво бях обещал на Алън. Намерих пръта, с който стигах до най-горните лавици, смъкнах една кутия и я мушнах под палтото ми

в склада. Когато се върнах в амвона, отгоре ми се хилеше следващият Мики Маус.

Бръкнах зад консервите и измъкнах сивата платнена торбичка с дребните за касата, после се сетих за още нещо, бръкнах още по-навътре и напипах стария смазан револвер 38 калибър, който беше там, откакто се помня. Беше посребрен „Айвър Джонсън“, но повечето сребро се беше олющило. Пречупих го и установих, че гилзите са позеленели от медния окис. От древната смазка барабанът едва превърташе. Пъхнах дискредитиращото и вероятно опасно оръжие в чекмеджето под касовия апарат, извадих чиста престилка и я вързах около кръста си. Леко подвих горната част, та да покрива колана.

Има ли някой, който да не се е дивил на решенията, действията и кампаниите на могъщите личности на този свят? От разсъдъка ли са породени, или са продиктувани от целомъдрие, или една част от тях са плод на случайността, на фантазията, на мечтите, на историите, които сами си разказваме? Съвсем точно знам откога бях дал воля на въображението си, понеже всичко почна, след като Морфа ми формулира правилата за успешен банков обир. Предъвкал бях думите му с онова детинско удоволствие, което възрастните рядко си признават. Всичко се превърна в една игра, протичаща успоредно на живота на магазина, и в тази моя игра всичко, което се случваше, си идваше на място. Течащото казанче, маската на Мики Маус за Алън, описанието на отварянето на сейфа. Всички нови чупки и ъгли си идваха на място, като например книжната салфетка, напъхана в бравата на отсрещната страна на уличката. Самата игра постепенно нарастваше, но само в ума ми — до тази сутрин. Окачването на топуза от верижката на тоалетната бе моя първи физически принос към умствения балет. Изваждането на стария револвер бе вторият. Дойде време да се замисля и за подходящия момент. Прецизността на играта се засилваше.

И до ден-дневен нося големия сребърен железничарски часовник „Хамилтън“ на баща ми с дебелите му стрелки и едри черни цифри — прекрасен уред за измерване на времето, макар и не особено красив. Тази сутрин, преди да започна да мета магазина, го пъхнах в джоба на ризата си. Постоянно проверявах какво показва и точно в девет без пет отворих главния вход и започнах старателно да мета

тротоара. Нямате си представа колко мръсотия се натрупва през един уикенд; от дъжда днешната се бе превърнала в тиня.

И какво изключително точно устройство е нашата банка — не пада по-долу от железничарския часовник на баща ми. В девет без пет господин Бейкър пореше вятъра откъм улица „Брястова“. Хари Робит и Идит Олдън сигурно го очакваха. Измъкнаха се заднешком от кафенето на „Фоурмастър“ и се присъединиха към него по средата на улицата.

— Добрутро, господин Бейкър — провикнах се. — Добрутро, Идит. Добрутро, Хари.

— Добро утро, Итън. Май имаш нужда от маркуч за тая тиня! — И влязох в банката.

Опрях метлата о входа на магазина, свалих топуза от кантара, минах зад касата, отворих чекмеджето и изиграх една бърза, но добре обмислена пантомима. Влязох в склада и окачих топуза на верижката. Подпъхнах долния край на престилката в колана, метнах отгоре й шлифера, отидох до задната врата и леко я открехнах. И докато голямата стрелка на часовника ми опря в дванайсетицата, заби камбаната на пожарната. Преброих осем крачки през улицата, а след това, наум, още двадесет. Отбелязвах началото им с ръка, но без да мърдам устни — изчаках десет секунди, после направих нов знак с ръката си. И си представях всичко във въображението си — броях, докато ръцете ми извършваха определени движения — двадесет бързи и предварително обмислени крачки, след тях още осем. Затворих задния вход, съблякох шлифера, отпуснах надолу престилката, влязох в тоалетната, откачих топуза, от което водата спря да тече, върнах се до тезгяха, отворих чекмеджето, отворих кутията за шапки, затворих я и стегнах връзките й, върнах се пред главния вход, грабнах метлата и пак погледнах часовника. Девет часа, две минути и двадесет секунди; съвсем не зле, а с известни тренировки сигурно щях да сляза и под две минути.

Едва успях да свърша с половината тротоар, когато откъм „Фоурмастър“ приближи шеф-полицаят Стоуни.

— Добрутро, Ит. Дай ми набързо двеста грама масло, половинка бекон, шише мляко и дузина яйца. Жена ми винаги свършва всичко наведнъж.

— Няма проблем, шефе. Как вървят нещата при теб? — Приготвих продуктите и разтворих една книжна торба.

— Окей са — отвърна. — Надникнах преди две-три минути, но чух, че си в тоалетната.

— Цяла седмица ще ми трябва да се очистя от всичките твърдо сварени яйца.

— Така си е — рече Стоуни. — Човек като има зор, няма спасение.

Така че номерът минаваше.

Канеше се да излиза, когато ме запита:

— Какво става с твоя приятел Дани Тейлър?

— Нямам представа. Да не е закъсал пак нещо?

— Напротив. Видя ми се доста добре, дори се бе позачистил. Седях в колата. Помоли ме да съм свидетел на подписа му.

— За какво?

— Не знам. Държеше два листа, но се извърна така, че да не ги виждам.

— Два листа ли?

— Точно така. Два пъти се подписа, и аз два пъти, като свидетел.

— Трезвен ли беше?

— Така ми се стори. Беше се подстригал и си беше сложил вратовръзка.

— Просто не мога да ти повярвам, шефе.

— И аз едва повярвах. Горкият човечец. Такива като него докрая не се предават. Трябва да вървя у дома. — И отгаломира навън. Жена му е с двайсет години по-млада от него. Върнах се и доизметох най-едрия боклук от тротоара.

Много тъпо се чувствах. Сигурно на всички им е трудно първия път.

А за многолюдната клиентела се оказах напълно прав. Сякаш целият град изведнъж бе свършил продуктите. И тъй като пресните плодове и зеленчуци ги караха чак към обяд, изборът не беше особено богат. Но и тази липса на изобилие не пречеше на клиентите да ме държат на крак.

Маруло пристигна към десет и — чудо на чудесата — се захвана да ми помага; мереше, опаковаше и таксуваше на касата. Отдавна не се беше случвало. Обикновено само влизаше, оглеждаше и пак излизаше

— като хазяин, навестяващ имота си. Но тази сутрин ми помогна и да отворя касите и сандъците с пресни продукти, след като ги докараха. Стори ми се, че е притеснен и че ме оглежда, когато съм с гръб към него. Нямахме време за приказки, но усещах погледа му върху себе си. Сигурно заради онова, което беше чул — че съм отказал подкупа. Морфа можеше и прав да излезе. Има хора, които, като научат, че си бил честен, почват да ровят за непочтеността, която те е подтикнала. Едно такова отношение — „той какво печели от цялата работа?“ — е съвсем типично за онези, които гледат на живота като на игра на покер. От самата мисъл ме досмеша, но не се издадох — нито едно мехурче от вътрешния ми смях не изскочи на повърхността.

Към единадесет пристигна моята Мери, в очарователна басмена рокля. Изглеждаше хубава, щастлива и леко задъхана, сякаш бе извършила нещо приятно, но и опасно — което си беше самата истина. Подаде ми голям кафяв плик.

— Реших, че може да ти потрябва — каза и се усмихна на Маруло с онази своя птича усмивка, която пази за хората, които малко ѝ се нравят. А тя никак не обичаше Маруло, нито му имаше доверие — от самото начало. Винаги съм го отдавал на факта, че никоя съпруга не обича шефа или секретарката на мъжа си.

— Благодаря ти, мила — рекох. — Хубаво си се сетила. Съжалявам, че не мога начаса да те покана на разходка с лодка по Нил.

— Ама ти *наистина* имаш много работа.

— И на теб ли ти свършиха всички продукти?

— Разбира се. Дори съм ти направила списък. Би ли донесъл тези неща със себе си довечера? Знам, че сега нямаш време да ми ги дадеш.

— Но никакви твърдо сварени яйца...

— Не, миличък. Поне до следващия Великден.

— Тия великденски зайчета бая работа бяха свършили.

— Марджи иска да ни покани на вечеря във „Фоурмастър“ довечера. Казва, не все тя ни гостувала.

— Добре — рекох.

— Къщата ѝ била тясна.

— Сериозно?

— Преча ти на работата — каза.

Маруло не откъсваше очи от кафявия плик в ръката ми. Вдигнах долния край на престилката и го напъхах в джоба си. Ясно му беше, че е плик от банката. И усещах как мозъкът му души като териер, тръгнал да гони плъхове по градското бунище.

— Така и не успях да ви благодаря за бонбоните, господин Маруло — каза му тя. — Децата страшно им се зарадваха.

— По случай Великден — отвърна й. — Облякла си се като за пролет.

— Благодаря. Но успях да се намокря. Мислех, че е спряло, а то пак започна да вали.

— Вземи шлифера ми, Мери.

— В никакъв случай. Вече само ръми. Гледай си клиентите.

Темпото се засили още повече. Господин Бейкър надникна, видя опашката и си излезе.

— Ще дойда по-късно — извика.

Хорският поток не намаля чак до обяд, когато, както винаги, изведнъж секна. Хората обядваха. Уличното движение затихна. За пръв път от сутринта никому нищо не трябваше. Отпих още от кутията с мляко, която си бях отворил. Каквото вземех от магазина, си го записвах и направо си го удържах от заплата. Маруло ми продаваше на цени на едро. Разликата хич не е малка. Ако не го правеше, съмнявам се, че при заплата, която ми даваше, щях да устискам.

Облегна се назад на тезгяха, скръсти ръце, но го заболя, после ги напъха толкова дълбоко в джобовете на панталона си, че пак го заболя.

— Много благодаря за помощта — рекох. — Никога не е било такава лудница. Изглежда, на всички им е писнала останалата от Великден картофена салата.

— Добре работиш, момче.

— Работа като всички други.

— Не, имам предвид, че си завъдил редовна клиентела. Харесват те.

— Просто са ми свикнали. Тук съм от време оно. — После пуснах една малка сонда. — Бас държа, че вече си мечтаеш за горещото сицилианско слънце. В Сицилия е страшна жегата. Бях там през войната.

Маруло извърна поглед.

— Все още не съм решил.

— Защо?

— Много отдавна излязох оттам — преди четиридесет години. Никого не познавам.

— Но нали имаш роднини.

— И те не ме познават.

— Ох, как си мечтая за една почивка в Италия — само че без пушка и мешка. Но и четиридесет години не са малко време. Коя година си дошъл?

— Хиляда деветстотин и двайсета — много отдавна. Морфа направо бе уцелил десетката. Изглежда bankerите, полицаите и митничарите развиват някакъв нюх. После ми хрумна да пусна още една, по-дълбока сонда. Отворих чекмеджето, извадих стария револвер и го хвърлих на тезгяха. Маруло хвана ръце зад гърба си.

— Какво е това бе, момче?

— Мина ми през ума, че ако нямаш разрешително, ще е по-добре да си извадиш. Наказанията по закона „Съливан“^[1] са сериозни.

— Откъде го взе?

— Открай време си е тук.

— Никога не съм го виждал. Не е мой. Твой е.

— И мой не е. И аз досега не го бях виждал. Но все нечий трябва да е. Та докато е тук, не смяташ ли, че ще е по-добре да си извадиш разрешително? Сигурен ли си, че не е твой?

— Казвам ти — за пръв път го виждам. Не обичам оръжията.

— Странно. Мислех си, че всички големи мафиоти си падат по тях.

— Какво искаш да кажеш — „мафиот“? Да не искаш да кажеш, че съм от мафията?

Извъртях го на най-невинен майтап.

— Ами, разправят, че всички сицилианци били в мафията.

— Глупости! Никаква мафия не познавам.

Хвърлих револвера в чекмеджето.

— Човек се учи, докато е жив — рекох. — На мен пък никак не ми трябва. Май ще е най-добре да го предам на Стоуни. Ще му кажа, че съм го намерил случайно зад нещо, понеже то си е самата истина.

— Точно така — каза Маруло. — Никога не съм го виждал. Не го искам. Не е мой.

— Добре — казах. — Ще го махна.

За разрешително по закона „Съливан“ са необходими доста документи — почти толкова, колкото за паспорт.

Шефът се беше шубелисал. Прекалено много дреболии за съвсем кратко време, изглежда.

Възрастната госпожица Елгар, кронпринцеса на Ню Бейтаун, влетя с опънати срещу вятъра платна и вдигнат кливер. Госпожица Елгар живееше отделена от света зад двойни армирани стъкла с въздух помежду им. Поведе преговори за дузина яйца. И понеже ме помнеше от малък, продължаваше да ме смята за момченце. Задоволството ѝ, че мога да пресметна колко ѝ е рестото, бе нескрито.

— Благодаря ти, Итън — каза. Очите ѝ се плъзнаха по мелницата за кафе, а оттам към Маруло — с еднакво внимание и в двата случая. — Как е татко ти, Итън?

— Много е добре, госпожо.

— Бъди така любезен да му предадеш моите поздрави.

— Да, госпожо, обезателно, госпожо. — Нямах ни най-малкото намерение да коригирам чувството ѝ за време. Разправят, че продължавала да курдисва стария си стенен часовник всяка неделя, макар от години да работеше на ток. Сигурно никак не е лошо да живееш така — увиснал във времето. Даже ще е много приятно: един безкраен следобед, никога не преминаващ в утрешен ден. Преди да излезе, кимна най-учтиво на мелницата за кафе.

— Откачалка — рече Маруло и завъртя върха на показалеца върху слепоочието си.

— Никому не пречи. Никой не страда.

— Баща ти е покойник. Защо не ѝ кажеш, че е умрял?

— Дори и да ми повярва, ще забрави. Винаги ме пита как е. Едва наскоро престана да ме разпитва и за дядо ми. Разправят, че му била гадже, дъртата кранта.

— Откачалка — отбеляза Маруло дълбокомислено. Но по някаква причина, свързана с необичайния усет на госпожица Елгар за отминаващото време, бе успял да се овладее. Трудно е да прецениш колко сложен или елементарен е един човек. И когато си вече съвсем сигурен, оказва се, че си сбъркал. Имам чувството, че по изграден от практиката навик Маруло бе свел подхода си към хората до три неща: заповеди, ласкателство и купуване. А те се бяха оказали достатъчно

надеждни в повечето случаи. На някакъв етап от отношенията си с мен обаче бе загубил първото.

— Добро момче си ти — рече. — И добър приятел.

— Старият капитан, сиреч дядо ми, все повтаряше: „Ако искаш да си приятел с някого, никога не подлагай приятелството му на изпитание.“

— Умно казано.

— Умен човек беше.

— Цяла неделя все си мисля, момче — дори по време на литургията не ми излиза тая мисъл от главата.

Усещах, че го тревожи подкупът, поне аз така си мислех, и го прекъснах да му спестя време.

— За оня хубав подарък, нали?

— Да — изглежда ме с възхита. — Пък си и умен.

— Чак толкова не съм, щом не работя за себе си.

— Тук си откога... от дванайсет години?

— Точно така. Прекалено дълго се задържах. Май е време за някаква промяна.

— И никога не си бъркал в касата дори за дребни пари, нито си носил нещо у дома, без да го запишеш.

— Честността е моят номер в живота.

— Не си прави майтап. Говоря ти истината. Проверявал съм. Знам.

— Медальт можеш да го окачиш на левия ми ревер.

— Всички крадат — кой повече, кой по-малко. Само ти не крадеш. Сигурен съм!

— Може пък да дебна, че да открадна целия магазин.

— Не се майтапи. Говоря ти самата истина.

— Алфио, в ръцете си имаш един брилянт. Не го лъскай прекалено. Току-виж се оказал стъклен.

— Защо не ми станеш съдружник?

— С какво участие? Заплатата ми ли?

— Ще му намерим колая.

— Да, ама тогава няма да мога да крада от теб, без да обирам и себе си.

Засмя се, да покаже, че шегата му е харесала.

— Умно момче си ти. Но не крадеш.

— Не чу ли какво ти казах? Представи си, че се каня да ти отнема всичко.

— Честно момче си.

— Точно това имам предвид. Когато съм най-честен, никой не ми вярва. Запомни от мен, Алфио: ако искаш да прикриеш подбудите си, говори истината.

— Откъде у тебе тия приказки?

— *Ars est celare artem.*^[2]

Размърда устни, докато го смели, после се разсмя.

— Ха! Ха! Ха! *Hoc erat demonstrandum.*^[3]

— Искаш ли една студена кола?

— Пречи ми на това! — Плесна се с ръце по шкембето.

— Млад си още за стомашни болки. Нямах и петдесет.

— Петдесет и две съм, и имам проблеми с корема.

— Добре — рекох. — Значи, когато си пристигнал през 1920-а, си бил на дванайсет. В сицилианските училища, изглежда, от рано ви награбват с латинския.

— Пеех в черковния хор — каза.

— И аз носех кръста в тукашния черковен хор. Ще отворя обаче една кола за себе си. Алфио — продължих, — ти измисли как да ти стана ортак, а аз ще си помисля. Но отсега те предупреждавам: нямам никакви пари.

— Ще измислим нещо.

— Но ще се сдобия с пари.

Беше вперил очи в лицето ми и сякаш не можеше да ги отлепи оттам. После тихо промълви:

— *Io lo credo.*^[4]

У мен избликна сила, но без капка слава. Отворих си една кола, надигнах я и погледнах над кафявото й дуло в очите на Маруло.

— Добро момче си ти — каза, стисна ми ръката, после се запиля към изхода.

Нещо ме накара да подвикна след него:

— Как е ръката ти?

Обърна се безкрайно изненадан.

— Спря да ме боли — рече. После повтори думите на себе си: — Спря да ме боли.

Извърна се развълнуван.

— Трябва да приемеш ония мангизи.

— Кой мангизи?

— Петте процента.

— Защо?

— Вземи ги. Така ще можеш малко по малко да откупваш своя дял, само че му поискай шест на сто.

— Не мога.

— Какво значи не можеш, след като аз ти казвам?

— Не ми трябва, Алфио. Ако имах нужда, щях да ги взема, но не ми трябва.

Въздъхна дълбоко.

Следобедът бе малко по-спокоен от сутринта, но пак имаше работа. Не знам защо, но някъде между три и четири се появява някакво затишие — двайсет минути до половин час. После пак се засилва, но това са хора, тръгнали да се прибират от работа, или съпруги, втурнали се да скалпят нещо за вечеря.

Точно по време на това затишие влезе господин Бейкър. Стоя загледан в сирената и саламите в хладилния шкаф, докато си тръгнат двамата туткащи се клиенти — от ония, дето не знаят какво искат, вземат нещо, после го оставят с надеждата, че стоката ще им скочи в ръцете и ще настои да я купят.

Най-после приключиха и си заминаха.

— Итън — рече, — знаеш ли, че Мери изтегли хиляда долара?

— Знам, сър. Каза ми предварително.

— А знаеш ли за какво ѝ трябва?

— Разбира се, сър. От няколко месеца ми надува главата. Женската работа. Щом мебелите се позахабят, науми ли си да купува нови, старите моментално стават непоносими.

— Не смяташ ли, че е глупаво точно сега да се правят такива разноси? Нали ти казах вчера, че се задава голяма възможност.

— Парите са си нейни, сър.

— Не става дума за хазарт, Итън. Говорех ти за абсолютно сигурна инвестиция. Според мен само след година срещу тази хилядарка ще може и мебелите да купи, и пак да ѝ останат хилядата.

— Господин Бейкър, не виждам как мога да ѝ забраня да харчи собствените си пари.

— Не можеш ли да я убедиш, да я вразумиш?

— И през ум не ми е минавало.

— Говориш точно като баща си, Итън. Завеяни приказки. Ако ще ти помагам да се изправиш на крака, не бих допуснал такива завеяни идеи.

— Добре, сър.

— Пък и останах с впечатление, че не се кани да ги харчи тук, в града. Щяла да обикаля големите магазини за преоценени стоки и да плати в брой. Един Господ знае на какво ще налети. Местният търговец може и по-скъпо да й вземе, но ако й е пробутал калпава стока, винаги можеш да се оплачеш. Тропни с крак по пода, Итън. Накарай я моментално да внесе парите обратно. Или й кажи да ги повери лично на мен. Никога няма да съжали за това.

— Тези пари са й наследство от брат й, сър.

— Много добре знам. Помъчих се да я разубедя, когато тръгна да ги тегли. А тя само ме изгледа с някакъв занесен синеок поглед — искала да се поразтърси. Че кой й пречи да търси, без да носи хиляда долара в джоба? Ти поне прояви някакъв разум, ако тя не може.

— Изглежда, съм загубил тази способност, господин Бейкър. Откакто сме женени, все сме без пари.

— Ами взemi да се научиш, и то бързо, докато не са се свършили парите. На някои жени харченето им действа като наркотик.

— Мери не е имала възможността да развие подобен навик, сър.

— Никога не е късно. Щом вкуси кръв, ще се превърне в убиец.

— Съмнявам се, че точно това искате да кажете, господин Бейкър.

— Напротив, най-сериозно говоря.

— Надали има друга толкова пестелива жена, колкото моята. Животът я е научил.

Не знам защо, но той нещо се беше напомпал.

— Силно съм разочарован от теб, Итън. Ако възнамеряваш да напреднеш, трябва да започнеш да командваш в собствения си дом. Сигурен съм, че ще можеш да отложиш новите мебели поне за още малко време.

— Аз — да, но не и тя. — Мина ми през ума дали пък банкерите не развиват някакви рентгенови очи, та да вижда плика под дрехите ми. — Ще се постарая да я разубедя, господин Бейкър.

— Ако не ги е похарчила досега. Тя вкъщи ли се прибра?

— Каза, че ще вземе автобуса до Риджхамптън.
— Мили Боже! Отпиши ги хилядата долара.
— Е, има още капитал, все пак.
— Не е в това въпросът. Парите са единственият ти ключ да влезеш.

— Парите докарват други пари — промълвих.
— Точно така. Забравиш ли го — спукана ти е работата. Оставаш си продавач за цял живот.

— Съжалявам, че така стана.
— Пак ти казвам: поеми нещата в свои ръце.
— Те, жените, са особени, сър. Може именно вчерашният ни разговор за печелене на пари да ѝ е внушил, че това е съвсем лесна работа.

— Ами, твоята задача е да я разубедиш, защото без пари няма да спечелиш никакви други.

— Да ви отворя ли една студена кола, сър?

— С удоволствие.

Не му отиваше да пие направо от шишето, та се наложи да разпечатам нов пакет с картонени чаши за излет, но поне малко се поохлади. Замина си, мърморейки като отдалечаваща се гръмотевица.

Влязоха две негърки от отвъд прелеза, което го принуди да си допие колата и да преглътне яростта си.

— Ти все пак ѝ поговори — рече ядосано, излезе и прекоси улицата на път към дома си. Попитах се дали не е вбесен, понеже подозира нещо, но реших, че не е точно така. По-скоро го беше яд, защото е изгубил умението си да командва. Наистина може да ти кипне, когато някой отказва да приеме съветите ти.

Двете негърки се оказаха приятни дами. Отвъд прелеза има цял квартал с черни, много свестен народ. Не пазаруват кой знае колко от нас, понеже имат техен си магазин, но от време на време минават да проверят какви са ни цените, да не би верността им към расата да им струва прекалено много. По-скоро сравняваха, отколкото да пазаруват, но аз ги разбирам — при това бяха красиви жени, със страшно дълги, прави, стройни крака. Недождането в детските години наистина може да сътвори чудеса с човешкото тяло, че и с човешкия дух, ако е за въпрос.

Обадих се на Мери малко преди да затворим:

— Ще позакъснея, гълъбице моя.

— Не забравяй за вечерята с Марджи във „Фоурмастър“.

— Няма, няма.

— Колко ще закъснееш?

— Десетина-петнайсет минути. Искам да хвърля един поглед на драгата в пристанището.

— Това пък за какво ти е?

— Чудя се дали да не я купя.

— О!

— Да ти донеса някаква риба?

— Ами, ако видиш хубава писия. Май само това хващат по това време.

— Добре. Тръгвам.

— И не се бави. Ще ти трябва време да се изкъпеш и преоблечеш. Във „Фоурмастър“ ще сме все пак.

— Няма, красавице моя ненагледна. Господин Бейкър направо щеше да ме изяде за това, че съм ти дал да похарчиш хиляда долара.

— Дъртият му пръч!

— Мери, Мери — врагът подслушва.

— Кажу ми какво може да направи.

— Не става. Да не говорим, че те смята за тъпачка.

— Моля?

— А пък аз съм завеян, заве-е-е-ян — ти ме познаваш добре-е-е.

Смехът ѝ зазвъня като камбанка, а това винаги кара душата ми да настръхва от удоволствие.

— Бързай към къщи, миличък — рече. — Бързай към дома. — Ето, за такива думи си мечтае всеки мъж! Окачих слушалката и останах прав до телефона, целият разтреперан от щастие, ако такова състояние съществува. Напънах се да се сетя как съм живял, преди да срещна Мери, но нищо не си спомнях; или какво би било без нея, но и това не можех да си представя, освен тази подробност, че ще е съществуване, оброчно в черно. Предполагам, че всеки човек рано или късно решава какво иска да пише на гроба му. Моят епитаф ще бъде: „Сбогом, Чарли.“

Слънцето се бе скрило зад хълмовете на запад, но някакъв огромен пухкав облак отразяваше светлината му право към пристанището и вълнолома и морето зад него, та зайчетата на вълните

розовееха. Подпорите във водата до градския кей са от тройни дървени стволове с железен обръч отгоре, наклонени като пилони, за да разрязват зимните ледове. На върха на всяка една стоеше неподвижна чайка — обикновено мъжка, с идеален бял нагръдник и чисти сиви криле. Интересно дали всяка си имаше собствено място, което да продава или отдава под наем, ако поиска.

Няколко рибарски лодки се бяха прибрали. Познавам всички рибари, откакто се помня. А и Мери се оказа права. Имаха само писия. Купих четири хубави екземпляра от Джо Лоугън и изчаках да отдели филетата; ножът му се плъзгаше по гръбнаците им с такава лекота, сякаш пореше вода. Пролетно време има една-единствена безпогрешна тема за разговор: кога ще се появят пасажите с океанска пъстърва? Както казвахме навремето, „Щом люлякът разцъфти, пъстърва ще хапнеш ти“, но и това не е гаранция. Имам чувството, че цял живот пъстървата още не е дошла или току-що си е заминала. А пък каква красота е, когато я хванеш: нежна като речната си посестрима, чиста, сребърна като... като сребро направо. С чудесен аромат. Да, ама сега я нямаше. Дори една-единствена не бе успял да хване Джо Лоугън.

— Аз лично предпочитам тетраодона^[5] — каза Джо. — Но най-интересното е, че като им кажеш тетраодон, не смеят да я докоснат. Но кажи им „морска кокошка“^[6], и ще се изпотрепят за нея.

— Как е дъщеря ти, Джо?

— А, бе, уж се пооправи за малко, после пак я хваща. Идва ми да умра.

— Най-искрено ти съчувствам.

— Ако можеше да се направи каквото и да било...

— Знам. Горкото дете. Сложи ми писията в тая торбичка. И я целуни от мен, Джо.

Изглежда ме продължително в очите, сякаш искаше да изтегли нещо, някакъв цяр от мен.

— Ще ѝ предам, Ит — рече. — Обезателно.

Драгата на околийското управление работеше отсам вълнолома; огромният ѝ червяк загребваше кал и миди, помпите го изтласкваха по монтираните върху понтони тръби, които го изплюваха отвъд обмазаните с катран прегради на брега. Работните ѝ фарове бяха включени, светлините за движение — също, а на мачтата бяха вдигнати и два червени балона, за да се вижда, че работи. Някакъв

блед готвач с бяла шапка се бе облегнал на голите си лакти върху борда, зяпаше разбунената вода и сегиз-тогиз плюеше в мътилката. Вятърът духаше към брега и носеше откъм драгата вонята на кал, отдавна измрели миди и загнили водорасли заедно със сладкото ухание на ябълков пай с канела. Огромният червяк се въртеше царствено и удълбочаваше входния канал.

За миг розовият залез се отрази в платната на пъргава яхта, но тя направи завой и светлината изчезна. Тръгнах обратно, свих вляво покрай новата marina, минах покрай стария яхтклуб и край залата на Американския легион с монтирани край стъпалата й боядисани в кафяво картеници.

Лодкостроителницата работеше до късно; подготвяха и боядисваха зазимените плавателни съдове за идващото лято. Необичайно студената пролет бе забавила бояджиите и лакировчиците.

Оттам се спуснах към обраслия в плевели парцел до самия край на пристанището, после свърнах бавно към бараката на Дани. И си подсвирквах една стара мелодия, дано не откаже да се срещне с мен.

Той май точно това възнамеряваше. В бараката нямаше никой, но знаех със сигурност — буквално го виждах пред очите си, — че е залегнал някъде сред бурените, най-вероятно между разхвърляните насам-натам огромни дървени греди. И понеже знаех, че ще се върне моментално след като си замина, извадих от джоба си кафявия плик, подпрях го върху мръсното му легло и си тръгнах, като продължих да си свирукам, освен за един миг, в който извиках под сурдинка: „Довиждане, Дани. Всичко най-хубаво.“ И продължих да подсвирквам по уличката, после по „Порлок“, покрай внушителните къщи по „Брястова“, докато стигнах до моята — дома на рода Холи.

Заварих моята Мери в окото на ураган; въртеше се тихо и спокойно, а наоколо й се вихреха отломки и бурни ветрове. Насочваше разрухата, както си беше, по бял найлонов комбинезон и чехли; току-що измитата й коса бе увита около ролките по главата й, наподобяващи огромно котило кърмещи се кренвирши. Не си спомням откога не бяхме ходили на вечеря в ресторант. Не можехме да си го позволим и постепенно изгубихме навика. Дивата й възбуда подхвърляше децата по периферията на личния й ураган. Хранеше ги, миеше ги, издаваше заповеди, отменяше заповеди. Дъската за гладене бе все още насред кухнята, а скъпите ми изгладени дрехи висяха по облегалките на

столовете. Сегиз-тогиз Мери спираше галопа си и минаваше с ютията по роклята, която гладеше. От вълнение децата почти бяха изгубили апетит, но заповедта си беше заповед.

Имам цели пет официални костюма — доста голяма бройка за продавач в бакалница. Опипах ги така, както висяха по облегалките. Всеки един си има име: Олд Блу, Суит Джордж Браун, Дориан Грей, Беринг Блек и Добин^[7].

— Кой от тях да облека, гушкаво мое?

— Гушкаво ли? О! Ами вечерята не е официална и днес е понеделник. Бих ти предложила Сладкия Джордж или Дориън — да, Дориън облечи — достатъчно официален е, без да е строг.

— С папийонката на точиците ли?

— Разбира се.

Елън се намеси:

— Папа! Как така ще слагаш папийонка. Та ти си възрастен човек.

— Ни най-малко. Чувствам се млад, весел и главозамаян.

— Ще станеш за порсмешище. Добре, че няма да съм с вас.

— И аз казвам същото. Откъде ти дойде на ума, че съм някакъв стар пор?

— Е, ти не си стар, но си прекалено стар за папийонка.

— Малка гадна конформистка си ми ти.

— Е, щом си решил да станеш на порсмешище.

— Точно това искам да бъда. Мери, ти не щеш ли да съм пор за смешище?

— Оставете баща си на мира, трябва да се изкъпе. Изгладената ти риза е на спалнята.

Алън каза:

— Готов съм с половината си съчинение „Обичам Америка“.

— Много хубаво, понеже през лятото съм ти замислил да поработиш.

— Да поработя?

— В магазина.

— О! — Не ми се стори особено ентусиазиран.

Елън пое дълбоко въздух, но след като привлече вниманието ни, не каза нищо. Мери повтори осемдесет и петте неща, които децата

трябвало да направят, съответно да не правят, докато ни няма, а аз се качих горе да си взема вана.

Тъкмо си връзвах любимата ми папийонка на сини точки — единствената ми папийонка на сини точки, — когато Елън се облегна на рамката на вратата.

— Да беше малко по-млад, много хубаво щеше да ти стои — заяви ми с ужасна женственост.

— Някой добър съпруг големи ядове ще бере с теб, мила моя.

— Такива папийонки не носят дори гимназистите в най-горния клас.

— Но ги носи английският министър-председател Макмилън.

— Това е съвсем друго. Татко, редно ли е да се преписва от някоя книга?

— Обясни ми!

— Да кажем, че някой... че аз, докато си пиша съчинението, взема нещо от някоя книга... това за преписване ли се смята?

— Зависи как го направиш.

— Както ти каза — „обясни ми“.

— По-точно казано, „както аз казах“.

— Добре, де.

— Ако го сложиш в кавички и най-отдолу упоменеш кой го е написал, би придало тежест и авторитет на съчинението ти. В Америка горе-долу половината от книгите или са антологии, или сборници с цитати. Сега вече харесваш ли ми папийонката?

— Ами ако е без кавички?

— Чиста кражба си е, като всяка друга кражба. Надявам се, че не си направила подобно нещо.

— Не съм.

— Защо питаш тогава?

— Могат ли да те вкарат в затвора?

— Ако си получила пари за написаното, могат. Не прави такива работи, моето момиче. Какво мислиш сега за папийонката ми?

— Според мен продължаваш да си просто невъзможен.

— Ако смяташ да се присъединиш към останалите, можеш да съобщиш на проклетия си брат, че съм му донесъл проклетата маска на Мики Маус и че трябва да се срамува от себе си.

— Ти никога не слушаш, когато ти се говори, поне не истински.

— Напротив, най-внимателно ви изслушвам.

— Ъ-ъ. Хич не слушаш. Но някой ден ще съжаляваш.

— Довиждане, Леда. Поздрави лебеда от мое име.

Завлече се нанякъде, напращяла от бебешки тлъстинки. Момичетата ще ме уморят. Накрая винаги се оказват момичета.

А моята Мери бе направо красива, истински красива и бляскава. През порите ѝ чак струеше някаква вътрешна светлина. Докато вървахме под арките на дърветата по „Брястова“ и уличните лампи ни осветяваха на пресекулки, кълна се, че нозете ни се движеха с гордите и елегантни стъпки на отправили се към старта чистокръвни коне.

— В Рим трябва да дойдеш! Египет е тесен за теб. Големият свят те зове.

Изкикоти се, и то така, че дъщеря ни щеше да се възгордее, ако успееше да го направи. Кълна се.

— В бъдеще ще излизаме по-често, любов моя.

— Кога?

— Когато забогатеем.

— А то ще е?

— Скоро. Ще те привикна да ходиш с обувки.

— А ти ще си палиш ли пурите с десетдоларови банкноти?

— С двайсетачки.

— Харесвам те.

— Ни ми говори тъй ма, моме — шъ мъ засрамиш.

Съвсем наскоро собствениците на „Фоурмастър“ монтираха еркерни витрини към улицата с малки тъмнозелени квадратни стъкла с цел да му придадат по-стар и автентичен вид — която цел бе постигната, — но същите тези стъкла изкривяваха образите на седналите вътре около масите хора. На един лицето му бе само челюст, друг имаше само едно облещено око; но като цяло старият „Фоурмастър“ — а покрай него и мушкатото, и лобелията в сандъчетата до витрината — придобиха достолепие и автентичност.

Марджи вече ни чакаше — изисканата домакиня на вечерята до връхчетата на пръстите си. Представи ни своя компаньон, някой си господин Хартъг от Ню Йорк, със солариумен загар и със зъби, постройни от зърната на кочан „Кънтри Джентълмен“^[8]. Господин Хартъг имаше вид на опакован и покрит с шеллак, но на всички

въпроси отговаряше с одобрителен смях. Приносът му се ограничи дотук, но не бе никак лош.

— Приятно ми е — каза Мери.

Господин Хартъг се разсмя.

— Надявам се да ви е известно, че компаньонката ви е вещица — рекох.

Господин Хартъг се разсмя. На всички ни беше особено приятно.

— Помолих за маса до витрината — каза Марджи. — Ей онази там.

— И си поръчала специално свежи цветя, Марджи.

— Мери, все пак следваше да изразя по някакъв начин благодарността си за всичкото твое гостоприемство.

Продължиха в същия дух, докато се настанявахме, та и след това; господин Хартъг се изсмиваше след всяка точка — явно духовит човек. Поставих си за задача да измъкна някоя дума от него, но по-късно.

Заредената маса изглеждаше приятно и много бяла, а сребърните прибори, които не бяха от сребро, имаха изключително сребърен вид.

— Аз ви поканих — каза Марджи, — значи аз командвам и поръчвам за всеки по едно мартини, без да ме интересува кой иска и кой — не. — Господин Хартъг се засмя.

Донесоха мартинитата, но не в чашки, а в разлати високи чаши, в които и врабче можеше да се окъпе, с по едно резенче лимон. От първата глътка все едно че прилеп-вампир ме захапа за гърлото, но упойката постепенно ме хвана, след което напитката омекна, а с приближаване на дъното стана направо страхотна.

— Ще пием по още едно — обяви Марджи. — Храната тук я бива, но не е нищо специално.

Тогава й разказах, че открай време се каня да отворя бар, в който да се сервират само втори мартинита. Сума ти пари ще натрупам.

Господин Хартъг се разсмя, на масата ни се появиха още четири вани за врабчета, а аз все още дъвчех първото си лимоново резенче.

След първата глътка от втората чаша господин Хартъг най-после се сдоби с дар слово. Гласът му бе плътен, вибриращ, като на актьор или певец — или на амбулантен търговец на стока, която никой не желае. Не би било грешно да се опише и като загрижен лекарски глас.

— Госпожа Йънг-Хънт казва, че имате собствен бизнес тук — рече. — Очарователно градче, непокътнато.

Тъкмо се канех да му опиша съвсем точно в какво се състои бизнеса ми, когато топката пое Марджи:

— Господин Холи е бъдещият властелин на околията — каза.

— Така ли? И в коя област развивате бизнеса си, господин Холи?

— Във всички — отвърна Марджи. — В абсолютно всички, но малко така — задкулисно, нали ме разбирате. — Очите й вече лъщяха от алкохола. Погледнах Мери. Нейните едва сега излизаха на повърхността, от което заключих, че ония двамата — или най-малкото Марджи — вече му бяха дръннали поне две-три, преди да се появим.

— Е, сега поне не ми се налага да опровергавам — рекох.

Господин Хартъг отново прибягна до смеха си.

— Имате прекрасна съпруга. Значи, битката отсега е наполовината спечелена.

— С моята жена битката е непрестанна.

— Итън, човекът ще си помисли, че само се бием.

— Не е ли така! — Гаврътнах половината съдържание на чашата си и усетих как иззад очите ми изби жегата. Същевременно гледах през зеленото стъкълце в едно от деленията на витрината. Отразяваше пламъка на свещта и сякаш бавно се въртеше. Изглежда, ме докара до някаква автохипноза, понеже се чух как продължавам да приказвам, но като че ли бях страничен наблюдател:

— Госпожа Марджи е Източната вещица^[9]. Мартинито не е напитка, а балсам. — Продължавах да изпитвам магията на зеленото стъкълце.

— Изненадваш ме! Винаги съм се сравнявала с Озма^[10]. А Източната вещица не беше ли онази, лошата?

— Точно за нея говоря.

— И нали тя накрая се разтопи?

През зеленото стъкълце мернах минаваща по тротоара човешка фигура. Въпреки изкривения образ по леко килнатата наляво глава и необичайното стъпване по външния ръб на обувките разпознах Дани. И се видях как скочих и хукнах подире му. Видях се как стигнах до ъгъла с „Брястова“, но той вече бе изчезнал — вероятно се бе шмугнал в задната градина на втората къща.

— Дани! Дани! Върни си ми парите! Моля те, Дани, върни ми ги. Не ги пипай. Отровни са. Аз ги отрових!

И чух смях, само че идваше от господин Хартъг. А Марджи каза:

— Аз обаче предпочитам да съм Озма.

Обърсах сълзите си със салфетката и поясних:

— То все пак е за пиене, а не за плакнене на очите. Прогаря ги.

— Очите ти са силно зачервени — отбеляза Мери.

Не успях да се включа отново във веселбата им, но се чувах как продължавам да говоря, да разправам истории, а Мери да се смее звънливо, което ме кара да смятам, че съм бил забавен, евентуално и очарователен, но така и не успях да се добера обратно до масата. И Марджи, изглежда, го усети. Погледът ѝ, съдържащ безмълвен въпрос, не се откъсваше от мен, дявол да я вземе. Истинска вещица си е тя.

Не помня какво вечеряхме. Имам спомен от бяло вино, така че трябва да е било риба. Нежното стъкълце вече се въртеше със скоростта на витло. После пихме бренди, което предполага да е имало и кафе — докато накрая всичко приключи.

На излизане, след като пропусна напред Мери и господин Хартъг, Марджи ме запита:

— Къде беше през цялото време?

— Не те разбирам.

— Изчезна нанякъде. Само отчасти присъстваше.

— Чупка, вещице!

— Добре бе, приятелче — каза.

На път към дома се вглеждах в градинските сенки. Мери се бе вкопчила в ръката ми, а походката ѝ беше леко несигурна.

— Чудесна вечер — рече. — Никога не съм прекарвала толкова приятно.

— И на мен ми беше хубаво.

— Марджи е една безупречна домакиня. Просто не знам как ще ѝ се реванширам за днешната вечеря.

— И с това съм съгласен.

— Ами ти, Итън? Знаех, че можеш да разправаш смешки, ама на тях направо им се откачиха ченетата от смях. Господин Хартъг каза, че му прималяло от смееене, докато разправяше за господин Ред Бейкър.

И това ли бях изръсил? Кое по-точно? Май така си беше. Ох, Дани — върни ми парите! Умолявам те!

— Ти си направо професионален комик — каза моята Мери. А в рамката на предната ни врата така здраво я наградих, че тя захвана да

скимти. — Подпийнал си си, скъпи. Причиняваш ми болка. Внимавай да не разбудим децата.

Бях намислил да я изчакам да заспи, после да се измъкна, да отида до бараката и да го намеря — ако трябва, и с полиция. Но не бях толкова наивен. Дани беше заминал. В това бях сигурен. Затова продължих да лежа в мрака и да наблюдавам как червените и жълтите точки се носят по очната ми слуз. Съзнавах какво точно бях направил, а и Дани го знаеше не по-зле от мен. Сетих се как бях убил зайците. Сигурно само първия път е гнусно. После го приемаш като нещо задължително. Както в бизнеса, така и в политиката, ако искаш да станеш Властелинът на планината, трябва с меч и боздуган да си пробиеш път през тълпата. Стигнеш ли веднъж, може да си великодушен и велик — но първо трябва да издрапаш догоре.

[1] Издаден през 1911 г., законът позволява на жителите на щата Ню Йорк да носят скрито регистрирано оръжие. — Б.пр. ↑

[2] Изкуството е умението да скриеш изкуството (Овидий) (лат.). — Б.пр. ↑

[3] Правилното е Quod erat demonstrandum (QED) — Което и трябваше да се докаже (лат.). — Б.пр. ↑

[4] Убеден съм (ит.). — Б.пр. ↑

[5] Отровна риба от сем. Tetraodonlidae. — Б.пр. ↑

[6] Название, което обикновено се отнася за риба тон. — Б.пр. ↑

[7] Букв. „Верният син“, „Сладкият кафяв Джордж“ (по песента „Сладката Джорджия Браун“), „Сивият Дориан“ (по романа на Оскар Уайлд), „Погребално черният“ и „Дорчо — работният кон“. — Б.пр. ↑

[8] Сорт царевица с бели зърна. — Б.пр. ↑

[9] Героиня на Лиман Франк Баум от книгата „Вълшебникът от Оз“. — Б.пр. ↑

[10] Принцеса Озма — героиня от поредицата на Лиман Франк Баум „Светът на Оз“, появяваща се във всеки един от романите с изключение на първия — „Вълшебникът от Оз“. — Б.пр. ↑

ДЕСЕТА ГЛАВА

Летище „Темпълтън“ е само на шестдесет и пет километра от Ню Бейтаун и реактивните самолети ги прелитат за някакви си пет минути. И минават все по-редовно тия облаци от смъртоносни мушици. Де да можех да им се радвам, та дори и да ги обичам, както ги обича синът ми Алън. И сигурно щях да мога, стига да имаха и някакво второ предназначение, но единствената им функция е да убиват, а аз на смърт съм се преситил. И не мога да се науча от Алън да ги съзирам, като гледам напред от звука им. Минават през звуковата бариера с трясък, а аз все си мисля, че е гръмнало парното ни котле. Когато прелитат нощем, направо нахлуват в сънищата ми, от което се пробуждам с мрачното гадно чувство, че съм развил язва на душата.

Тази сутрин още от рано премина едно ято и аз подскочих в леглото, леко разтреперан. Изглежда, на сън ми бяха напомнили ония немски 88-милиметрови пехотни пушки, от които толкова се възхищавахме, но и бояхме.

Докато лежах в настъпващата утринна светлина и слушах как в далечината виеха тънките вретена на злонамереността, тялото ме сърбеше от избилата от страха пот. И си дадох сметка, че това потръпване е под кожата на всеки един човек на този свят — но не в съзнанието, а някъде дълбоко под кожата. И се дължи не толкова на реактивните самолети, колкото на предназначението им.

Стане ли дадено обстоятелство или проблем прекалено значимо, хората се скриват зад способността си да не мислят за него. То обаче се загнездва в тях, смесва се с куп други работи, които отпреди са си там, в резултат на което се получава недоволство и безпокойствие, чувство за вина и натрапчив стремеж да се сдобиеш с нещо — каквото и да било, — преди всичко да е изчезнало. Накрая ще излезе, че работещите на конвейер психоаналитици изобщо не се занимават с хорските комплекси, а с онези бойни глави, които някой ден могат да се превърнат в атомни гъби. Напоследък имам чувството, че почти всеки срещнат е нервен, неспокоен, възшумен и леко откачен, като

подпийнали през новогодишното тържество. Да забравим миналите дни и да целунем жената на съседа.

Извърнах глава към моята. Този път не спеше с усмивка. Устните ѝ бяха извити надолу, а около стиснатите очи личаха бръчици на умората, което означаваше, че е болна, защото точно такъв е болният ѝ вид. Тя е най-здравата жена на този свят дотогава, докато не се разболее, което не става често, но тогава се превръща в най-болната жена на света.

Още едно ято реактивни самолети експлодира през звука. Към половин милион години са ни трябвали, за да свикнем с огъня, а сега от нас се иска за по-малко от петнайсет да си изградим мислене по отношение на една сила, която е многократно по-страшна от пламъците. Дали изобщо ще ни се удаде възможност да я приложим за нещо полезно? Ако законите на мисълта са и законите, от които се ръководят нещата, възможно ли е и в душите ни да става разцепване на атоми? Точно това ли става у мен, у всички?

Спомням си едно нещо, което чух преди много години от леля си Дебора. В началото на миналия век в рода ни имало камбелити^[1]. Тогава леля Дебора била все още дете, но си спомняше как веднъж обявили предстоящото идване на края на света. Родителите ѝ раздали всичкото си имущество с изключение на спалното бельо. Когато дошъл последният ден, се увили в чаршафите и се покатерили на най-високия хълм в околността да посрещнат Края на света. Чаршафосани като тях имало още няколкостотин души и всички се молели и пеели. Когато паднала нощта, запели още по-силно, затанцували, а с приближаването на определения миг по небето минал метеор, разправяше тя, при което всички изпищели. Тоя звук никога нямало да забрави, казваше. Като вълци, рече, като хиени — макар през живота си да не беше чувала хиена. Очакваният миг най-сетне настъпил. Увитите в бели чаршафи мъже, жени и деца затаили дъх. А мигът траял цяла вечност. Личицата на децата посинели — и изведнъж мигът отминал. Свършило, а те се почувствали измамани относно своята гибел. Призори се смъкнали тихомълком по хълма и се юрнали да си връщат раздадените дрехи, тенджери и тигани, волове и магарета. И си спомням, че усетих колко зле са се чувствали.

Към този спомен май ме върнаха реактивните самолети — всичките тези усилия, време и пари за натрупване на толкова много

смърт. Ще се чувстваме ли измамени, ако не ни се удаде възможност да ги използваме? Можем да изстрелваме ракети в Космоса, но не сме способни да лекуваме гнева и недоволството.

Моята Мери отвори очи.

— Итън — каза, — говориш на ум. Не знам за какво става дума, но е много шумно. Престани да мислиш, Итън.

На езика ми беше да ѝ кажа да спре да пие, но тя имаше ужасно измъчен вид. Невинаги усещам кога не бива да се шегувам, но този път само попитах:

— Главата?

— Да.

— Стомахът?

— Да.

— По цялото тяло?

— Навсякъде.

— Ще ти донеса нещо.

— Гроб най-добре.

— Не ставай.

— Няма как. Трябва да изпратя децата на училище.

— Аз ще ги изпратя.

— И ти трябва да отиваш на работа.

— Ще се оправя, казах ти.

Само след секунди се обади:

— Итън, май няма да мога да стана. Много ми е зле.

— Доктор?

— Не.

— Не бива да оставаш сама. Ще трябва Елън да си седи вкъщи.

— В никакъв случай. Има изпити.

— Да се обадя тогава на Марджи Йънг-Хънт да дойде.

— Телефонът ѝ е изключен. Слагат ѝ някакво ново какво му викат там.

— Мога да се отбия до тях и да я помоля.

— Само да си посмял толкова рано да я събудиш — направо ще те убие.

— Ще пхна бележка под вратата ѝ.

— Не, няма нужда.

— За мен не представлява никаква трудност.

— Не, няма нужда. Не искам да го правиш.

— Не бива да оставаш сама.

— Ха, интересна работа. Вече ми помина. Сигурно от това, дето ти се развивах. Ами да, нищо ми няма. — И за да го докаже, стана и си облече пенъора. Наистина изглеждаше по-добре.

— Прекрасна си, мила моя.

Порязах се, докато се бърснех, та слязох за закуска с червено парче тоалетна хартия на бузата.

По пътя си не срещнах Морфа да ме чака на верандата им, докато си чопли зъбите. Още по-добре. Не исках да ме види. Преминах с бърза крачка, да не би да се опита да ме настигне.

Щом отворих задната врата, съзрях пъхнатия под нея кафяв плик от банка. Беше запечатан, а плик от банка не се отваря никак лесно. Наложи ми се за целта да прибягна до джобното си ножче.

Три листа от евтина ученическа тетрадка голям формат, изписани с мек молив. Завещание: „Долуподписаният... бидейки със здрав разсъдък...“ и „предвид на което...“ И разписка: „Задължавам се да изплатя, срещу което залагам гаранция...“ И двата документа бяха подписани, почеркът бе стегнат и точен. „Драги Ит: Изпращам ти това, което искаш.“

Кожата по лицето ми се втвърди като на рак черупката. Затворих задната врата бавно, както се затваря банков трезор. Сгънах внимателно първите два листа и ги сложих в портфейла си, третия смачках, пуснах го в тоалетната и дръпнах верижката. Самата чиния е старовремска, висока, с нещо като стъпало вътре. В началото хартиената топка отказа да прехвърли ръба, но накрая кандиса.

На излизане от тоалетната забелязах, че задната врата е открената. Със сигурност я бях затворил. Докато се приближавах към нея, долових лек шум, озърнах се и видях на един от високите стелажи как проклетият котарак протяга лапа да докопа увиснал пушен бут. Едва го прокудих с помощта на метла с дълга дръжка и бая гоненица. Профуча край мен, замахнах, не улучих и счупих дръжката на метлата в касата на вратата.

Тази сутрин консервите минаха без проповед. Никаква тема не ми идваше наум. Извадих обаче маркуча и измих предния тротоар и канавката. После изчистих целия магазин, включително отдавна забравени и прашасали ъгълчета. И през цялото време си тананиках:

„Днес е зимата на нашето недоволство, преобразена
във величествено лято от това слънце на Йорк“^[2].

Знам, че не е песен, но това не ми пречеше да си го пея.

^[1] Църква, основана през 1830 г. от шотландско-ирландския свещеник Александър Камбел и поставяща ударение върху образованието, индивидуалния духовен живот и мисионерската роля на американската демокрация. — Б.пр. ↑

^[2] Шекспир. Ричард III. — Б.пр. ↑

ВТОРА ЧАСТ

ЕДИНАДЕСЕТА ГЛАВА

Прекрасно градче е Ню Бейтаун. Прославеното в миналото му пристанище е скрито от северните фъртуни зад близък до брега остров. Из старата му част са разхвърляни множество езерца и при прилив и отлив водата се втурва лудо по тесните канали между тях и пристанището. Ню Бейтаун не е нито пренаселен, нито има градски вид. Ако не броим огромните къщи на отдавна изчезналите китобойци. Останалите жилища са малки и спретнати, скътани сред хубави стари дървета — няколко вида дъб, явори и брястове, хикории и тук-таме по някой кипарис, но ако не броим старите брястове, посадени покрай първоначалните улици, най-често срещаното местно дърво е дъбът. Навремето девствените дъбове били толкова много и тъй големи, че няколко корабостроителници се снабдявали съвсем наблизко с необходимите им талпи и ъглови парчета, килове и килсони.

Подобно на хората и населените места си имат периоди на здраве и на боледуване — дори на младост и старост, на надежда и униние. По едно време няколко градчета от рода на Ню Бейтаун са снабдявали целия Западен свят с китова мас за осветлението му. От такива американски аванпостове се зареждали лампите и на Оксфорд, и на Кеймбридж. Докато един ден в Пенсилвания не бликнал нефт, земно масло, и керосинът, наричан още „светилен гас“, заменил китовата мас и изпратил в пенсия повечето плаващи ловци. Болест, по-скоро отчаяние, налегнала Ню Бейтаун и се превърнала в душевна нагласа, от която нямало отърване. Други градове, не особено далечни, се разраствали и богатеели благодарение на други производства и енергии, но Ню Бейтаун, чиято жизненост зависела изцяло от корабите с правоъгълни платна и китовете, изпаднал в апатия. Змията на измъкването се от Ню Йорк население подминавала Ню Бейтаун и го оставяла на спомените му. И както обикновено става, хората от Ню Бейтаун постепенно си внушили, че този начин на живот всъщност им харесва. Спестявал им шума и боклуците на летните курортисти, просташките неоновы реклами, харченето на пари от туристите и всичките съпровождащи го шашмалогии. Около красивите вътрешни

езера се издигнали само няколко нови домове. Но змията на населението продължавала да се вие навън и всички били убедени, че все някой ден ще погълне и селището Ню Бейтаун. Местните жители копнеели за тази идея, но същевременно я и ненавиждали. Съседните градове богатеели от туристическите харчове, пращели по шевовете от охолство, блестели пищните нови домове на новобогаташите. Старият Бейтаун произвеждал изкуство, керамика и педерастии, а проклетите дъщери на Лесбос с широките стъпала на краката плетели дантели и дребни домашни интрижки. В Ню Бейтаун пък си разменяли спомени за миналото време, за писията и за очакваното пристигане на пасажите морска пъстърва.

По обраслите с папур брегове на вътрешните езерца свивали гнезда зеленоглави патици и отглеждали своите подрастващи флотилии, а ондатрите прокопавали цели подземни селища и плували гъвкаво призори. Орлите рибари увисвали във въздуха, прицелвали се и се спускали като камък върху рибата, а чайките вдигали на високо миди и раковини, после ги пускали да се разбият, та да стават за ядене. Тук-таме по някоя видра разсичала водата като таен приглушен шепот; зайци браконьерствали из градините и сиви катерички се придвижвали на вълни по селските улици. Мъжките фазани пляскали с криле и кукуригали със звук на кашлица. Сини чапли стояли застинали като дългокраки рапири в плитчините, а нощем големите водни бикове^[1] мучали като самотни призраци.

В Ню Бейтаун закъснява и пролетта, и лятото, но пък дойде ли, донася един глух, див и специален звук, миризма и усещане. Светът от листа, треви и цветя избухва в началото на юни и няма залез, който да прилича на предходните. На свечеряване яребиците огласяват отривисто имената си, а стъмни ли се, козодоите изграждат цяла стена от звук. Дъбовете надебеляват от шума и разстилат пискюлест цвят над тревата. Кучетата от различни къщи се срещат и тръгват на пикници, скитат се омаяни и щастливи из горите и се случва да не се прибират по няколко дни.

През юни подтикваният от инстинктите си човек коси тревата, хвърля семена в почвата, повежда люти битки с къртицата и заека, мравката, бръмбара, птицата и всеки друг, дръзнал да му посегне на градината. Жената поглежда накъдрените листчета на розата,

поразтапя се, въздъхва и кожата ѝ се превръща във венчелистче, а очите ѝ — в тичинки.

Юни е весел месец — хладен, но и топъл, влажен и обявяващ гласовито растежа и възпроизводството на полезното и вредителното, на строителя и рушителя. Момичетата в прилепнали по краката панталони се разхождат хванати за ръце по главната улица; на раменете им са кацнали транзисторчета и извиват в ушенцата им песни за любов. Напращелите със сок младежи седят на столчетата пред бара на дрогерията на Танджър и всмукват през сламки бъдещи ергенски пъпки. Не откъсват погледите си на пръчове от минаващите момичета, разменят си хапливи забележки по техен адрес, а вътрешно направо вият от мерак.

През юни бизнесмените се отбиват за по бира в кръчмата на Ал и Сю или във „Фоурмастър“, после остават да си допиват с уиски и към края на следобеда са вече пияни и запотени. Още от следобеда прашни коли се промъкват към занемареното предно дворче на далечната небоядисана къща със спуснатите пердета в края на улица „Мил“, където местната курва Алис приема следобедните проблеми на ухапаните от юнската муха мъже. А гребните лодки от сутрин до вечер пускат котва отвъд вълнолома и щастливи мъже и жени примамват вечерята от морето.

Юни е месец за боядисване и подрязване, за планове и проекти. Рядкост са мъжете, които не се прибират с циментови блокчета и талпи пет на десет и не започват да скицират по гърбовете на пликове сгради, приличащи на Тадж Махал. Сто малки лодки лежат покрай брега с кила нагоре, дъната им лъщят от цинковата боя, а собствениците им се изправят и се усмихват на бавните, неподвижни редици. И училището успява да удържи непокорните деца някъде докъм края на месеца, но дойде ли време за изпити, бунтарството избуява, обикновената настинка се превръща в епидемия, в чума, която изчезва през последния ден преди ваканцията.

През юни покълва и щастливото семе на лятото. „Къде ще ходим през уикенда на Четвърти юли?... Май вече е време да планираме летните отпуски.“ Юни е майката на неограничените възможности: патетата плуват храбро, дори към подводните челюсти на каймановите костенурки, марулите повеждат борба със сушата, доматиите източват предизвикателно стеблата си към гъсениците, а семействата споделят

ползите от пясъка и слънчевия загар през неспокойните планински нощи, изпълнени със симфониите на комарите. „Тази година съм решил да си почина. Няма да се хабя, както досега. И няма да позволя на децата да превърнат двуседмичния ми отпуск в ад на колела. Цяла година се трепя. Това време си е мое. Цяла година съм блъскал.“ Планирането на отпуските възтържествува над спомените и всичко е наред в света.

Ню Бейтаун бе прекарал дълъг сън. Управляващите го в политическо, морално и стопанско отношение бяха закосстенели от тъй дългото седене на власт. Това кмет, съвет, съдии, полиция — направо си бяха вечни. Кметът продаваше на градската управа всякакво оборудване, съдиите от толкова отдавна си затваряха очите за шофьорски актове, че вече не го брояха за незаконно деяние — макар и да го пишеше в книгите. И понеже си бяха нормални мъже, дори не го смятаха за неморално. А няма човек, който да не е морален. Единствено съседите му не са.

Жълтият следобед излъчваше топлия дъх на лятото. По улиците се появиха неколцина непознати — онези почитатели на началото на сезона, които си нямат деца да ги задържат вкъщи до приключването на учебната година. Преминаха и няколко леки коли, повлекли зад себе си ремаркета с малки лодки или по-големи — от онези с извънбордовите двигатели. Итън и със затворени очи можеше да ги определи като курортисти само по пазаруването им — пушени колбаси и жълто сирене, солени бисквити и консервирана сардела.

Както правеше всеки ден, откакто се беше позатоплило, Джои Морфи пристигна за следобедната си почивка. С бутилката посочи студения тезгях:

— Трябва да си сложите инсталация за газирани води и сокове — рече.

— И да ми поникнат още четири ръце или да се раздвоя като бобена шушулка? Забравяш, съседе Джои, че магазинът не е мой.

— А би трябвало да е.

— Пак ли трябва да ти разправам своята тъжна история за смъртта на кралете?

— Миналото ти ми е до болка известно: как не си можел да направиш разлика между аспержа и дупка в салдото. Как животът те научил. И все пак — научил си се.

— Голям келепир.

— Ако ти беше собственикът, сега големи пари щеше да вадиш.

— Обаче не съм.

— Но ако отвориш свой магазин в съседство, всичките клиенти ще се прехвърлят при теб.

— Кое те кара да мислиш така?

— Това, че хората предпочитат да пазаруват от познати. Нарича се репутация и явно действа.

— Не и предишния път, изглежда. Всички в града ме знаеха, но това не ми попречи да фалирам.

— По чисто технически причини. Не си знаел откъде да се снабдяваш.

— Представи си, че и досега не съм се научил.

— Напротив, научил си се, само че не го осъзнаваш. Лошото е, че мисленето ти продължава да е на фалирал човек. Изхвърли това мислене, господин Холи. Изхвърли го, Итън.

— Благодаря.

— Добър човек си. Кога заминава Маруло за Италия?

— Не е споменал. Кажете ми, Джои — колко богат е той всъщност? Впрочем недей. Знам, че ти е забранено да говориш за клиентите ви.

— Заради приятел мога и да наруша правилото, Итън. Не съм в течение на всичките му дела, но ако се съди по сметката му, бих казал „доста“. В какво ли не участва: тук имот, там празен парцел, няколко плажни вилички, сноп първични ипотекы, дебел колкото талията ти.

— Ти откъде знаеш?

— От личната му касета. Наел е една от големите. Държи единия ключ към нея, а аз — другия. Признавам си, че съм надничал над рамото му. Явно съм любопитко по рождение.

— Но всичко е законно, нали? Имам предвид... нали все за това пишат по вестниците... разните там наркотици, рекети и тем подобни работи.

— Това вече не мога да кажа. Той не разправя наляво-надясно за бизнеса си. Тегли някакви пари, после внася други. Не знам дали няма сметки и в други банки. Направи ли ти впечатление, че не споменавам каква сума има по сметката си?

— Не съм те и питал.

— Ще дадеш ли една бира?

— Само за външна консумация. Но мога да ти я сипя в картонена чаша.

— Не съм си и помислял да искам да нарушаваш закона.

— По дяволите! — Итън проби две дупки в една метална кутия бира. — Ако случайно влезе някой, просто я дръж до крака си.

— Благодаря. Доста много си мисля по твоите работи, Итън.

— Защо?

— Нали ти казах, любопитко съм. Неуспехът е душевно състояние. Нещо като онези дупки в пясъка, които мравките дълбаят. Колкото и да се мъчиш да излезеш, все се плъзгаш обратно. Без дяволски голям скок не можеш се измъкна. И ти просто си длъжен да скочиш, Ит. Изскочиш ли навън, ще разбереш, че и успехът е душевно състояние.

— И той ли е като клопка?

— Дори да е, далеч по-приятно е да си в такава клопка.

— Да предположим, че скочиш, но набутах друг в дупката.

— Само Бог вижда кога пада врабчето, но и Бог не предприема нищо по въпроса.

— Що не мога да проумея какво точно се мъчиш да ми подскажеш!

— Лошото е, че и аз не мога. Ако знаех, току-виж самият аз съм го направил. Един банков касиер никога не става председател. За тая цел трябва да притежаваш куп акции. Изглежда, искам просто да ти кажа: „Грабвай всичко, което минава покрай теб. Втори шанс може и да нямаш.“

— Философ си ти, Джои — финансов философ.

— Не се заяждай. Когато нямаш нещо, все за него си мислиш. Човек, когато е самотен, си мисли за куп работи. Знаеш ли, че повечето хора живеят деветдесет на сто в миналото и седем на сто в настоящето, което им оставя само някакви си три процента за бъдещето. И старият Сатчъл Пейдж^[2] май е казал най-умната приказка по въпроса, която съм чувал някога: „Не се обръщай назад. Нещо може да те застига.“ Време е да се връщам. Господин Бейкър заминава утре за няколко дни в Ню Йорк. И сега му е пламнала главата.

— За какво ще ходи?

— Отде да знам? Но аз разпределям пощата. Напоследък получава сума ти писма от Олбъни^[3].

— Политика?

— Само разпределям пликете. Не ги отварям. При теб винаги ли е така безлюдно?

— Около четири часа — да. Но след десетина минути ще почнат да прииждат.

— Виждаш ли? Нали ти казах, че си научил много неща. Бас държа, че не си го знаел, когато фалира. До скив. Хвани златния пръстен и ще получиш бонус — безплатно возене на въртележката.

Лекият наплив между пет и шест дойде по график. Благодарение на лятното часово време, когато внесе легените с плодове, заключи входа и пусна зелените завеси, слънцето все още бе високо над хоризонта и по улиците бе светло като през ранен следобед. После по списъка отдели продуктите за вкъщи и ги сложи в голям плик. Съблякъл престилката, облякъл палтото и сложил шапката, той се вдигна на мускули и седна на тезгяха, вперил поглед към паството си по стелажите.

— Днес нямам проповед! — каза. — Но запомнете казаното от Сатчъл Пейдж. И аз май ще трябва да се науча да не гледам назад.

Извади сгънатите листа от тетрадка от портфейла си и ги уви в самоделен плик от восъчна хартия. После отвори емайлiranата вратичка към машинарията на хладилния шкаф, пхна восъчния плик в един тъгъл зад компресора и затвори.

От лавичката под касовия апарат измъкна стария опърпан телефонен указател на Манхатън, който държаха за спешни поръчки към доставчика. На „Ф“ — „Федерално“, под буквата „П“ — „Правосъдие, Министерство на...“, пръстът му мина по колонката покрай „Антитръстов отдел“, „Митници“, „Управление на затворите“, „Федерален съд“ до „Федерално бюро за разследване“, а под него — „Служба «Имиграция и гражданство» — «Уест Бродуей» 20,227–0300, в неработно време 656–5888“.

— Значи 656–5888... 656–8588, понеже работното време е изтекло. — След което каза на консервите, без да ги погледне: — Ако всичко е честно и почтено, никой няма да пострада.

Итън излезе през задната врата и я заключи. Отнесе плика с продуктите до хотел-ресторанта „Фоурмастър“. Ресторантската част

гъмжеше от пиещата коктейли тълпа, но във фойейнцето с телефонните автомати нямаше никой, дори дежурния от рецепцията. Затвори остъклената врата, остави плика на пода, нареди няколко монети върху поличката, пушна десет цента и набра нулата.

— Междуградски връзки.

— О! Добър вечер. Свържете ме, ако обичате, с Ню Йорк.

— Моля наберете вашия номер.

Набра го.

Итън се прибра от работа с пакета продукти. Колко хубаво е, когато следобедите са дълги! Тревата по моравата бе толкова порасла и тучна, че задържа отпечатъците от стъпките му. Млясна Мери с влажна целувка.

— Ливадата е лудо обрасла, мушице моя — каза. — Дали Алън няма да се навие да я окоси?

— Сега е изпитно време. Знаеш какво означава, особено в края на учебната година.

— Какъв е тоя зловец вой от съседната стая.

— Упражнява се да говори с корема си. Ще прави демонстрация на представлението по случай края на учебната година.

— Значи се налага аз да си я окося.

— Съжалявам, скъпи. Но нали знаеш какви са децата.

— Е, да, вече започва да ми става ясно какви са.

— В лошо настроение ли си? Тежък ден ли беше?

— Чакай да преценя. Не, не бих казал. Но не съм подгънал крак от сутринта. Така че мисълта да разкарвам косачката напред-назад не ме кара да подскачам от щастие.

— Ще трябва да си купим моторна. Джонсънови имат една, на която можеш да се возиш.

— На нас ни трябва градинар с момче. Каквито е имал дядо ми. Да се возиш ли? Е, при това условие Алън би се съгласил, предполагам.

— Не се дразни от него. Та той е само на четиринайсет. На тая възраст всички са такива.

— Кой според теб е наложил погрешната мъдрост, че дечицата са сладки?

— Ама ти наистина си вкиснат.

— Чакай да видим. Да, предполагам, че е така. А и тоя вой направо ме подлудява.

— Трябва да се упражнява.

— Вече го каза.

— Хубаво, но не си го изкарвай на него, ако обичаш.

— Добре де, макар че, ако го направя, сигурно ще ми олекне. — Итън си проправи път до всекидневната, където Алън грачеше едва разпознаваеми думи през вибриращата пластина върху езика му. — Какво, по дяволите, е това?

Алън изплю пластината в дланта си.

— От кутията с „Пийкс“ е. Вентрилокско устройство.

— Ти изяде ли корнфлейкса?

— Не ми харесва. Трябва да тренирам, татко.

— Изчакай само една секунда — каза Итън и седна. — Как смяташ да прекараш живота си?

— Ъ?

— Бъдещето имам предвид. В училище не са ли ви казали? Бъдещето е в собствените ви ръце.

В стаята се вмъкна Елън и се плъосна на дивана като рахитична котка, след което се изкикоти със сразяваща злоба.

— Искате да го покажат по телевизията — рече.

— Ами едно момче само на тринайсет спечели сто и трийсет хиляди долара от едно състезание.

— Кое се оказа нагласено — каза Елън.

— Да, ама сто и трийсетте хилядарки си му останаха.

— Теб моралната страна на въпроса не те засяга, така ли? — попита Итън.

— Засяга ме, но и паричките не са хич малко.

— И не смяташ, че ги е спечелил нечестно?

— К'во пък? Всички го правят.

— А какво ще кажеш за онези, които се предлагат на сребърно подносче, но никой не ги иска? Те нямат нито чест, нито пари.

— Ами този риск винаги съществува — някои неща са неизбежни.

— Но не е задължително да прибавяш нови — каза Итън. — Време е да си оправиш и поведението. Я седни като човек.

Обръщението „сър“ да не е изпаднало от езика?

Момчето явно се изненада, погледна да се убеди, че баща му е сериозен, после се изправи бавно и с подчертано негодувание.

— Не, сър — рече.

— Как върви учението?

— Добре, да кажем.

— Беше почнал да пишеш съчинение защо обичаш Америка. Да не би да си се отказал заради решимостта ти да я разрушиш?

— В какъв смисъл да я разруша... сър?

— Ами, щом най-честно одобряваш едно нечестно деяние.

— Стига бе, татко, всички така постъпват.

— Кое то автоматично го прави добро?

— Никой не мрънка, освен няколко дървени философи. А съчинението го свърших.

— Хубаво. Искам да го прочета.

— Вече го изпратих.

— Нямах ли друг екземпляр?

— Не, сър.

— Ами ако се изгуби?

— Не ми мина през ум. Татко, защо не мога и аз да отида на лагер като всички останали деца?

— Парите не ни стигат. А и не всички деца ходят — само някои.

— Ех, защо нямахме пари. — Втренчи се в ръцете си и облиза устни.

Очите на Елън се свиха и съсредоточиха.

Итън огледа внимателно сина си.

— Ще направя така, че и това да стане — каза.

— Сър?

— Мога да ти намеря работа за през лятото в магазина.

— В кой смисъл „работа“?

— Имаш предвид „В какъв смисъл работа“, нали? Ще носиш, ще подреждаш стелажите, ще метеш, а ако се справяш добре, може и клиентите да обслужваш.

— Искам на лагер.

— Но искаш и да спечелиш сто хиляди долара.

— Може пък да победи в конкурса за съчиненията. Стига ми да спечеля пътуването до Вашингтон. И то ще е нещо като ваканция след

цяла година в училище.

— Алън! На този свят има непроменливи правила за поведение, учтивост, честност, та дори и за енергията. Май е крайно време да те науча поне на думи да ги уважаваш. Ще постъпиш на работа.

Момчето ме изгледа:

— Не можеш ме накара.

— Мо-о-о-ля?

— Детският труд е забранен. Докато не навърша петнайсет и разрешително за работа няма да ми дадат. Караш ме да наруша закона ли?

— Всички ония деца, дето помагат на родителите си, ти за какво ги имаш — за полуроби, полупрестъпници? — Гневът на Итън бе не по-малко неприкрит и безпощаден от обичта му. Алън отмести поглед.

— Не исках да кажа това, сър.

— Сигурен съм, че не искаше. И да не съм го чул втори път! Ти направо се изплези на двадесет поколения Холи и Алън. А те са били почтени хора. Някой ден и ти може би ще заслужиш честта да носиш фамилията им.

— Да, сър. Мога ли да вървя в стаята си, сър?

— Свободен си.

Алън се качи бавно по стъпалата.

В мига, в който изчезна от поглед, Елън завъртя краката си сякаш бяха перки. После седна с изправен гръбнак и придърпа полата си надолу, както подобава на една млада дама.

— Чета речите на Хенри Клей^[4]. Много добър е бил.

— Вярно е.

— Ти помниш ли ги?

— Не бих казал. Чел съм ги много отдавна.

— Страхотен е.

— Но се съмнявам, че са подходящо четиво за ученички.

— Направо е велик.

Итън се надигна от стола, борейки се с блъскация го да седне дълъг и уморителен ден.

Завари Мери в кухнята със зачервени и гневни очи.

— Слушах ви — рече. — Не знам какво искаш да постигнеш. Та той си е още дете.

— Сега му е времето да почна, миличка.

— Не съм ти никаква „миличка“. Няма да търпя у дома си тиранин.

— Тиранин ли? Боже милостиви!

— Той е дете. А ти направо му се нахвърли.

— Според мен вече му е минало.

— Не те разбирам. Та ти го размаза като муха.

— Напротив, миличка. Предоставих му един бърз поглед към света. Онзи, който той си изгражда, е фалшив.

— Ти пък откъде имаш представа какъв е светът?

Итън мина покрай нея и излезе от задната врата.

— Къде отиваш?

— Да окося ливадата.

— Мислех, че си уморен.

— Съм... бях. — Погледна я през рамо, застанала в рамката на замрежената врата. — Човекът е самотно нещо — рече и ѝ се усмихна в мига, преди да извади косачката.

Мери чу как въртящите се ножове ухапах меката, гъвкава трева.

Звукът спря пред прага. Итън се провикна:

— Мери, Мери скъпа. Обичам те. — И въртящите се ножове продължиха да пърпорят бясно по обраслата трева.

[1] Вид северноамериканска чапла (*Botaurus lentiginosa*). — Б.пр.

↑

[2] Satchel Paige (1906?-1982) — бейзболен питчър, играл от 1926 до 1953 г. — първият чернокож, увековечен в „Музея на бейзболната слава“. — Б.пр. ↑

[3] Albany — столица на щата Ню Йорк. — Б.пр. ↑

[4] Henry Clay (1777-1852) — американски конгресмен и сенатор от щата Кентъки; прочут оратор. — Б.пр. ↑

ДВАНАДЕСЕТА ГЛАВА

Марджи Йънг-Хънт беше привлекателна жена, осведомена и хитра — толкова хитра, че знаеше кога и как да прикрива хитростта си. Браковете ѝ се бяха провалили, мъжете не бяха издържали — единият заради слаб характер, а вторият се оказа още по-слаб — направо умря. Поканите да излезе с някого никога не бяха случайни. Тя самата ги създаваше, изглаждаше повехнали отношения посредством чести телефонни обаждания, с писма, с картички, пожелаващи бързо оздравяване, и с уредени случайни срещи. Носеше домашна супа на болните и помнеше кой кога има рожден ден. По този начин не позволяваше на хората да я забравят.

Полагаше повече от всички останали жени в града старание коремът ѝ да е плосък, кожата чиста и блестяща, зъбите блякави, а брадичката опъната. Доста голяма част от доходите си посвещаваше на маникюра, прическата, масажите, кремове и мазилата. Останалите жени все намираха повод да споменат: „По-стара е, отколкото изглежда.“

Когато мускулите престанаха да държат гърдите ѝ вирнати въпреки кремове, масажите и упражненията, започна да ги пъха в твърди форми, които ги принуждаваха да изпъкват и подскачат пъргаво. Все повече време отделяше за гримиране. Косата ѝ лъщеше, блестеше и бе начупена точно според обещанията на телевизионните реклами. Когато по време на среща вечеряше, танцуваше, смееше се, забавляваше и привличаше кавалера си с мрежа от малки магнитчета, надали някой си даваше сметка, че повтаря най-хладнокръвно заучен урок? След благоприличен интервал и определени харчове и ако можеше да го извърши дискретно, обикновено го вкарваше в леглото си. После продължаваше да изглажда отношенията си хората. Все някой ден бъдещата ѝ сигурност и охолство щяха да попаднат в клопката на споделеното ѝ ложе. Потенциалната плячка обаче винаги успяваше да отскочи от юрганената челюст. Все по-често излизаше на срещи с омъжени, престарели или прекалено внимателни. И

осъзнаваше по-ясно от всички останали, че времето ѝ изтича. Когато търсеше помощ за самата себе си, картите таро отказваха да реагират.

Марджи бе познала много мъже — повечето от тях виновни, с наранено самочувствие или отчаяни, та като всеки професионален ловец на гадини и тя бе привикнала да се отнася с презрение към плячката си. Да разчувства подобни мъже с помощта на страховете и суетата им, не ѝ бе никак трудно. Те толкова болезнено се нуждаеха от маменето ѝ, че тя престана да тържествува, а по-скоро изживяваше някакво съжаление, примесено с отвращение. Те бяха нейни приятели и сподвижници. Не им позволяваше дори да усетят, че са нейни приятели. Даваше им най-доброто от себе си тъкмо защото не искаха нищо от нея. Пазеше ги в тайна, понеже в крайна сметка не се възхищаваше от себе си. Един от тях бе Дани Тейлър, друг — Алфио Маруло, трети — шефът на полицията Стоунуол Джаксън Смит, а освен тях имаше и ред други. Те ѝ се доверяваха, тя — на тях, а тайното им съществуване беше единствената топла почтеност, в която можеше да се скрие, за да се възстанови. Тези приятели ѝ говореха свободно и без страх; за тях тя бе един вид Андерсенов кладенец — възприемащ, неосъждащ и мълчалив. Така, както повечето хора си имат тайни пороци, Марджи Йънг-Хънт криеше в себе си тайна благочестивост. И благодарение на своята мълчаливост вероятно знаеше повече от всеки друг за Ню Бейтаун, че и за целия окръг Усекс, а знанието ѝ не беше изопачено, тъй като не желаше — не можеше — да извлече от него някаква изгода. Във всяка друга област обаче всичко, което попаднеше в ръцете ѝ, намираше свое приложение.

Захванала се бе с проекта, наречен „Итън Алън Холи“ съвсем случайно и от скука. И той донякъде имаше право да подозира, че целта ѝ е да му напакости, да изпита властта си. Много от скръбните мъже, които търсеха от нея утеха и увереност, бяха оглупели от импотентност, оплетени и безпомощни в сексуални травми, които се отразяваха и на всички останали области от живота им. За нея не бе никак трудно да ги освободи наново с помощта на дребни ласкателства и уверения, за да влязат в поредната битка с въоръжените им с бичове съпруги. Изпитваше най-истински топли чувства към Мери Холи и чрез нея започна постепенно да осъзнава, че Итън се е оплел в друг вид травма — в едно обществено-икономическо затруднение, което го лишаваше от сила и увереност. И понеже си нямаше нито работа, нито

любов, нито деца, запита се дали няма да може да освободи и насочи този осакатен мъж към някаква нова цел. Всъщност ставаше въпрос за една игра, за някакъв ребус, проба, произтичаща не от добросърдечни намерения, а единствено от любопитството и скуката ѝ. Самият той бе по-висш от другите мъже. Успееше ли да го постави под свой контрол, щеше да докаже собственото си превъзходство, а такова доказателство ѝ ставаше все по-нужно.

Вероятно единствена тя си даваше сметка за дълбочината на промените в Итън и те я плашеха, тъй като ги възприемаше като свое собствено дело. На мишката ѝ растеше лъвска грива. Забеляза мускулите под дрехите му, усети как погледът му става все побезмилостен. Сигурно и добрият старец Айнщайн се е почувствал по същия начин, когато бленуваната му концепция за естеството на материята е ослепила с блясък Хирошима.

Марджи много харесваше Мери Холи, но не изпитваше особено съчувствие и никаква жал към нея. Злощастieto като природен факт се възприема лесно от жените, особено когато се стоварва върху други жени.

В безупречната си къщичка, посадена наскреде голяма, избуяла градина в непосредствена близост до старото пристанище, Марджи се приведе към огледалото на тоалетката, за да направи преглед на въоръжението си, и през крема, пудрата, сенките по клепачите и облекените в туш мигли очите ѝ съзряха скритите бръчици и нееластичността на кожата. Усети как годините ѝ пълзят нагоре, като прилив около скала в тихо море. И за зрелостта, за средната възраст, си има оръжия, но за тях ѝ бе нужна подготовка и техника, каквито тя все още не притежаваше. Ще трябва да ги научи, преди младежката ѝ структура да рухне и я остави гола, прогнила, достойна за подигравки. Тайната на успеха ѝ бе в това, че никога не се отпускате, дори когато оставаше сама. Сега заради самия експеримент позволи на устните си да се извият надолу така, както ѝ се искаше, и да остави клепачите си да се вдигнат само наполовина. Отпусна вирнатата брадичка и отбеляза появата на сплетеното въже. Видя в огледалото как отгоре ѝ се накачулиха цели двадесет години и потръпна от леденото нашепване за предстоящото. Прекалено дълго бе отлагала. Една жена следва да остарява във витрина със съответното осветление, фон от черно кадифе, деца, побеляващи коси и пълнеещо тяло, с хихиканията

зад гърба ѝ и дребни хитрости, с обич, закрила и дребни пари, с кротък и непретенциозен съпруг, и най-вече — с кроткото му и още по-непретенциозно завещание и поставени под попечителство спестявания. Остаряващата сама със себе си жена е ненужен боклук, неприлично набръчкана фигура без обвързани с нея придворни, които да цъкат от съчувствие към болките ѝ и да масажират болезните ѝ.

В стомаха ѝ се оформи пареща буца. С първия си съпруг бе случила. Беше слабохарактерен, а и тя доста бързо откри отдушника на слабостта му. Беше безнадеждно влюбен в нея; дотам, че когато му поиска развод, той дори не се сети да включи в договора за издръжка клауза за прекратяването ѝ, ако тя се омъжи повторно.

Вторият ѝ съпруг пък смяташе, че тя пази в тайна някакво солидно състояние, в което беше прав. Не ѝ остави кой знае колко, когато се помина, но с издръжката от първия ѝ мъж можеше да живее прилично, да се облича добре и да хвърля стръвта, когато си поиска. Ами ако първият ѝ съпруг вземеше да умре! Точно това бе най-големият ѝ страх. Това бе ужасният ѝ кошмар и нощем, и денем — кошмарът на непоявилия се ежемесечен чек.

През януари го бе мярнала на огромната пресечка на манхатънското Медисън Авеню с Петдесет и седма улица. Видя ѝ се остарял и измършавял. И пак я споходи ужасът, че и той е смъртен. В мига, в който копелето опънесе петалата, парите щяха да спрат. Сигурно затова бе комай единствената на този свят, която се молеше да е здрав и читав.

Изпитото му безмълвно лице и мъртъв поглед се появиха в този миг на екрана на спомените ѝ и нажежиха горещата буца в стомаха ѝ. Ами ако копелето вземе да пукне...!

Надвесена към огледалото, Марджи се спря, после хвърли с всичка сила волята си, сякаш бе лекоатлетическо копие. Вдигна брадичката; въжетата се отдръпнаха; очите блеснаха; кожата се опъна по черепа; раменете се изправиха. Изправи се и извъртя умел валсов пирует върху дебелия червен мокет. Краката ѝ бяха боси, с бляскав розов педикюр. Бързай, не се бави, докато не е станало късно.

Отвори със замах дрешника и положи длани върху изящната, провокираща рокля, която пазеше за уикенда на Четвърти юли, обувките със заострените като молив токчета, чорапите, по-прозрачни, отколкото ако беше на бос крак. Инертността ѝ се беше изпарила.

Облече се със скоростта и прецизността, с която касапинът наточва своя нож, и се огледа в огледалото така, както касапинът пробва острието върху палеца си. Бързина, но без юркane, бързина към онзи мъж, който няма да я чака, а сетне — спокойно и бавно, както подобава на една осведомена, умна, шикозна и самоуверена дама с красиви крака и безупречно бели ръкавици. Нямаше мъж, който да мине покрай нея, без да я огледа. Шофьорът на дърводелната „Милър Брадърс“ подсвиркваше подире ѝ, докато минаваше тържествено с камиона с трупите, а две гимназистчета я преценяваха със свити очи в стил Рудолф Валентино и преглъщаха болезнено слюнката, изпълнила полузъпналите им уста.

— К'во ще кажеш за тая, а? — питаше единият.

— Иха-а-а! — отвърщаше му другият.

— Само да ми падне...

— Еха-а-а!

Една дама не се размотава безцелно — поне не в Ню Бейтаун. Задължително трябва да е тръгнала нанякъде, по някаква работа, та макар и най-дребната и незначителна. Докато ситнеше по главната улица, Марджи кимаше с глава и разговаряше с минувачите и автоматично ги преценяваше.

Господин Хол — живее от заеми, и то от доста време.

Стоуни — як, истински мъж, но как си представя една жена да съществува на полицейска заплата или пенсия? Да не говорим, че е и приятел.

Харълд Бек — собственик на имоти, и то не малко, ама със силно обратна резба. При това — вероятно единственият на този свят, който не подозира тази си склонност.

Макдауъл — „Радвам се да ви срещна, сър? Как е Мили?“ Изключено — шотландец, стиснат, обвързан с жена инвалид, от ония, дето живеят вечно. И той си имаше своя тайна. Никой не знаеше на колко възлиза състоянието му.

Доналд Рандълф с романтичния поглед — идеална компания, докато заема съседното столче в бара, салонен кавалер, чиито възпитани маниери се проявяваха дори когато се напиеше, но безполезен, ако не си решила, че можеш да изкараш живота си върху столче в бар.

Харълд Люс — разправяха, че бил роднина на собственика на списание „Тайм“, но кой беше пуснал тая клюка, самият той ли? Суров човек с репутация за мъдрост, дължаща се на неспособността му да върже две приказки.

Ед Уонтънър — лъжец, мошеник и крадец. За него се говореше, че бил фрашкан с пари, но жена му бе на смъртно легло, а Ед никому не вярваше. Нямаше вяра дори на кучето си, че няма да му избяга. Затова го държеше все завързано, а то виеше.

Пол Стрейт — видна личност в Републиканската партия. Жена му се казваше Бътерфлай^[1] и това не й беше прякор. Бътерфлай Стрейт — по кръщелно Бътерфлай — честна дума. Пол се замогваше, когато избираха републиканец за губернатор на щата Ню Йорк. Беше собственик на градското бунисце и прибираше двадесет и пет цента за всеки разтоварен камион. Разправят, че когато плъховете станали опасно големи, продавал входни билети на желаещите да ги отстрелват, като при това им давал под наем електрически фенери и пушки в комплект с ловджийски патрони калибър .22. Заради поразителната му прилика с президента Айзенхауер мнозина му викаха Айк. Но веднъж кротко пияният Дани Тейлър го беше нарекъл „най-благородният от всички поллове“ и този прякор му остана. Пол Благородния стана името му в негово отсъствие.

Маруло — все по-болен вид има. Чак е посивял от болести. Погледът му бе като на човек прострелян в корема с револвер калибър .45. Мина покрай входа на собствения си магазин, без да се отбие. Марджи обаче влезе, тръскайки стегнато дупе.

Итън разговаряше с някакъв непознат — младолик тъмнокос мъж с панталон в стил „Бръшлянена лига“^[2] и шапка с тясна периферия. Около четиридесетгодишен, як, печен и вгълбен в онова, за което беше дошъл. Надвесил се бе през тезгяха, сякаш искаше да прегледа сливиците на Итън.

— Здравсти — каза Марджи. — Виждам, че си зает. Ще намина по-късно.

Една разхождаща се жена може да върши куп ненужни, но пък напълно законни дела в една банка. Марджи пресече устието на уличката и влезе в храма от мрамор и полирана стомана.

При вида й Джои Морфи огря целия зарешетен квадрат на касиерската кабинка. И усмивката му — усмивка, и характерът му —

характер, и за забавления ставаше, но като потенциален съпруг — кръгла нула. Марджи го бе преценила съвсем правилно като заклет ерген до смърт. На такива като Джои съседен гроб не им трябва.

— Извинете, господине — рече му, — да имате случайно пресни, неосолени пари?

— Сегичка ще проверя, госпожо. Сигурен съм, че мярнах някъде такива. Колко да ви претегля?

— Към стотина и петдесет грама, мосю. — Извади книжка от бялата си чантичка от ярешка кожа и написа чек за двадесет долара.

Джои се разсмя. Марджи му харесваше. От дъжд на вятър, но не прекалено често, я извеждаше на вечеря и преспиваше с нея. Но компанията ѝ му беше приятна, както и палавостта ѝ.

— Госпожо Йънг-Хънт — каза Джои, — това ми напомня за един стар приятел, сподвижник на мексиканеца Панчо Виля^[3]. Помните ли го?

— Никога не съм чувала за него.

— Няма значение. Та тоя мой приятел ми разправи следната история. Докато бил в северната част на Мексико, Панчо подпушил печатницата да изкарва банкноти от по двайсет песо. Толкова много отпечатали, че хората му спрели да ги броят. Пък и броенето не им се удавало кой знае колко. По-лесно се оказало да ги мерят на килограм.

— Джои, твоята автобиография е неповторима — отвърна Марджи.

— По дяволите, госпожо Йънг-Хънт. По онова време ще съм бил едва на пет. Само съм я чувал тази история. Та някаква много готина мацка — индианка, но „надарена“ — влязла и рекла: „Мон хенерал^[4], екзекутирайте съпруга ми и сега съм бедна вдовица с пет деца. Що за народна революция е това, вашето?“ И Панчо се заел да огледа активите ѝ, така, както правя и аз в момента.

— Не са ипотекирани при теб, Джои.

— Знам. Но така гласи историята. Тогава Панчо се обърнал към своя адютант: „Претегли ѝ пет кила пари.“ Купчинката се оказала възголямшка, та я вързали с тел и жената си заминала, взела подмишка цялата бала. Тогава се изтъпанил някакъв лейтенант, козирувал и рекъл: „Мон хенерал (а те го произнасят «мъ грал», по-скоро даже «мъ храл»), не сме застреляли мъжа ѝ. Беше пиян. Сега е в дранголника зад ъгъла.“ Панчо и за миг не откъснал поглед от отдалечаващата се с

балата дама. Само наредил: „Веднага да го разстреляте. Не можем да разочароваме бедната му вдовичка.“

— Джои, ти си направо невъзможен!

— Не е измислица. Аз ѝ вярвам. — Обърна чека ѝ към нея. — Как ще желаете сумата, в банкноти по двадесет, по петдесет или по сто?

— Дайте ми я на по двадесет и пет центови монети.

И на двамата им бе приятно да се задяват.

От кабинета с матираното стъкло надникна господин Бейкър.

Ето този е сигурна работа. Господин Бейкър вече ѝ се бе пуснал веднъж по граматически правилен, но смислово неясен начин. Господин Бейкър беше Чичко Паричко. Вярно, женен е, но на Марджи бейкърите на този свят ѝ бяха безпределно ясни. Винаги си намираха морално оправдание за онова, което така или иначе смятаха да направят. И колко хубаво постъпи, че не го отблъсна. Поне си оставаше в списъка.

Взе подадените ѝ от Джои четири банкноти по пет долара и тъкмо пристъпи към побелелия банкер, когато влезе тихо мъжът, когото бе видяла да разговаря с Итън, мина отпреде ѝ, показва някаква картичка, бе въведен в кабинета на господин Бейкър и вратата се затвори.

— Що не го изритах? — каза на Джои.

— С най-красивия крак в окръга Уесекс — отговори той. — Искаш ли да излезем довечера? Ще потанцуваме, ще хапнем и така нататък?

— Не мога — каза му. — Кой е тоя?

— За пръв път го виждам. Прилича на банков ревизор. В мигове като този се благославям, че съм честен и още повече — че знам да събирам и изваждам.

— Знаеш ли, Джои, от такъв като теб би излязъл прекрасен беглец от някоя вярна булка.

— Най-горещо се моля за такова нещо, госпожо.

— Довиждане.

Излезе, пресече уличката и отново влезе в бакалницата на Маруло.

— Здравсти, Ит.

— Здравей, Марджи.

— Кой беше оня красавец?

— Не си ли носиш ясновидското кълбо?

— Таен агент ли е?

— По-лошо. Всички ли се страхуват от ченгетата, Марджи? Дори аз, дето нищо не съм сторил, и аз се боя.

— Онази къдрава стружка от истинското разпятие е ченге?

— Не съвсем. Каза, че бил от федералните власти.

— Какви си ги накъдрил, Итън?

— Накъдрил? Аз? Защо да съм ги накъдрил?

— За какво те разпитваше?

— Откога съм познавал шефа? Кой друг го познавал? Кога се е появил в Ню Бейтаун?

— И ти какво му каза?

— Когато заминах да се бия с врага, не го познавах. Когато се върнах, заварих го тук. Когато фалирах, той купи магазина и ме нае на работа.

— За какво мислиш, че става дума?

— Един Бог знае.

През цялото време Марджи се мъчеше да надникне отвъд очите му. Прави се на глупак, мина й през ум. Интересно какво точно е търсел онзи?

А той каза нещо, но толкова тихичко, че направо я уплаши:

— Не ми вярваш. Знаеш ли, Марджи, никой не ще да вярва на истината.

— На цялата истина? Когато разпарчетосаш едно печено пиле, Ит, то си остава пиле, но част от месото е тъмно, другото е бяло.

— Сигурно е така. Много се притесних, Марджи. Не мога да остана без тази работа. Ако нещо стане с Маруло, оставам на улицата.

— Ти май забрави, че ти предстои да забогатееш?

— Ами, докато не съм, малко ми е трудно да го запомня.

— Итън, не знам дали си спомняш добре. Беше през пролетта, около Великден. Влязох в магазина, а ти ме нарече „дъщеря йерусалимска“.

— Беше на Разпети петък.

— Значи помниш. Аз пък открих откъде е този израз. От Матей е и звучи хем прекрасно, хем страшно.

— Така е.

— На теб откъде ти дойде?

— От пралеля ми Дебора. Разпъваше ме на кръст веднъж в годината. И досега ми държи влага.

— Шегуваш се. Но тогава изобщо не го каза на шега.

— Не се шегувах. И сега не се шегувам.

— Знаеш ли — подхвана палаво тя, — предсказанието, което ти направих, вече се сбъдва.

— Знам.

— И не смяташ ли, че ми дължиш нещичко?

— Разбира се.

— Кога смяташ да си платиш?

— Що не минеш отзад в склада?

— Съмнявам се, че ще се справиш.

— Съмняваш се?

— Да, Итън, а и ти също. През живота ти не ти се е случвало да скочиш неочаквано в сеното с някоя жена.

— Никога не е късно да се науча.

— Изобщо не ставаш за разврат.

— Дай да опитаме.

— Не можеш се възбуди, ако не обичаш или мразиш, а и двете изискват определена бавна и тържествена процедура.

— Може и да си права? Откъде го знаеш?

— Никога не съм знаела защо знам нещо.

Плъзна настрани вратата на хладилния шкаф, измъкна бутилка кола, която мигновено се покри със слой скреж, отвори я и ѝ я подаде, после тръгна да отваря една и за себе си.

— Какво по-точно искаш от мен?

— Досега не съм срещала такъв мъж. Предполагам, че ми е любопитно какво значи да си тъй обичана или мразена.

— Вещица си ти! Защо не подсвирнеш да излезе вятър?

— Не мога да свиря. Но мога да възбудя една мъничка буря в повечето мъже само с веждите си. Та как мога да разпаля огъня у теб?

— Представи си, че вече си го запалила.

Огледа я най-внимателно, при това без да го крие.

— Имаш конструкцията на тухлен нужник — рече. — Мека, гладка, яка и здрава.

— Откъде знаеш? Никога не си ме докосвал.

— Пипна ли те, бягай накъдето ти видят очите.

— Любов моя.

— Не ми ги разправяй тия. Тук нещо не ми се връзва. Прекалено самомнителен съм, за да не знам калибъра на собствената си привлекателност. Какво искаш от мен? Много те бива като мадама, но освен това си и умна. Какво искаш?

— Предсказах съдбата ти и то се сбъдва.

— И искаш да се закачиш?

— Точно така.

— Сега вече ти вярвам. — Вдигна поглед към тавана: — Дева Марио, що водиш сърцето ми — рече, — виж своя съпруг, любовник и най-верен приятел. Пази ме от злото що ми иде отвътре и от външни врагове. Моля се за помощта ти, Марио моя, защото мъжът има особена раздухана от вятъра нужда, а и болката на годините го принуждава да посее семето си навсякъде. Ора про мен^[5].

— Фалшив човек си, Итън.

— Знам. Но какво ми пречи поне да съм смирено фалшив?

— Вече се боя от теб. За разлика от досега.

— Не мога да си представя защо.

Приела бе изражението на гледачка и той го долови.

— Маруло.

— Какво Маруло?

— Аз теб те питам.

— Само за секунда. Половин дузина яйца, кубче масло, нали така? Имате ли си още кафе?

— О, да, дайте ми и кутия кафе. Обичам да си имам резерва. Тази саздърма „Уампдъм“ бива ли я?

— Не съм я опитвал. Но казват, че си струвала. Само за секунда, ако обичате, господин Бейкър. Ако не се лъжа, госпожа Бейкър купи наскоро от саздърмата „Уампдъм“. Хареса ли ви?

— Нямам представа, Итън. Ям, каквото ми поднесат. Вие, госпожо Йънг-Хънт, ставате все по-красива с всеки изминал ден.

— Много сте любезен, сър.

— Истина ви казвам. А и с такъв вкус се носите.

— Мислех си същото за вас. Е, не сте красавец, но пък имате чудесен шивач.

— Сигурно е чудесен, ако се съди по цените му.

— Нали помните едновременшната поговорка „Маниерите определят човека“? Е, вече не е така. Сега шивачът придава на човека какъвто вид си пожелае.

— Лошото на хубавия костюм е, че е дълготраен. Този например ми е от десет години.

— Не мога да повярвам, господин Бейкър. Как е госпожа Бейкър?

— Достатъчно здрава, за да може да се оплаква. Защо не наминете да я видите, госпожо Йънг-Хънт? Тя тъй скучае. В нашето поколение са малцина онези, способни да водят грамотен разговор. Това са думи на Уикъм, доколкото си спомням. Колежът в Уинчестър ги е взел за свой девиз.

— Можете ли да ми посочите друг banker в Америка, който знае това? — обърна се тя към Итън.

Господин Бейкър пламна.

— Жена ми е абонирана за библиотека „Великите книги“. Много обича да чете. Моля ви се, обадете ѝ се.

— С най-голямо удоволствие. Бихте ли сложил покупките ми в един плик, господин Холи? Ще си ги взема на път към дома.

— Разбира се, госпожо.

— Изключително забележителна млада жена — каза господин Бейкър.

— С Мери много си допаднаха.

— Итън, при теб идва ли онзи човек от федералните власти?

— Да.

— Какво иска?

— Не знам. Зададе ми няколко въпроса за господин Маруло. Не знаех отговорите.

Господин Бейкър се освободи от образа на Марджи така бавно, както анемоната отваря и изхвърля черупката на внимателно изсмукалото раче.

— Да си виждал случайно Дани Тейлър, Ит?

— Не съм.

— Имаш ли представа къде може да е?

— Ни най-малко.

— Трябва ми спешно. Нямах ли поне идея къде може да се е запилял?

— Не съм го виждал... ами горе-долу от май месец. Канеше се пак да се подлага на лечение.

— Каза ли къде?

— Не спомена. Само каза, че иска пак да опита.

— За обществено заведение ли ставаше дума?

— Струва ми се, че не, сър. Взе пари на заем от мен.

— Какво!

— Заех му малко пари.

— Колко?

— *Моля?*

— Извинявай, Итън. Вие с него сте стари приятели. Прости ми. Той имаше ли някакви други пари?

— Предполагам.

— Но не знаеш колко?

— Не, сър. Просто имах чувството, че разполага и с други.

— Ако знаеш къде е, моля те да ми кажеш.

— Ако знаех, щях да ви кажа, господин Бейкър. Защо не съставите списък на тези заведения и не им се обадите по телефона?

— Ти пари в брой ли му даде?

— Да.

— Безсмислено е тогава. Сигурно е постъпил под чуждо име.

— Защо?

— Хората от добри семейства винаги постъпват така, Итън. Ти от Мери ли взе пари?

— Да.

— И тя не възрази?

— Не знаеше за какво са ми.

— Тук вече умно си постъпил.

— Уча се от вас, сър.

— Добре, не забравяй наученото.

— Може би се уча малко по малко. Най-вече научавам колко много не знам.

— А това е особено здравословно. Добре ли е Мери?

— О, тя е силна и не се предава лесно. Нямаше да е лошо да я заведа някъде на почивка. От години не сме излизали от града.

— И това ще стане, Итън. Мисля да отида до Мейн за Четвърти юли. Шумът взе да ме измаря.

— А, бе, това bankerите сте все хора с късмет. Не ходихте ли скоро до Олбъни?

— Това пък откъде ти хрумна?

— Де да знам... чух го отнякъде. Сигурно госпожа Бейкър е споменала пред Мери.

— Изключено е. Тя самата не знае. Опитай се да се сетиш откъде го чу.

— Може и да съм си въобразил.

— Това много ме притеснява, Итън. Напъни се да се сетиш къде го чу.

— Не се сещам, сър. Но какво значение има, щом не е истина?

— Ще ти кажа под секрет защо се разтревожих. Именно защото е истина. Губернаторът ме привика. По много важен въпрос. Затова ме интересува откъде е изтекла информацията.

— Да не ви е видял някой там?

— Не би трябвало. И в двете посоки пътувах със самолет. Но проблемът е сериозен. Ще ти кажа едно нещо. И ако го чуя отнякъде, веднага ще знам откъде е дошло.

— В такъв случай не ми го казвайте.

— Сега, след като знаеш за Олбъни, вече нямаш избор. Щатските власти разследват делата на окръга и града.

— Защо?

— Сигурно защото се е развоняло чак до Олбъни.

— Значи не става дума за политика.

— Всъщност всичко, което губернаторът върши, би могло да се нарече политика.

— А защо не може да бъде огласено, господин Бейкър?

— Ще ти кажа. Някой в щатската столица се изпуснал и докато следователите започнат работа, повечето архиви вече били изчезнали.

— Разбирам. По-добре да не ми го бяхте казали. Не съм от тия, дето приказват, но щеше да е по-добре да не го знам.

— Честно казано, и аз така смятам, Итън.

— Изборите са на седми юли. Дали дотогава ще се разчуе?

— Нямам представа. Зависи от щатската управа.

— Мислите ли, че и Маруло е замесен? Не мога да си позволя да загубя работата си.

— Смятам, че не е. Онзи одеве беше от федералното правителство. Министерство на правосъдието. Ти не го ли накара да се легитимира?

— Не ми дойде наум. Показа ми нещо, но така и не го погледнах.

— А е трябвало. Винаги трябва да гледаш.

— Не съм си и представял, че може да ви се пътува.

— О, няма никакво значение. Пък и нищо не се случва през уикенда на Четвърти юли. Нали затова и японците нападناха Пърл Харбър през уикенд. Знаели са, че всички ще са заминали нанякъде.

— Защо не можех и аз да заведа Мери някъде.

— По-нататък може и това да успееш да направиш. Искам обаче да си напънеш докрай мозъка и да разбереш къде е Тейлър.

— Защо? Толкова ли е важно?

— Много важно е. Само че засега нищо повече не мога да ти кажа.

— В такъв случай наистина ще направя всичко възможно да го открия.

— Ако успееш, току-виж тази ти работа тук станала излишна.

— Щом така стоят нещата, ще положа максимални усилия, сър.

— Браво, момчето ми. Сигурен съм, че ще се постараете, Итън. И щом го намериш, ми се обади — независимо колко е часът.

[1] Пеперуда (англ.). — Б.пр. ↑

[2] Ivy League — название на спортната организация на осем американски университета (Браун, Колумбия, Корнел, Дартмът, Харвард, Принстън, Пенсилвания и Йейл), заемащи челните места в световните рейтинги за качество, постепенно превърнало се в синоним на академична елитарност. — Б.пр. ↑

[3] Pancho Villa (18787–1923) — умалителна форма на Франсиско Виля, е псевдоним на Хосе Доротео Аранго Арамула — един от водачите на Мексиканската революция и национален герой. — Б.пр. ↑

[4] Генерале мой (исп.). — Б.пр. ↑

[5] От лат. ora pro nobis — моли се за нас. — Б.пр. ↑

ТРИНАДЕСЕТА ГЛАВА

Винаги съм се чудил на ония, които твърдят, че не им оставало време за мислене. На мен лично мислите ми текат по два канала. Установил съм, че меренето на зеленчуци, приказките с клиентите, кавгите и обичта с Мери, разправиите с децата — нито едно от тях не пречи на постоянно присъстващия втори пласт от мисли, въпроси, предположения. И съм почти сигурен, че и с всеки друг е така. Излиза, че да нямаш време за мислене, значи да нямаш желанието да размишляваш.

И вероятно няхах друг избор, след като навлязох в онази особена, непозната територия. Въпросите сами ми се навираха и настояваха да им обърна внимание. Тъй нов беше този свят за мен, че си блъсках главата по въпроси, които по-старите му жители сигурно са разрешили и махнали от съзнанието си още през детските си години.

По едно време си представях, че щом задвижа даден процес, ще мога да го контролирам през цялото време, та дори и да го спра, ако река. Но в мен вече се зараждаше ужасяващото убеждение, че един такъв процес може да се превърне в нещо самостоятелно, едва ли не в човешко същество със собствени цели и средства, почти независимо от създателя си. След което ме загложди друга мисъл. Аз започнах ли го наистина, или само не му се противопоставих? Дори да го бях задвижил, не бях ли и самият аз задвижен? Но веднъж излязъл на дългия път, оказа се, че по него няма нито пресечки, нито разклони — никаква възможност да избираш.

Изборът всъщност правиш при първоначалната преценка. Какво значи „етика“? Само на думи ли съществува? Почтено ли беше да оценявам слабостта на баща ми, изявила се като щедър ум и изградената върху пясъчна основа мечта, че и останалите са толкова щедри? Не, просто правилата на добрия бизнес са изисквали от тях да му изкопаят трапа. А той сам паднал в него. Без никой да го бута. Неетично ли е, че са го ошушкали точно тогава, когато е бил беззащитен? Явно не.

Сега към Ню Бейтаун се прокрадваше една бавна умишлена блокада, но и нейното начало бе поставено от почтени мъже. Успееха ли, щяха да ги приемат не като мошеници, а като хитри хора. Ами ако се намеси фактор, с който не са се съобразили, това неетично и непочтено ли ще е? Според мен ще зависи от това, доколко ще успее. Повечето свят не възприема успеха като нещо лошо. Помня как, докато Хитлер напредваше триумфално, без съпротива, куп почтени люде търсеха и намираха у него добродетели. И Мусолини принуди влаковете да спазват разписанията, и колаборационистите във Виши действаха за доброто на Франция, а пък Сталин, какъвто и да бе, поне бе силен. Силата и успехът са над всякаква етика и критика. С други думи, изглежда, важното не е какво вършиш, а как го правиш и как го наричаш. Има ли дълбоко у хората някаква спирачка, която да ги възпира и наказва? Изглежда, няма. Наказва се единствено неуспехът. На практика смята се, че няма налице престъпление дотогава, докато не хванат престъпника. В хода на замисъла за Ню Бейтаун ще има и пострадали, дори и съсипани, но това ни най-малко няма да пречи на напредъка му.

Не можех да нарека всичко това битка със съвестта ми. Веднъж съзрял и възприел схемата, пътят ми бе ясно очертан, а опасностите — очебийни. Онова, което най-много ме учуди, бе, че то сякаш се планираше от само себе си; всяко нещо следваше от предходното и всичко си идваше на мястото. Аз само го наблюдавах как расте и съвсем леко го насочвах.

Онова, което бях сторил и замислил, предприех с пълното съзнание, че ми е чуждо, но необходимо — стреме за качване на висок кон. Но настанях ли се на седлото, стремето нямаше да ми трябва. И да не бях в състояние да спра този процес, поне нямаше да ми се налага да започна друг. Нито исках, нито желях да съм гражданин на тази сива и опасна страна. Нямах нищо общо с надвисналата на седми юли трагедия. Не беше мой процес, но можех да съм подготвен, че да го използвам.

Един от най-старите и най-често доказван като погрешен мит гласи, че мислите на човека са изписани на лицето му и че очите са прозорец към душата. Не е вярно. Личи единствено болестта или поражението и отчаянието, които също са един вид болест. Има, макар и да се срещат рядко, хора, способни да усетят какво става под

повърхността, да доловят промяна или да чуят таен сигнал. Мисля, че и моята Мери почувства промяната, но я изтълкува погрешно, освен това смятам, че и Марджи Йънг-Хънт знае — но тя е вещица и това силно ме притеснява. Струва ми се, че освен че има магически способности, тя е и интелигентна — а това ме притеснява още по-силно.

Сигурен бях, че господин Бейкър ще замине на почивка, най-вероятно в петък следобед през уикенда на Четвърти юли. За да постигне желанния ефект преди датата на изборите, бурята следваше да избухне същия този петък или съботата, а логиката диктуваше, че господин Бейкър би предпочел да го няма, когато шокът врхлети. Това, разбира се, мен не ме засягаше особено. Моето бе по-скоро упражнение по предвидливост, но все пак налагаше да предприема определени ходове още от четвъртък, за всеки случай — да не би да решеше да отпътува още същата вечер. Съботният ми ход бе толкова отработен на практика, че можех да го изпълня и в спящо състояние. Ако изпитвах някакъв страх в това отношение, по-скоро бих го определил като лека сценична треска.

На 27 юни, понеделник, Маруло пристигна скоро след като отворих. Развъртя се, огледа с особен поглед стелажите, касовия апарат, хладилния шкаф, после влезе в задния склад и пак се огледа. Изражението му беше такова, сякаш го вижда за пръв път в живота си.

— Ще пътуваш ли за Четвърти? — рекох.

— Защо ме питаш?

— Защото всички, които могат да си го позволят, заминават нанякъде.

— О! Че къде мога да отида?

— Където ходят и останалите. До планината Катскилс, дори и в Монток на риба. Сега е пълно с пасажии от риба тон.

Само при мисълта как се бори с четиринайсеткилограмова мятанца се риба артритът проряза ръцете му, та ги сви и направи болезнена гримаса.

Насмалко да го попитам кога се кани да ходи в Италия, но ми се стори прекалено. Вместо това се приближих и подхванах десния му лакът.

— Алфио — казах, — ти си луд човек. Защо не потърсиш някой от най-добрите специалисти в Ню Йорк? Сигурно има начин да спрат

тия болки.

— Не вярвам.

— Че какво би загубил? Опитай, хайде.

— На теб какво ти пука?

— Не ми пука. Но вече сума ти години работя тук за едно тъпо макаронаджийско копеле. Помияр да го болеше толкова, пак щеше да ми домъчнее. Идваш, мърдаш си ръцете, после половин час не мога да се оправя.

— Съчувстваш ли ми?

— Ами! Просто ти се подмазвам да ми вдигнеш заплата.

Изглежда ме с поглед на хрътка, със зачервени клепачи, тъмнокафяви ириса и черни зеници, слети в едно. Накани се да каже нещо, после се отказа.

— Добро момче си ти — рече.

— Не разчитай на добротата ми.

— Добро момче! — рече рязко, но сякаш изненадан от собствения си изблик на чувства, излезе от магазина и си замина.

Тъкмо отмервах килограм зелен фасул на госпожа Дейвидсън, когато Маруло се втурна обратно. Застана на входа и ми изкрещя.

— Вземи моя понтиак.

— Какво?

— Замини някъде в неделя и понеделник.

— Не мога да си го позволя.

— Вземи и децата. Обадох се в гаража да ти дадат моя понтиак. С пълен резервоар.

— Чакай малко.

— Ти върви по дяволите. Вземи децата. — Хвърли нещо като топка към мен, която описа крива и падна във фасула. Госпожа Дейвидсън го изглежда как замина като пушилка по улицата. Измъкнах зелената топка от фасула — три сгънати на плътни квадратчета банкноти от по двайсет долара.

— Какво му стана?

— Италианец е — емоционален.

— Сигурно, щом чак пари хвърля!

До края на седмицата не се выясна повече, а аз нямах нищо против. Досега не бе заминавал никъде, без да ме предупреди. Сега все едно минаваше някакъв парад, стоях и го гледах, знаех кой ще е

следващият макет и въпреки това се взирах очаквателно да зърна появата му.

Понтиакът не влизаше в сметките ми. Никога не бе давал колата си никому. Настъпило бе някакво необичайно време. Изглежда, някаква външна сила или план бе поела контрол над събитията и те направо се сбутваха като говеда по рампата към вагона. Знам, че и противоположното може да е вярно. Понякога силата или планът отклоняват и рушат, независимо колко внимателно си предвидил всичко. Сигурно точно затова вярваме, че има добър и лош късмет.

В четвъртък, трийсети юни, се събудих, както обикновено, в черния перлен мрак на утрото, а сега, почти в скута на лятото, това означаваше доста рано. Бюрото и стола очертаваха само тъмни петна, а картините бяха само леко по-светли загатвания. Белите пердета на прозорците сякаш вдишваха и издишваха, тъй като много рядко сутрин няма поне лек повей откъм сушата.

Измъквайки се от съня, имах предимството да съм в два свята — многопластовата твърд на съня и временните състояния на пробудения мозък. Протегнах се хубаво — луксозно гъделичкащо усещане. Сякаш кожата се свива през нощта и човек трябва да я принуди да възвърне дневните си размери, като издуе мускулите си, откъдето идва и приятният сърбеж.

Първо прегледах онези сънища, които бях запомнил, така, както се прелиства вестник да видиш дали има нещо интересно или важно. След което изследвах предстоящия ден за все още неслучилите се събития. Последва едно упражнение, на което ме бе научил най-свестният офицер, на когото съм попадал. Казваше се Чарли Едуардс — майор на неопределена средна възраст, може би повечко, отколкото се полага на един полеви командир, но беше страшно кадърен. Семейството му бе голямо — хубавка жена и четири дечица като аптекарски шишета, та само да му позволеше, сърцето му би се разбило от обич и болка по тях. Та точно това ми каза той. В неговия смъртоносен бизнес не можел да си позволи вниманието му да се изкривява и раздвоява от обич, поради което си беше създал един свой метод. Сутрин, стига да не го вдигнали внезапно по тревога, разтварял ума и сърцето си към семейството. Спомнял си за всеки един от тях по отделно, как изглежда, какво представлява; погалвал всеки един и му казвал колко много го обича. Все едно вземал от някакъв шкаф нещо

ценно, оглеждал го, опипвал го, целувал го и го връщал на мястото му; накрая им казвал нежно едно общо „довиждане“ и затварял вратата на шкафа. За всичко това му трябвал половин час, ако му го дадели, след което през целия ден не му се налагало да си мисли за тях. Така можел да се посвети най-пълноценно, без да се разкъсва от противоречиви мисли и чувства, на работата си — да убива хора. По-добър офицер от него не познавам. Помолих го да ми разреши да използвам метода му и той се съгласи. Когато загина, единствената ми мисъл бе, че е изживял живота си хубаво и пълноценно. Бе получил полагащите му се удоволствия, изживял любовта си, изплатил дълговете си; колко са хората, успели дори да се приближат до подобна цел?

Невинаги прилагам метода на майор Чарли, но в ден като днешния четвъртък, през който вниманието ми следваше да е колкото се може по-неотклонно, се събудих при първия процеп във вратата на деня и посетих семейството си така, както майор Чарли посещаваше неговото.

Посетих ги в хронологичен ред, като първо се поклоних на леля Дебора. Кръстили я били на пророчица Девора, съдия над Израиля^[1], а някъде четох, че по онова време съдиите били и пълководци. Вероятно е оправдала името си. Пралеля ми наистина бе способна да ръководи армии. Строяваше идеално пълчищата мисли. Радостта ми да събирам видимо съвсем безполезни знания ми е наследство от нея. Но колкото и да беше строга, бе заредена и с любопитство и не търпеше хора, които, не притежаваха това качество. Засвидетелствах ѝ уважението си. Вдигнах специален тост в чест на Стария капитан и склоних глава пред баща ми. Поднесох почитания дори на необитаваната дупка в миналото ми, наречено моя майка. Не успях да я видя. Умряла, преди аз да успея да го сторя, оставяйки в миналото само една дупка, където трябваше да се намира тя.

Само едно нещо ме притесни. Образите на леля Дебора, Стария капитан и баща ми отказваха да се изяснят. Очертанията им бяха смътни и неравни, вместо да са контрастни като на снимка. Сигурно и спомените в ума избледняват като старите фотографски плаки — фонът пуска своите пипала и поглъща сниманите. Не можех да ги съхраня вечно.

Следващата трябваше да е Мери, но нарочно я отложих за по-късно.

Привиках образа на Алън. Но не успях да намеря ранното му лице — лицето на радост и вълнение, което ме караше да вярвам, че човекът се поддава на съвършенство. Появи ми се такъв, какъвто бе станал — намусен, самонадеян, негодуващ, дръпнат и таящ болката и озадачеността на възмъжаването — ужасно, мъчително време, когато се чувства длъжен да ухапе всеки, който му попадне, включително и себе си, като куче в капан. Дори в привикания от мен образ не можеше да се отърве от своето мъчително недоволство, така че го отместих настрана, като само му казах: „Знам. Помня колко е гадно и не мога да ти помогна. Никой не може. Мога само да ти кажа, че все един ден ще свърши. Но ти това не можеш да го повярваш. Върви в мир — върви с обичта ми, нищо, че напоследък направо не се понасяме взаимно.“

Елън ми донесе прилив от удоволствие. Хубавелка ще е тя, похубава и от майка си дори, само веднъж личицето ѝ да достигне своята крайна форма; тогава ще придобие и необичайната властност на леля Дебора. Всичките ѝ настроения, жестокости и изблици на нерви са чисто и просто съставките на една бъдеща обична красавица. Убеден съм в това, понеже я видях права на сън, притиснала розовия талисман към гръдта си с вид на напълно реализирала се жена. А самият талисман, както имаше и все още има огромно значение за мен, има значение и за Елън. Най-вероятно именно тя ще пренесе и предаде нататък всичко онова, което е безсмъртно у мен. Приветствайки я, аз я прегръщам, а тя, типично в неин стил, гъделичка ухото ми и се изкикотва. Моята Елън. Моята дъщеря.

Извърнах глава надясно, към спящата с усмивка Мери. Това място си е нейно, та когато ѝ се прииска, да може да подслони глава върху десницата ми, а аз да я галя със свободната си лява ръка.

Преди няколко дни се порязах по палеца с извития нож за банани в магазина и на възглавничката му се оформи твърда като мазол коричка. Затова погладих изкусителната линия от ухото до рамото ѝ с показалеца, но съвсем леко, да не я стресна, макар и достатъчно силно, че да не я загъделичка. Тя, както винаги, въздъхна — събран някъде дълбоко дъх, изпуснат бавно, с удоволствие. Има хора, които мразят да ги будят, но Мери не е от тях. Тя посреща деня с очакването, че ще е хубав. И понеже знам това, старая се да ѝ направя някое малко подаръче, което да оправдае очакванията ѝ. Именно за случаи като

днешния запазвам по нещо, като онова, което сега измъкнах от чантичката в ума ми.

Отвори замрежени от съня очи.

— Нима вече съмва? — попита и погледна към прозореца да види колко напреднал е денят. Точно над бюрото е окачена една картина: дървета, езеро и малка крава, застанала на ръба на езерото. Щом от леглото можех да видя опашката ѝ, значи денят бе започнал.

— Нося ти прекрасни новини, летяща катеричке моя.

— Ти си луд.

— Лъгал ли съм те някога?

— Вероятно.

— Достатъчно будна ли си, че да чуеш прекрасните новини?

— Не още.

— Тогава няма да ти ги съобщя.

Обърна се на лявото си рамо, при което в меката ѝ плът се оформи дълбока бръчка.

— Ти все се шегуваш. И ако си решил да залееш ливадата отпред с цимент...

— Не съм.

— Или ще правиш ферма за щурци...

— Не съм. Ама и ти имаш страшна памет за стари, отхвърлени планове.

— Някаква нова шега ли си намислил?

— Ами, става дума за нещо тъй необичайно и вълшебно, че ще ти се наложи да заздравиш вярата си.

Очите ѝ вече бяха избистрени и будни, а около устните ѝ видях потръпването, предшественик на предстоящия ѝ смях.

— Казвай.

— Познаваш ли някого от ейталиански произход на име Маруло?

— Ужас! Пак се правиш на глупак.

— Точно това ще установиш. Маруло замина някъде за известно време.

— Къде?

— Не ми каза.

— Кога се връща?

— Престани да ме объркваш. И това не ми каза. Но каза нещо друго, а когато се възпротивих, направо ми заповяда да вземем колата

му и да направим едно весело пътешествие по празниците.

— Будалкаш ме.

— Бих ли се шегувал с нещо, което може да те натъжи?

— Но защо?

— Това и аз не мога да ти кажа. Но мога да ти дам дума — от честна скаутска до честна папска, — че тапицирания с норка понтиак с резервоар, пълен с девствен бензин, е на разположение на Ваше височество.

— И къде ще отидем?

— Това, мое прекрасно бубулече, оставям на теб самата да решиш, като за тази цел ти отпускам целия днешен ден, утрешния, та и съботата.

— Нали понеделник е неработен ден. Значи ще имаме цели два дни.

— Абсолютно правилно.

— Но можем ли да си го позволим? Предполагам, че ще трябва да отседнем в мотел или нещо такова.

— Дали можем, или не, няма никакво значение, тъй като ще го направим. Имам една скътана настрана сума.

— Глупчо. Знам ги твоите спестявания. Не мога да си представя, че ти е отстъпил колата си.

— И аз не можех, но е факт.

— Не забравяй, че и на Великден донесе бонбони.

— Сигурно вече изкукуригва от старост.

— Чудя се какво ли иска от нас.

— Такива приказки са недостойни за моята съпруга. Може би просто иска да го обичаме.

— Хиляда неща ще трябва да свърша.

— Знам, че ще се справиш. — Усещах как мозъкът ѝ се заби като булдозер в разните варианти. Явно вече не задържах вниманието ѝ, надали можех да го върна, а това беше добре.

Докато стигнах до втората си чаша кафе по време на закуска, тя вече бе преценила и отхвърлила половината места за удоволствия в източната част на Съединените щати. Горкичката — явно през последните няколко години хич не се е веселила.

— Хлоя — казах ѝ, — знам, че ще ми е трудно да привлека вниманието ти. Но ми предлагат една много важна инвестиция. Ще ми

трябват още от твоите пари. Първите вече вършат добра работа.

— Господин Бейкър в течение ли е?

— Предложението дойде лично от него.

— Изтегли ги тогава. Подпиши чек.

— Не те ли интересува поне за каква сума става въпрос?

— Общо взето.

— Не желаеш ли поне да научиш в какво ще вложи парите?

Стойност, сигурност, графики, предполагаема печалба, финансови подробности и прочие?

— Не бих и разбрала.

— Напротив, съвсем ясно ще ти стане.

— Добре де, да кажем, че не желая да са ми ясни.

— Нищо чудно, че те наричат Лисицата на Уолстрийт. С тоя леден, елмазен ум за бизнес... направо тръпки ме побиват.

— Заминаваме на пътешествие — отвърна. — Заминаваме на двудневно пътешествие.

Как да не я обича човек, по дяволите? Как да не я обожава? „Коя е тази Мери, каква е тя-я-я?“, пропях, събрах празните бутилки за мляко и тръгнах на работа.

Изпитвах нужда да настигна Джои, просто ей така, да усетя настроението му, но изглежда, бях закъснял с някоя секунда или той бе подранил с толкова. Когато свърнах по главната улица, той вече влизаше в кафенето. Последвах го и седнах на столчето до него.

— Ти ми създаде този навик, Джои.

— Здравсти, господин Холи. Кафето доста си го бива.

Поздравих и старата си съученичка:

— Добрутро, Ани.

— Редовен клиент ли ще ми ставаш, Ит?

— Изглежда. Една чаша, черно.

— Черно ще е.

— Черно като очите на отчаян човек.

— Моля?

— Черно.

— Ако в това тук виждаш нещо да се белее, Ит, ще ти наля друго.

— Как вървят нещата, Морфа?

— Както винаги, само че по-зле.

— Искаш ли да се трапим?
— С най-голямо удоволствие, и то точно преди дългия уикенд.
— Не само ти си претоварен, Джои. Хората се запасяват и с продукти.
— Сигурно. Само че и през ум не ми беше минавало.
— Храна за пикник: консервирани зеленчуци, кренвирши и — опазил ни Бог — бонбони от градинска ружа. Тежък ден ли ти се очертава?
— С Четвърти юли в понеделник и при такова хубаво време иска ли питане? Но най-лошото е, че Бог Всемогъщи изпитва нужда да си почива и забавлява навръх планината.
— Господин Бейкър ли?
— Не — Джеймс Г. Блейн^[2].
— Трябва да го видя. На всяка цена.
— Ами, опитай се, пък дано успееш. Подскача като монета в дайре.
— Мога да ти донеса сандвичите на бойния ти пост, Джои.
— Току-виж и дотам е опряло.
— Днес е мой ред да плащам — рекох.
— Окей.
Пресякохме заедно улицата и влязохме в страничната.
— Звучиш ми тъжен, Джои.
— Тъпо ми е. Писна ми от хорските пари. Имам среща със страхотна мацка за уикенда, но толкова ще съм скапан, че няма да ми се оправи настроението. — Напъха обвивката на една дъвка в ключалката, каза „довиждане“ и затвори вратата. Аз я бутнах да се отвори.
— Джои, в крайна сметка да ти нося ли сандвич?
— Благодаря. Няма нужда — провикна се той от мрачната, воняща на подова смазка вътрешност. — Виж, за петък, събота сигурно ще ми потрябва.
— Не затваряте ли на обед?
— Нали ти казах. Банката затваря, но не и Морфи.
— Обади ми се, като огладнееш.
— Благодаря... много благодаря, господин Холи.
Нямах какво да кажа на войските ми по стелажите тази сутрин освен: „Добро утро, господа. Свободно.“

Секунди преди да стане девет, въоръжен с престилката и метлата, бях вече отпред и преминах тротоара.

Господин Бейкър е тъй редовен, че направо го чуваш как тиктака, и съм сигурен, че в гърдите му има часовников механизъм. Осем и петдесет и шест, петдесет и седем — ето го, задава се по „Брястова“; осем и петдесет и осем — пресича; осем и петдесет и девет — вече е пред остъклената врата, където аз го пресрещам с метла в ръката:

— Господин Бейкър, налага се да поговорим.

— Добрутро, Итън. Ще ме изчакаш ли само за минутка? Влизай, влизай.

Последвах го и — точно както го описваше Джои — попаднах на религиозна церемония. Всички застанаха едва ли не „мирно“ в мига, в който голямата стрелка се изправи вертикално и посочи, че е девет. Откъм огромната блиндирана врата на трезора се чу щракане и жужене. След това Джои набра магическите числа и завъртя колелото, което издърпа резетата. Светая светих се отвори бавно и тържествено и господин Бейкър прие почетния караул на строените пари. Самият аз стоях от другата страна на парапета като смирен вярващ, чакащ да получи светото причастие.

Господин Бейкър се извърна:

— Кажи, Итън. С какво мога да съм ти полезен?

— Налага ми се да проведе с вас конфиденциален разговор, а не мога да оставя магазина.

— Не може ли да изчака?

— Боя се, че не.

— Трябва да си назначиш помощник.

— Знам.

— Ще дойда след минутка. Някаква вест от Тейлър?

— Засега не. Но съм пуснал пипала.

— Ще направя всичко възможно да дойда.

— Благодаря, сър. — Убеден бях, че ще намине.

Така и стана, след по-малко от час, при което изчака и последния купувач да излезе.

— Добре. Казвай сега какво има, Итън.

— Господин Бейкър, когато човек отиде на лекар, адвокат или поп, съществува едно правило за тайна. Важи ли то и за банкерите?

— Чувал ли си някога banker да обсъжда положението на свой клиент, Итън? — засмя се той.

— Не съм.

— Ами, опитай някога, да видим докъде ще стигнеш. А освен че такъв обичай наистина съществува, не забравяй, че съм и твой приятел, Итън.

— Знам. Изглежда, нещо нервите ме тресат. Отдавна не ми е излизал късметът.

— Какъв късмет?

— Ще играя с открити карти, господин Бейкър. Маруло го е закъсал.

— В какъв смисъл? — приближи се той плътно към мен.

— Нямам точна представа, сър. Но ми се струва, че става дума за незаконно пребиваване.

— Откъде знаеш?

— Той самият ми го каза... е, не точно с тия думи. Нали го знаете как приказва.

Усетих как умът му захвърча на всички посоки, как взема разни парчета и ги сглобява.

— Давай нататък — рече. — Направо си е готов за депортиране.

— Точно това ме притеснява. Той винаги се е отнасял добре с мен, господин Бейкър. Не бих му навредил по никакъв начин.

— Но и към себе си си длъжник, Итън. Какво ти предлага той?

— Не бих го нарекъл точно предложение. Наложил ми се да го извлека от куп развълнувани приказки. Но останах с впечатлението, че ако се сдобия бързо с пет хиляди в брой, ще мога да стана собственик на магазина.

— Изглежда, се кани да бяга... но ти не си сигурен.

— Нищо конкретно не знам всъщност.

— Така че не съществува възможност да те олепят като таен негов съзаклятник. Нищо конкретно не ти е съобщавал.

— Точно така, сър.

— Тогава как стигна до тази цифра?

— Много лесно, сър. Толкова са всичките ни пари.

— Но може и по-евтино да го купиш?

— Възможно е.

Направи бърз оглед на магазина, да го оцени.

— Ако си прав в предположенията си, ще можеш да преговаряш от силна позиция.

— Не ме бива много по тая част.

— Нали знаеш, че не съм привърженик на сделките под масата. Какво ще кажеш, ако аз поговоря с него?

— Не е в града.

— Кога го очакваш да се завърне?

— Нямам представа, сър. Не забравяйте, че това е просто лично мое впечатление — че може да ми направи предложение и ако имам налични пари, да стигнем до сделка. Нали знаете, че съм му симпатичен.

— Знам.

— Никак няма да ми е приятно, ако реши, че се възползвам от положението му.

— Винаги може да го продаде другиму. И то за повече пари — за десет хиляди, да речем, без проблем.

— Излиза, че храня прекалено големи надежди.

— Виж какво, няма полза от мисленето на дребно. Пък и си длъжен да се грижиш за Номер едно.

— Номер две в случая. Парите са на Мери.

— И тук си прав. Е, и какво по-точно си намислил?

— Ами, мисля си, дали няма да можете да съставите необходимата документация, като оставите непопълнена сумата и датата. Възнамерявам да изтегля парите в петък.

— Защо точно в петък?

— Пак става дума за мое предположение, но той спомена, че всички заминавали за празниците. Затова ми се струва вероятно тъкмо тогава да намине. Нали има сметка при вас?

— Няма, за Бога. Съвсем наскоро я изпразни. Щял да купува акции, рече. Не се впечатлих, тъй като и друг път го е правил и винаги е внасял обратно повече от изтегленото. — Погледна право в очите една румена госпожица Райнголд^[3] върху хладилния шкаф, но не се отзова на веселата ѝ покана. — Даваш ли си сметка, че можеш и да закъсаш с тая работа?

— В какъв смисъл?

— Ами, да кажем, може да го продаде и на половин дузина други хора, да не говорим, че може да е и ипотекиран до козирката. А няма

да има възможност за издирване на нотариалния акт.

— Това, струва ми се, може да се установи от окръжната служба по имотно състояние. Знам, че сте ужасно зает, господин Бейкър, и че злоупотребявам с положението ви на наш семеен приятел. Но пък сте единственият ми приятел, който ги разбира тези неща.

— Ще звънна на Том Уотсън за нотариалния акт. По дяволите, Итън, много неудачен момент си избрал. Намислил съм да замина на кратко пътешествие утре вечер. И ако се окаже, че наистина е мошеник, много лошо може да те прекара. Да те ошушка до дупка.

— Ами тогава вероятно ще се откажа. Но, кълна се пред Бога, господин Бейкър, писна ми да съм продавач в бакалница.

— Не съм казал да се отказваш. Просто отбелязах, че рискът съществува.

— Мери ще е тъй щастлива да имам собствен магазин. Но пък и вие сте много прав. Не мога да рискувам нейните пари. Не смятате ли, че ще е най-добре да потърся федералните власти?

— Тогава обаче ще изгубиш цялото си евентуално предимство.

— Как така?

— Ако го депортират, ще може да разпродаде имотите си чрез някоя агенция, при което за магазина ще вземе много повече, отколкото ти се каниш да му платиш. А и не си сигурен, че се кани да бяга. Как ще им го докажеш, след като и самият ти не знаеш? Не ти е известно дори дали е бил задържан.

— И това е вярно.

— Голата истина е, че всъщност не знаеш нищо за него... нищо със сигурност. Всичко, казано от теб дотук, е само смътно подозрение, нали така?

— Така е.

— В такъв случай по-добре го забрави.

— Няма ли да изглежда нередно... да платя в брой без писмен документ?

— Можеш да напишеш отзад на чека нещо от рода на... „За инвестиция в бакалския бизнес с А. Маруло“, да речем. Така намерението ти ще е обявено писмено.

— Ами ако нищо не излезе от цялата работа?

— Тогава просто връщаш парите по сметката.

— Смятате ли, че си заслужава да поема този риск?

— То на този свят всичко е риск, Итън. Рисковано е и да държиш у себе си толкова много пари.

— Това е моя грижа.

— Жалко, че няма да мога да съм в града.

Думите ми за избора на точен момент отново се потвърдиха. Никой не влезе в магазина, докато разговаряхме, но в този момент пристигнаха половин дузина хора — три жени, един старец и две хлапета. Господин Бейкър се доближи до мен и промълви тихичко:

— Ще приготвя сумата в стодоларови банкноти и ще запиша номерата. Та ако го хванат, да можеш да си ги получиш обратно. — Кимна тържествено на трите дами, рече „Добро утро, Джордж“ на стареца и разроши с пръсти щръкналите коси на хлапетата. Господин Бейкър е много хитър човек.

[1] Съд. 4:4. — Б.пр. ↑

[2] James Gillespie Blaine (1830–1893) — виден американски политик. — Б.пр. ↑

[3] „Miss Rheingold“ — популярна бира в щата Ню Йорк през 1940–1950 г. Всяка година потребителите гласували коя красавица да бъде изобразена на рекламата ѝ — избори, които се следели с не по-малък интерес от тези за американския президент. — Б.пр. ↑

ЧЕТИРИНАДЕСЕТА ГЛАВА

Първи юли. Дели на две годината като път в дълги коси. Бях си го набелязал като някакъв жалон в живота — днес един, утре съвсем друг аз. Направил бях определени ходове, които нямаше никому да направят впечатление. Времето и случайността сякаш ми сътрудничеа умишлено. Не ми се наложи дори да прибягна до добродетелност, че да скрия от себе си онова, което вършех. Никой не ме принуждаваше да следвам избрания от мен курс. Временно бях заменил привичното си поведение и отношение към нещата срещу удобство, достойнство и определена сигурност. Съвсем очевидно щеше да е, че съм го направил в името на семейството си, тъй като знаех много добре, че ще оправдая собственото си достойнство с тяхното удобство и сигурността им. Но целта, която си бях поставил, бе ограничена и бях сигурен, че след това много лесно щях да си възвърна привичното поведение. Напълно сигурен. Войната нали не ме направи убиец, макар известно време да убивах хора? Когато изпращах патрули, съзнавайки напълно, че някои от тях ще загинат, това не предизвикваше у мен някакво пожертвувателно щастие, каквото изпитваха някои други, та така и не открих радост в онова, което вършех, нито оправдание, нито го одобрявах. Основното бе да осъзнавам реално така поставената ограничена цел и веднага след постигането ѝ да прекратя мигновено процеса. На фронта научих, че загиналите са жертви на определен процес, а не на гняв, омраза или жестокост. И ако ме питате, сигурен съм, че в мига, в който и победителят, и победеният — и убиващият, и убиваният — възприемат този факт, между тях настъпва някаква обич.

Написаното от Дани обаче, а и благодарният поглед на Маруло направо ми причиняваха мъчителна болка.

Не лежах буден, както разправят, че правели хората в навечерието на битката. Сънят се появи бързо, мощно, цялостно, а в ранното утро ме освободи с лекота, напълно освежен. За разлика от друг път не останах да се излеждавам в мрака. Нещо ме тласкаше да огледам досегашния си живот. Измъкнах се тихичко от леглото, облякох се в банята и слязох безшумно долу, стъпвайки покрай

стената. Изненадах се обаче, когато се озовах пред шкафа, отключих го и опипом намерих розовата скаличка. Пуснах я в джоба си, после затворих и заключих шкафа. Никога през живота си не я бях изнасял от къщи, но и не знаех, че точно тази сутрин ще направя това. Паметта ми ме преведе през тъмната кухня и задната врата в сивеещия вече двор. Сплели клоните си, брястовете се бяха натели с листа и оформяха истинска черна пещера. Ако понтиакът на Маруло ми беше под ръка в този миг, щях да изляза с него извън Ню Бейтаун до събуждащия се свят на моя пръв спомен. Пръстът ми следваше безкрайната преплетена линия на добилият телесна топлина талисман в джоба ми — талисман ли казах?

Онази Дебора, що ме прашаше на Голгота като дете, бе прецизно настроена машина по отношение на думите. Не търпеше да ѝ се лигавят, нито на мен ми даваше да си играя с тях. Каква власт имаше само тази жена! Ако си е мечтаела за безсмъртие, поне в моя ум бе успяла да го постигне. Когато ме видя веднъж да прокарвам пръст по загадъчната крива, тя каза:

— Итън, туй чудато нещо току-виж се превърнало в твоя талисман.

— Какво е това „талисман“?

— Ако ти го кажа, ще ме слушаш с половин ухо и ще научиш само половината. Потърси го сам в тълковния речник.

Толкова много думи притежавам само защото леля Дебора първо разпалваше любопитството ми, а после ме принуждаваше да го задоволявам със собствени усилия. Естествено, аз отвърнах: „Много ме интересува!“ Но тя знаеше, че ще се промъкна към думичката сам, затова ми я изреди буква по буква, та да я намеря по-лесно. Т-а-л-и-с-м-а-н. Вземаше думите съвсем присърце, мразеше неправилното им използване, както и изобщо непохватното отношение към всяко фино нещо. Сега, толкова години по-късно, страницата е все още пред очите ми, както и моя собствен образ, сбъркал правописа на „талисман“. На арабски представляваше само някаква къдрава линия с луковица на края. Гръцкият обаче знаех как се произнася благодарение на острия език на въпросната старица. „Камък или друг предмет с издълбани по него фигури или знаци, на които се приписват окултните сили на планетарните влияния и вселенните съзвездия, под които е бил изработен. Носен обикновено като амулет да пази от зло или да носи

късмет на притежателя му.“ След което ми се наложи да търся значението на „окултни“, „планетарни“, „вселенни“ и „амулет“. Винаги така ставаше. От една дума гръмваха още няколко, като по шнур с фойерверки.

Когато след време я попитах: „Ти вярваш ли в талисмани?“, тя ми отвърна:

— Какво значение има в какво вярвам?

Поставих я в ръцете ѝ:

— Какъв е смисълът на тази фигура или знак?

— Този талисман е твой, а не мой. И означава онова, което ти искаш да означава. Върни го обратно в шкафа. Някой ден ще му дойде времето да е с теб.

Сега, докато вървах в пещерата под брястовете, тя беше толкова жива, колкото тогава, а това си е истинско безсмъртие. Издълбаната линия минаваше над себе си и под себе си, околоръст и пак отгоре и отдолу — змия без глава и без опашка, без начало и без край. И я бях взел със себе си за пръв път — да ме пази от зло ли? Да ми носи късмет? И на гледането на карти не вярвам, а безсмъртието винаги ми е приличало на хилаво обещание за утешение на неудачниците.

Очертаната със светлина граница на изток отбелязваше юли — юни си беше заминал през нощта. И ако юни е злато, юли е месинг; ако юни е сребро, юли е олово. Юлските листа са тежки, дебели и струпани. Юлската птича песен представлява пръдлив безстрастен припев, понеже гнездата вече са празни и пухкавите пиленца залитат несръчно. Не, юли не е в никакъв случай месец на обещанието, нито на изпълнението. Плодът се налива със сок, но няма нито сладост, нито цвят; царевицата е отпуснат зелен вързоп с млад жълт пискюл. Тиквите все още носят пъпни корони от изсъхнали цветове.

Минах по „Порлок“ — кръстена на дебелия и самодоволен Порлок. Натрупалият се месинг на зората очертаваше розови храсти, натежали от цветове на средна възраст, приличащи на жени, чиито корсети вече не успяват да скрият надуващото се коремче независимо от това, че краката им продължават да са хубави.

И както вървах бавно, осъзнах, че не казвам, но вътрешно усещам сбогуване — но не и „на добър път“. „На добър път“ звучи с някаква приятна нега. „Сбогом“ е кратко и окончателно — дума с

остри зъби, способни да прегризат връвта, свързваща миналото с бъдещето.

Стигнах до старото пристанище. Сбогом на кое? Не знаех. Не се сещах. Май ми се щеше да се отбия до моето си Място, но за всеки паразитиращ от морето бе ясно, че приливът в момента бе в най-горната си точка, така че Мястото щеше да е залято от тъмни води. Снощи видях луната, само на четири дни след новолунието — с вид на удебелена, извита хирургическа игла, все пак достатъчно здрава, за да придърпа прилива в пещерното устие на Мястото.

Нямаше нужда да посещавам бараката на Дани, воден от някаква надежда. Светлината вече ми стигаше, за да забележа изправените треви по пътеката, където обикновено лежаха повалени от стъпките на Дани.

Старото пристанище бе осеяно с летни платноходки — издължени корпуси с платна, увити в пристегнати брезентови калъфи и само тук-таме някой ранобудник бе вече готов, поставил кливера и грота, а изваденото от калъфа главно платно оформяше огромно бяло изпомачкано гнездо върху палубата.

Новото пристанище бе по-оживено. Наети под наем корабчета бяха привързани досами кея и качваха пасажери — обезумелите летни риболовци, които си плащат таксата и заливат палубите с риба, а после цял следобед се питат плахо какво ще правят с всички тези чували, кошове и камари от спари, тетраодони, морски лястовици, та дори и с удължените акулки, на които предстои да бъдат алчно разкъсани, да умрат и да бъдат хвърлени на кръжащите чайки. Чайките се струпват на цели ята и чакат; известно им е, че на летните рибари ще им призлее от цялото изобилие. Че кой би седнал да чисти и остъргва от люспите цял чувал риба? Раздаването даром на риба е по-трудно дори от ловенето ѝ.

Заливът бе вече тих, сякаш бе от нефт, а отгоре му се изливаше месинговата светлина. Цилиндричните и конусовидните буйове^[1] описваха неподвижно двете страни на канала и всеки един имаше свой огледален близник във водата под себе си.

Свърнах покрай пилоната за знамето до паметника на загиналите във войната и намерих името си в списъка на завърналите се живи герои, изписано с вдлъбнати посребрени букви — „Кап. И. А. Холи“, — а под него, с позлатен шрифт — имената на осемнадесетте

нюбейтаунци, които останаха на бойното поле. Имената на повечето от тях ми бяха познати, а навремето познавах и самите мъже — неразличаващи се по нищо от останалите тогава, но днес различни, позлатени. За миг ми се прищя и аз да съм сред тях, по-нисшите чинове; и аз, кап. И. А. Холи, да съм позлатен сред събраните и позлатени накуп мърлячи и симуланци, страхливци и герои. Смелите не само падат убити — дори шансовете им да ги убият са по-високи.

Дебелият Уили пристигна, паркира до паметника и извади от съседната седалка знамето.

— Здравсти, Ит — рече. Закачи го за медните халки и го вдигна бавно до върха на пилона, където то провисна като обесен човек. — Едва успя да се класира — каза леко задъхано Уили. — Добре го огледай. Още само два дена му остават, после започваме да вдигаме новото.

— С петдесетте звезди ли?^[2]

— Точно така. При това е найлоново, жестока работа — хем два пъти по-голямо от това тук, хем поне два пъти по-леко.

— Как върви работата, Уили?

— Не мога да се оплача, ама ми писна. Около славния празник Четвърти юли винаги е лудница. А сега, както се пада в понеделник, ще има още повече катастрофи, сбивания и пияни — пияни от други градове, имам предвид. Искаш ли да те откарам до магазина?

— Не, благодаря. Трябва да мина през пощата, а после мислех да пия някъде едно кафе.

— Добре де. Пак ще те откарам. И кафе бих те почерпил, ама Стоуни се е вкиснал донемайкъде.

— Какво го е прихванало?

— Отде да го знам. Запиля се нанякъде за два-три дни и се върна зъл, та чак увълчен.

— Къде е ходил?

— Нищо не каза, ама се е натопорчил яката. Ще те изчакам да си вземеш пощата.

— Няма смисъл, Уили, ще трябва и да адресирам няколко плика.

— Как кажеш. — Даде на заден ход, после се отдалечи мазно по главната.

В самата поща бе още сумрачно, а подът бе току-що намазан, та имаше табела „ВНИМАНИЕ! ХЛЪЗГАВ ПОД“.

Семейството ни открай време, още откакто открили старата поща, ползваше кутия номер 7. Набрах G 1/2 R и извадих куп планове и обещания, адресирани „До собственика на пощенската кутия“. Нищо друго освен пълнеж за кошчето за боклук. Тръгнах по главната с намерението да пийна едно кафе, но в последния момент реших, че не искам или че не ми се приказва, или... нямам представа защо. Просто не ми се влизаше в кафенето на „Фоурмастър“. Боже мой, как може човек никога да не знае какво иска... ама то и за жените май важи същото?

Премитах тротоара, когато господин Бейкър изтиктака от „Брястова“ и влезе за церемонията с ключалката с часовниковия механизъм. И подреждах апатично пъпешите по стелаж до входа, когато пред банката спря старомодният боядисан в зелено брониран автомобил. Отзад изскочиха двама въоръжени като командоси и понесоха сиви чували с пари към банката. След десетина минути излязоха, качиха се в обшитата с нитове крепост и си заминаха. Предполагам, че са изчакали Морфа да ги преброи, а след това господин Бейкър да провери и да им издаде разписка. Това, да се занимаваш с пари, е голяма врътня. Както казва Морфа, направо може да ти писне от чужди пари. А ако се съдеше по размера и теглото на чувалите, банката явно очакваше солидно теглене на пари преди дългия празник. Ако бях някой обикновен обирджия на банки, точно сега щях да нападам. Да, ама аз не бях обикновен обирджия. Бях се вслушал подробно в мъдрите слова на приятелчето ми Джои. Сигурно е щял да успее, ако е имал желанието. И много се чудех защо не го е направил — просто ей така, колкото да изпита теорията си.

Лошото бе, че сутрешният бизнес се оказа по-оживен, отколкото очаквах. Слънцето започна да пече зло, нямаше почти никакъв вятър — точно оня вид време, което подгонва хората да заминат нанякъде независимо от желанията си. А мен ме чакаше цяла опашка клиенти. Поне в едно бях сигурен: ако ще чудо да стане, пак ще имам нужда от помощник. И ако Алън не успее да се справи, ще го уволня и ще назнача някой друг.

Към единайсет пристигна господин Бейкър и заяви, че бърза. Наложих да помоля неколцината клиенти да ме изчакат и влязох с него в склада.

Пъхна в ръцете ми един голям плик и един по-малък и поради забързаността си нададе нещо като стенографски лай:

— Според Том Уотсън с нотариалния акт няма проблем. Но няма представа дали е заложен срещу някакъв заем. Според него не е. Това тук са документите по прехвърлянето. Нужни са подписи там, където съм отбелязал. Парите са маркирани, а серийните им номера — записани. Ето ти и готов чек за цялата сума. Остава само да го подпишеш. Съжалявам, ама ми се налага да бързам, Итън. Много мразя така да претупвам нещата.

— Наистина ли одобрявате онова, което възнамерявам да направя?

— По дяволите, Итън, след като хвърлих толкова труд...

— Извинявайте, сър. Извинявайте. Знам, че сте прав.

— Положих чека върху кашон консервирано мляко и го подписах с химическия си молив.

Макар и да бързаше, господин Бейкър го огледа внимателно.

— За начало му предложи две хиляди. И вдигай офертата си с по двеста долара. Естествено, знаеш, че по сметката в банката са ти останали само петстотин. Господ да ти е на помощ, ако парите не ти стигнат.

— Ако няма утежнения по магазина, не мога ли да взема заем срещу него?

— Може, стига да си готов лихвите да те погълнат изцяло.

— Не знам как да ви се отблагодаря.

— Не се разнежвай, Итън. И не му давай да ти се оплаква колко е беден. Той направо може да те омагьоса. Всички макаронаджии го могат. Само не забравяй за Номер едно.

— Страшно съм ви благодарен.

— Трябва да вървя — рече. — Да стигна до магистралата преди обедния трафик. — Изхвърча навън, като насмалко не повали на изхода госпожа Уилоу, която междувременно бе опипала всеки пъпеш по два пъти.

Лудницата почти не стихна. Сигурно жегата, която се стелеше по улиците, изнервяше хората, та ги избиваше на кавга. Създаваха впечатление, че се запасяват не за празници, а за някакво катастрофално събитие. И да исках, нямаше да имам време дори на Морфа сандвича да му занеса.

Не само обслужвах клиентите. Трябваше и очите да си отварям. Голяма част от клиентите бяха курортисти, непознати в града, които, ако не ги наблюдаваш, веднага открадват по нещо. Просто не могат да се въздържат. И невинаги вземат нещо, което наистина им трябва. Най-много жертви дават малките опаковки с луксозни стоки — пастета от гъши дроб, хайвера на зърна и консервираните печурки. Тъкмо затова Маруло ме караше да ги държа зад тезгяха, където не се предполага да влизат купувачи. Научи ме, че не било хубаво за бизнеса да заловиш крадец. Това изнервяло останалите, понеже — поне в мислите си, да речем — всички изпитвали чувство за вина. Единственият що-годе приемлив начин било да припишеш загубата другиму. Но щом видех някой да се приближава „нехайно“ към определени лавици, можех да прекъсна намеренията му с думи като: „Тези коктейлни лукчета излизат много на сметка.“ Виждал съм купувачи да подскачат така, сякаш съм разчел мислите им. Най-гадна от всичко обаче ми е подозрителността. Страшно неприятно е да си подозрителен. И ме хваща яд, понеже заради един-единствен човек по този начин обиждаш купища други.

Денят се точеше към някаква тъга и самото време едва пъплеше. След пет пристигна шеф-полицаят Стоуни — дългучест, смръщен и вкиснат. Купи си вечеря полуфабрикат — пържола по селски, моркови и картофено пюре — сготвени и замразени в алуминиева тавичка, нуждаещи се само от претопляне.

— Май слънцето те е понапекло повечко, шефе — рекох.

— Нищо ми няма. Добре съм. — Имаше многострадален вид.

— Искаш ли два от тези?

— Един ми стига. Жената замина на гости. На ченге отпуск не се полага.

— Жалко.

— А може така да е и по-добре. С цялата тая пасмина новодошли така или иначе нямаше да ме оставят да си седя у дома.

— Чух, че си пътувал.

— Кой ти каза?

— Уили.

— Тоя що не си затваря голямата уста?

— Нищо лошо нямаше предвид.

— То и лошо за да сториш, пак акъл трябва. А неговият е толкова малко, че току-виж и от пандиза не го опазил.

— Че на кой му стига акъла за такова нещо? — попитах умишлено и получих по-значителен отговор, отколкото очаквах.

— Какво точно искаш да кажеш, Итън?

— Ами толкова много закони имаме, че човек дори само да диша, пак ще наруши някой.

— Прав си. Стига се дотам, че човек никога не знае.

— Искях да те питам за нещо, шефе... докато чистех, попаднах на някакъв стар револвер, потънал в мръсотия и ръжда. Маруло твърди, че не бил негов, а аз бас държа, че и мой не е. Какво да го правя?

— Ако не възнамеряваш да искаш разрешително, предай го на мен.

— Ще го донеса утре от дома. Пъхнах го в кутия с машинно масло. Как постъпвате с такива неща, Стоуни?

— Ами, проверяваме ги първо дали са крадени, дали се издирват, после ги изхвърляме в океана. — Настроението му, изглежда, полека се оправяше, но все пак бе прекарал дълъг, горещ ден. Не можех да го оставя на мира.

— Помниш ли един случай отпреди две-три години някъде в северната част на щата? Полицаи продавали конфискувано оръжие.

Стоуни ми пусна сладка алигаторска усмивка и отговори със съответната весела невинност:

— Адски тежка седмица изкарах, Ит. Дяволски кошмарна. Та ако си решил да се будалкаш с мен, съветвам те да не го правиш, щото седмицата ми беше направо отвратителна.

— Извинявай, шефе. С какво може да ти е от полза един трезвен гражданин? Да се напие с теб например?

— Ех, що не можех и аз да се напия. Предпочитам да се натаральянкам, отколкото каквото и да било друго.

— Ами че напий се тогава.

— Не знаеш ли? Че откъде ще знаеш? Ако знаех поне за какво ми е и откъде ми е?

— За какво говориш?

— Няма значение, Ит. Забрави го. Всъщност... не го забравяй. Ти нали си приятел на господин Бейкър. Той участва ли в момента в

някакви сделки?

— Чак толкова близък приятел не съм му, шефе.

— Ами Маруло? Къде е сега Маруло?

— Замина за Ню Йорк. Да си направи изследване на артритата.

— Божичко всемогъщи, не знам. Наистина не знам. Що нямаше поне някаква линия, да знам: оттук нататък се скача.

— Говориш несвързано, Стоуни.

— Знам. И без това вече много изприказвах.

— Не съм от най-умните, но ако искаш да си излееш душата...

— Не искам. Никакво такова желание нямам. И няма да им дам да ми припишат изтичане на информация, макар да не ги знам кои са. Забрави всичко, Ит. Просто съм разтревожен.

— През мен не може да изтече информация, Стоуни. За какво те викаха? Да те разпитват пред голямо жури^[3] ли?

— Значи наистина знаеш.

— Малко.

— И каква е крайната цел?

— Напредък.

Стоуни се приближи до мен и челичената му ръка сграбчи бицепса ми тъй яко, че чак ме заболя.

— Итън — рече свирепо, — смяташ ли, че съм добър полицаи?

— Най-добрият си.

— Това ми е и целта. Искам да съм най-добрият. Ти как мислиш, Ит — редно ли е да принудиш някого да изпорти приятелите си, за да опази себе си?

— Не, не смятам, че е редно.

— И аз така гледам на нещата. И не мога да уважавам подобна управа. Онова, което най-много ме плаши, Ит, е, че вече няма да съм толкова добър полицаи, понеже ще престана да се възхищавам от делата си.

— Изловиха ли те, шефе?

— Ами ти много добре го каза, Ит. Законите са толкова много, че и дъх само да поемеш, пак ще нарушиш някой. Но ей, Богу! Става дума за приятелите ми. Нали няма да допуснеш изтичане, Ит?

— Няма, няма. Забрави си готовата вечеря, шефе.

— Да, бе — рече. — Отивам си, събувам се и пускам телевизора да гледам как го правят ония, телевизионните ченгета. Знаеш ли,

понякога човек най-хубаво си почива в празен дом. Довиждане, Ит.

На мен Стоуни ми харесваше. Смятам, че за полицаи беше добър. Интересно къде минава границата?

Вече се готвех да затворя, дърпах навътре щайгите с плодове от пред вратата, когато Джои Морфи пристигна, влачейки нозе.

— Влизай бързо! — прошепнах, затворих двойната врата и пуснах тъмнозелените завеси. — И не говори на висок глас.

— Какво ти става?

— Току-виж някой поискал да си купи нещо.

— О, да, сега те разбирам. Божичко! Ненавиждам дългите празници. Изкарват на показ най-лошите черти на хората. Тръгват бесни и се прибират скапани и разорени.

— Искаш ли нещо студено за пиене, докато завия своята скъпа?

— Нищо напротив. Имаш ли студена бира?

— Само за външна консумация.

— Ще я изнеса. Само пробий кутията.

Направих два триъгълни отвора в тенекията, а той я надигна и я изля в гърлото си.

— А-а! — въздъхна доволно и остави кутията върху тезгяха.

— Заминаваме на пътешествие.

— Горкият човечец. Къде?

— Не знам. Още не сме се сбили по въпроса.

— Нещо става. Имаш ли представа какво е?

— Подскажи ми.

— Не мога. Просто го усещам. Косата по тила ми направо настръхва. А това е безпогрешен признак. Всички действат леко извън синхрон.

— Може пък само да ти се струва.

— Може. Обаче господин Бейкър досега не е ходил на почивка. Този път адски бързаше да се измъкне от града.

— Ти провери ли сметките? — изсмях се.

— Искаш ли да знаеш истината? Проверих ги.

— Майтапиш се.

— Навремето познавах един началник на поща. В малък град. Там при него работеше едно хлапе на име Ралф — русо, очилато, с дребна брадичка и с аденоиди колкото адамова ябълка. Та същия този Ралф го изкараха, че крал марки — ама купища марки, ти казвам, за

към хиляда и осемстотин долара. Нищо не можа да направи. Беше си хлапе.

— Искаш да кажеш, че не ги е вземал той?

— И да не е, все едно, че ги е вземал. Затова съм нащрек. Доколкото зависи от мен, няма да им дам да ме олепят.

— Затова ли досега не си се оженил?

— Ами, като се замисля, ей, Богу, това ще трябва да е една от причините.

Сгънах престилката и я пхнах в чекмеджето под касовия апарат.

— Това, да подозираш хората, отнема много време и усилия, Джои. Толкова свободно време аз лично нямам.

— Щом работиш в банка, си длъжен. Достатъчно е веднъж да загубиш. И някой да пошепне някому за това.

— Да не искаш да кажеш, че и ти ги подозираш?

— Превърнало се е в инстинкт. И при най-малкото отклонение от нормата в главата ми звънва звънец.

— Що за начин на живот. Кажи ми, че не говориш сериозно.

— Май е така. Просто си помислих, че ако си подочул нещо, няма начин да не ми кажеш — в смисъл, при условие че ме засяга, де.

— Според мен бих разказал на всички всичко, което знам. Сигурно точно затова никой нищо не споделя с мен. Към вас ли си тръгнал?

— Не. Намислил съм да похапна отсреща.

Изгасих предното осветление.

— Ще имаш ли нещо против да излезеш през задната уличка? Виж какво, утре сандвичите ти ще ги направя още преди да е нахлула тълпата. Един с шунка, един с кашкавал, с ръжен хляб, маруля *плюс* майонеза, нали? И литър мляко.

— Трябва да постъпиш на работа в някоя банка — рече Джои.

Предполагам, че не се чувстваше по-самотен от останалите единствено защото живееше сам. Разделихме се пред входа на „Фоурмастър“ и за миг ми се прищя да вляза с него. Имах чувството, че у дома ме очаква някаква бъркотия.

Така се и оказа. Мери вече бе планирала маршрута. Близко до Монток Пойнт има едно ранчо за туристи с всичките му там салтанати, които се виждат в така наречените уестърни за възрастни. А е известно с това, че е най-старото говедовъдно ранчо в Америка — основано,

преди още да са открили самия Тексас. Първото му разрешително било издадено от английския крал Чарлз II. Първоначално стадата, предназначени за Ню Йорк, се уговявали в ранчото, а краварите били избирани по жребий, като членове на съдебно жури, за ограничен срок на служба. До наше време, разбира се, са стигнали само сребърни шпори и разни други каубойски джунджурии, но червените говеда и до днес пасат по бърдото. Мери реши, че ще е хубаво да преспим неделя през нощта в една от гостните на ранчото.

Елън настояваше да сме отишли в Ню Йорк, да отседнем в хотел и да прекараме и двата дни на Таймс Скуеър. Алън пък реши, че не му се ходи абсолютно никъде. Това е един от начините му да привлича внимание и да доказва, че все още съществува.

Къщата вреше от емоции: Елън ронеше бавни, тежки, сочни сълзи; Мери — изморена и зачервена от безсилие; Алън седнал нацупен и усамотил се с надутото в ухото транзисторче — някаква тътнеща и виеща песен за любов и изоставеност е глас, граничещ с истерията: „Обеща да си върна, но после реши сърцето ми предано на пода да стъпчеш ти.“

— Почти съм на път да се откажа — обяви Мери.

— Те просто се мъчат да ти помагат.

— Имам чувството, че се чудят как повече да ме дразнят.

— Никога не правим каквото аз искам — подсмърчаше Елън.

Във всекидневната Алън наду звука: „Сърцето ми предано на пода да стъпчеш ти.“

— Хайде да ги заключим в мазето и да заминем само двамката, каротинче мое.

— Честно казано, на този етап това май е единственото ми желание. — Наложил се да повиши глас, за да надвика тътнещия рев на сърцето ми предано.

Без каквото и да било предупреждение ме обзе някакъв страшен гняв. Извърнах се и закрачих решително към всекидневната с намерението да разкъсам сина си на парченца, да хвърля преданото му телце на пода и да го стъпча. Но в мига, в който минавах през вратата, музиката замлъкна. „Прекъсваме предаването, за да ви съобщим извънредна новина. Днес следобед лица от управата на Ню Бейтаун и на окръга Уесекс получиха призовки да се явят пред голямо жури по обвинения, простиращи се от опрощавания на глоби за

пътнотранспортни нарушения до получаването на подкупи и комисиони по договори, възлагани от градската и окръжната управа...”

И започнаха да ги изреждат: кмета на града, съветниците, съдиите, всички до един. Слушах, без да чувам — мрачен, с тежест на сърцето. Сигурно са вършели всичко онова, за което ги обвиняваха, но толкова отдавна са започнали да го вършат, че вече не са виждали в деянията си нищо противозаконно. А дори и невинни да бяха, нямаше начин да ги оправдаят преди местните избори, а и да те оправдаят, обвинението ще го помнят, докато си жив. Обсадени бяха от всички страни. И сигурно са го очаквали. Слушах дали ще споменат и Стоуни, но явно беше се спазарил да свидетелства срещу личен имунитет. Нищо чудно, че се чувстваше тъй наранен и самотен.

Мери стоеше в рамката на вратата и също слушаше.

— Е! — рече. — Отдавна не се е случвало нещо толкова вълнуващо. Смяташ ли, че е вярно, Итън?

— Няма никакво значение. Работата не се заключава в това.

— Интересно какво би казал господин Бейкър?

— Той замина на почивка. Всъщност и на мен ми е интересно да знам какво чувства той.

Алън започна да става неспокоен, тъй като му бяха прекъснали музиката.

Покрай новините, вечерята и миенето на чиниите отложихме проблемите по пътуването дотогава, докато не стана прекалено късно както за вземането на каквито и да било решения, така и за понататъшни сълзи и кавги.

Легнах си и пак целият се разтреперих. Студената, безстрастна свирепост на атаката направо смразяваше топлата лятна нощ.

— Целият си настръхнал, скъпи — отбеляза Мери. — Да не си пипнал някой вирус?

— Не, фантазио моя, просто май чувствам онова, което изживяват и онези хора. А те сигурно се чувстват отвратително.

— Престани, Итън. Не можеш да се нагърбваш с проблемите на всички останали.

— Явно мога, щом го правя.

— Съмнявам се, че от теб изобщо може да излезе бизнесмен. Прекалено чувствителен си, Итън. Но това не е престъпление от твоя страна.

— Аз пък си мислех, че все ще е... някакво всеобщо престъпление.

— Не те разбирам.

— И аз не съм особено наясно, обич моя.

— Ех, защо няма някой, който да остане с тях.

— Повтори, ако обичаш, моя аквилегио!^[4]

— Откога ми се е приискало да заминем някъде само двамата. От цяла вечност не ни се е случвало.

— И при двама ни самотните възрастни женски родственици са кът. Що не можем да си консервираме някоя или да я осолим и сложим за туршия за известно време. Напъни мозъка си, Мери, Мадона моя. И аз изгарям от желание да съм само с теб в някое непознато място. Да се разхождаме нощем по дюните, да плуваме голи на лунна светлина и да се боричкаме в папратово ложе.

— Знам, скъпи, знам. Знам колко тежко ти е открай време. Не си мисли, че не знам.

— Прегърни ме здраво тогава. И дай да измислим нещо.

— Още трепериш. Студено ли ти е?

— Студено и топло, пълно и празно — и уморено.

— Ще се помъча да измисля нещо. Обещавам ти. Обичам ги, разбира се, но...

— Знам, а аз ще мога да си сложа папийонката...

— Дали ще ги задържат в полицейския арест?

— Ех, стига да можеше...

— Онези хора имам предвид.

— А, тях — не. Не се налага. Дори не могат да ги разпитат преди идния вторник, а четвъртък е избран ден. За това е цялата дандания.

— Голям циник си станал, Итън. Преди не беше такъв. Ще трябва да се махнем, ако ще станеш циничен, понеже... онова не беше шега, по начина, по който го каза. Знам кога се шегуваш. Но това го каза най-сериозно.

Обзе ме страх. Бях станал прозрачен. А не биваше.

— О, госпожице Мишчице, ще се омъжиш ли за мен?

А Мери отвърна:

— Охо! Охо!

Внезапният ми страх, че съм станал прозрачен, бе страшно силен. Бях успял да си внуша, че очите не са огледало на душата.

Някои от най-смъртоносните женчета-чудо, които съм срещал, имаха ангелски личица и очички. Има една порода, способна да чете през кожа и кости чак до вътрешността ти, но те са по-редки. Повечето хора изпитват любопитство най-вече към себе си. Навремето едно канадско момиче от шотландски произход ми разправи една история, която ѝ влязла под кожата, а разказът ѝ я вкара и под моята. Когато растяла и имала чувството, че всички очи са вперени в нея, при това не благосклонно, което я карало първо да се изчервява, после да реве, и пак отначало, дядо ѝ от шотландските планини веднъж я скастрил: „Нямаше да се притесняваш от това, какво мислят хората за теб, ако знаеше колко рядко го правят.“ Тези му приказки я излекували, а лично мен ме убедиха, че няма да съм обект на всеобщо внимание, понеже са самата истина. Но Мери, която обикновено обитава къща от цветя, които сама е отгледала, бе дочула някакъв тон, усетила пронизващ вятър. И това представляваше опасност, поне докато не мине утрешния ден.

Ако планът ми се бе появил изневиделица — завършен и смъртоносен, — щях да го отхвърля мигновено като глупост. Хората не постъпват така; но хората играят на тайни игри. Моята започна, след като Джои ми изброи правилата за банков обир. За да преодолее царящата на работното ми място скука, аз се включих в тази игра и всичко постепенно дойде на мястото си — Алън и мишата маска, течащата тоалетна, ръждивият револвер, предстоящите празници, блокираната с хартия от Джои брава на задния вход. Така, само на игра, определих времетраенето на процеса, изиграх го с тренировъчна цел, изпипах го. Та нима онези, които водят престрелки с полицаите, не са били първо момченца, тренирали с тапешници, докато накрая станали толкова добри, че им се наложило да изпробват способностите си?

Така и не усетих кога играта ми престана да е игра. Вероятно когато съм усетил, че ще мога да купя магазина, за което ще ми трябват пари. Първо на първо, много е трудно да зарежеш една безупречна конструкция, без да си я изпитал. А що се отнася до непочтеността, до престъплението — то нямаше да е престъпление спрямо хората, а само срещу парите. Няма да има пострадали. И парите са застраховани. Истински са онези престъпления, които се извършват против хора — против Дани и против Маруло. Щом съм

могъл да сторя онова, което съм сторил, кражбата нищо не представлява. А и всичко това ще е само временно. И няма да се наложи да се повтаря, дори отчасти. В интерес на истината, дори преди да бях разбрал, че не става дума за игра, процедурата, оборудването и графикът ми бяха ошлайфани до границата на идеалното. А момчето с тапешника установи, че държи в ръката си револвер калибър .45.

Случайността, разбира се, не биваше да се подценява, но само дотолкова, доколкото на човек може да му се случи нещо, докато пресича улицата или минава под някое дърво. Струва ми се, че не изпитвах никакъв страх. Отървал се бях от него посредством тренировките, но все още страдах от недостиг на въздух — нещо като сценичната треска на актьор зад кулисите преди премиерата. Пак като на игра бях огледал и съответно елиминирал всяко предвидимо затруднение.

От притеснение, че няма да мога да заспя, съм заспал, и то дълбоко, доколкото знам — и без сънища, та в крайна сметка се успах. Възнамерявах да използвам тъмния подстъп към деня за успокояващото лекарство на размишлението. Вместо това, когато ококорих очи, опашката на кравата до езерото сигурно бе станала видима най-малко преди половин час. Събудих се внезапно, като от взривна вълна. При такова събуждане човек може да получи мускулно увреждане. В конкретния случай разтърсих леглото, та Мери се пробуди и запита:

— Какво има?

— Успал съм се.

— Глупости. Още е рано.

— Не и за мен, аблативна абсолютке^[5]. Днес за мен е чудодееен ден. Цял свят ще отбележи Деня на бакалските стоки. Хич не си прави труда да ставаш.

— Нали ще ти е необходима стабилна закуска?

— Знаеш ли какво ще направя? Ще си купя картонена кутия с кафе от „Фоурмастър“ и ще опоскам стелажите на Маруло все едно съм вълк.

— Наистина ли?

— Почивай си, моя мишчице-мишленце, и мисли как да се отървем от любимите ни деца. Имаме нужда да сме сами. Сериозно ти

казвам.

— Знам. Ще се напъна да измисля нещо.

Облякох се и се изпарих, докато не се бе сетила да ми отпрати съответните за сезона пожелания да се пазя и да не се преуморявам.

Джои вече седеше в кафенето и потупа столчето до своето.

— Няма да мога, Морфа. Закъснях. Ани, би ли ми сипала литър кафе в картонена кутия?

— Ще трябва да са две половинки, Ит.

— Добре. Дори още по-най-добре.

Напълни малките картонени кофички, сложи им по едно капаче и ги постави в плик.

Джои си допи кафето и излезе редом с мен.

— Тая сутрин май ти ще водиш службата, без епископ.

— И на мен така ми изглежда. Какво обаче ще кажеш за оная новина?

— Още не мога да я смея.

— Помниш ли, като ти казах, че нещо ми мирише?

— Точно за това се сетих, като я чух. Страхотно обоняние имаш.

— То си е част от занаята. Е, Бейкър може вече да се прибира.

Ама не знам дали ще посмее.

— Да се върне ли?

— Твоят нос нищо ли не надушва?

Изгледах го безпомощно:

— Нещо явно не долавям, а и не знам дори за какво става дума.

— Божичко, Исусе.

— Искаш да кажеш, че то е пред очите ми ли?

— Точно това имам предвид. Законът за кучешкия зъб все още не е отменен.

— О, Боже! Сигурно не осъзнавам съществуването на някакъв цял свят. През цялото време се мъчех да се сетя дали обичаш едновременно и маруля, и майонеза.

— И двете. — Изхлузи целофанената опаковка от пакета цигари „Кемъл“ и го направи на топче, за да блокира езичето.

— Трябва да бързам — рекох. — Днес правим промоция на един чай. Изпрати капак от опаковка, а ние ще ти изпратим бебе! Имаш ли познати дами?

— И то много, но това е последната награда, която биха си пожелали. И не си прави труда да ми носиш сандвичите. Сам ще намина да си ги взема. Влезе през своята врата, а езичето не щракна. Молах се Джои да не разбере никога, че по-добър учител от него не съм срещал. Не само обясняваше, но и показваше и в крайна сметка, без дори да го съзнава, ми бе подготвил маршрута.

Всички, които разбират от тия работи — специалистите сиреч — твърдят, че парите при пари отиват. А най-простият начин винаги се оказва и най-добрият. Най-силната страна на замисленото от мен бе шокиращата му простота. И въпреки всичко съм убеден, че не бе нищо повече от една подробна мечта до мига, в който Маруло, без никаква вина в случая, направи в собствения си мрак фаталната крачка към пропастта. И заваяната ми мечта се приземи едва тогава, когато ми стана ясно с почти пълна сигурност, че ще да мога да се сдобия с магазина. Добре де, можете да зададете следния добър, но необоснован въпрос: Щом ще се сдобивам с магазина, за какво тогава са ми парите? Но господин Бейкър би ме разбрал, Джои също, пък и самият Маруло. Да имаш магазин без оборотен капитал, е по-лошо дори от това, изобщо да нямаш магазин. Главният път към банкрута поначало е очертан от двете си страни от гробовете на незащитени предприятия. Един от тях беше моят — от едно време. И най-глупавият войник не би хвърлил всичките си сили да пробива фронта, ако няма минохвъргачки, подкрепления или свежи войски, а безброй новопръкнали се бизнеси постъпват точно така. Парите на Мери в белязани банкноти се издуваха над задника ми в задния джоб, но Маруло щеше да вземе колкото можеше повече от тях. После щеше да дойде първо число на месеца. Търговците на едро не отпускат с готовност кредит на неодобрени организации. Следователно щяха да ми трябват още пари, а те ме чакаха зад тиктакащата блиндирана врата. Процесът на сдобиване с тях, пръкнал се като мечта, бе издържал и на най-взискателното вглеждане. Това, че обирът е противозаконно действие, най-малко ме тревожеше. Маруло също не представляваше проблем. Ако не беше лично той жертвата, сигурно сам щеше да измисли същото. Дани ме притесняваше, макар най-чистосърдечно да приемах, че с него така или иначе вече бе свършено. Провалилият се опит на господин Бейкър да стори същото на Дани ми даваше оправдание, което за повечето хора би било предостатъчно. Но Дани продължаваше

да е една пареща болка в червата ми, затова го приех така, както се приема рана, получена в успешен бой. Щеше да ми се наложи да живея с нея, но току-виж след време зараснала или се обградила със забвение по начина, по който хрущялът обвива парчето от снаряд.

Непосредствената цел бяха парите, а самият ход бе съставен и отмерен с часовникарска точност.

Законите на Морфи издържаха на всички проверки; бях ги наизустил, а към тях бях добавил и един от мен. Първи закон: Никакво полицейско досие. Нямах. Втори закон: Никакви ортаци или съзаклятници. Категорично нямах. Трети закон: Никакви мацки. Е, Марджи Йънг-Хънт май беше единствената, която можеше да мине за мацка, но нямах никакви намерения да пия шампанско от обувката ѝ. Четвърти закон: Никакви изхвърляния. Щях да харча съвсем умерено и постепенно да изплатя всичките си дългове към търговците на едро. При това вече си имах готово скривалище. Кутията за шапката ми на рицар тамплиер имаше отвътре картонена околожка, облечена в кадифе, с размера и формата на главата ми. Бях отпрат единия ѝ край и бях намазал ръбовете с универсално лепило, та да мога мигновено да възстановя предишното ѝ състояние.

Против разпознаване — маската на Мики Маус. Никой нямаше да запомни друго. Старият памучен шлифер на Маруло — всички бежови памучни шлифери си приличат — и чифт от онези целофанени ръкавици за еднократна употреба, дето ги продават на рула. Маската бях изрязал преди няколко дни, а остатъка от кутията и корнфлейксите заминаха в тоалетната чиния, където скоро щяха да ги последват маската и ръкавиците. Опушил бях стария посребрен пистолет „Айвър Джонсън“ със сажди, а в тоалетната чакаше кутия машинно масло, в която щях да го пусна, преди да го предам при първа възможност на шефа Стоуни.

Добавил бях и един свой закон: Не се освинвай. Не бъди алчен и не се лакоми по едри банкноти. Ако имаше шест до десет хиляди в десетачки и двайсетачки, щяха да са ми напълно достатъчно, лесни за пренасяне и за укриване. Ролята на разменната чанта щеше да се изпълнява от кутията за торти върху хладилния шкаф, която при следващото си появяване щеше да съдържа една торта. Пробвах да си променя гласа с онова ужасно перце за вентрилоци, но се отказах в

полза на мълчаливите жестове. Всичко бе на място и в пълна готовност.

Почти съжалявах, че го няма господин Бейкър. Щях да попадна единствено на Морфа, Хари Робит и Идит Алън. Всичко бе планирано до частица от секундата. В девет без пет запречвам входа с метлата. Бях го репетирал многократно. Подпъхвам престилката под колана, окачвам топуза на верижката, та казанчето на тоалетната да тече. Всеки новодошъл ще чуе шума на водата и ще си направи съответния извод. Шлифера, маската, кутията за тортата, револвера, ръкавиците. Пресичам уличката точно в девет, бутвам с рамо задната врата, слагам маската, влизам в мига, в който часовниковият механизъм на блиндираната врата спира да бръмчи и Джои я отваря. Правя знак — с пистолета — на тримата да залегнат по очи на пода. Не ми създават никакъв проблем. Както казва Джои, парите са застраховани, а той — не. Вземам парите, слагам ги в кутията за торта, пресичам уличката, пускам ръкавиците и маската в тоалетната, после пускам водата, пускам пистолета в кутията с масло, свалям шлифера. Престилката от колана, парите в кутията за шапка, тортата в кутията за торти, грабвам метлата и започвам да мета тротоара — налице и видим, когато подадат сигнала за тревога. Цялата работа трае минута и четиридесет секунди — засечена, проверена повторно и за не знам кой си път. Но въпреки всичкото планиране и изчисления на времето все още изпитвах известно задъхване, та освен това преметох вътрешността на магазина, преди да отворя двете предни врати. Облякъл си бях вчерашната престилка, да не личат нови гънки.

Ако щете ми повярвайте, но в този миг времето спря, сякаш някой Иисус Навин с колосана яка бе застрелял слънцето по пътя му^[6]. Голямата стрелка на бащиния ми часовник бе запънала пети и отказваше да приеме утрото.

Отдавна не бях говорил на глас на паството си, но тази сутрин се обърнах към тях, вероятно от нерви:

— Приятели мои — рекох, — предстои ви да станете свидетели на една загадка. Знам, че мога да разчитам на мълчанието ви. Но ако някой от вас има някакви морални задръжки по въпроса, нека стане и напусне. — Направих пауза. — Възражения? Няма. Чудесно. Ако някога чуя някоя мида или зелка да обсъжда тази работа с непознат човек, незабавно ще бъде осъдена на смърт чрез трапезна вилица.

Освен това искам да ви изкажа благодарността си. От дълго време сме заедно, смирени работници на лозето, аз точно толкова слуга, колкото и вие. Сега обаче предстои промяна. Оттук насетне аз ще съм вашият господар, но ви обещавам да съм добър, добросърдечен и разбиращ ви господар. Наближава моментът, приятели, завесата се вдига — сбогом. — Но докато вървах към предния вход с метла в ръка, чух собствения си вик: „Дани, Дани! Махни се от червата ми!“ Нещо разтρε се силно тялото ми, та се наложи да се подпра за миг на метлата, преди да отворя двете крила.

Часовникът на баща ми сочеше девет с малката дебела стрелка и минус шест с дългата тънка стрелка. И докато го гледах, усещах в дланта си пулса му.

[1] На излизане от пристанище плавателният канал се маркира отляво с цилиндрични зелени буйове (шамандури) с нечетни номера, а отдясно — с конусовидни червени буйове с четни номера. — Б.пр. ↑

[2] Хавайските острови стават петдесетият щат на САЩ на 21 авг. 1959 г. — Б.пр. ↑

[3] Специален орган, състоящ се от 12–23 съдебни заседатели, които проверяват дали обвинението има достатъчно доказателства за предаване на делото в съда. — Б.пр. ↑

[4] *Aquilegia* (лат.) — кандилка. — Б.пр. ↑

[5] От *Ablativus absolutus* (лат.) — синтактична конструкция в латински, с която се предават обстоятелства. — Б.р. ↑

[6] Ис. Нав. 10:12-13. — Б.пр. ↑

ПЕТНАДЕСЕТА ГЛАВА

Денят толкова се различаваше от останалите, колкото кучетата — от котките, а те като цяло — от хризантемите, цунамитата или скарлатината. Много от щатите — за нашия гарантирам — имат закон за задължителен дъжд по време на дългите уикенди; как иначе да помрачат настроението на населението си, ако не го направят вирвода? Юлското слънце успя да отблъсне и разпръсне ордата перести облачета, но на запад иззад хоризонта надничаха черни буреносни страшилища — могъщи дъждоносци откъм долината на река Хъдзън, въоръжени с мълнии и отсега мърморещи под носа си. Ако смятаха да спазят закона, както се следва, трябваше да изчакат мравуняка от веселящ се народ да излезе максимално по шосетата и плажовете по лятно облекло и в лятно настроение.

Повечето други магазини не отварят преди девет и половина. Именно от Маруло дойде идеята да привлече една шепа клиенти, като ги изпреварвам с половин час. Тая работа не биваше така да остане. Допълнителната печалба бе толкова незначителна, че не си заслужаваше отрицателното отношение, което предизвиквахме сред конкуренцията. Не че на Маруло му пукаше, ако изобщо си имаше представа за тези неща. Той си оставаше чужденец, макаронаджия, престъпник, тиранин, потоизстисквач на беднотията, плюс осем вида копеле. И след като го бях сразил, нямаше нищо по-естествено от това, недостатъците и престъпните му деяния да ми станат ослепително ясни.

Усещах как старата дълга стрелка пълзи по ръба на бащиния часовник и установих, че мета злобно със стегнати мускули, докато изчаквах мига на бързото, гладко действие, в което се състоеше мисията ми. Душех с отворени уста и усещах как стомахът ми притиска белите дробове, както навремето, преди да се вдигнем в атака.

Минувачите бяха дори по-малобройни, отколкото би очаквал човек в съботното утро на уикенда на Четвърти юли. Някакъв непознат — възрастен мъж — бе понесъл въдица и зелена пластмасова кутия с

такъми. Явно се канеше да виси цял ден на градския кей, повесил във водата отпуснато парче сепия. Нямаше и да ме забележи, ако нарочно не бях привлякъл вниманието му.

— Ха да е наслука.

— Никога не ми е вървяло — отвърна.

— Понякога излиза раиран костур.

— Не ми се вярва.

Оптимист до мозъка на костите; но поне бях закачил на кукичката си вниманието му.

След него по тротоара се изтъркаля и Джени Сингъл. Движеше се така, сякаш отдолу на краката си нямаше ходила, а летни кънки и вероятно бе най-неподходящата личност за свидетел в целия Ню Бейтаун. Веднъж пуснала газовата фурна, но забравила да я запали. И добре, че не могла да се сети къде е сложила кибрита, иначе е щяла да излети през покрива.

— Добрутро, госпожице Джени.

— Добро утро, Дани.

— Аз съм Итън.

— О, да, вярно, бе. Решила съм да правя торта.

Напънах се да оставя резка в паметта ѝ:

— От кой вид?

— А, бе, май беше една от ония на „Фани Фармър“, ама етикетът ѝ се отлепил, та вече не знам.

Ето, на такива като нея да разчита човек, когато му потръбва свидетел... А и защо ме нарече „Дани“?

Някакво парче станиол върху плочника отказваше да се поддаде на метлата. Наложил се да се наведе и да го отлепя с нокът. Онези помощник-мишлета от банката наистина си играеха със службата в отсъствието на котарака Бейкър. А ми трябваха точно те. Нямаше и минута преди девет часа, когато се изсипаха вкупом от кафенето и пресякоха улицата на бегот.

— Дай! Дай! Дай! — провикнах се, а те се ухилиха стеснително, докато се бореха с тежките врати на банката.

Сега му е времето. Не бива да мисля за онова, което върша, като за нещо цялостно — просто правя стъпка подир стъпка, всяка една точно така, както съм я отработил в упражненията. Напънах стомаха си надолу, където му е мястото. Така: облягам метлата върху рамката на

вратата, че да се вижда добре. Движенията ми бяха бавни, умишлено спокойни.

С ъгълчето на окото си забелязах, че по улицата се приближава кола, та се забавих, за да я пропусна.

— Господин Холи!

Извъртях се като попаднал в клопка гангстер от киното. До бордюра се прилепи пращен тъмнозелен шевролет, от който слезе — о, Боже мили! — оня федерален агент с вид на студент от престижен университет. Изградената ми от яки скали земя потръпна като отражение върху водна повърхност. Стоях парализиран и го гледах как пресича улицата. Това трая цели няколко века, а всъщност бе нещо съвсем просто. Отдавна планираната ми безупречна конструкция се превърна в прах по същия начин, по който се вцепелява при изваждането му на открит въздух някой заровен преди столетия предмет. Хрумна ми да се втурна към тоалетната и да изиграя докрай сценария. Но нямаше да стане. Нямах властта да отменя закона на Морфи. Мисълта и светлината трябва да се движат с горе-долу еднаква скорост. Човек изживява истински шок, когато му се наложи да отхвърли свой толкова отдавна предначертан план, толкова пъти отиграван, че изпълнението му не е нищо повече от поредното повторение, но бях принуден да го изхвърля, да се отърва от него, да го приключа. Нямах друг избор. А мисълта със скоростта на светлината се обади: Слава Богу, че не се появи една минута по-късно. Тогава щеше да се получи онзи фатален момент, който постоянно споменават в репортажите за разните там престъпления.

И за всичкото това време младият мъж успя да направи четири вдървени крачки през улицата.

Изглежда, нещо му се стори нередно.

— Какво ви е, господин Холи? Имате много болен вид.

— Рядкото щастие — рекох.

— А-а, неудържимо е. Бягайте. Ще ви изчакам.

Втурнах се в тоалетната, затворих вратата и дръпнах верижката, че да се чуе пуснатата вода. Нарочно не светнах лампата. Седнах в мрака. Треперещият ми стомах се вживя в ролята си. Само след секунда наистина ми дойде напън, отпуснах се и пулсиращото в мен напрежение постепенно утихна. Добавих нова алинея към кодекса на Морфи. При неочаквано събитие променяш плана си — моментално.

И друг път ми се е случвало в момент на криза или сериозна опасност да се измъквам и да наблюдавам себе си — движенията и мислите ми — сякаш съм любопитен минувач, но без да се поддавам на емоциите на онова, което гледам. И докато седях в тъмното, видях как онзи сгъна своя идеален план, постави го в кутия, затвори капака ѝ и изтика цялата работа не само извън полезрението си, но и извън съзнанието си. С което искам да кажа, че когато след известно време се изправих в мрака, вдигнах ципа на панталона си, огладих престилката и положих длан върху паянтовата шперплатова врата, вече бях най-обикновен продавач в бакалница, готов да се справи с натоварванията на деня. При това без нищо скрито-покрито. А съвсем реално. Е, притеснявах се малко какво ли може да иска от мен младият мъж, но това си беше обичайният лек долнокачествен страх, който всички изпитваме от ченгетата.

— Извинявайте, че ви забавих — рекох. — Не ми идва наум какво може да съм ял, че да се докарам до това положение.

— Изглежда, има някакъв вирус — каза. — И жена ми го изкара миналата седмица.

— Да, ама моят направо стреля с гаубица. За една бройка да напълня гащите. Та с какво мога да ви бъда полезен?

Видът му бе смутен, извинителен, едва ли не срамежлив.

— Човек какво ли не прави — рече.

Преборих се с импулса да му кажа: „Всякакви ги има“ — и слава Богу, че устисках, понеже следващите му думи бяха:

— Всякакви се срещат, особено в работа като моята.

Минах зад тезгяха и затворих с крак кутията за шапката ми на рицар тамплиер. После се облегнах с лакти отгоре му.

Странна работа. Само преди пет минути се гледах с чужди очи. Налагаше се. И онова, което те видяха, се оказа от значение. Защото, докато пресичаше улицата, този човек приличаше на някаква огромна, мрачна, безнадеждна съдба, на враг, на страшилище. Но веднъж скътал своя план, та дори откъснал го от себе си, човекът ми се явяваше като отделен предмет, без всякаква връзка с мен, за добро или зло. Струва ми се, че бе горе-долу на моята възраст, но оформен от някаква школа, възпитание, а може би и култ — изпито лице, грижовно скъсена щръкнала коса, бяла кенарена риза с копчета на яката и несъмнено избрана от жена му вратовръзка, потупана и изправена от пръстите ѝ,

преди да го изпроводи. Тъмносив костюм, нокти — обект на домашни, но все пак старателни, грижи, широка брачна халка на лявата ръка и миниатюрна лентичка върху бутониерата, подсказваща наличието на орден; който не желае да носи на показ. Устата и тъмносините очи бяха обучени на твърдост, каквато, неизвестно защо, в момента им липсваше. По някакъв начин у него се бе появила пробойна. Не беше вече онзи човек, изстрелвал кратки, резки въпроси, подредени стройно един върху друг като струговани късчета стомана.

— Вече бяхте тук — казах. — Какво точно работите?

— Министерство на правосъдието.

— Значи сте в бизнеса на правораздаването?

— Е, надявам се поне да е така — засмя се той. Но не съм дошъл по някакъв официален въпрос... Дори не съм сигурен, че няма да получа мъмрене от отдела. Но пък днес ми е почивен ден.

— С какво мога да съм ви полезен?

— А, бе, малко сложничко е. Не знам откъде точно да подхвана. Няма описан друг подобен случай, Холи. От дванайсет години съм на тая служба, но досега не съм чувал за такова нещо.

— Ами, ако ми кажете за какво става дума, може би ще успея да съм от помощ.

— Трудно ми е да започна — усмихна се. — Три часа шофирах от Ню Йорк дотук и пак толкова ще ми трябват да се прибера в празничното движение.

— Сериозна работа.

— Така е.

— Ако не се лъжа, името ви беше Уолдър.

— Точно така. Ричард Уолдър.

— Всеки момент ще ме налетят клиентите, господин Уолдър. Дори се чудя защо още ги няма. Най-вече за кренвирши и подправки. Така че не е лошо да побързате. Да не съм оплел конците нещо?

— В моята работа всякакви се срещат. И закоравели, и лъжци, и мошеници, и глупаци, и умници. И в повечето случаи така им се напмпваш, че ти държи влага през цялото разследване. Разбирате ли ме?

— Боя се, че не. Вижте какво, Уолдър. Направо си кажете какво ви мъчи? Не съм толкова прост, колкото изглеждам. Вече говорих с господин Бейкър от банката. Захванал сте се с моя шеф, Маруло.

— И ми е в ръцете — промълви.

— За какво?

— Незаконно пребиваване. Не съм го установил аз. Хвърлиха ми досието и ми наредиха да се заема със случая. Нито ще го съдя, нито ще го осъждам.

— А ще го депортират ли?

— Да.

— Той не може ли да обжалва? Не мога ли аз да му помогна?

— Не. Той не го иска. Признава се за виновен. Исква да си върви.

— Хайде стига, бе!

Навлязоха седем-осем клиента.

— Нали ви предупредих — подвигнах му, после се заех да им помагам да избират нещата, които им трябват, или поне си мислеха, че им трябват. Слава Богу, бях поръчал цяла планина от кренвирши и кръгли хлебчета за хамбургери.

— Киселата туршия по колко е? — провикна се Уолдър.

— Пише на етикета.

— Тридесет и девет цента, госпожа — каза той. И се захвана на работа: мереше, опаковаше, събираше. Протегна се дори през мен да маркира покупка на касата. След като се отмести, взех от купчината една хартиена кесия, отворих чекмеджето и използвайки кесията като кухненска ръкавица, взех стария револвер, отнесох го в тоалетната и го пуснах в очакващата го тенекия с машинно масло.

— Тая работа ви идва отръки — рекох, като се върнах.

— Навремето след училище работех в един супермаркет на „Гранд Юниън“.

— Личи си.

— Нямате ли си помощник?

— Намислил съм да обуча сина ми.

Клиентите винаги пристигат на ята, никога поединично на равни интервали. В пролуката продавачът се подготвя за следващия наплив. Има и друго нещо: когато двама мъже правят нещо заедно, започват да си приличат, а различията им престават да са толкова резки. Дори в армията са установили, че черен вече не се бие с бял, щом имат пред себе си общ враг. Подкожният ми страх от ченгета изчезна, след като Уолдър премери половинка домати и направи сметката върху една книжна кесия.

Първото ни ято отлетя.

— Бързо казвайте какво точно ви интересува — рекох.

— Обещах на Маруло да дойда от негово име. Искане да ви даде магазина.

— Глупости на търкалета. Пардон, мадам. Говоря на моя приятел тук.

— О, да, разбира се. Та, значи, ние с трите деца правим петима... Колко сарфалади ще ни стигнат?

— По пет на дете, три за съпруга ви, две за вас. Общо двадесет.

— Сигурен ли сте, че ще изядат по пет?

— Те поне така смятат. Нали на пикник ще ходите? — Х-хъ.

— Тогава вземете още пет за резерва, ако някои паднат в жарта.

— Къде държите химикалите за отпушване на мивки?

— Отсреща, до почистващите течности и амоняка.

Диалогът ни се получи накъсан, както можеше и да се очаква. Иначе, изчистен от разменените с клиентите приказки, би изглеждал така:

— Бих казал, че съм в състояние на шок. Върша си най-съзнателно работата, но в повечето случаи в нея са замесени престъпници. А свикнеш ли веднъж да се занимаваш с мошеници и лъжци, един почтен човек направо може да те изкара от релсите.

— В какъв смисъл „почтен“? Моят шеф никога нищо не е дал даром. Стиснат е до безкрай.

— Знам. И всичко се дължи на нас. Разказа ми цялата си история и му вярвам. Преди да дойде, научил думите, изписани в основата на Статуята на свободата. Наизустил диалектен вариант на Декларацията на независимостта. Думите в Закона за правата на човека били огнени. Но взели, че не го пуснали. Той все пак успял да влезе. Помогнал му добър човечец — взел му всичко, което имал, и го пуснал да доджапа до брега. Доста време му трябвало да проумее американския начин на живот, но все пак се научил... и то добре се научил. „Без пари нищо не става! Грижи се за Номер едно!“ Та той се е научил. Никак не е глупав. И добре се е грижил за Номер едно.

Всичко това бе накъсано от клиенти, така че не доведе до някаква драматична кулминация, а си остана поредица от кратки изречения.

— И точно затова не го заболяло, че някой го предал.

— Предал ли?

— Че колко му е? Едно обаждане по телефона.

— И кой е този човек?

— Откъде мога да знам. Министерството ни е една машина. Нагласяваш копчетата и то започва да изпълнява всички процедури като някаква автоматична пералня.

— Той защо не е направил опит да се изплъзне?

— Защото е уморен, каталясал е до мозъка на костите си. А и му е писнало. Имал някакви скътани пари. Иска да се връща в Сицилия.

— Това с магазина обаче все още не мога да го проумея.

— В това отношение не е по-различен от мен. С мошениците знам как да се оправям. Това ми е работата. Обаче почитеният човек направо ме пошашавява, гръмва ме. Така станало и с него. Появил се човек, който не се мъчел да го измами, да го окраде, не се оплаквал, не му просел. Опитал се да научи глупака как да оцелее в страната на необятните възможности, но оня отказал да се учи. Сума ти време изпитвал страх от теб. Мъчел се да проумее какъв е номерът ти в живота, докато най-сетне схванал, че твоят номер е да си честен.

— Ами ако е сгрешил?

— Той самият не смята така. И иска да те превърне в нещо като паметник на онова, в което навремето е вярвал. Документите по прехвърлянето са в колата ми. От теб се иска само да ги внесеш.

— Нищо не разбирам.

— Аз самият не съм съвсем наясно. Знаеш го как говори, все едно пуканки се пекат. Мъча се да превода обясненията му. Според него човек е устроен по определен начин, с определена посока. И ако промени това, нещо гръмва, счупва се зъбчатка, човекът се разболява. Получава се нещо като... ами, да го наречем, полицейски съд в стил „направи си сам“. Всяко нарушение се заплаща. Та чрез теб той внася нещо като депозит, така да се каже, за да не угасне светлината.

— За какво ви беше да идвате чак дотук?

— И аз не съм сигурен. Вероятно... затова... да не угасне светлината.

— О, Божичко!

Магазинът се замъгли от умоляващи дечица и влажни жени. Поне до обяд надали щеше да се появи друг свободен момент.

Уолдър отиде до колата, върна се и разби една вълна трескави жени курортистки, за да се добере до тезгяха. Остави отгоре му един от онези твърди пликове акордеон, омотан с лепенка.

— Трябва да тръгвам. В това движение не ми мърдат четири часа. Жената ще побеснее. Казваше, че съм можел да изчакам. То обаче не чака.

— Господине, от десет минути чакам да ме обслужите.

— Само за секунда, госпожа.

— Попитам го какво да ти предам, а той рече: „Кажми му довиждане.“ Ти имаш ли какво да му кажеш?

— Кажми му довиждане.

Вълната зле прикрити коремн отновоме заля, за което можеше единствено да съм благодарен. Пуснах плика в чекмеджетом под касовия апарат, а заедно с него — и неутешимостта.

ШЕСТНАДЕСЕТА ГЛАВА

Денят мина бързо, макар да ми се стори безкраен. Часът за затваряне нямаше нищо общо с този, в който бях отворил — той беше толкова отдавна, че едва си го спомнях. Тъкмо се канех да затворя предния вход, когато влезе Джои, а аз, без да го питам, пробих една кутия с бира и му я подадох, после пробих втора за себе си — нещо, което никога досега не бях правил. Опитах се да му разкажа за Маруло и за магазина, но установих, че ми е невъзможно — дори онази история, която бях възприел в замяна срещу истината.

— Уморен ми изглеждаш — рече.

— Май си е така. Виж как ошушкаха тия стелажи. Купувах като невидели — неща, от които изобщо нямат нужда. Изсипах чекмеджето на касата в сивата брезентова торба, добавих и донесените от господин Бейкър пари, най-отгоре сложих плика акордеон и завързах торбата с парче канап.

— Не бива да оставяш такива работи в магазина.

— В никакъв случай. Имам си скришно място. Искаш ли още една бира?

— Давай.

— И аз.

— Ти си страхотен за публика — каза. — Започвам сам да вярвам на приказките си.

— Като кои например?

— За тройните ми инстинкти, да речем. Тая сутрин ми се яви един от тях. Още със събуждането. Сигурно бях сънувал нещо, ама съвсем като истинско — с настръхнали косми по врата и прочие. И дори не си помислих, че някой може да обере банката днес. Направо го знаех. Така, както си лежах в леглото, го знаех със сигурност. Под крачните бутони за аларма подлагаме едни дървени клинчета, да не ги включваме погрешка. И първото, което направих сутринта, бе да ги извадя. Толкова сигурен бях, че направо се бях спекъл. Как би го обяснил, питам те?

— Може би някой наистина е възнамерявал да го направи, а ти си разчел мислите му, при което той се е отказал.

— При такива тълкувания човек да му е драго да сбърка — даваш му съвсем почетен излаз.

— Ти самият как си го обясняваш?

— Един Господ знае. Толкова от отдавна се правя пред теб на господин Всезнайко, че явно съм започнал сам да си вярвам. Днешната история обаче направо ме потресе.

— Знаеш ли, Морфа, толкова съм уморен, че дори нямам сили да измета.

— Не оставяй тия мангизи тук за през нощта. Занеси ги у вас.

— Окей, щом настояваш.

— Все още имам усещането, че ще стане нещо кофти.

Отворих кожената кутия, сложих в нея шапката с перото и торбата с парите и стегнах каишките ѝ. Докато ме наблюдаваше, Джои каза:

— Ще взема да отида в Ню Йорк, ще си взема стая в хотел и в продължение на две денонощия ще лежа бос и ще наблюдавам водопада на отсрещната страна на Таймс Скуеър.

— С мацката ли?

— Отложих я за друг път. Ще си поръчам от румсървиса и бутилка уиски, и мадама. И двете няма да очакват от мен да разговарям с тях.

— За нас нали ти казах? Май ще предприемем кратко пътешествие.

— Радвам се. Имаш нужда от подобно нещо. Готов ли си да си ходим?

— Имам да свърша още една-две дреболии. Ти върви, Джои. Събуй си патъците.

Първо трябва да се обадя на Мери и да ѝ съобщя, че ще позакъснея.

— Добре, но бързай, бързай, бързай. Новини, новини, новини.

— Не можеш ли да ми ги кажеш по телефона, любов моя?

— Не. Искам да видя изражението на лицето ти.

Провесих маската на Мики Маус за ластика ѝ така, че да закрива прозорчето на касовия апарат, където се показват цифрите. После си облякох палтото, сложих си шапката, изгасих осветлението и седнах с

провесени крака върху тезгяха. От едната страна ме ръгаше гол черен клон от банани, а отляво касата ме подпираше по рамото като библиотечна подпорка. Не бях спуснал завесите, та лятната светлина се процеждаше през квадратчетата на решетката и около мен бе пълна тишина — тишина, наподобяваща шума на прибой — а аз точно от това се нуждаех. Опипах и набарах в левия си джоб буцата, която касата притискаше в бедрото ми. Талисманът. Взех го в двете си длани и се втренчих в него. Вчера бях решил, че ще ми е нужен. Забравил ли бях да го върна на мястото му, или го бях задържал съвсем не случайно? Откъде да знам?

И както винаги, докато пръстът ми следваше сложната му крива, той упражни властта си върху мен. На обяд ми напомняше на розов цвят, но вечер придобиваше по-тъмен тон, лилаво зачервяване, сякаш са му инжектирали кръв.

На мен обаче не ми бе нужно да мисля, а да преподредя нещата, да променя схемата, понеже се чувствах като в градина, от която през нощта някой е отнесъл къщата. Задължително трябваше да скова някакъв заслон, който да ме пази, докато построях нова. Бях се отдал изцяло на заетостта си, та новите неща да могат да ми се явят бавно, а аз да ги отбелязвам едно по едно с пристигането им. Направените от гладната орда пробиви в отбраната се виждаха навред по атакуваните в продължение на целия ден стелажи, придобили вид на натрошени зъби или на укрепен град след артилерийски обстрел.

— Да се помолим за падналите ни другари — казах. — За тънката червена линия от кечуп, за храбрите туршии и подправки, чак до най-нисшите каперси в оцет. Ние не можем да посветим... не можем да осветим... — не, не става това. По-скоро ние, живите...^[1] — и това не подхожда. Алфио, желая ти всичко най-добро и отървяване от болката. Ти, разбира се, не си прав, но неправотата ти ти действа като мехлем. Ти принесе жертва заради това, че теб самия са те пожертвали.

Светлината в магазина примигваше от минувачите по улицата. Разрових се из останките от деня да намеря думите на Уолдър и изражението, с които ги произнесе: „Полицейски съд в стил «направи си сам». Всяко нарушение се заплаща. Та чрез теб той внася нещо като депозит, така да се каже, за да не угасне светлината.“ Точно така го рече човекът. Уолдър в своя безопасен свят на мошеници, разтърсен от единствен блестящ лъч почтеност.

Та да не угасне светлината. Дали точно така се е изразил Алфио? Съмнявам се, че Уолдър можеше да го потвърди, но пък бе сигурен, че точно това Маруло е имал предвид.

Проследих с пръст змията по талисмана до самото ѝ начало, което се явяваше краят ѝ. Тя, тази светлина, комай беше много стара — преди три хилядолетия родът Марулий си проправил път през вълчите леговища до пещерата Луперкал в подножието на хълма Палатин, където направили жертвоприношение към ликейския Пан — пазителя на стадата от вълците^[2]. Тази светлина и до ден-днешен не бе угаснала. Маруло — макаронаджията, 'талианецът, косматкото, сега правеше приношение пред същото божество по същата причина. Представих си го отново как надига глава над дебелия си врат и болящите го рамене, видях благородната глава, пламтящите очи — и светлината. И се запитах какво ли ще трябва аз да запламя и кога ще дойде моят ред. Щеше ли да се сметне за приемливо това, да занеса своя талисман до старото пристанище и да го хвърля в морето?

Не спуснах завесите. По време на по-дългите празници ги оставяхме вдигнати, та полицаите да могат да наглеждат магазина. Складът бе тъмен. Заклучих задния вход и бях на половин път през улицата, когато се сетих за кутията за шапки зад тезгяха. Не се върнах. Противното неминуемо би породило въпроси. В съботната вечер вятърът се надигаше с вой и злоба откъм югоизтока, както трябваше и да бъде, ако искаше курортистите да прогизнат от дъжд. Мина ми през ума, че във вторник ще трябва да почерпя с мляко оня сив котарак и да го поканя да ми гостува в собствения ми магазин.

[1] Откъслечни фрази от прочутата реч, произнесена от президента на САЩ Ейбрахам Линкълн на 19.XI.1863 г. по случай освещаването на Националното войнишко гробище в Гетисбърг, Пенсилвания, по време на Американската гражданска война. — Б.пр. ↑

[2] Всъщност Пан е бог на горите, а пазителят на стадата е Аполон (наричан и Ликейски — вълчи). Според легендата вълчицата отгледала братята Ромул и Рем в пещерата Луперкал, а впоследствие, след смъртта на Рем, Ромул основал град Рим (Roma) върху хълма Палатин (от чието име произлиза „палат“). — Б.пр. ↑

СЕДЕМНАДЕСЕТА ГЛАВА

Не съм много сигурен какво представляват вътрешно другите хора — как могат да са същевременно хем различни, хем еднакви. Мога само да предполагам. Но знам доколко съм способен да се гърча и гъжвя, само и само да избегна някоя болезнена истина, а когато не ми остане никакъв друг избор, да я отлагам с надеждата, че ще изчезне от само себе си. Дали и другите казват педантично: „Ще мисля по въпроса утре, когато ще съм си отпочинал“, след което разчитат на някакво желано бъдеще или редактирано минало така, както едно дете си играе с насието срещу неизбежността на момента на лягането?

Провлечените ми стъпки към дома минаваха през минното поле на истината. Бъдещето бе засято с плодородни семена на раздора. В миналото се е смятало за съвсем естествено да търсиш убежище в тихо пристанище. Но точно на този ми курс лежеше леля ми Дебора — страхотен флангов залп с ято лъжи, с очи, приличащи на пламнали въпросителни.

Застоях се, доколкото позволяваше благоприличието, да разглеждам еластичните верижки за часовници и рамките за очила. Влажната ветровита вечер пораждаше гръмотевична буря.

През миналия век е имало сума ти острови на любопитството и знанията от рода на леля ми Дебора. И вероятно това откъсване от света на себеподобните е тласнало мнозина към книгите; а ако не е то, сигурно е било безкрайното очакване да се завърнат корабите — понякога по цели три години, понякога вечно — което ги с тласкало към книги от рода на онези, запълнили тавана ни. Тя бе най-великата от всички прабаби — сибилата^[1] и гадателка, събрани в едно — говореше ми с вълшебни, но изпълнени със здрав разум думи, които запазваха вълшебството си, но не и благоразумието си, когато успееш да ги доловя.

— *Me beswac fah wyrm thurh faegir word* — произнасяше тя, а тонът ѝ вещаеше гибел. И — *Se oleo gif heo blades onbiright abit aerest hire ladteow*^[2]. Думи-чудо трябва да са били, та още да ги помня.

Кметът на Ню Бейтаун премина със странична рачешка стъпка покрай мен, с приведена глава, и ми пожела добър вечер само след като аз пръв го поздравих.

Усетих дома си — старата къща на рода Холи — веднага след като пресякох последната пряка по пътя си. Снощи се бе сгушил в една прокобна мрежа, но в днешната опасана от гръмотевици вечер излъчваше вълнение. Подобно на опала и една къща възприема цветовете на заобикалящия я ден. Гротескната Мери бе чула стъпките ми по тротоара и се изниза като пламък през мрежестата врата.

— Никога няма да познаеш! — каза, а ръцете ѝ бяха протегнати напред, с обърнати една срещу друга длани, сякаш носеше пакет.

И понеже думите бяха в ума ми, аз ѝ отговорих:

— *Seo leo gif heo blades onbiright abit aereost hire ladteow.*

— Позна, но не съвсем.

— Някой таен обожател ни е подарил динозавър.

— Пак грешен отговор, но не по-малко прекрасен. Няма да ти кажа, докато не се изкъпеш, тъй като трябва да си чист, когато го чуеш.

— Онова, което чувам, е любовната песен на бабуин със син задник. — И бях прав — точно това гърмеше от всекидневната, където Алън умоляваше душата си с бунтовна слуга: „И когато реших, че за теб съм готов, всички гракнаха, че съм се подлъгал. Твоят поглед див разгаря плам нов, а всички твърдят, че съм се подлъгал.“

— Дали да не го изгоря на кладата, райска моя жено.

— Бас държа, че няма да го направиш. Особено след като ти споделя новината.

— Не мога ли да я науча некъпан?

— Не.

Минах през всекидневната. Синът ми отвърна на поздрава ми с одухотворения израз на сдъвкана дъвка.

— Дано е пленено сърцето ти влюблено.

— Ъ?

— Ъ, сър! Защото дочух, че някой го взел и го размазал по пода.

— Номер едно — каза. — На първо място в националните класации. Един милион плочи, продадени само за две седмици.

— Прекрасно! И бъдещето ясно ти взел си в ръце. — Докато се качвах по стълбите, се включих към повторението на припева: —

„Твоят поглед див разгаря плам нов, а всички твърдят, че съм се подлъгал“.

По петите ми вървеше Елън с книга в ръка, с пръст, пъхнат между страниците. Нейният метод ми е ясен. Задава ми някакъв въпрос, който според нея може да ме заинтригува, като междувременно изплюва онова, което Мери се е канела да ми съобщи. Изпитва своего рода триумф, ако ми го каже първа. Не бих я нарекъл издайничка, макар да си е точно такава.

— Заключение съм се.

— Ама, татко...

— Казах, че съм заключен, госпожо Парников ревен, и наистина не ща да слушам. — Тръшнах вратата и се провикнах: — Моята баня е моята крепост. — И я чух да се смее. Когато чуя дете да се смее на шегите ми, ставам още по-подозрителен. Трих лицето си до зачервяване, после мих зъбите си, докато ми потече кръв от венците. Избръснах се, облякох си нова риза и в знак на бунт си вързах папийонката, която дъщеря ми ненавижда.

Моята Мери направо пръхаше от нетърпение, когато най-сетне застанах пред нея.

— Няма да повярваш!

— *Seo leo gif heo blades onbiright*. Казвай.

— Никога не съм имала по-добра приятелка от Марджи.

— Цитирам: „Изобретателят на часовника с кукувичка е мъртъв. Стара вест, но приятна!“

— Няма да познаеш: ще се грижи за децата, та да заминем сами на пътешествието.

— Това някакъв номер ли е?

— Не съм я молила. Сама го предложи.

— Жива ще я изядат.

— Направо са луднали по нея. Ще ги качи на влака в неделя и ще ги заведе в Ню Йорк. Ще отседнат в апартамента на нейна приятелка, а в понеделник ще присъстват на вдигането на новото знаме с петдесетте звезди пред Рокфелер Сентър, на парада и на всичко останало.

— Не мога да го повярвам.

— Нали е страхотна идея?

— Най-страхотната на света. А ние ще забегнем в хълмовете на Монток, госпожице Мишчице, нали?

— Вече се обадох и резервирах стая.

— Получих делириум. Ще се пръсна. Усещам как се надувам.

Бях се накарал да ѝ съобща за магазина, но от много новини накуп човек хваща запек. Ще изчакам и ще ѝ го кажа, когато стигнем до баирите.

В кухнята се вмъкна Елън.

— Татко, онова розовото нещо е изчезнало от шкафа.

— В мен е. Тук, в джоба ми. Вземи го и го сложи на мястото му.

— Нали си ни казал никога да не го махаме оттам.

— И пак го повтарям, под страх от смъртно наказание.

Тя го сграбчи с някаква алчност и го понесе върху двете си длани към всекидневната.

Мери ме изследваше с необичаен, мрачен поглед.

— Защо си го взел, Елън?

— За късмет, любов моя. И се оказа, че действа.

[1] Сибила — древногръцка пророчица, жрица на Аполон. — Б.пр. ↑

[2] Героят на Стайнбек цитира с малка грешка откъси от англосаксонска поема за Адам и Ева: *Mè naedre beswác, fáh wurm þurh faegir word* — Змията ме подмами с думи благи (сравни със „Змията ме прелъсти, и аз ядох“ (Бит. 3:13); *Seó leó gif heó blódes onbirigþ ábít áerest hire làdteów* — Вкуси ли кръв лъвицата, първо разкъсва господаря си. — Б.пр. ↑

ОСЕМНАДЕСЕТА ГЛАВА

Както следваше да се очаква, в неделя, на трети юли, валя — едри капки, по-мокри от обичайните. Пробивахме си упорито път сред мокрите насечени червеи на пътното движение, чувствахме се хем леко величествени, хем безпомощни и изгубени, като израснали в клетка птичета, изведнъж пуснати на свобода и изживяващи ужас, когато свободата им се озъбва насреща. Мери седеше с изправен гръбнак и ухаеше на току-що изгладен лен.

— Щастлива ли си? Весело ли ти е?

— Все се ослушвам за децата.

— Знам. Леля Дебора му викаше „щастливата самота“. Полети, птичке моя! Тези платки на раменете ти са крила, глупачке.

Тя се засмя и се гушна в мен.

— Хубаво ми е, но пак се ослушвам за децата. Какво ли правят в момента?

— Всичко друго, което може да ти мине наум, освен да се чудят какво ли правим ние.

— Комай си прав. Това надали ги интересува.

— Дай и ние да правим като тях, а? Щом видях лодката ти да пори водите наблизко, о, нилска змеице, усетих, че денят е наш. Довечера Октавиан ще проси за коматче хляб от някой гръцки овчар.

— Щурчо. Алън никога не гледа къде върви. Току-виж тръгнал да пресича на червено.

— Като нищо. А и бедната Елън с тоя неин сакат крак. Слава Богу, че поне сърцето ѝ е добро и е хубавичка. Дано някой ден някой се влюби в нея и ѝ ампутира краката.

— Ох, защо не ме оставиш да ги мисля от време на време. По-добре ще ми е.

— Не съм чувал по-убедителни думи. Да прегледаме ли заедно кошмарните вероятности?

— Много добре знаеш какво искам да кажа.

— Знам. Но то ни е в кръвта единствено благодарение на ваше височество. Предава се само по женска линия. Мръсни гадинки.

— Никой не обича децата си повече от теб.

— Вината ми е най-малко десеторна, понеже съм мерзавец.

— Харесваш ми.

— Е, те точно от такива похвали най ме е страх. Виж тази отсечка. Забележи как са се впили шубраците, та пясъкът се изнизва отдолу им и образува по шосето малки твърди вълнички. Дъждът пада и моментално отскача като ситна мъгла. Винаги ми напомня на Дартмур и Ексмур, макар да съм ги виждал само на гравюри. Първите пришълци от Девън сигурно са се почувствали напълно у дома тук. Дали пък наоколо не бродят призраци?

— Ако няма, ти достойно ще ги заместиш.

— Не бива да правиш неискрени комплименти.

— Засега няма. Търси отбивка тука някъде. На табелата трябва да пише „Муркрофт“.

Така и пишеше, а най-хубавото на този тънък вретеновиден край на Лонг Айлънд е това, че дъждът попива в земята, без да образува кал.

Предоставиха ни отделен куклен дом — свеж и на каренца — с две единични легла с дебели матраци, каквито се виждат по телевизионните реклами, пухкави като кифлички.

— Това никак не ми харесва.

— Глупчо! Винаги можеш да протегнеш ръка.

— Мога много повече от това да направя, малка моя мръснице.

Вечеряхме в мазно достойнство с мейнски омари на скара, които прокаравихме с бяло вино — сума ти бяло вино, та очичките на моята Мери да блеснат, после се заех да я наливам прелъстителски с коняк, докато собствената ми глава забуча. Тя обаче помнеше номера на нашия куклен дом и *тя* успя да нацели ключалката. Не бях достатъчно нашльокан, че да не се възползвам от нея, но все си мисля, че ако искаше, нямаше да ѝ е трудно да се измъкне.

След това, отпусната до болка, задряма с глава, положена на дясното ми рамо, засмяна и издаваща тихи прозявчици.

— Притеснява ли те нещо?

— Що за мисъл? Та ти вече сънуваше, преди да беше заспала.

— Толкова труд хвърляш, за да съм щастлива. Но не мога да те проумея. Наистина ли си разтревожен? Мигове на необичайно прозрение — последните стъпала към съня.

— Да, разтревожен съм. Това успокоява ли те? Не бих желал да повтаряш казаното от мен, но небето се срутва и едно парче току-що падна върху опашката ми.

Тя вече се бе унесла със своята езическа усмивка. Измъкнах полека ръката си изпод нея и се изправих между двете легла. Дъждът бе спрял, само от покрива продължаваше да капе, а милионите капчици отразяваха бляскавите образи на лунния сърп.

— *Beaux rêves*^[1], скъпа моя. Не позволявай на небето да падне отгоре ни!

Моето легло бе хладно и възмеко, но пък от него виждах как острата луна разсича бягащите откъм морето облаци. И дочух призрачния вой на чапла. Кръстосах пръсти и с двете ръце — „заклуч“ поне за малко. Двоен „заклуч“. В края на краищата на опашката ми падна само едно грахче.

Утрото може и с трясък да бе пристигнало, но аз не го чух. Когато дойдох на себе си, то вече бе златистозелено, тъмно от изтравничето и бледо от папратта, и жълто-червено от мокрия пясък на дюните, а недалеч оттук Атлантикът блещукаше като ковано сребро. Един дъб с възлест ствол непосредствено до къщата ни бе развил около корените си мъх с големината на възглавница, с накъдрена седефено сива повърхност. Между селцето от куклени домове се виеше постлана с чакъл пътека, водеща до покритото с дървени плочки бунгало майка, където се продаваха пощенски картички, сувенири и марки и в което се помещаваше рецепцията и кукленската столова с покривки на сини карета.

Управителят беше в стаята си и проверяваше някакъв списък. Докато се регистрирахме, забелязах, че е с оредяла коса и почти нямаше нужда от бръснене. Имаше вид на човек, който е хем потаен, хем обича клюките, а нашата веселост явно бе подхранила надеждите му, че срещата ни е тайна, та се изкуших дали да не впиша в регистъра „Джон Смит и съпруга“ — хей така, колкото да му доставя удоволствие. Душеше около себе си да долови греха ни. Направо имах чувството, че вижда със своя тънък, дълъг нос, сякаш е къртица.

— Добро утро — казах.

Насочи носа си право към мен:

— Как спяхте?

— Идеално. Питам се дали ще ми позволите да поднеса на една табла закуска в леглото на жена ми.

— Храна се сервира единствено в столовата от седем и тридесет до девет и тридесет.

— Но ако аз сам я занеса...

— Правилникът не разрешава.

— Няма ли начин само за днес да го нарушим? Нали разбирате как стоят нещата? — Подхвърлих му това, последното, понеже той се надяваше именно така да стоят.

За награда ми стигаше самото му удоволствие. Очите му се навлажниха, а носът му затрепери.

— Малко срамежливичка е, а?

— Е, разбирате какво имам предвид.

— Но не знам дали готвачът ще се съгласи.

— Помолете го и му кажете, че един долар наднича на пръсти от обвития в мъгла планински връх.

Готвачът се оказа грък, неспособен да откаже на долара. Понесох по чакълената пътека огромен покрит с покривка поднос, като по някое време го оставих на една грубо скована пейка, че да набера букетче от микроскопични полски цветенца за украса към кралската закуска на моята мила.

Може и будна да е била вече, но при влизането ми си направи труда да отвори очи с думите:

— Тук мирише на кафе. О! О! Какъв прекрасен съпруг... че... и... с цветя — и прочие нежности от този род, които никога не губят аромата си.

Закусихме, пихме по едно кафе, после по второ. Моята Мери седеше облегната на възглавницата и изглеждаше по-млада и по-невинна и от дъщеря си. Споделихме с уважение един на друг как хубаво сме спали.

С което настъпи очакваният от мен момент.

— Настани се удобно. Имам вести и тъжни, и хубави.

— Чудесно! Да не би да си купил океана?

— Маруло го е закъсал.

— Какво?

— Много, много отдавна влязъл в Америка без разрешение.

— Е, и?

— Сега го карат да си върви.

— Депортират ли го?

— Да.

— Но това е ужасно.

— Никак не е приятно.

— И какво ще правим сега? Ти какво смяташ да направиш?

— Край на игрите. Той вече ми продаде магазина — или по-точно продаде го на теб. Срещу твоите пари. Искан да разпродаде всичко, което има, а пък аз съм му симпатичен; затова на практика без пари ми го даде — само за три хиляди долара.

— Но това е ужасно. И какво значи — че ти вече си собственик на магазина ли?

— Да.

— И не си вече продавач! Не си продавач!

Зарови лице във възглавницата и се разрева — яко, с пълна гръд, както би ревнал един новоосвободен роб, на когото току-що са свалили оковите.

Излязох на куклената веранда и седях на слънце, докато тя се успокои, а след като се нарева, изми лицето си, среса косите си и си облече пенъора, тя отвори вратата и ме повика. Вече бе променена и щеше да си остане променена. Нямаше нужда да ми го казва. Навиреният ѝ врат обясняваше всичко. Вече можеше да върви с изправена глава. Отново бяхме благородници.

— Няма ли начин да помогнем някак си на господин Маруло?

— Боя се, че няма.

— И как е станало? Кой го е надушил?

— Нямам представа.

— Но той е добър човек. Не бива така да се отнасят с него. Той как понася цялата работа?

— С достойнство. С чест.

Тръгнахме по плажа, както можеше да се очаква, седяхме на пясъка, събирахме ярки мидени черупки и си ги показвахме един на друг, както си следва, разменяхме си обичайните мъдрости за майката природа, за морето, въздуха, светлината и охлаждащото от вятъра слънце, все едно, че Създателят се заслушваше да чуе комплиментите ни.

Вниманието на Мери бе раздвоено. Имам чувството, че ѝ се щеше в този миг да е у дома в новото си обществено положение, за да види разликата в погледите на жените, променения тон на поздравите по главната улица. Тя, изглежда, бе престанала да е „горката Мери Холи, направо се съсипва от работа“. Превърнала се бе в госпожа Итън Алън Холи и щеше да си остане такава завинаги. Длъжен бях да ѝ го осигуря. Доизкарахме деня, след като вече бе планиран и предплатен, но истинските миди, които тя обръщаше и оглеждаше, бяха светлите предстоящи дни.

Обядвахме в столовата на сини карета, където поведението на Мери, подплатено от сигурността на социалното ѝ положение и място, направо разочарова господин Къртица. Носът му, тъй щастливо треперил при мириса на грехопадението, сега направо висеше като изкълчен. И направо се обезвери, след като му се наложи да дойде до масата ни и да съобщи, че по телефона търсят госпожа Холи.

— Кой пък разбра, че сме тук?

— Е, как? Марджи, естествено. Все пак трябваше да ѝ кажа заради децата. Ох! Дано само... нали го знаеш какъв е заплес.

Върна се разтреперана като звездичка.

— Не можеш позна! Изключено е.

— Но си личи, че е хубава вест.

— Ти слуша ли новините? — попита ме. — Не си ли пускал радиото? — По гласа ѝ познах, че новината е добра.

— Би ли ми казала първо за какво става дума, а да оставиш за после лирическото отклонение за това, как точно ти го е съобщила.

— Направо не мога да го повярвам.

— Би ли ми дала възможност аз да се опитам да повярвам?

— Алън е получил почетна грамота.

— Какво? Алън ли? Давай нататък!

— В оня конкурс за съчинения... за цялата страна... почетна грамота.

— Не може да бъде!

— Истина е. Само пет почетни грамоти, плюс ръчен часовник, и ще го покажат и по телевизията. Можеш ли да си представиш? И в нашето семейство ще имаме знаменитост.

— Направо не е за вярване. Да не искаш да кажеш, че само се е преструвал на смотаняк? Ама че артист! И какво излиза? Че никой не е

взел сърцето му влюблено и не го е размазал по пода.

— Не му се подигравай. Представи си само: синът ни е едно от петте момчета в целите Съединени щати, които са получили почетна грамота... и които ще ги покажат по телевизията.

— Че и часовник! Дали му е ясно какво показват стрелките?

— Итън, ако се подиграваш, хората ще решат, че завиждаш на собствения си син.

— Направо съм шашардисан. За мен качеството на прозата му едва ли превишава това на генерал Айзенхауер. Само дето Алън си няма платени писачи на речи.

— Ох, до болка си ми познат, Ит. За теб това, да им мачкаш самочувствието, е някаква игра. Но именно ти си този, който най-много ги глези. По твоя си таен начин. Едно нещо искам да знам: ти помогна ли му да си напише съчинението?

— Да съм му помогнал ли? Та той дори не ми даде да го погледна.

— Е... тогава всичко е наред. Хич не ми се щеше да злорадстваш, понеже ти си му го написал.

— Не мога да го преживея. Разбираш ли колко малко всъщност познаваме децата си? Елън как я възприема цялата тази работа?

— Надула се е като пуяк. И Марджи бе толкова развълнувана, че едва говореше. От вестниците искат да го интервюират... а и по телевизията ще го покажат. По телевизията! Ти даваш ли си сметка, че ние дори нямаме телевизор, че да го гледаме? Марджи каза, че ще можем да го гледаме у тях. Знаменитост в семейството ни! Итън, на всяка цена ни трябва телевизор.

— Ще си купим. Още утре сутринта. Дали пък не можем оттук да го поръчаме?

— А ще можем ли... Итън, забравих, че вече си собственик на магазина. Направо ми изхвърча от главата. Ти можеш ли да си представиш? Знаменитост.

— Надявам се, че ще ни търпи да живеем с него.

— Остави го да се порадва. Трябва да си тръгваме за дома. Те пристигат с влака в седем и осемнайсет. Длъжни сме да сме там, да го посрещнем. Нали ме разбираш?

— И да направиш торта.

— Обезателно.

— И да окачиш гирлянди.

— Ти какво? Да не би да злобееш?

— Не, потресен съм. А иначе няма нищо лошо в гирляндите. Из цялата къща.

— Но в никакъв случай отвън. Ще изглежда... как му казват — изхвърляне. Марджи предлага да се направим, че нищо не знаем, та той сам да ни го съобщи.

— Не съм съгласен. Ами ако се срамува? Ще излезе, че на нас ни е безразлично. Не, задължително трябва да има посрещане с възгласи, победоносни възклицания и торта. Ако намеря някой магазин отворен по това време, и бенгалски огън бих купил.

— От някоя крайпътна сергия...

— Ами да! На път към дома. Току-виж са им останали. Мери склони за миг глава, сякаш произнасяше благодарствена молитва.

— Ти си вече собственик на магазина, а Алън е знаменитост. Кой е можел да си представи, че две толкова прекрасни неща могат да се случат едновременно? Итън, давай да се връщаме. Много държа да сме там преди тях. Защо ме гледаш така?

— Изведнъж ме заля някаква вълна... Колко малко познаваме всички около нас. Направо ме втриса. Едно време точно по Коледа, вместо да се веселя, ме обземаше вещерца.

— Това пък какво е?

— Така ми се счуваше, когато пралеля ми Дебора произнасяше *Weltschmerz*^[2].

— А то какво означава?

— Че по гроба ти се разхожда гъска.

— А, това ли! Е, не му се поддавай. За мен това е най-хубавият ден в живота ни. Би било... неблагодарно, ако не го отчетем. А ти сега се засмей и прогони тази вещерца. Ама и как смешно си го измисли само: вещерца. Хайде, върви да уредиш сметката. А аз ще събера багажа.

Платих сметката с пари, сгънати на плътни малки квадратчета. И попитах господин Къртица:

— Случайно да са ви е останал малко бенгалски огън сред сувенирите?

— Имаше май някакъв. Чакайте да погледна... А, ето го? Колко искате.

— Всичкия — отвърнах. — Синът ни стана знаменитост.
 — Наистина ли? От кой вид?
 — Само един вид има.
 — Нещо като Дик Кларк^[3] ли?
 — Или като Чесмън^[4] и Дилинджър^[5], да речем.
 — Шегувате се.
 — Ще го показват по телевизията.
 — По коя програма? В колко?
 — Не знам... поне засега.
 — Ще гледам внимателно. Как му е името?
 — Същото като моето. Итън Алън Холи. Викаме му Алън.
 — За мен беше голямо удоволствие да ви приемем с госпожа Алън.
 — Госпожа Холи.
 — О, да. Естествено. Надявам се пак да дойдете. Тук при нас отсядат куп знаменитости. Идват най-вече заради... тишината.
 По златния път към дома Мери седеше изправена гордо сред бавната блестяща змия на пътното движение.
 — Купих цяла кутия бенгалски огън. Над сто парчета.
 — Е, това вече е съвсем в твоя стил, скъпи. Чудя се дали и семейство Бейкър са се завърнали вече.

[1] Приятни сънища (фр.). — Б.пр. ↑

[2] Световна скръб (нем.). — Б.пр. ↑

[3] Richard Wagstaff „Dick“ Clark (р. 1929) — известен водещ на музикални телевизионни предавания, обвинен (но неосъден) по така наречения скандал „пейола“ (1959 г.), че е вземал подкупи от фирми — производители на грамофонни плочи, и музикални издателства. — Б.пр. ↑

[4] Caryl Whittier Chessman (1921–1960) — американски престъпник, осъден на смърт за отвличания, изнасилвания и въоръжен грабеж, водил дълги години борба за помилване и написал четири мемоарни книги в затвора, всички от които са станали бестселъри. — Б.пр. ↑

[5] John Herbert Dillinger (1903–1934) — американски престъпник, прочут с банковите си обири в Средните щати. — Б.пр. ↑

ДЕВЕТНАДЕСЕТА ГЛАВА

Синът ми се държа много добре. Беше отпуснат и мил към нас. Не тръгна да си отмъщава, нито разпореди изпълнението на някоя смъртна присъда. Прие почестите и похвалите ни като нещо естествено полагащо му се, без суета и без излишна скромност. Успя да стигне до креслото си във всекидневната и да пусне радиото си, преди стоте бенгалски огъня да се превърнат с прашене в черни пръчици. Очевидно ни опрощаваше всички прегрешения. Не съм виждал друго момче да приема величието с повече смиреност.

Вечерта действително бе пълна с чудеса. Колкото изненадващ да бе лесният възход на Алън към рая, многократно по-неочаквана бе реакцията на Елън. Известен брой години на внимателни и принудителни наблюдения ми даваха повод да очаквам госпожица Елън да е съсипана и раздирана от завист и да търси, разбира се, начини да подкопае величието му. Явно бях страхотно заблуден. Тя бе най-откровеният венцехвалител на брат си. Именно тя седна да ни разправя как седали в елегантен апартамент на Шестдесет и седма улица след една фантастична вечер и гледали разсеяно късните новини по СиБиЕс, когато съобщили за триумфа на брат й. И пак същата тази Елън се впусна в спомени за това, как кой какво казал и как изглеждал, и как с перце да си ги бутнел — щели да изпадат. Докато Елън разправяше как брат й щял да се появи заедно с останалите четирима носители на почетни грамоти и как щял да чете съчинението си пред милионите телезрители, Алън седеше надменно кротък, а Мери запълваше паузите с клопане на щастлива квачка. Хвърлих поглед към Марджи Йънг-Хънт. Беше се вгълбила така, сякаш гледа на карти. И някаква мрачна тишина полази в стаята.

— Няма съмнение — рекох. — Тук трябва всички да вдигнем тост с ледена лимонада.

— Елън ще донесе. Къде изчезна Елън? Влиза и излиза като дим. Марджи Йънг-Хънт се изправи нервно.

— Това си е ваше семейно тържество. Трябва да си вървя.

— Как така, Марджи? Та и ти си част от тържеството. Къде се запиля тази Елън?

— Мери, не ме карай да си признавам, че съм леко преуморена.

— Вярно, скъпа, все забравям, че ти пое основното бреме. А ние така хубаво си починахме, както никога — и то изцяло благодарение на теб.

— За мен беше безкрайно удоволствие. Не бих го изпуснала за нищо на света.

Искаше да излезе, и то възможно най-бързо. Прие нашите благодарности и тези на Алън и хукна.

— Не й казахме за магазина — промълви Мери.

— Остави го за по-нататък. Да не отнемаме от радостта на Негово розово величество. Заслужил си я е. Къде е Елън в крайна сметка?

— Отиде да си легне — рече Мери. — А за това, което казваш, си абсолютно прав и съобразителен, скъпи. Алън, днес наистина бе един велик ден за теб. Време ти е да си лягаш.

— Смятам да поостана още малко — каза Алън великодушно.

— Но ти имаш нужда да си починеш.

— Почивам си.

Мери ме погледна умолително за помощ.

— В подобни мигове човешката душа е подложена на изпитание. Мога да го отупам, но можем и да го оставим да се наслади на победата си над нас.

— Но той си е едно малко момче все пак. И има нужда от почивка.

— Има нужда от куп неща, но почивката не е едно от тях.

— Всеки знае, че децата се нуждаят от почивка.

— Нещата, които всички знаят, в повечето случаи са заблуди. Чула ли си някога дете да е умряло от прекомерна работа? Не. Само с възрастните се случва. Децата са прекалено съобразителни в това отношение. И си почиват, щом усетят, че трябва да си починат.

— Но вече минава полунощ.

— Вярно, скъпа моя, но той ще спи чак до обяд. А ние двамата с теб ще трябва да се надигнем още в шест.

— Какво искаш да кажеш? Че ще си легнеш и ще го оставиш тука?

— Той има нужда да ни отмъсти за това, че сме го създали.

— Не разбирам какво искаш да кажеш. За какво да ни отмъщава?

— И понеже започваш да се ядосваш, искам двамата с теб да сключим един облог.

— Ще се ядосвам, разбира се. А ти се държиш глупаво.

— Ако до половин час след нашето лягане той не се промъкне до леглото си, ще ти дам четиридесет и седем милиона, осемстотин двадесет и шест долара и осемдесет цента.

Е, загубих и сега ще трябва да й плащам. Понеже стъпалата изскърцаха под нашата знаменитост тридесет и пет минути, след като му пожелахме лека нощ.

— Мразя те, когато си прав — каза моята Мери. Беше се подготвила цяла нощ да се ослушва.

— Не бях прав, скъпа. Загубих с някакви пет минути. Просто имам добра памет.

Тогава тя заспа. И за разлика от мен не чу как Елън се промъкна надолу по стълбите. Тъкмо се бях загледал в движещите се из мрака мои червени петна. И не я последвах, тъй като чух слабото потракване на месинговото ключче в ключалката на шкафа и осъзнах, че дъщеря ми си зарежда батерията.

Червените ми петна бяха необичайно активни. Щом се съсредоточах върху тях, хукваха да бягат насам-натам. Старият капитан ми убягваше. Не ми се беше явявал ясно от... ами, да речем, от Великден. За разлика от леля Хариет — „иже еси на небесах“ — по отношение на Стария капитан знам, че не ми се явява ясно всеки път, когато съм недружелюбно настроен към себе си. В този смисъл е нещо като проверка на личното ми отношение към самия мен.

Тази нощ обаче го принудих. Лежах изпънат и вдървен на самия ръб на моята част от спалнята. Стегнах всеки мускул на тялото си, най-вече врата и челюстта, стиснах юмруци върху корема си и го насилих да се появи — с мрачните си очички, белия щръкнал мустак и приведените напред рамене, които доказваха, че някога е притежавал силно тяло и го е използвал. Накарах го даже да си сложи синята фуражка с тясната лъскава козирка и с образуваната от две котви златна буква „Н“ — за Hawley, — която почти не носеше. Старецът се позапъна, но аз го принудих да дойде и го поставих върху рушация се зид на старото пристанище близо до моето Място. Накарах го да седне

върху купчина едри камъни за баласт и сключих дланите му една върху друга около главата на бастуна от нарвал. С такъв бастун и слон можеш да повалиш.

— Имам нужда от нещо, което да мразя. Това, да съжеляваш и да проявяваш разбиране, е пълна глупост. Търся нещо истински омразно, което да поеме огъня, на който се пека.

Паметта се плоди с голяма лекота. Започваш с един ясен подробен образ, а тя се задейства и започва да превърта напред или назад, сякаш гледаш някакъв филм.

Старият капитан се размърда. Посочи с бастуна си.

— Изравни третата скала отвъд вълнолома с най-долната точка на нос Порти при прилив, а оттам — на половин кабелт встрани се намират останките му.

— На какво се равнява половин кабелт, сър?

— Как на колко? На половината от сто клафтера, разбира се. Пуснал бе котва така, че да се върти около нея и приливът тъкмо бе започнал. След две години на лош късмет. Половината бъчви за мас бяха празни. Бях на брега, когато лумна, някъде към полунощ. Когато и маста се запали, в града стана като посред бял ден, а пламъците вървяха по мазното петно и стигаха чак до нос Оспри. Нямаше начин да го прекараме до брега, щото можеше да запали и кейовете. За около час изгоря до ватерлинията. Килът и фалшкилът и сега са си там на дъното — и още ги бива. И те, и книците му бяха изработени от девствен дъбов материал от остров Шелтър.

— Как се е запалил?

— По мое мнение не се е запалил сам. По това време бях на брега.

— Че на кого ще му трябва да го пали?

— На собствениците, естествено.

— Та нали ти си му бил собственикът?

— На половината. Но аз кораб не мога да запаля. Много ми се ще да видя дървенията му — в какво състояние е сега.

— Можеш да си вървиш вече, капитане, сър.

— Тая омраза няма да трае дълго.

— Е, по-добре е от нищо. Ще извадя кила му... щом забогатея. Специално за теб ще го направя: изравнявам третата скала отвъд вълнолома с най-долната точка на нос Порти при прилив, а оттам — на

петдесет клафтера встрани. — Още не бях заспал. Юмруците и ръцете ми до лактите бяха вкочанени и ги притисках към стомаха си, та да не ми изчезне Стария капитан, но след като го пуснах, сънят ме заля.

Когато фараонът сънувал, събирал своите специалисти, а те му казвали какво било и какво щяло да стане в царството му, което си било съвсем вярно, тъй като царството бил самият той. Когато някой от нас сънува нещо, отнася го на специалист, за да ни каже как стоят нещата в царството, което представляваме. Моят сън обаче не се нуждаеше от специалист. Както повечето ми съвременници, и аз не вярвам в предсказания и магии, но въпреки това посвещавам половината си време на практикуването им.

През пролетта, изпаднал в мрачно и самотно настроение, Алън обяви, че е атеист, с което искал да накаже Бог и родителите си. Казах му да не стига до крайности, за да не остане без извинение да не минава под стълби или да се отмагьосва от черни котки с плюнка върху палеца, нито пък да си пожелава нещо при новолуние.

Онези, които най-много се боят от сънищата, си самовнушават, че изобщо не сънуват. Моят сън в случая мога съвсем лесно да го обясня, от което обаче той не става по-малко страшен.

Получи се, не знам по какъв начин, разпореждане от Дани. Той тръгваше да лети нанякъде със самолет и искаше от мен определени неща — неща, които самият аз да свърша. Да направя шапка на Мери например. От тъмнокафяв агнешки велур с вълната от вътрешната страна. Да бъдела с лицева кожа отвън, като онези мои подплатени с овча вълна чехли, да бъдела като шапка на бейзболист с дълга козирка. Освен това искаше и ветропоказател — но не от ония с въртящите се метални чашки, а домашно изработен от тънък, но твърд картон, какъвто използват за държавните пощенски картички, и да бъде монтиран върху бамбукови пръчки. И ми нареди да го срещна, преди да излети. Взех със себе си стария бастун от нарвал на Стария капитан. Той стои в стойката за чадъри с формата на слонски крак в преддверието ни.

Когато някой ни я подари преди време, погледнах големите нокти с цвят на слонова кост и казах на децата: „Първото дете, посмяло да лакира тези нокти, голям бой го чака. Ясно ли е?“ Те ме послушаха, та се наложи сам да ги боядисам — с яркочервен лак за нокти от масичката в харема на Мери.

Тръгнах за срещата с Дани с понтиака на Маруло, а самото летище се помещаваше в пощата на Ню Бейтаун. Паркирах и положих усукания бастун върху задната седалка, но двама полицаи със зъл вид се приближиха с патрулката и казаха:

— Не може на седалката.

— Да не би да е забранено със закон?

— Ти какво сега? На интересен ли се правиш?

— Не, само питам.

— Добре. Махни го тогава от седалката.

Дани беше в задната част на пощата и сортираше някакви колети. Сложил си бе шапката от агнешка кожа и въртеше картонения ветропоказател. Лицето му бе измършавяло и устните — силно напукани, но ръцете му се бяха надули като водни грейки, сякаш го бяха жилили оси.

Изправи се да се здрависаме и обви ръката ми с някаква топла, гумена маса. Постави нещо в дланта ми — нещо малко, тежко и хладно, голямо горе-долу колкото ключ, но не беше ключ — някакъв оформен метален предмет с остри ръбове, но полиран. Не знам какво беше, тъй като не го погледнах, а само го опипах. Приведох се напред и го целунах по устата, а с устните си усетих колко напукани и загрубели са станали неговите. В този миг се събудих — от потрес и студ. Започнало бе да се зазорява. Виждах езерото, но не и застаналата до него крава, и все още усещах напуканите сухи устни. Рипнах от леглото, тъй като нямах никакво намерение да си мисля за съня. И кафе не си направих, ами слязох до слонския крак и се уверих, че онзи жесток боздуган, наречен бастун, си е все още там.

Беше пулсиращата част на зазоряването, гореща и влажна, тъй като сутрешният ветреца все още не се беше надигнал. Улицата бе сивосребриста, а тротоарът — мазен от човешки утайки. Кафенето на „Фоурмастър“ още не беше отворило, но пък и на мен не ми се пиеше кой знае колко кафе. Минах през уличката и отворих задния ми вход — надникнах през предната витрина и видях, че кожената кутия за шапки продължава да си седи зад тезгяха. Отворих консервна кутия с кафе и изсипах съдържанието в кофата за боклука. После пробих две дупки в консерва с кондензирано мляко и го изсипах в кутията от кафето, подпрях задната врата да стои отворена и поставих на входа кутията с мляко. Котаракът чакаше готов на уличката, но нямаше да дойде до

млякото, преди да съм отишъл в предната част на магазина. Дори оттам го виждах: сив котарак лочи мляко в една сива уличка. Когато вдигна глава, имаше млечни мустаци. Приседна на хълбоци, облиза устни, после започна да си мие ходилата.

Отворих кутията за шапки и извадих съботния оборот — описан подробно и прищипан с кламери. От кафявия банков плик извадих тридесет сто доларови банкноти, а останалите двадесет ги върнах. Тези три хиляди долара щяха да ми служат като обезопасителна мрежа, докато магазинът излезеше на печалба. Останалите две хиляди, на Мери, щяха да се върнат по сметката ѝ, а при първа удача ми се възможност да го сторя безопасно, щях да възстановя и трите хиляди. Пъхнах тридесетте банкноти в новия си портфейл, който направи приятна издутина в задния ми джоб. После заизнасях от склада каси и кашони, отварях ги със замах и зареждах изпразнените си стелажи, като същевременно върху лист амбалажна хартия си записвах от кои стоки ще трябва да поръчам още. Струпах кашоните и касите на задната уличка, откъдето да ги вдигнат боклукчиите, и сипах ново мляко в кутията, но котаракът не се върна. Или се беше наял, или просто не му се услажда, ако не си го открадне.

Сигурно се случват години, които не приличат на останалите — било то заради разлики в климата, насочеността и настроението, така, както един ден може да е коренно различен от другите. Годината 1960 бе година на промяна — година, в която излязоха наяве тайни страхове, когато недоволството престана да е скрито и постепенно премина в гняв. И не става дума единствено за мен, нито само за Ню Бейтаун. Скоро всяка от големите партии щеше да обяви своя кандидат за президентския пост и във въздуха недоволството се променяше в гняв заедно с вълнението, което гневът поражда. Не ставаше дума и само за нашата нация; целият свят се размърдваше с безпокойство и напрегнатост, докато недоволството преминаваше в гняв, а гневът търсеше да избие в действие — независимо какво, стига да е насилствено — и Африка, и Куба, и Южна Америка, и Европа, и Азия, и Близкият изток — всички бяха неспокойни като коне пред стартовата бариера.

Съзнавах, че вторник, пети юли, ще е по-голям от всички останали. Струва ми се, че дори знаех какви неща ще се случат още

преди да се бяха случили, но тъй като те всъщност не се случиха, така и не мога да съм сигурен, че наистина съм знаел.

Но струва ми се, че наистина очаквах отмерващия часовете седемнадесеткаратов удароустойчив господин Бейкър да разтропа нервно дръжката на предния ми вход цял час, преди да започне работното време на банката. Така и стори, преди да бях отворил за клиентите ми. Пуснах го да влезе и заключих вратата.

— Какъв ужас само — рече. — Не съм го очаквал. Върнах се веднага щом чух новината.

— За какъв ужас става дума, сър?

— Ами как? За скандала, разбира се! Всички тези хора са мои приятели, мои стари приятели. Трябва да направя нещо.

— Тях дори няма да ги разпитват преди изборите — само ще им предявят обвиненията.

— Знам. Но какво ни пречи да издадем декларация, изразяваща убедеността ни в тяхната невинност? Та дори и платена обява, ако трябва.

— В кой вестник, сър? „Бей Харбър Месинджър“ ще излезе едва в четвъртък.

— Е, все пак не бива да стоим със скръстени ръце.

— Знам.

Толкова официално протичаше разговорът ни. Той явно е знаел, че аз знам. Но това не му пречеше да ме гледа в очите и да има истински разтревожен вид.

— Тия луди отцепници ще провалят градските избори, ако не сторим нищо. Трябва да посочим нови кандидати. Просто нямаме друг избор. Никак не ми е приятно да постъпвам така спрямо старите си приятели, но със сигурност те първи ще се съгласят, че не можем да допуснем ония луди глави до властта.

— Защо не поговорите първо с тях?

— Те сега са обидени и пощурели. Не им е стигнало времето да обмислят положението. Маруло появи ли се?

— Изпрати ми свой приятел. Купих магазина за три хиляди.

— Това е добре. Хубава сделка си сключил. Документите у теб ли са?

— Да.

— Е, ако реши да шмекерува, банкнотите са описани.

— Няма да шмекерува. Иска да си върви у дома. Уморен е.

— Никога не съм му имал доверие. Така и не научих в какви видове бизнес е замесен.

— Мошеник ли беше, сър?

— По-скоро беше хитрец. Играеше и от двата края на улицата. Ако успее да разпродаде всичко, добри пари ще вземе, но за три хиляди — направо ти го е подарил.

— Харесваше ме.

— Сигурно. И кого ти изпрати, мафията ли?

— Федерален агент. Маруло ми имаше доверие, нали разбирате.

Господин Бейкър се плесна по челото, което никак не бе в негов стил.

— Ама как не съм се сетил досега? Ти си точно човекът, от когото имаме нужда. Добро семейство, надежден, имотен, бизнесмен, уважаван. Нямах нито един враг в града. Ама, разбира се, че ти си човекът.

— Кой човек?

— За градски кмет.

— Та аз съм бизнесмен едва от събота насам.

— Не разбираш ли какво искам да кажа? Ще съберем около теб достойни за уважение нови лица. Ама това е най-идеалният изход.

— От продавач направо кмет?

— Никой никога не е смятал един Холи за продавач.

— Аз се смятах. Мери ме смяташе.

— Но ти не си. Ще обявим кандидатурата ти още днес, преди онези луди глави да са се намесили.

— Ще трябва да го огледам от кила до трюмсела.

— Нямаме време.

— Кой беше преди това?

— Преди кое?

— Преди да изгори съветът. Ще говорим по-късно. Събота беше страхотен ден. Да бях рекъл — и кантара можех да продам.

— От този магазин можеш да направиш нещо голямо, Итън. Моят съвет е да го изградиш и да го продадеш. Ти ще си прекалено голям човек, за да прислугваш на клиенти. За Дани хич нищо ли не си чул?

— Засега не. Поне до този момент.

— Не биваше да му даваш пари.

— Може и да сте прав. Все пак си мислех, че върша добро дело.

— Ама то си е добро. Съвсем добро.

— Господин Бейкър, сър... какво точно се случи с „Бел Адеър“?

— Какво се е случило ли? Ами той просто изгоря.

— В пристанището... И как точно започна, сър?

— Намерил си кога да задаваш въпроси. Пък и аз знам само онова, което съм чул. Много малък съм бил по онова време, че да имам свои спомени. Онези стари кораби били направо пропити от мас. Сигурно някой от моряците е изпуснал запалена клечка кибрит. Твоят дядо му бе капитанът. Мисля, че по това време е бил на брега. Току-що се били прибрали.

— От лошо пътешествие.

— И аз така съм чул.

— Имаше ли някакви проблеми с получаването на застраховката?

— Ами те по принцип винаги пращат хора да разследват. Но не, доколкото си спомням, макар и след известно време, са ни я изплатили — на семейство Холи и семейство Бейкър.

— Дядо ми твърдеше, че бил запален умишлено.

— Защо, Бога ми?

— Заради парите. Китоловната промишленост вече била умряла.

— За пръв път чувам да е говорил подобно нещо.

— Чувате го за пръв път?

— Итън — какво целиш с тези въпроси? Защо повдигаш тема за нещо, станало толкова отдавна?

— Да изгориш кораб, е нещо скверно. Равнява се на убийство. Някой ден ще извадя кила му.

— Килът на кораба ли?

— Знам къде е потънал. На половин кабелт от брега.

— И защо ти е да го вадиш?

— Да проверя дали дъбовият материал е още здрав. Бил е девствен дъб от остров Шелтър. Ако килът му е жив, значи и той няма да е умрял. Ако ще благославяте отварянето на трезора, май вече трябва да вървите. Аз също трябва да отварям.

Балансът му започна да се върти и той изтиктака по посока на банката.

Сега ми идва наум, че и Бигърс би трябвало да съм го очаквал. Бедният, сигурно прекарва повечето си време в дебнене от разни входи. И вероятно е бил някъде съвсем наблизо и е зърнал кога господин Бейкър си тръгна.

— Надявам се да не ми скочиш на врата.

— За какво ми е?

— Влизам ти в положението и разбирам защо се наежи. Бих казал, че не бях особено... дипломатичен.

— Да приемем, че е така.

— Предъвка ли предложението ми?

— Да.

— И как го виждаш?

— Според мен шест на сто ще е по-добре.

— Не знам дали от „ББД & Д“ ще се съгласят.

— Както искат.

— Биха се навили на пет цяло и пет.

— Тогава ти ще се навиеш за остатъка от нула цяло и пет.

— Исусе Христе! Аз те смятах за провинциална тиква. А ти наистина знаеш как да бъркаш дълбоко.

— Както желает.

— Добре де, за какъв обем става дума?

— Ей там, до касата, има един недовършен списък.

Зае се да изучава парчето амбалажна хартия.

— Май налапах стръвта. И направо кръв ми тече, брат ми. Ще мога ли още днес да получа пълния списък?

— Утре ще е по-хубав и по-голям.

— Ти да не си решил да ни прехвърлиш изцяло снабдяването?

— Ако ми хареса как играете.

— Брат ми, ти сигурно го държиш шефа си за гръцмуля. Смяташ ли, че номерът ще мине?

— Ами, ще видим.

— А пък аз дано успея да се пусна на приятелката на търговския пътник. Ти, брат ми, трябва да си студен като риба. Казвам ти — страхотна мацка е.

— Приятелка е на жена ми.

— О! Да! Напълно те разбирам. Толкова близо до дома не е никак хубаво. Умен си. И да не съм го знаел, сега вече знам. Шест

процента. Исусе мили! Утре сутринта, значи.

— Може и днес късно следобед да е готов, ако ми остане време.

— Остави го за утре сутрин.

В събота търговията вървеше на талози. Днес, във вторник, темпото бе изцяло променено. Искаха да бърбят за скандала, да кажат колко лоша работа е — ужасна, тъжна, срамна, но същевременно изпитваха някакво удоволствие. В града отдавна не беше избухвал скандал. Никой обаче не отвори дума за предстоящата национална конференция на Демократическата партия в Лос Анджелис — нито един. То и Ню Бейтаун поначало си е републикански град, но струва ми се, основната причина бе в това, че местните новини представляват много по-голям интерес. Хората, върху чиито гробове танцувахме, ни бяха познати.

През обедния час пристигна шефът Стоунуол Джаксън. Имаше уморен и мрачен вид.

Сложих върху тезгяха тенекията с машинно масло и с парче тел извадих стария пистолет.

— Ето ти доказателството, шефе. Вземи го със себе си, ако обичаш. Присъствието му ме изнервя.

— Добре, де. Обърши го поне. Гледай какво нещо е само. Навремето му викаха двудоларов пистолет — първокласен „Айвър Джонсън“. Имаш ли някой, който да наглежда магазина?

— Нямам.

— Маруло къде е?

— Извън града.

— Ами, може да се наложи да позатвориш малко.

— Какво е станало, шефе?

— Момчето на Чарли Прайър да вземе да избяга от дома тази сутрин. Имаш ли нещо студено за пиене?

— Разбира се. Оранжеда, крем-сода, лимонада, кола?

— Дай ми един „Севън ъп“. Интересен чешит е Чарли. Синът му Том е на осем. Решил, че светът е против него, и хукнал да бяга да става пират. Всеки друг би го нажулил по задника, ама не и Чарли. Няма ли да ми го отвориш?

— Извинявай. Готово. Но какво общо има Чарли с мен? Не че не ми е симпатичен, нали разбираш.

— Работата е, че Чарли не действа като останалите. Решил, че щял най-добре да въздейства на Том, като му помогнел. Та след закуска, значи, намотал на руло един матрак и спретнал як обяд. Том искал да вземе със себе си един японски меч за самозащита, но се влачел по земята, та кандисал на байонет. Качва го Чарли в колата и го изкарва извън града, та да му даде ранен старт. Пуска го някъде към „Тейлър Медоу“ — нали я знаеш оная стара вила на Тейлъррови. Това става към девет тая сутрин. Чарли известно време наблюдавал момчето. Първата му работа била да седне и да нагъне шест сандвича и две твърдо сварени яйца. После тръгнал през ливадата с багажлъците си и с байонета, а Чарли обърнал за към дома.

Сега идва моментът. Знаех си, знаех си. Зачаках го едва ли не с облекчение.

— Някъде към единайсет малкият излиза разреван на пътя и се качва на автостоп до града.

— Имам чувството, че знам за какво става дума, Стоуни. С Дани ли е станало нещо?

— Боя се, че да. Долу в мазето до старата къща. Каса уиски, само две от шишетата празни, и флакон с приспивателни. Извинявай, Ит, но съм длъжен да те попитам. Бил е там доста време и нещо е изпоразкъсало лицето му. Котки, най-вероятно. Помниш ли дали имаше някакви особени белези по тялото си?

— Не искам да го гледам, шефе.

— Че кой би искал? Какво ще кажеш за белезите?

— Спомням си, че над лявото си коляно имаше белег, където се раздрал на някаква бодлива тел, и... и... — навих ръкава на ризата си — татуировка на едно сърце точно като това тук. Направихме си ги заедно като деца. Правиш срез с ножче за бръснене и втикваш мастило. Нали виждаш, още си личи ясно.

— Ами... това би трябвало да е достатъчно. Нещо друго?

— Да... голям белег под лявата ръка. Изрязана част от реброто. Карал пневмония с плеврален излив преди времето на сегашните лекарства, та се наложило да му правят пункция за дренаж.

— Е, да, щом и срязано ребро има, това напълно стига. Няма да ми се наложи дори и на мен да се връщам. Съдебният лекар да вземе да си размърда задника. Но ще трябва да дадеш показания под клетва за тези белези, ако се окаже, че е той.

— Добре. Само не ме карай да го гледам, Стоуни. Беше... нали знаеш... беше ми приятел.

— Разбирам те, Ит. Слушай, има ли нещо вярно в това, което разправят — че си се канел да се кандидатираш за кмет на града?

— За пръв път го чувам. Шефе, можеш ли да ме изчакаш тук за две минутки...

— Трябва да вървя.

— Само за две минутки. Да си взема едно питие от отсреща, а?

— О! Ясно! Сега разбирам. Давай — няма страшно. Трябва да се спогаждаме с новия кмет.

Донесох си не само едно питие, но и халба бира. След като Стоуни си замина, написах на едно картонче „ЗАТВОРЕНО ДО 2 Ч.“, заключих вратите и пуснах завесите.

Седнах върху кожената кутия за шапки зад тезгяха в моя си магазин и останах да седя в зеления полумрак на моя си магазин.

ДВАДЕСЕТА ГЛАВА

В три без десет излязох през задната врата и завих покрай ъгъла към главния вход на банката. От бронзовата си клетка Морфа придърпа наръча пари и чекове, кафявия плик и попълнените вносни бележки. Разпери с пръсти дребните книжа на ветрило и заизписва по тях входящи номера със стоманена писалка, която шепнеше по хартията. После, докато ги подбутваше обратно към мен, ме измери с премрежен и внимателен поглед.

— Не желая да говоря за това, Итън. Знам, че ти беше приятел.

— Благодаря.

— Ако се измъкнеш набързо, ще можеш евентуално да избегнеш Мозъка.

Не успях обаче. Не е изключено самият Морфа тайно да му беше звъннал. Вратата с матираното стъкло към офиса му се отвори и господин Бейкър — изтупан, слаб и побелял, каза тихичко:

— Мога ли да те видя за секунда, Итън?

Нямаше смисъл да отлагам. Влязох в мразовитото леговище, а той така тихо затвори вратата, че дори не чух щракането на езичето. Върху бюрото му имаше стъкло, а под стъклото — написани на машина списъци с номера. До високото му кресло стояха на опашка като телета сукалчета два стола за клиентите. И те бяха удобни, но бяха по-ниски от креслото. Седнал на единия от тях, налагаше ми се да вдигам глава, за да виждам господин Бейкър, което ме поставяше в позицията на просител.

— Тъжна работа.

— Да.

— Смятам, че не е редно да виниш себе си. Сигурно така или иначе щеше да се случи.

— Вероятно.

— И знам, че си убеден, че си постъпил правилно.

— Все си мислех, че все още има някакъв шанс.

— Напълно естествено.

Омразата се надигаше в гърлото ми като някакъв жълт вкус, от който по-скоро ми се повръщаше, отколкото да се вбесявах.

— Освен чисто човешката трагедия и загуба това ни изправя и пред известно затруднение. Знаеш ли дали е имал някакви родственици?

— Мисля, че не.

— Не може човек с пари да няма родственици.

— Той нямаше пари.

— Но притежаваше „Тейлър Медоу“ без каквито и да било утежнения.

— Така ли? Е, една поляна и дупка за мазе...

— Итън, казах ти, че планираме летище, което да обслужва целия район. Ливадата е равна. Ако не можем да я ползваме, ще се наложи да похарчим милиони само за булдозери да прокарат писти сред хълмовете. А дори и при липсата на родственици пак ще се наложи да минем по съдебен ред. Ще ни трябват цели месеци.

— Разбирам.

Яростта му се пропука.

— Съмнявам се, че разбираш! С твоите добри намерения изпрати всичко по дяволите. Понякога си мисля, че най-опасното нещо на този свят е човек с добри намерения.

— Може и да сте прав. Май трябва да се връщам в магазина.

— Той си е твой.

— О, вярно. Просто не мога да свикна с мисълта. Все забравям.

— Точно така — забравяш. Понеже парите, които му даде, бяха на Мери. Сега тя няма да ги види повече. Ти просто ги хвърли на вятъра.

— Дани обичаше моята Мери. И знаеше, че парите са нейни.

— Е, това наистина ще я стопли.

— Аз си мислех, че той се шегува. Вижте какво ми даде. — Извадих двата листа от тетрадка от вътрешния си джоб, където ги бях сложил с мисълта, че точно така ще трябва да ги извадя.

Господин Бейкър ги оглади върху стъклената повърхност на бюрото си. Докато ги четеше, някакво мускулче до дясното му ухо започна да потръпва, от което ухото му подскачаше. Огледа написаното повторно, този път търсейки да напипа слабите му места.

Когато копелето върна погледа си върху мен, в очите му се четеше уплаха. Виждаше пред себе си човек, за чието съществуване не бе и подозирал. Нужна му бе една секунда, за да се приспособи към непознатия, но и него си го биваше. Успя да се приспособи.

— На каква цена продаваш?

— Петдесет и едно на сто.

— От кое?

— От корпорацията, съдружието или каквото там му викате.

— Абсурд!

— На вас ви трябва летище. Аз притежавам единствения подходящ участък.

Извади от джоба си книжна салфетка и внимателно избърса очилата си, после си ги сложи. Но вече не ме гледаше. Очите му описваха някакъв кръг около мен и ме изключваха от погледа му. Най-после попита:

— Ти съзнаваше ли какво правиш, Итън?

— Да.

— И нямаш угризения по този повод?

— Е, бих казал, че се чувствам не по-различно от човека, занесъл му шише уиски и опитал се да го склони да подпише един лист.

— Той ли ти каза?

— Да.

— Излъгал те е.

— Сам ми каза, че е лъжец. Предупреди ме, че лъжел. В тия тук листа може да се съдържа и някакъв номер. — Нежно придърпах към себе си и сгънах отново двата мърляви, написани с молив листа.

— Номерът е ясен, Итън. Тези документи са без грешка. Имат си и дата, и подпис на свидетел, и са правилно формулирани. Може и да те е мразел. Нищо чудно номерът му да е разлагането на човека.

— Господин Бейкър, никой в моя род никога не е подпалвал кораб.

— Пак ще разговаряме, Итън. Ще стигнем до сделка. Ще направим пари. По хълмовете около ливадата ще изникне ново градче. Сега май няма друг начин, освен да те изберем за кмет.

— Невъзможно е, сър. Ще е налице конфликт на интереси. Точно в този момент това го проумяват неколцина много нещастни хора.

Прокашля се — внимателно, сякаш се боеше да не пробуди нещо в гърлото си.

Изправих се и положих длан върху извитата тапицирана облегалка на просителския стол.

— Ще се почувствате по-добре, сър, когато свикнете с факта, че не се водят лесно за носа.

— Защо не ми се довери?

— Опасно е да имаш съучастник.

— Значи все пак съзнаваш, че си извършил престъпление.

— Не. Престъпление е само ако е извършено от друг човек. А сега е време да отварям, нищо, че магазинът си е мой.

Бях хванал вече дръжката на вратата, когато той тихо попита:

— Кой предаде Маруло?

— Според мен вие сте го предали, сър. — Той рипна на крака, но аз затворих вратата след себе си и се върнах в магазина си.

ДВАДЕСЕТ И ПЪРВА ГЛАВА

Стане ли дума за празненство или честване на нещо, моята Мери няма равна на света. И блести като диамант не толкова заради своя принос, колкото заради онова, което то ѝ носи. Очите ѝ лъщят, усмивките ѝ подчертават красотата на устните ѝ, бликащият ѝ смях става заразителен и при най-слабата шега. Когато Мери стои на вратата да посреща гостите, всички се чувстват по-привлекателни и умни, отколкото са били, и наистина стават такива. В това се заключава приносът на Мери и никой не може да желае повече от нея.

Когато се прибрах, заварих дома на семейство Холи във вихъра на подготовката. Пъстри пластмасови флагчета образуваха палатка от полилея в средата до рамките на картините, а от перилата на стълбите висяха многоцветни пластмасови ленти.

— Няма да повярваш — обяви възторжено Мери. — Елън ги взе от бензиностанцията на „Ессо“. Джордж Сандоу ѝ ги дал на заем.

— Какъв е смисълът от тях?

— Какъвто си искаш. Просто правят обстановката славна.

Не знам дали вече знаеше за Дани Тейлър; или може би бе чула и го бе отписала окончателно. А и аз изобщо не го бях поканил на тържеството, но той продължаваше да крачи около къщата. И усещах, че по някое време ще ми се наложи да изляза и да го срещна и по тази причина не го поканих да влезе.

— Като гледа Елън, човек ще реши, че тя е получила поощрителна награда — разправяше Мери. — Надали щеше да се гордее толкова, ако самата тя беше станала знаменитост. Виж само каква торта направи — и ми посочи високата бяла торта, върху която с разноцветни букви бе изписано „ГЕРОЙ“. И независимо от това, че е лято, ще вечеряме печено пиле със заливка *плюс* сос от дреболиите *плюс* картофено пюре.

— Браво, скъпа, браво. А къде е младата знаменитост?

— Ами и той сякаш се е променил. Взема си вана и се облича официално за вечеря.

— Днешният ден е многозначителен, пророчице моя. Не се изненадвай, ако чуеш, че катър е родил, а на небето се е появила нова комета. Да се къпе преди вечеря. Не може да бъде!

— Мислех си, че и ти ще искаш да се преоблечеш. Приготвила съм и бутилка вино, та да произнесеш някакво слово или да вдигнеш тост или нещо от този род, нищо, че ще сме си само ние. — Тя направо заливаше дома ни с духа на празненството. В един момент усетих, че се качвам по стълбите, за да се изкъпя и да се включа във веселбата.

На минаване покрай вратата на Алън почуках, чух изръмжаване и влязох.

Стоеше пред огледалото, а в ръката си държеше друго, за да се вижда в профил. С нещо черно — най-вероятно мериния туш за мигли — си беше изрисувал тънки черни мустачки, почернил веждите си и бе извил нагоре крайчетата им по сатанински. Заварих го да се усмихва на огледалото с многознаещ, циничен вид. На всичко отгоре си беше сложил синята ми папийонка на точици. И ни най-малко не се смути от това, че съм го изловил.

— Репетирам за телевизията — каза и остави малкото огледало.

— Сине — рекох, — в цялата тази дандания комай не ми остана време да ти кажа колко се гордея с теб.

— Е... това е само началото.

— Честно казано, смятах те за по-слаб писател и от самия ни президент. И колкото съм щастлив, не по-малко съм изненадан. Кога ще прочетеш съчинението си пред света?

— В неделя, в четири и половина, в предаване, което ще върви и по всички местни телевизии. Ще трябва да отида до Ню Йорк. Ще ме вземат със специален самолет.

— Добре ли си изрепетирал четенето?

— О, не се притеснявай — ще се справя. Още съм на самия старт.

— По-скоро си скочил на висок скок — все пак си един от петима в цялата държава.

— И по всички местни телевизии — каза. Започна да обърсва мустачките с памучен тампон, а аз с учудване установих, че притежава цял комплект с гримове, сенки, фондъотени и мазила.

— Толкова много неща ни се случиха накуп на цялото семейство. Разбра ли, че купих магазина?

— Да! Чух.

— Така че, след като махнем гирляндите и украшенията, ще разчитам на твоята помощ.

— В какъв смисъл?

— И преди ти казах — да ми помагаш в магазина.

— Няма да стане — рече и огледа зъбите си в огледалцето.

— Няма да стане кое?

— Ще участвам като гост в две шоуа, после в „Коя е моята реплика?“ и „Загадъчен посетител“. След тях следва още един конкурс, „Тийнейджърски остроумия“. В него има шанс дори да ме направят водещ. Та, както виждаш, няма да имам време. — И напръска нещо лепкаво по косата си от флакон под налягане.

— Кариерата ти, както виждам, е съвсем уредена.

— Нали ти казах, това е само началото.

— Добре, тази вечер няма да се разправяме. Друг път ще говорим:

— По телефона няколко пъти те търси един от ЕнБиСи. Сигурно, за да подпишеш договора, щото нали аз съм още малолетен.

— А с училището какво ще стане, замислял ли си се, синко?

— За какво ми е училище, след като ще съм на договор?

Изпарих се моментално, затворих вратата, а в банята стоях под студената вода, докато кожата ми се вледени, а студът навлезе дълбоко и поуспокои разтреслия ме бяс. Та когато се появих отново — лъснат, бръснат и нашляпан с одеколona на Мери, — вече контролирах себе си напълно. В останалите няколко секунди до вечеря Елън приседна на страничната облегалка на креслото ми, после се изсули в скута ми и ме прегърна.

— Много те обичам — каза. — Не се ли вълнуваш? И не смяташ ли, че Алън е прекрасен? Имаш чувството, че за това е роден. — И това го казваше дъщеря ми, която винаги съм смятал за изключително егоистична и доста злобна.

Преди да поднесат тортата, вдигнах тост в чест на младия ни герой, пожелах му успехи и приключих с думите:

— „Днес е зимата на нашето недоволство, преобразена във величествено лято от този син на Йорк“^[1].

— Това е от Шекспир — каза Елън.

— Браво, умницата ми, но можеш ли да кажеш от коя пиеса е, кой го изрича и в кой момент?

— Отде да знам — отвърна. — Старомодни работи.

Помогнах на Мери да отнесе чиниите в кухнята. Самата тя още блестеше празнично.

— Не му се притеснявай — рече. — Ще намери някой ден пътя в живота си. Ще се оправи. Проявявай повечко търпение спрямо него.

— Ще проявявам, яребицо моя.

— Някакъв човек постоянно те търси от Ню Йорк. Предполагам, че е във връзка с Алън. Не си ли шашнат от това, че ще го вземат със специален самолет? Още не мога да свикна с мисълта, че си собственик на магазина. И вече чух — по целия град се говори, че ще си новият кмет.

— Няма такова нещо.

— Най-малко от десет души го чух.

— Предстои ми една сделка, поради която не мога да заема поста. Налага ми се да изляза за малко, скъпа. Имам една делова среща.

— Току-виж почна да си мечтая пак да станеш продавач. Тогава поне нощем се свърташе у дома. Какво да му кажа на човека, ако пак позвъни?

— Да чака.

— Каза, че не можело. Много ли ще се бавиш?

— Откъде да знам. Зависи как потръгне разговорът.

— Много мъчно ми стана, като чух за Дани Тейлър. Вземи си шлифера.

— Тъжно е, наистина.

В преддверието си сложих шапката и импулсивно грабнах нарваловия бастун на Стария капитан от слонския крак.

— Може ли и аз да дойда?

— Не тази вечер.

— Наистина много те обичам.

За миг се втренчих дълбоко в очите на дъщеря ми.

— И аз те обичам — казах. — И ще ти донеса скъпоценни камъни. Имаш ли някакви предпочитания?

— И ще ходиш с бастуна ли? — захихика тя.

— За самоотбрана. — И заех стойка за фехтуване.

— Много ли ще се бавиш?

— Не особено.

— И за какво ти е бастунът?

— Само за украса — за фасон, за авторитет, за заплаха, от закърнялата нужда човек да е въоръжен.

— Ще те чакам да си дойдеш. Мога ли да подържа онова розово нещо?

— Няма нужда да ме чакаш, торно цветенце мое. Кое розово нещо? Талисмана ли имаш предвид? Ама разбира се.

— Какво значи „талисман“?

— Виж в тълковния речник. Знаеш ли как се пише?

— Т-а-л-е-с-м-а-н.

— Не. Т-а-л-и-с-м-а-н.

— Добре де, кажи ми ти.

— По-лесно ще го запомниш, ако сама си го прочетеш. Обгърна ме с две ръце, притисна ме и със същата бързина ме пусна.

Нощта ме пое плътна и влажна — въздухът бе гъст като пилешка кремсупа. От скритите сред тлъстите листа на улица „Брястова“ улични лампи бяха поникнали мокри, космати ореоли от влага.

Работещият човек вижда съвсем малко от света на нормално дневно осветление. Нищо чудно тогава, че възприема всички новини и възгледи от жена си. Тя знае какво е станало и кой какво бил казал по въпроса, но всичко това е прецедено през женствеността ѝ, така че повечето работещи мъже гледат на дневния свят през женските очи. Нощем обаче, когато магазинът или службата му са затворени, светът принадлежи на мъжа — поне за известно време.

Тежката сребърна топка на усукания бастун от костта на нарвал, полирана от дланта на Стария капитан, лежеше плътно и приятно в ръката ми.

Преди много години, когато живеях в дневния свят, ако ми писнеше от света, буквално се снишавах до тревата. Забол лице съвсем близо до корените ѝ, ставах едно цяло с мравките и листните въшки и преставах да бъда колос. И в сивата джунгла на тревите намирах онова отвлечение на мислите, което ми носеше покой.

Сега, тази нощ, имах нужда от старото пристанище и от моето Място, където неизбежният свят на кръговратите на живота, времето и приливите щеше да оглади изострените ми нерви.

Стигнах бързо до главната улица и докато минавах покрай „Фоурмастър“, хвърлих само бегъл поглед към моя си магазин със зелените завеси. В полицейската кола пред пожарната седеше дебелият Уили със зачервено лице и стичаща се по него пот.

— Пак ли скиториш, Ит?

— Мда.

— Чух за Дани Тейлър. Жалко за момчето — добро беше.

— Ужасно — казах и продължих с бърза крачка.

Покрай мен минаха няколко автомобиля и пораздвижиха въздуха, но разхождащи се пешеходци нямаше. Никой не щеше да рискува да се изпоти от ходене пеш.

При паметника свърнах към старото пристанище, където се виждаха светлините на закотвените няколко яhti и катери за риболов в открито море. И тогава зърнах една фигура, която излезе от улица „Порлок“ и се отправи към мен. По походката и стойката разпознах Марджи Йънг-Хънт.

Спря се точно отпреде ми, та да не мога да я подмина. Има жени, които изглеждат изискано и в най-горещите нощи. Вероятно поплинената ѝ пола завихряше леко въздуха.

— Предполагам, че мен търсиш — каза. И оправи кичур коса, който не бе на мястото си.

— Какво те кара да мислиш така?

Извърна се, хвана ме под ръка и с пръстите си ми подсказа да продължа да вървя.

— Все на такива като теб ми върви. Бях във „Фоурмастър“. Видях, че минаваш, и реших, че ме търсиш, затова заобиколих набързо по съседните улички, за да те засека.

— Как знаеше откъде ще мина?

— Не знам. Някакво вътрешно усещане. Чуй как цвърчат цикадите — това е на още жеги и безветрие. Не се притеснявай, Итън, след малко ще излезем извън осветлението. Можеш да дойдеш у нас, ако желаеш. Ще те почерпя — студена напитка във висока чаша от висока гореща жена.

Оставих пръстите ѝ да ме насочат към сенките на някакъв неподкастрен жив плет. Поселите се по земята жълти цветчета прогаряха мрака.

— Ето, че вече сме у дома — гараж с надстроен купол на удоволствията.

— Кое все пак те кара да мислиш, че точно теб търсех?

— Или мен, или някоя като мен. Ходил ли си някога на борба с бикове, Итън?

— Веднъж само, в Арл, веднага след войната.

— Вторият ми съпруг често ме водеше. Обожаваше това зрелище. Според мен борбите с бикове са за мъже, които не са особено смели, но копнеят да са. Ако си бил дори само веднъж, ще разбереш какво искам да кажа. Нали помниш как след всичките премията на плаща бикът се мъчи да убие нещо, което го няма?

— Да.

— И нали си забелязал как се обърква и изнервя, понякога направо спира и започва да се чуди какъв е отговорът? Точно тогава се налага да му изпратят един кон, иначе сърцето му няма да издържи от мъка. Трябва да наръга с рога си нещо солидно, иначе духът му ще умре. Е, в случая аз изпълнявам ролята на коня. И затова все такива мъже ми се падат — объркани и озадачени. Ако успеят да ме мушнат с рога си, постигат някаква малка победа. Тогава могат пак да прибягнат до плаща и шпагата.

— Марджи!

— Секунда само. Търся си ключа. Помириши японския нокът^[2]!

— Но аз току-що пожънах една победа.

— Нима? Закачи ти се плаща ли? И ти го стъпка?

— Откъде знаеш?

— Знам единствено кога някой мъж търси мен или някоя друга Марджи. Внимавай по стълбите — тесни са. И си пази главата. А, ето го и ключа на лампата — какво ти казах? Истински купол на удоволствията, с притъмнено осветление, аромат на мускус... та дори и безслънчево море!

— Ти май наистина ще излезеш вещица.

— Не си ли се убедил досега, по дяволите. Една нещастна, окаяна провинциална вещица съм аз. Седни там, до прозореца. Ще включа фалшивия бриз. После, както казват, ще се „преоблека в нещо по-удобно“ и ще ти налея една голяма ледена мозъкотрошачка.

— Ти тая дума откъде я знаеш?

— Много добре ти е известно откъде.

— Добре ли го познаваше?

— Една определена част от него. Онази, която е достъпна за жената. Понякога е най-хубавата, но не се случва много често. У Дани беше. Имаше ми доверие.

Стаята бе нещо като албум със спомени от други стаи — дреболии и парчетии от други животи, нещо като забележки под линия. Вентилаторът до прозореца бучеше шепнешком.

Върна се след малко в нещо дълго, веещо се и издуващо се и донесе със себе си парфюмен облак. След като го поех, каза:

— Не се притеснявай. Никога не съм си го слагала за пред Мери. Ето ти питието — джин с тоник. Всъщност намазах само ръба на чашата с тоник. Иначе си е джин — чист джин. Ако разтракаш кубчетата лед, ще решиш, че е разхладително.

Гаврътнах го все едно че беше бира, и усетих как сухата му жегга се разстла по раменете ми и заслиза надолу по ръцете, та чак кожата ми затрептя.

— Изглежда, точно от това имаше нужда — рече.

— Май си права.

— Ще те накарам да се почувстваш като смел бик — но с известна съпротива, та да си мислиш, че си постигнал някаква победа. Точно това, от което се нуждае един бик.

Втрених се в ръцете си — изподрани и изпонарязани от отваряне на каси и кашони — и в не особено чистите ми нокти.

Взе костния бастун от дивана, където го бях оставил.

— Надявам се, че няма да ти трябва за повдигане на спадналата ти страст.

— Ти мой враг ли си вече?

— Аз да съм ти враг? Аз, играчката на Ню Бейтаун?

Толкова дълго мълчах, че я усетих как се изнервя.

— Не бързай — каза. — Цял живот можеш да обмисляш отговора си. Ще ти донеса още едно.

Поех пълната чаша от ръката ѝ, а устните и устата ми бяха тъй пресъхнали, че се наложи да отпия, преди да ѝ отговоря, но дори и тогава по гърлото ми имаше налеп.

— Какво искаш от мен?

— Бих се съгласила и на любов.

— От човек, който обича жена си?

— Мери ли? Та ти дори не я познаваш.

— Знам, че е грижовна, нежна и донякъде безпомощна.

— Безпомощна ли? Тя е по-яка от подметката на ботуш. И ще продължи да действа дълго след като си изпотрошил собствения си двигател. Тя е като чайка, която се възползва от вятъра, за да се носи във въздуха, без да размахва криле.

— Това изобщо не е така.

— Ще премине с песен първата голяма неприятност, докато ти направо ще изгориш.

— Какво искаш от мен?

— Няма ли да ми пуснеш ръка? Няма ли да блъскаш с бедра по омразата си върху добрата стара Марджи?

Оставих полупразната си чаша върху една малка масичка, а тя я вдигна с бързината на змия и подложи отдолу ѝ пепелник, като забърса с ръка мокрия пръстен.

— Марджи... ще ми се да те опозная.

— Хайде, бе. Интересува те какво си мисля за твоето представление.

— Няма да мога да изчисля какво точно искаш, докато не разбере що за човек си.

— Тоя май на сериозно говори. Хайде, ще ти бъда екскурзовод. Марджи Йънг-Хънт с пушка и фотоапарат. Бях добро момиченце, умно момиченце и средно смотана танцьорка. Срегнах един така наречен възрастен мъж и се омъжих за него. Той не ме обичаше. Беше направо влюбен в мен. А за едно умно момиченце то е все едно да му поднесеш всичко на сребърен поднос. Не обичах кой знае колко да танцувам, а още по-малко пък — да работя. Когато го заряха, той така се обърка, че дори не се сети да вкара в следбрачното споразумение клауза да не се омъжвам повторно. Така че се омъжих за друг и такава световна обиколка му устройх, че той пукна. И вече двадесет години чекът му ми каца на всяко първо число на месеца. От двадесет години не съм свършила и грам работа, ако не се смята получаването на някой и друг подарък от обожателите ми. Може и да не ти се вярва, но са си цели двадесет години. Вече не съм добро момиченце.

Отиде до кухнята, донесе в дланта си три кубчета лед, пусна ги в чашата си и ги заля с джин. Мърморещият вентилатор тласкаше към

нас мириса на морското дъно, оголено от отлива. После тихичко промълви:

— Ще натрупаш сума ти пари, Итън.

— Вече знаеш за сделката?

— И сред най-благородните римляни има предатели.

— Продължавай.

Замахна нашироко с ръка и чашата ѝ полетя; бучките лед отскочиха като зарчета от стената.

— Любимият получи удар миналата седмица. Добие ли стайна температура — край на чековете. Аз съм стара, мързелива и ме е страх. Поставила съм те като резерва, но ти нямам вяра. Току-виж си нарушил правилата. Или решиш да си честен. Казвам ти най-откровено — страх ме е.

Изправих се и установих, че краката ми са натежали, но не и нестабилни — просто тежки и чужди.

— С какъв работен материал разполагаш?

— И Маруло ми беше приятел.

— Разбирам.

— Не искаш ли да легнеш с мен? Добра съм. Всички ми го казват.

— Не те мразя.

— Тъкмо затова ти нямам вяра.

— Ще видим какво може да се измисли. Мразя Бейкър. Я вземи да го свалиш.

— Що за език. И не си пиеш пиенето.

— Пия само когато ми е весело.

— Бейкър знае ли какво направи ти на Дани?

— Да.

— И как го прие?

— Добре. Но не бих желал да му обърна гръб.

— Алфио трябваше да ти обърне гръб.

— Какво искаш да кажеш?

— Само онова, което предполагам. Но съм готова да се обзаложа, че съм права. Не се притеснявай, няма да му кажа. Маруло ми е приятел.

— Мисля, че почвам да разбирам; трупаш омраза, та да прибягнеш до шпагата. Само че твоята шпага е гумена, Марджи.

— И смяташ, че това не ми е известно ли, Ит? Но съм заложила парите си на едно предчувствие.

— Искаш ли да навлезеш в подробности?

— Защо пък не? Обзалагам се, че десет поколения от рода Холи ще ритат задника ти из целия квартал, а след като те оставят, ще си имаш собствено мокро въже и сол, която да втриваш в раните си.

— И ако приемем, че това стане — какво печелиш ти от него?

— Тогава ще ти трябва приятел, на когото да се оплачеш, а аз съм единствената на света, която отговаря на изискванията. Тайната е ужасно самотно нещо, Итън. И няма да ти струва кой знае колко — някакъв си там дребен процент.

— Време ми е да си вървя.

— Допий си чашата.

— Не ща.

— И внимавай да не си удариш главата на слизане, Итън.

Бях вече на средата на стълбището, когато тя ме последва.

— Нарочно ли остави бастуна си?

— Боже мили, не.

— Вземи си го. Помислих, че е нещо като... жертвоприношение.

Дъждът продължаваше да вали, а от него нощното ухание на японския нокът се усилваше. Краката ми така се подгъваха, че ми се наложи да прибягна до бастуна от нарвал.

Дебелият Уили бе поставил на съседната седалка ролка книжни салфетки да си трие потта от челото.

— Готов съм да се обзаложа с теб, че я знам коя е.

— Няма начин да не спечелиш.

— Слушай, Ит. Един човек те търси — с голям крайслер с шофьор.

— И какво иска?

— Не знам. Пита ме дали съм те виждал. Думичка не му казах.

— Ще получиш коледен подарък от мен, Уили.

— Какво ти е на краката бе, Ит?

— Играхме покер. Изтръпнаха.

— Случва се. Ако го видя оня, да му кажа ли, че си се прибрал?

— Кажи му да дойде утре в магазина.

— Крайслер-империал. Страхотен звяр. Дълъг колкото товарен вагон.

Джой-бой стоеше на тротоара пред „Фоурмастър“ с оклюмал и потен вид.

— Нали щеше да ходиш в Ню Йорк за ледена бутилка.

— Голяма жегга. Не намерих сили да се кандърдисам. Ела да пием по едно, Итън. Нещо ми е смотано.

— Не мога да пия в тая жегга, Морфа.

— Дори една бира?

— От бирата още по-горещо ми става.

— Животът ми в едно изречение: Когато картите са свалени — нямам къде да отида. Нито с кого да си поприказвам.

— Време ти е да се ожениш.

— Тогава пък хептен няма да има с кого да си приказвам.

— Може и да си прав.

— Дяволски прав съм, ако искаш да знаеш. Няма по-самотен човек от сериозно оженения.

— Ти пък откъде знаеш?

— Виждал съм. И в момента гледам един. Май ще напълня една торба с бири и ще видя Марджи Йънг-Хънт дали е навита. Тя няма работно време.

— Май не е в града, Морфа. Беше казала на жена ми... поне с това впечатление останах... че ще ходи в Мейн, докато минат жегите.

— Да върви на майната си. Е, всяко зло за нея е добро за бармана. Ще му разкажа епизодите от един похабен живот. Ама и той не слуша. Довиждане, Ит. Бог да те закриля! Така казват в Мексико.

Бастунът от нарвал потропваше по тротоара и слагаше препинателни знаци на размислите ми. Защо казах това на Джой? Тя нямаше да ме издаде. Защото тогава сама щеше да си подлее вода. Не биваше да вади предпазителя от ръчната си граната. И аз не знам защо.

Още щом свих от главната по „Брястова“, видях, че крайслерът е паркирал до бордюра пред стария дом на рода Холи, но ми заприлича повече на катафалка, отколкото на товарен вагон — черен, но не блестящ от капчиците дъжд и масло, които се надигат по шосетата. Габаритните му светлини бяха с матови стъкла.

Сигурно бе станало много късно. От спящите къщи по „Брястова“ не се виждаше никаква светлина. Бях възмохър, а и някъде бях наджапал в локва. Прогизналите ми обувки шляпаха.

През замъгленото предно стъкло съзрях мъж с шофьорска фуражка. Спрях до автомобила звяр и почуках по стъклото; то се смъкна с електрически вой. Усетих върху лицето си неестествения въздух от климатика.

— Казвам се Итън Холи. Мен ли търсите? — В мрака съзрях зъби — лъскави зъби, отразяващи уличната лампа.

Една врата се отвори от само себе си и отвътре излезе снажен, добре облечен мъж.

— Казвам се Дънскъм, от телевизионния отдел на „Брок енд Швим“. Трябва да поговоря с вас. — Погледна към шофьора. — Но не тук. Можем ли да влезем?

— Предполагам. Всички май са си легнали. Ако не говорите високо...

Последва ме по чакълената алея през прогизналата поляна. В преддверието светеше нощната лампа. С влизането ни оставих бастуна от нарвал в слонския крак.

Запалих абажура до голямото ми тапицирано кресло. Къщата бе утихнала, но тишината никак не ми харесваше — имаше нещо нервно у нея. Хвърлих поглед нагоре по стълбата към вратите на спалните.

— Сигурно е нещо много важно, за да ме чакате до толкова късно.

— Точно така.

Сега вече го виждах ясно. Зъбите му играеха роля на негови посланици, макар и без капка помощ от уморените му, но наблюдателни очи.

— Нямаме желание случаят да се разчува. Както ви е известно, преживяхме трудна година. Първо скандалите около телевизионните състезания, после пейолата, а на всичко отгоре и разпитите пред разните комисии в конгреса. Длъжни сме да си отваряме очите на четири. Настанаха опасни времена.

— Защо не вземете да ми кажете точно за какво сте дошли?

— Четохте ли съчинението на сина ви „Обичам Америка“?

— Не съм. Той искаше да ме изненада.

— И е успял. Не мога да си представя как е минало покрай нас, но пропускът е налице. — Извади тънка синя папка и ми я подаде. — Прочетете подчертаните пасажки.

Седнах в креслото си и я разтворих. Текстът беше или напечатан, или написан на една от онези нови машини, които създават впечатлението за висок печат, но бе загрозен с груби черти от черен молив и от двете му страни.

„ОБИЧАМ АМЕРИКА“

ОТ

ИТЪН АЛЪН ХОЛИ II

„Какво представлява индивидът? Атом, почти невидим с невъоръжено око — пращинка върху повърхността на Вселената; по-малко от секунда време сред неизмеримата, безначална и безкрайна вечност, капчица вода в огромния океан, която се изпарява и отнася от ветровете, песъчинка, бързо присъединена към праха, от който е произлязла. Възможно ли е нещо тъй малко, тъй незначително, тъй мимолетно, тъй преходно, да се противопостави на прогреса на една велика нация, призвана да надживее вековете; да се противопостави на дългото родословие, което, произлязло от слабините ни, ще просъществува, докато свят светува? Дайте да огледаме родината, да се въздигнем до нивото на чисти и безкористни патриоти и да спасим страната ни от всички надвиснали над нея опасности. Колко струваме ние — заедно и поотделно, — ако не сме готови и не желаем да се пожертваме в името на своята родина?“

Прехвърлих и останалите страници. Черният молив го имаше навсякъде.

— Сещате ли се откъде е?

— Не. Но ми звучи познато... като нещо от миналия век.

— Точно оттогава е. Реч на Хенри Клей, произнесена през 1850 година.

— А останалото? И то ли е от Клей?

— Не — сбирщина е. Тук-таме Даниел Уебстър, малко Джеферсън и — Бог да ми е на помощ — дори част от речта на Линкълн при встъпването му във втория му мандат. Не мога да си обясня къде сме гледали. Сигурно понеже изчетохме хиляди съчинения. Слава Богу, че го усетихме навреме — след всичките разпавии с викторините и Ван Дорън^[3] и прочее.

— Но това изобщо не звучи като момчешка проза.

— Нямам никаква представа как сме го пропуснали. И щеше като нищо да мине, ако не бяхме получили картичката.

— Каква картичка?

— Илюстрирана една, със снимка на Емпайър Стейт Билдинг.

— Кой я е пратил?

— Анонимен подател.

— Клеймото откъде е?

— От Ню Йорк.

— Дайте ми да я видя.

— Заключена е в касата ни, в случай че възникне някой проблем. Вие нали не възнамерявате да ни създавате проблеми?

— Какво точно желаете от мен?

— Искаме да забравите целия случай. Просто ще зарежем цялата тази работа и ще забравим за станалото — стига и вие да искате.

— Такова нещо не се забравя лесно.

— По дяволите, искам да кажа просто да не се разбъбрите, да не ни създавате неприятности. И без това изкарахме тежка година. В година на изборите всеки е готов да извади наяве какво ли не.

Затворих луксозната синя папчица и му я върнах.

— Няма да ви създавам неприятности.

Зъбите му лъснаха като подбрани перли.

— Знаех си. И им го казах. Проверих ви що за човек сте. Солидна биография, солиден род.

— Вече можете да си вървите.

— Искам само да знаете, че много добре ви разбирам.

— Благодаря. И аз знам на вас какво ви е. Скрито-покрито — значи не съществува.

— Не ми се ще да ви оставя в ядосано настроение. Моята специалност е пиарът. В състояние сме да се споразумеем — за

някакъв стипендия или нещо от този род — нещо достойно.

— Откога и грехът стачкува за по-високо заплащане? Не, просто си вървете. Веднага. Много ви моля.

— Ще измислим нещо подходящо.

— Не се и съмнявам.

Изпроводи го, после пак седнах, изгасих лампата и се заслушах в дома си. Туптеше като сърце. Или може би моето сърце туптеше наред старата шумоляща къща. Прииска ми се да отида до шкафа и да подържа талисмана в ръка — дори станах, за да го взема.

До ушите ми стигна шум на нещо смачкано и цвилене като на младо конче, последвани от бързи стъпки в преддверието, а след това — тишина. Зашляпах с обувки по стълбите. Влязох в стаята на Елън и запалих лампата. Беше се свила на кълбо под чаршафа с навряна под възглавницата глава. Опитах се да дръпна възглавницата, но тя не я пускаше, та се наложи да употребя сила. От ъгълчето на устата ѝ се стичаше струйка кръв.

— Подхлъзнах се в банята.

— Виждам. Лошо ли се удари?

— Мисля, че не.

— С други думи, не ми влиза в работата.

— Не исках да го вкарат в затвора.

Алън седеше на ръба на леглото си гол, само по гащета. Очите му — напомниха ми за свряно в ъгъла мишле — най-после бяха готови да се преборят с метлата.

— Гадна мръсна подлярка!

— Чу ли целия разговор?

— Чух какво е направила тая мръсна подлярка.

— А чу ли ти самият какво си направил?

Навярното в ъгъла мишле атакува.

— Пука ми. Всички го правят. Това е положението за съжаление.

— И ти си убеден, че така трябва?

— Ти не четеш ли вестници? Всички постъпват така — до най-горе. Само отвори вестника, и ще се убедиш. Почнеш ли да се чувстваш като света вода ненапита, отвори първия вестник. Бас държа, че и ти навремето си преписвал оттук-оттам — всички така правят. И няма да съм изкупителна жертва за всички. От нищо не ми пука. Освен от тая мръсна подлярка.

Мери бавно се пробужда, но вече бе съвсем будна. Може и изобщо да не беше заспивала. Заварих я в стаята на Елън, приседнала на ръба на леглото. Уличната лампа я осветяваше достатъчно, а по лицето ѝ се движеха сенките на листата. Седеше неподвижна като скала — огромна гранитна скала наред бурния прилив. Вярно излезе. Оказа се по-твърда от подметка на ботуш, неподвижна, неподдаваща се, предоставяща безопасност.

— Няма ли да си лягаш, Итън?

Значи и тя бе подслушвала.

— Още не, скъпа моя.

— Пак ли излизаш?

— Да. Ще се поразходя.

— Имаш нужда от сън. Пък и още вали. Наложително ли е да излизаш?

— Да. Има там едно място, където трябва да отида.

— Облечи си шлифера. Предния път го забрави.

— Да, скъпа моя.

Този път не я целунах. Не можех в присъствието на свитата на кълбо и завита презглава фигура до нея. Но докоснах рамото ѝ, докоснах лицето ѝ и установих, че е по-твърда от подметка на ботуш.

Отбих се до банята за пакетче ножчета за бръснене.

Бях вече в преддверието и вадех шлифера си от гардеробчето според наставленията от Мери, когато чух боричкане, бързи стъпки и Елън се хвърли отгоре ми, сумтейки и подсмърчайки. Зарови кървящия си нос в гърдите ми и ме обгърна, притискайки ръцете ми към тялото. Цялото ѝ тяло се тресеше.

Хванах кичура над челото ѝ и придърпах главата ѝ под светлината на нощната лампа в преддверието.

— Вземи ме със себе си.

— Не мога, глупаче мое. Но ако дойдеш в кухнята, ще измия личицето ти.

— Вземи ме с теб. Ти няма да се върнеш.

— Що за приказки, бебчо. Разбира се, ще се върна. Винаги се връщам. Хайде, върви да си лягаш. Като си починеш, ще се почувстваш по-добре.

— Ти не искаш ли да ме вземеш със себе си?

— Там, където отивам, няма да те пуснат. Да не искаш да стоиш отвън по нощница?

— Не те пускам.

Пак ме сграбчи, а ръцете ѝ загалиха моите, тялото ми, юмручетата ѝ се напъхаха дълбоко в джобовете ми, та се уплаших да не напипа ножчетата. Винаги я е избивало на галене, на нежности, на изненадващи действия. Внезапно ме пусна, отдръпна се с навирена глава, с твърд поглед и без сълзи. Целунах мърлявата ѝ бузка и усетих с устните си засъхналата кръв. После се извърнах към вратата.

— Бастунът не ти ли трябва?

— Не, Елън. Не тази нощ. Лягай си, миличко. Отивай да спиш.

Хукнах, колкото краката ме държаха. Бих казал, че избягах и от нея, и от Мери. Защото чух отмерените стъпки на Мери да слизат по стълбата.

[1] Игра на думи. У Шекспир — sun (слънце); в случая son (син).
— Б.пр. ↑

[2] *Lonicera* — декоративно цъфтящо растение. — Б.пр. ↑

[3] Charles Lincoln Van Doren (р. 1926) — виден американски интелектуалец, писател и редактор, признал пред комисия на американския конгрес, че през 50-те години на XX в. получил предварително отговорите на телевизионната викторина „Двадесет и едно“. — Б.пр. ↑

ДВАДЕСЕТ И ВТОРА ГЛАВА

Приливът бе започнал. Преджапах през топлата вода на залива и издрапах до моето Място. Пред входа му се бе образувал бавен водовъртеж, който течеше през панталона ми. Дебелият портфейл в задния ми джоб ме притискаше по хълбока, после започна да прогизва и да изтънява под тежестта на тялото ми. Лятното море бе пълно с медузки с размера на зърна от касис, провесили пипалца с парещи накрайници. Усещах острите им ужилвания, докато се стичаха покрай краката и корема ми и докато Мястото бавно вдишваше и издишваше вълните. Дъждът бе преминал в слаба мъгла, която събираше всички звезди и градски лампи и ги разпростираше равномерно в тъмен блясък с цвят на калай. Третата скала се виждаше и оттук, но от Мястото не можех да тегля правата линия, която да ме отведе над потъналия кил на „Бел Адеър“. Една по-мощна вълна ме повдигна и усетих как краката ми станаха свободни и някак си отделени от самия мен, а отнякъде изникна нетърпелив вятър и подгони капчиците мъгла като овце. И тогава видях звездата, издигаща се над ръба — беше закъсняла, прекалено закъсняла. Някакъв съд навлезе в пристанището с бумтящ двигател — платноходна яхта, ако можеше да се съди по бавния, тържествен звук на мотора ѝ. Над назъбения вълнолом зърнах бялата светлина на върха на мачтата ѝ, но червената и зелената светлина на носа и кърмата бяха под линията ми на наблюдение.

Кожата ми пламтеше под убожданията на медузките. Чух как пусна котвата и светлината на върха на мачтата угасна.

Но светлината на Маруло продължаваше да свети, както светеше и светлината на Стария капитан и тази на леля Дебора.

Изобщо не е вярно това, че съществувала някаква общност от светлина, нещо като световна клада. Напротив. Всеки сам си носи своята — самотната своя светлина. Малко ято хранещи се рибки изшумоля покрай брега. Моята светлина обаче е угаснала. И няма нищо по-черно от един фитил.

Вътрешно си рекох: Искам да си вървя у дома — не, не точно у дома, а от другата страна на дома, където раздават светлините.

Когато една светлина угасне, става по-тъмно, отколкото ако изобщо не е светила. И светът е пълен с тъмни изхвърлени хора. Много по-добре е — онези Марулий в Древния Рим сигурно са го знаели — когато настане време за почтено, заслужено оттегляне, не драматично, не като наказание за самия теб или за семейството ти — просто да си вземеш довиждане, топла баня, срязана вена, топло море и ножче за бръснене.

Водовъртежът от настъпващия прибой нахлу в Мястото, повдигна краката ми и хълбоците ми, изви ги странично и отнесе със себе си сгънатия ми мокър шлифер.

Претърколих се на една страна, бръкнах в страничния си джоб за ножчетата и усетих буцата. И тогава ме осени споменът за галещите нежни ръце на носителката на светлината. За миг изпитах затруднение да я извадя от мокрия си джоб. Но веднъж в дланта ми тя събра всички възможни частици светлина и ми се видя червена-тъмnochервена.

Една мощна вълна ме запокити чак в дъното на Мястото. Темпото на морето се увеличи. Наложих ми се да се боря с вълните, за да изляза, а излизането ми бе наложително. Въргалях се, драпах и шляпах, затънал до гърди в прибоја, а лудналите вълни продължаваха да ме притискат в старата пристанищна стена.

На всяка цена трябваше да се върна — да върна талисмана на новата му собственичка.

За да не угасне още една светлина.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА



<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.